

Chronologische ontwikkelingen

Joegoslavië

Map 11 D

Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia

April 1992.

Mindful of the freedom-loving, democratic and nation-building traditions, historical ties and shared interests of the state of Serbia and the state of Montenegro.

Arising from the unbroken continuity of Yugoslavia and voluntary association between Serbia and Montenegro.

The Federal Chamber of the Assembly of the Socialist Federal Republic of Yugoslavia, following upon the proposals and consent of the National Assembly of the Republic of Serbia and the Assembly of the Republic of Montenegro.

Hereby adopts and promulgates:

THE CONSTITUTION OF THE FEDERAL REPUBLIC OF YUGOSLAVIA

Section I

Basic Provisions

Article 1.

The Federal Republic of Yugoslavia shall be a sovereign federal state, founded on the equality of citizens and the equality of its member republics.

Article 2.

The Federal Republic of Yugoslavia shall be composed of the Republic of Serbia and the Republic of Montenegro.

The Federal Republic of Yugoslavia may be joined by other member republics, in accordance with the present Constitution.

Article 3.

The territory of the Federal Republic of Yugoslavia shall be a single entity comprising the territories of the member republics.

The frontiers of the Federal Republic of Yugoslavia shall be inviolable.

The boundaries between member republics may be changed only subject to their agreement, in accordance with the constitutions of the member republics.

Article 4.

The Federal Republic of Yugoslavia shall have a flag, a national anthem, and a coat-of-arms.

The flag of the Federal Republic of Yugoslavia shall consist of three horizontal stripes, blue, white and red in that order, from top to bottom.

The national anthem of the Federal Republic of Yugoslavia shall be "Hej Sloveni".

The coat-of-arms of the Federal Republic of Yugoslavia is to be established by federal statute.

Article 5.

The capital city of the Federal Republic of Yugoslavia shall be Belgrade.

Article 6.

A member republic shall be a state in which power is vested in its citizens.

A member republic shall be sovereign in matters which under the present Constitution are not reserved to the jurisdiction of the Federal Republic of Yugoslavia.

A member republic shall autonomously organize its government under its own constitution.

The right of local self-government shall be guaranteed, in accordance with the constitution of each member republic.

Article 7.

Within its competencies, a member republic may maintain relations with foreign states, establish its own missions in other states, and join international organizations.

Within its competencies, a member republic may conclude international agreements, but not to the detriment of the Federal Republic of Yugoslavia or any of its other member republics.

Article 8.

In the Federal Republic of Yugoslavia, power shall be vested in the citizens.

Citizens shall exercise power directly and through freely elected representatives.

Article 9.

The Federal Republic of Yugoslavia shall be founded on the rule of law.

Laws must be in conformity with the Constitution.

Executive and judicial powers shall be subject to law.

The rights and freedoms of man and the citizen shall be restricted only by the equal rights and freedoms of others and in instances provided for in the present Constitution.

Article 10.

The Federal Republic of Yugoslavia shall recognize and guarantee the rights and freedoms of man and the citizen recognized under international law.

Article 11.

The Federal Republic of Yugoslavia shall recognize and guarantee the rights of national minorities to preserve, foster and express their ethnic, cultural, linguistic and other peculiarities, as well as to use their national symbols, in accordance with international law.

Article 12.

Authority in the Federal Republic of Yugoslavia shall be organized on the principle of the separation of powers between the legislature, executive, and judiciary.

Article 13.

The Federal Republic of Yugoslavia shall constitute a single economic area having a single market.

In the Federal Republic of Yugoslavia, economic activities shall be pursued according to the principles of a market economy.

Article 14.

Political pluralism shall be the prerequisite and guarantee for the democratic political order in the Federal Republic of Yugoslavia.

Article 15.

In the Federal Republic of Yugoslavia, the Serbian language in its ekavian and ijekavian dialects and the Cyrillic script shall be official, while the Latin script shall be in official use as provided for by the Constitution and law.

In regions of the Federal Republic of Yugoslavia inhabited by national minorities, the languages and scripts of these minorities shall also be in official use in the manner prescribed by law.

Article 16.

The Federal Republic of Yugoslavia shall fulfill in good faith the obligations contained in international treaties to which it is a contracting party.

International treaties which have been ratified and promulgated in conformity with the present Constitution and generally accepted rules of international law shall be a constituent

part of the internal legal order.

Article 17.

The Federal Republic of Yugoslavia shall confer Yugoslav citizenship on its inhabitants.

A Yugoslav citizen shall be simultaneously a citizen of one of its member republics.

A Yugoslav citizen may not be deprived of his citizenship, deported from the country, or extradited to another state.

A Yugoslav citizen abroad shall enjoy the protection of the Federal Republic of Yugoslavia.

Yugoslav citizenship shall be regulated by federal law.

Article 18.

Church and state shall be separate.

Churches shall be free and equal in conducting religious affairs and in the performance of religious rites.

Section II

Freedoms, Rights and Duties of Man and the Citizen

Article 19.

The freedoms, rights and duties of man and the citizen which ensure the equality of people and citizens in the Republic of Yugoslavia shall be laid down by the present Constitution.

Article 20.

Citizens shall be equal irrespective of their nationality, race, sex, language, faith, political or other beliefs, education, social origin, property, or other personal status.

Everyone shall be equal before the law.

Each person shall be duty bound to respect the rights and freedoms of others and shall be held responsible for it.

Article 21.

Human life shall be inviolable.

Criminal offenses prescribed by federal legislation may not carry the death penalty.

Article 22.

The inviolability of the physical and psychological integrity of the individual, his privacy and personal rights shall be guaranteed.

The personal dignity and security of individuals shall be guaranteed.

Article 23.

Every individual shall have the right of personal freedom.

No one may be deprived of his liberty except in cases and according to the procedure laid down by federal law.

Every person taken into custody must be informed immediately in his mother tongue or in a language which he understands of the reasons for his arrest, and he shall be entitled to demand that the authorities inform his next of kin of his detention.

The detained person must promptly be informed of his right to remain silent.

The detained person shall be entitled to choose his own defense counsel.

Illegal arrests shall be a punishable offense.

Article 24.

A person suspected of having committed a criminal offense may be taken into custody and detained by order of a competent court only when it is necessary for the conduct of criminal proceedings.

The detained person must be given an explanation for his arrest of arrest. The suspect shall have the right of appeal, which must be decided on by the court within 48 hours.

The length of detention must be of the shortest possible duration.

The detention ordered by a first instance court may not exceed three months from the day of arrest. This time limit may be extended for a further three months by order of a higher court. If by the end of this period charges have not been brought, the suspect shall be released.

Article 25.

Respect for the human personality and dignity in criminal and all other proceeding in the event of detention or restriction of freedom, as well as during the serving of a prison sentence, shall be guaranteed.

The use of force against a suspect who has been detained or whose freedom has been restricted, as well as any forcible extraction of confessions or statements, shall be prohibited and punishable.

No one may be subjected to torture, or to degrading treatment or punishment.

Medical and other scientific experimentation may not be carried out on an individual without

his consent.

Article 26.

Every person shall be entitled to equal protection of his rights in a legally prescribed procedure.

Everyone shall be guaranteed the right of appeal or resort to other legal remedies against a decision which infringes a right or legally founded interest.

Article 27.

No one may be punished for an act which did not constitute a penal offense under law or by-law at the time it was committed, nor may punishment be inflicted which was not envisaged for the offense in question.

Criminal offenses and criminal sanctions shall be determined by statute.

Everyone charged with a criminal offense shall have the right to be presumed innocent until proved guilty under a valid decision of the court.

A wrongfully convicted or wrongfully detained person shall be entitled to rehabilitation and to compensation for damages from the state, and to other rights as envisaged by federal law.

Article 28.

No one may be tried or punished a second time for an offense for which the proceedings against him had been legally suspended or the charges rejected or for which he had been convicted or acquitted by a court decision.

Article 29.

Every person shall be guaranteed the right to defend himself and the right to engage a defense counsel before the court or other body authorized to conduct proceedings.

No one being tried before a court or other body authorized to conduct proceedings may be punished without being granted a hearing and allowed to defend himself, in accordance with federal statute.

Every person shall be entitled to have a defense counsel of his choice present at his hearing.

The cases when a suspect must be given legal assistance shall be spelled out by federal law.

Article 30.

Citizen shall be guaranteed freedom of movement and residence and the right to leave and return to the Federal Republic of Yugoslavia.

The freedom of movement and residence and the right to leave the Federal Republic of Yugoslavia may be restricted by federal statute, if so required for criminal proceedings, to

prevent the spread of contagious diseases, or for the defense of the Federal Republic of Yugoslavia.

Article 31.

The home shall be inviolable.

Federal statute may prescribe that a person acting in an official capacity, and possessed of a court warrant, may enter a dwelling or other premises against the will of their tenants and carry out a search.

The search must be held in the presence of two witnesses.

In the manner laid down by federal law, an authorized official may enter a dwelling or other premises without a court warrant and carry out a search without the presence of witnesses if so required to apprehend the perpetrator of a criminal offense or to save human lives and property.

Article 32.

Privacy of the mail and of other means of communication shall be inviolable.

Federal statute may prescribe that, under a court decision, the principle of inviolability of privacy of the mail and other means of communication may be put in abeyance if so required for the purposes of criminal proceedings, or for the defense of the Federal Republic of Yugoslavia.

Article 33.

Protection of the secrecy of personal data shall be guaranteed.

The use of personal data for purposes other than those for which they were compiled shall be prohibited.

Everyone shall have the right of access to personal data concerning himself as well as the right of court protection in the event of their abuse.

The collection, processing, utilization and protection of personal data shall be regulated by federal statute.

Article 34.

A Yugoslav citizen who has reached the age of 18 shall be entitled to vote and to be elected to public office.

Article 35.

Freedom of confession, conscience, thought and public expression of opinion shall be guaranteed.

Article 36.

Freedom of the press and other forms of public information shall be guaranteed.

Citizens shall have the right to express and publish their opinions in the mass media.

The publication of newspapers and public dissemination of information by other media shall be accessible to all, without prior approval, after registration with the competent authorities.

Radio and television stations shall be set up in accordance with the law.

Article 37.

The right to have published false information which violates someone's rights or interests corrected shall be guaranteed. Entitlement to compensation for damages arising therefrom, shall be guaranteed.

The right of reply in the public media shall be guaranteed.

Article 38.

Censorship of the press and of other forms of public information shall be prohibited.

No one may prevent the distribution of the press or dissemination of other publications, unless it has been determined by a court decision that they call for the violent overthrow of the constitutional order or violation of the territorial integrity of the Federal Republic of Yugoslavia, violate the guaranteed rights and liberties of man and the citizen, or foment national, racial or religious intolerance and hatred.

Article 39.

Freedom of speech and public appearance shall be guaranteed.

Article 40.

Citizens shall be guaranteed the freedom of assembly and other peaceful gathering, without the requirement of a permit, subject to prior notification of the authorities.

Freedom of assembly and other peaceful gathering of citizen may be provisionally restricted by a decision of the competent authorities, in order to obviate a threat to public health or morals or for the protection of the safety of human lives and property.

Article 41.

The freedom of political, trade-union and other association and activities shall be guaranteed, without the requirement of a permit, subject to registration with the competent authorities.

Sources of revenue of political parties shall be open to public scrutiny.

Trade unions shall be set up to protect the rights and promote the professional and economic

interests of their members.

Article 42.

Activities of political, trade-union, and other organizations aimed at the violent overthrow of the constitutional order, violation of the territorial integrity of the Federal Republic of Yugoslavia, violation of the guaranteed rights and liberties of man and the citizen, or the incitement of national, racial, religious or other intolerance and hatred shall be prohibited.

The founding of secret societies and paramilitary groups shall be prohibited.

Professional members of the armed forces and police force of the Federal Republic of Yugoslavia may not organize in trade unions.

Justices of the Federal Constitutional Court and the Federal Court, the Federal Public Prosecutor, professional members of the armed forces and police force of the Federal Republic of Yugoslavia may not belong to political parties.

Article 43.

Freedom of religion, public or private profession of religion, and performance of religious rites shall be guaranteed.

No one shall be obliged to reveal his religious beliefs.

Article 44.

Citizens shall have the right publicly to criticize the work of government and other agencies and organizations and officials, to submit representations, petitions and proposals and to receive an answer if so requested.

Citizens may not be called to account or bear any other consequences for opinions expressed in the course of public criticism or in a submitted representation, petition or proposal, unless they have thereby committed a criminal offense.

Article 45.

Freedom of the expression of national sentiments and culture and the use of one's mother tongue and script shall be guaranteed.

No one shall be obliged to declare his nationality.

Article 46.

Members of national minorities shall have the right to education in their own language, in conformity with the law.

Members of national minorities shall have the right to information media in their own language.

Article 47.

Member of national minorities shall have the right to establish educational and cultural organizations or associations, in conformity with the law, which are financed on the principle of voluntary contributions, and may also receive assistance from the state.

Article 48.

Members of national minorities shall be guaranteed the right to establish and foster unhindered relations with co-nationals within the Republic of Yugoslavia and outside its borders with co-nationals in other states, and to take part in international non-governmental organizations, provided these relations are not detrimental to the Federal Republic of Yugoslavia or to a member republic.

Article 49.

Everyone shall be guaranteed the right to use his own language in proceedings before a tribunal or other authority or organization which in the performance of their public powers decide on his rights and duties and in the course of these proceedings to be informed of the facts in hi own language.

Article 50.

Any incitement or encouragement of national, racial, religious or other inequality as well as the incitement and fomenting of national, racial, religious or other hatred and intolerance shall be unconstitutional and punishable.

Article 51.

The right to own property and the right of inheritance shall be guaranteed, in conformity with the Constitution and law.

Article 52.

Man shall be entitled to a healthy environment and timely information about its condition.

It is everyone's duty to protect the human environment and make use of it in a rational manner.

The state shall be charged with maintaining a healthy human environment and to this end shall prescribe the conditions and manner of the performance of economic and other activities.

Article 53.

Freedom of creativity and publication of scholarly and artistic works, scientific discoveries and technical inventions shall be guaranteed, and their authors shall be guaranteed the intellectual property and material rights arising therefrom.

The manner of exercising and protecting intellectual property rights and the rights of the

organizations under whose sponsorship these works were produced shall be regulated by federal statute.

Article 54.

Free choice of occupation and employment shall be guaranteed.

Employed persons may have their labor contracts terminated against their will, under conditions and in the manner stipulated by law and collective agreements.

Forced labor shall be prohibited.

Article 55.

Employed persons shall be entitled to commensurate remuneration.

The right to unemployment insurance benefits during temporary unemployment shall be guaranteed, in conformity with federal law.

Article 56.

Employed persons shall be entitled to limited working hours, to a daily and weekly rest period, and to paid holidays and leave of absence, in conformity with the law and/or collective agreement.

Employees shall have the right to job safety protection, in accordance with the law.

Young persons, women, and disabled persons shall have special protection on the job, in accordance with the law.

Article 57.

Employed persons shall have the right to strike in order to protect their professional and economic interests, in conformity with federal law.

The right of industrial action may be restricted by federal statute if so required by the nature of the activity concerned or the public interest.

Civil servants and professional members of the armed forces and police force shall not have the right to strike.

Article 58.

Under a compulsory insurance scheme, employed persons and their family members shall benefit from all types of social security in conformity with the law.

The state shall provide social welfare for citizens unable to work and without a livelihood, as well as for citizens without the means of subsistence, in conformity with the law.

Article 59.

Disabled persons shall be guaranteed special protection, in conformity with the law.

Article 60.

Everyone shall be entitled to health care, in accordance with the law.

Children, expectant mothers and the elderly shall be entitled to publicly financed health care, if they are not covered by another insurance program, while other persons shall receive such care under the conditions stipulated by law.

Article 61.

The family, mothers and children shall enjoy special protection.

Children born out of wedlock shall have the same rights and duties as children born in wedlock.

Article 62.

Education shall be accessible to all, under equal conditions.

Primary education shall be free and compulsory, in conformity with the law.

Article 63.

Defense of the Federal Republic of Yugoslavia shall be the right and duty of every citizen.

Article 64.

Everyone shall be obliged to pay taxes and other levies as established by law.

Article 65.

Everyone shall be obliged to observe the Constitution and law and other regulations and general enactments.

Everyone shall be obliged to perform public office in an honorable and responsible manner.

Article 66.

Aliens in the Federal Republic of Yugoslavia shall enjoy the freedoms and the rights and duties laid down in the Constitution, federal law, and international treaties.

An alien may be extradited to another state only in cases provided for under international treaties which are binding on the Federal Republic of Yugoslavia.

The right of asylum shall be guaranteed to foreign citizens and stateless persons who are being persecuted for their advocacy of democratic views or for participation in movements for social or national liberation, for the freedom and rights of the human personality, or for

scientific or artistic freedom.

Article 67.

The rights and freedoms of man and the citizen shall be exercised and duties fulfilled in conformity with the Constitution.

The manner in which various rights and freedoms of man and the citizen are to be exercised may be prescribed by law when so provided for by the Constitution or when necessary for their implementation.

Abuse of the rights and freedoms of man and the citizen shall be unconstitutional and punishable.

The rights and freedoms recognized and guaranteed by the present Constitution shall enjoy the protection of the courts.

Article 68.

Citizens and artificial persons shall be provided with legal assistance by attorneys at law as an autonomous and independent activity, in conformity with the law.

Section III

Economic Order

Article 69.

The freedom to work and engage in economic activities shall be guaranteed.

Property shall be inviolable.

No one may be deprived of his property, nor may it be restricted, except when so required by the public interest, as determined by law, subject to fair compensation which may not be below its market value.

Article 70.

An alien may acquire property rights and the right to engage in business on terms of reciprocity, in accordance with federal statute.

An alien or stateless person may not acquire ownership of immovable property of cultural significance.

A stateless person may not acquire property rights to land, and an alien may acquire property rights to land on terms of reciprocity, in conformity with the law.

Article 71.

An enterprise and other artificial person may engage in activities and invest capital abroad under the conditions laid down by federal statute.

Article 72.

Ownership of real estate shall be enjoyed depending on the nature and purpose of the real estate in question, in accordance with federal statute.

Article 73.

Natural resources shall be owned by the state.

Agricultural land may be privately owned or subject to other types of property rights.

Forests and timberland may be privately owned or subject to other types of property rights, within the limits prescribed by law.

Some property in the public domain and municipal building sites may be in private and other forms of ownership, in accordance with the law.

Real estate and other property utilized by federal organs and organizations, the organs and organizations of member republics and local authorities and organizations performing public services shall be state owned, and the status and rights of these organs and organizations as regards the disposition of these assets and their utilization shall be regulated by statute.

Article 74.

Enterprises and other manufacturing and service organizations shall be founded, organized and merged freely and autonomously, in conformity with federal statute.

Economic agents shall be independent and equal, and the terms of business shall be the same for all.

Any act or activity creating or encouraging a monopoly or restricting, free trade in any other way shall be unconstitutional.

Article 75.

In time of war, an imminent threat of war, or any other emergency, the law may introduce restrictions on the disposition of a portion of the assets owned by artificial and natural persons, for the duration of the state of emergency, or it may impose a special regime for their utilization.

Article 76.

Funds for the financing of the activities falling within the jurisdiction of the Federal Republic of Yugoslavia shall be apportioned from the federal budget.

Revenues for the federal budget shall be raised from customs duties, a portion of sales tax revenues, and other sources, in accordance with federal statute.

Section IV

Jurisdiction of the Federal Republic of Yugoslavia

Article 77.

Through its organs, the Federal Republic of Yugoslavia shall formulate policy, enact and enforce federal legislation, other laws and general enactments, and ensure judicial protection in matters concerning:

1. the freedoms, rights and duties of man and the citizen, enshrined in the present Constitution; due process of law before courts and other state authorities; responsibility and sanctions for violation of the freedoms, rights and duties of man and the citizen as laid down by the present Constitution, and for violation of federal statutes, other laws and general enactments; amnesty and pardon for federal statutory criminal offenses;
2. the single market; the legal status of enterprises and other economic agents; the monetary, banking, foreign exchange, foreign trade and customs regimes; the system of credit relationships with foreign countries, the basic principles of the fiscal system;
3. the development of the Federal Republic of Yugoslavia, scientific and technological advances, regional development and efforts to close the developmental gap between different regions;
4. technical and technological systems and communications; the principles of environmental protection; the regime of the atmosphere and watercourses of national interest and international waters; the regime of territorial waters, with reference to the international relations of the Federal Republic of Yugoslavia; navigation on waters under an international or intergovernmental regime of navigation;
5. safety in all types of transportation, contractual relations and the principles of the system of property relations, the principles of social security and labor relations;
6. international relations; border crossing and control of the circulation of goods, services and passengers across the border; the status of aliens and foreign artificial persons;
7. the defense and security of the Federal Republic of Yugoslavia;
8. protection of human life and health against contagious diseases which threaten the country as a whole; manufacture and sale of medicaments; protection of animals against contagious diseases and protection of plants against diseases and pests which threaten the country as a whole; sales of plant and animal protection chemicals, and control of animals and plants crossing state frontiers; genetic material in agriculture and forestry; protection against ionizing radiation; production, sales and transport of weapons and of toxic, inflammable, explosive, radioactive and other dangerous substances;
9. the financing of the competencies of the Federal Republic of Yugoslavia as laid down by the present Constitution;
10. the organization and work of the organs of the Federal Republic of Yugoslavia;
11. national holidays and decorations bestowed by the Federal Republic of Yugoslavia;
12. other spheres as laid down by the present Constitution.

Section V

Organs of the Federal Republic of Yugoslavia

1. Federal Assembly

Article 78.

The Federal Assembly shall:

1. decide on the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia;
2. decide on admission of other states as member republics into the Federal Republic of Yugoslavia; decide on association with other states and on membership in international organizations;
3. decide on alterations to the frontiers of the Federal Republic of Yugoslavia; decide on war and peace; declare a state of war, a state of imminent threat of war, and state of emergency;
4. adopt federal statutes, other laws and general enactments; approve the federal budget and final balance sheet; ratify international treaties falling within the jurisdiction of the Federal Republic of Yugoslavia;
5. oversee the work of the federal government and other federal organs and the officials answerable to the Federal Assembly, in conformity with the present Constitution and federal law;
6. grant amnesty for federal statutory criminal offense;
7. appoint and dismiss: the President of the Republic; the federal prime minister; justices of the Federal Constitutional Court; justices of the Federal Court; the governor of the National Bank of Yugoslavia, and other federal officials stipulated by federal statute;
8. perform other duties as established by the present Constitution.

Article 79.

The Federal Assembly may regulate other matters by federal law which do not fall within the jurisdiction of the Federal Republic of Yugoslavia, at the joint proposal of the member republics.

Article 80.

The Federal Assembly shall be composed of the Chamber of Citizens and the Chamber of Republics.

The Chamber of Citizens shall be made up of federal deputies elected in the member republics in direct elections by secret ballot, one federal deputy being elected for every 65,000 voters, each member republic to have no fewer than 30 federal deputies.

The Chamber of Republics shall be made up of 20 federal deputies from each member republic.

Article 81.

Federal deputies shall be elected for four-year terms.

The election and termination of the mandates of federal deputies in the Chamber of Citizens

of the Federal Assembly shall be regulated by federal law, while the election and termination of the mandates of federal deputies in the Chamber of Republics of the Federal Assembly shall be regulated by the laws of each member republic.

Article 82.

The mandates of deputies in the Federal Assembly shall be terminated if within three months of the beginning of the procedure a federal government is not elected or if within this time limit the federal budget is not approved, as well as in other cases specified in the present Constitution.

The termination of the mandate of the Federal Assembly shall come into effect following the decree of the President of the Republic.

Article 83.

The Federal Assembly shall be dissolved at the request of the federal government.

The federal government may not dissolve the Federal Assembly if the procedure for a vote of confidence in the federal government has been initiated.

Dissolution of the Federal Assembly shall come into effect following the decree of the President of the Republic.

Article 84.

In the event of the termination of its mandate or dissolution, elections for the Federal Assembly shall be held within 60 days of the day of termination of the mandate of the Federal Assembly or its dissolution.

The mandate of the federal government shall also be terminated with the termination of the mandate or dissolution of the Federal Assembly.

Article 85.

The Federal Assembly may not be dissolved in the first or last six months of its term, during a state of war, imminent threat of war, or state of emergency.

In the event of a state of war, imminent threat of war, or state emergency, the Federal Assembly may decide to prolong the terms of the federal deputies, so long as such a state of emergency lasts, or until conditions are created for the election of federal deputies.

Election of new federal deputies shall be undertaken as soon as the situation because of which the term of federal deputies was prolonged is over.

Article 86.

Federal deputies to the Chamber of Citizens of the Federal Assembly shall represent the citizens of the Federal Republic of Yugoslavia, while federal deputies to the Chamber of Republics of the Federal Assembly shall represent the member republic from which they

were elected.

A federal deputy to the Chamber of Citizens shall take positions and vote according to his conscience.

A federal deputy to the Chamber of Citizens may not be recalled.

Article 87.

A federal deputy shall enjoy immunity.

A federal deputy may not be convicted; incarcerated or punished for expressing an opinion or for his voting in the Federal Assembly.

A federal deputy may not be detained without the consent of the Federal Assembly chamber of which he is a member, unless caught in the act of committing a criminal offense carrying a prison sentence of more than five years.

Criminal or other proceedings for an offense carrying a sentence of imprisonment may not be brought against a federal deputy who claims immunity, without the consent of the Federal Assembly chamber of which he is a member.

The Federal Assembly chamber whose federal deputy has not claimed immunity may decide, when it deems necessary, that he should avail himself of this immunity.

Article 88.

The Chamber of Citizens and Chamber of Republics of the Federal Assembly shall elect their president and vice-president from the ranks of the deputies.

The president of a chamber shall represent the chamber, direct the work of the chamber and perform other duties as laid down by federal statute and the chambers rules of procedure.

Both chambers shall adopt rules of procedure regulating their work and organization.

Article 89.

The Federal Assembly shall sit in regular and extraordinary sessions of the chambers.

Regular sessions shall be held without convocation twice a year, in accordance with the chambers rules of procedure.

The first regular session shall begin on the first weekday in February, and the second on the first weekday in September.

Extraordinary sessions shall be held at the request of not less than one third of the number of federal deputies of a chamber or at the request of the federal government, with a previously fixed agenda.

Article 90.

Both chambers shall decide concurrently on questions within the jurisdiction of the Federal Assembly, by a majority of votes of the federal deputies in each of the two chambers, unless other provision is made by the present Constitution.

Federal statutes regulating: the flag, coat-of-arms or national anthem; election of federal deputies for the Chamber of Citizens; election of the President of the Republic; the Federal Court; the Federal Public Prosecutor; organization of the Federal Constitutional Court, the proceedings before this court and the legal effect of its decisions shall be adopted in the Federal Assembly by a two-thirds majority of votes of all the federal deputies in each of the two chambers.

At the request of the assembly of a member republic, the Federal Assembly shall vote on questions enumerated in Article 77, items 2, 3, and 4, of the present Constitution by a two-thirds majority of votes of all the federal deputies in the Chamber of Republics and by a majority vote of all the federal deputies in the Chamber of Citizens.

Article 91.

When a bill for a federal statute, other law or general enactment has not been passed in both chambers in its identical text, the chambers shall set up a commission of five federal deputies from each chamber to harmonize the text.

Both chambers shall vote on the commission's draft, in conformity with the present Constitution.

Article 92.

If the commission fails to harmonize the text of the bill within one month, or if the chambers do not accept the harmonized text of the bill, the text approved in the Chamber of Citizens shall be temporarily adopted, and if it is a federal law regulating the areas enumerated in items 2, 3, and 4 of Article 77 of the present Constitution, the text adopted in the Chamber of Republics shall be provisionally enforced.

The provisionally enforced federal statute shall remain in force until its final adoption in both chambers, but no longer than one year from the beginning of its application.

Article 93.

If during its temporary enforcement the federal statute is not adopted in both chambers, in accordance with the present Constitution, the mandate of the Federal Assembly shall be terminated.

Article 94.

If the federal budget is not approved by the beginning of the fiscal year, the functions of the Federal Republic of Yugoslavia shall be provisionally financed under the federal budget of the previous year, until such time as the new federal budget is approved.

Article 95.

A bill for a federal statute, other law or general enactment may be introduced by the federal government, a federal deputy in each Federal Assembly chamber, or not less than 30,000 voters.

The National Bank of Yugoslavia also has the right to introduce a bill for a federal statute, other law or general enactment concerning the monetary, foreign exchange and credit systems.

2. President of the Republic

Article 96.

The President of the Republic shall:

1. represent the Federal Republic of Yugoslavia at home and abroad;
2. promulgate federal laws by decree; issue instruments of rectification of international treaties;
3. nominate a candidate for prime minister of the federal government, after having heard the opinions of spokesmen for the parliamentary groups in the Federal Assembly;
4. recommend to the Federal Assembly candidates for appointment as justices of the Federal Constitutional Court, justices of the National Bank of Yugoslavia, after having obtained the opinion of the presidents of the member republics;
5. call elections for the Federal Assembly;
6. appoint and recall by decree ambassadors of the Federal Republic of Yugoslavia, pursuant to the recommendations of the federal government; receive the letters of credence of foreign diplomatic envoys;
7. confer decorations and honours of the Federal Republic of Yugoslavia, as provided for by federal statute;
8. grant pardons for federal statutory criminal offenses;
9. perform other functions as envisaged by the present Constitution.

Article 97.

The President of the Republic shall be elected by the Federal Assembly for a four-year term of office, by secret ballot.

The same individual may not be reelected President of the Republic for a second term.

As a rule, the President of the Republic and the federal prime minister may not be from the same member republic.

The President of the Republic may not hold other public office or engage in professional activities.

The President of the Republic shall enjoy the same immunity as a federal deputy.

The Federal Assembly shall determine the immunity of the President of the Republic.

The President of the Republic may only be dismissed if the Federal Assembly ascertains that

he has violated the Constitution.

Article 98.

The President of the Republic may resign from his office.

The mandate of the President of the Republic shall be terminated on the day he submits his resignation or is dismissed.

In the event of termination of the mandate of the President of the Republic, until the election of a new President of the Republic, or in the event of temporary inability of the President of the Republic to carry out his duties, these duties shall be performed by the president of the Chamber of Republics of the Federal Assembly.

The procedure for the election and dismissal of the President of the Republic shall be determined by federal law.

3. Federal government

Article 99.

The federal government shall:

1. formulate and conduct domestic and foreign policy and enforce federal statutes, other laws and general enactments;
2. foster relations between the Federal Republic of Yugoslavia and other states and international organizations;
3. introduce bills for federal statutes, other laws and general enactments;
4. adopt decrees, resolutions, and other legislation for the enforcement of federal statutes and other laws and general enactments of the Federal Assembly;
5. give its opinion on bills for federal statutes, other laws and general enactments introduced by another authorized sponsor in the Federal Assembly;
6. create and abolish federal ministries and other federal agencies and organizations and determine their organization and competencies;
7. direct and coordinate the work of federal ministries and other federal agencies and organizations and annual or abrogate their enactments;
8. elect and dismiss officials in the federal ministries and other federal agencies and organizations;
9. call for a general mobilization and organize defense preparations;
10. proclaim an imminent threat of war, state of war, or emergency when the Federal Assembly is not able to convene, subject to the opinion of the President of the Republic and presidents of the Federal Assembly chambers;
11. adopt measures regulating matters within the jurisdiction of the Federal Assembly when the Assembly is not able to meet, during a state of war, imminent threat of war, or state of emergency, after having sought the opinion of the presidents of the Federal Assembly chambers. Enactments adopted during a state of war may throughout the duration of the state of war restrict various rights and freedoms of man and the citizen, except those listed in Articles 20, 22, 25, 26, 27, 28, 29, 35 and 43 of the present Constitution. The federal government shall be obliged to seek the approval of the Federal Assembly for these measures as soon as it is able to convene;

12. regulate its own organization, methods of work and decision-making;
13. perform other duties as laid down by the present Constitution.

Article 100.

The federal government shall be made up of a prime minister, deputy prime minister, and federal ministers.

The federal government shall be formed for a four-year term.

A member of the federal government may not hold any other public office or engage in any professional activities.

A member of the federal government shall enjoy the same immunity as a federal deputy.

The federal government shall determine the immunity of members of the federal government.

Article 101.

The federal government shall be formed after the election of the Federal Assembly.

The nominee for prime minister of the federal government shall appear before the Federal Assembly to present his program and announce the composition of the federal government.

The federal government shall be considered formed when the Federal Assembly elects the prime minister of the federal government by majority vote of all the federal deputies in each of the two chambers, by secret ballot.

Article 102.

The federal Prime Minister shall direct the work of the federal government.

The federal Prime Minister shall inform the Federal Assembly about changes in the composition of his government.

Article 103.

The federal prime Minister shall be responsible to the Federal Assembly for his work and for the work of the federal government.

The federal government shall be responsible for the work of its organs and federal ministers.

The federal Prime Minister may put his government to a vote of confidence in the Federal Assembly.

Failure to win the vote of confidence shall terminate the mandate of the federal government.

Article 104.

The Federal Assembly may vote no confidence in the federal government.

The initiative for a vote of confidence may be submitted by no fewer than 20 federal deputies of one chamber of the Federal Assembly.

A vote of confidence may be held no sooner than three days after the proposal for such a vote was submitted.

A majority of votes of the total number of federal deputies in each of the two chambers shall be required for a vote of no confidence in the federal government.

A vote of no confidence shall terminate the mandate of the federal government.

Article 105.

The federal Prime Minister may submit his resignation to the Federal Assembly.

Resignation of the federal Prime Minister shall automatically terminate the mandate of the entire federal government.

Article 106.

A federal government whose mandate has been terminated shall continue performing its duties until the formation of a new federal government.

Article 107.

The federal ministries shall enforce federal statutes, other laws and general enactments passed by the Federal Assembly and federal government; shall adjudicate in administrative matters, carry out administrative supervision, and perform other administrative affairs as prescribed by federal law.

The federal minister at the head of a federal ministry shall be responsible for the work of his ministry.

4. Federal Court

Article 108.

The Federal Court shall:

1. act as a court of the highest instance, as stipulated under federal law; decide on appeals against rulings by courts of the member republics in cases concerning enforcement of federal statutes;
2. decide on property suits between member republic, as well as between the Republic of Yugoslavia and member republics;
3. determine the legality of administrative regulations adopted by federal authorities;
4. decide on conflicts of jurisdiction between courts of two member republics as well as between military tribunals and other courts;
5. lay down the principles governing the uniform enforcement of federal statutes, other

- federal laws and general enactments by the courts;
6. perform other duties for which it has been empowered by the present Constitution and federal law.

Article 109.

The justices of the Federal Court shall be appointed and dismissed by the Federal Assembly.

Justices of Federal Court shall be appointed for nine-year terms.

The justices of the Federal Court shall select one of their members to act as president of the Federal Court.

A justice of the Federal Court shall enjoy the same immunity as a federal deputy.

The Federal Court shall determine the immunity of one of its justices.

A justice of the Federal Court may not hold any other public office or engage in any other professional activity.

A federal statute shall be adopted regulating the Federal Court.

Article 110.

The judicial powers of a justice of the Federal Court may cease before the end of his term of office; if he requests to be relieved of his duties, if he meets the requirements for retirement as established by federal law, or if he receives a prison sentence.

A justice of the Federal Court may be dismissed before the expiry of his mandate: if he is convicted of a penal offense which renders him unfit to carry out judicial functions; if he has performed his judicial duties in an incompetent or unconscientious manner, or if he becomes permanently incapacitated for the performance of his judicial duties.

In conformity with federal law, the Federal Court shall determine the existence of cause for terminating the mandate of a justice of the Federal Court, or for dismissing a justice, and shall inform the Federal Assembly accordingly.

5. Federal Public Prosecutor

Article 111.

The Federal Public Prosecutor shall apply legal remedies for which he is empowered by federal statute in matters within the jurisdiction of the Federal Court and shall perform other duties as provided for by federal law.

The Federal Public Prosecutor shall give mandatory instructions to public prosecutors in the member republics and may take over cases of criminal prosecution in matters in which the criminal offenses and other penal offenses are established by federal statute.

Article 112.

The Federal Public prosecutor shall be appointed and dismissed by the Federal Assembly and shall serve a four-year term of office.

The Federal Public Prosecutor shall enjoy the same immunity as a federal deputy.

The Federal Assembly shall determine the immunity of the Federal Public Prosecutor.

The Federal Public Prosecutor may not hold any other public office or engage in other professional activities.

Article 113.

The functions of the Federal Public Prosecutor shall cease before the expiry of his mandate: if he requests to be relieved of his duties, if he meets the requirements for retirement as established by federal law, or if he receives a prison sentence.

The Federal Public Prosecutor may be dismissed before the expiry of his mandate; if he has been convicted of a penal offense which renders him unfit to perform his functions; if he has performed his duties in an incompetent or unconscientious manner, or if he becomes permanently incapacitated for the performance of his functions.

The Federal Assembly, in accordance with federal law, shall determine the existence of cause for terminating the mandate of the Federal Public Prosecutor, or for his dismissal.

6. National Bank of Yugoslavia

Article 114.

The National Bank of Yugoslavia shall be an independent institution of the monetary system of the Federal Republic of Yugoslavia and sole bank of primary issue, responsible for monetary policy, the stability, of the currency and financial discipline, and the performance of other functions as laid down by federal law.

The National Bank of Yugoslavia shall be directed by a governor, who shall be responsible for its work.

The governor of the National Bank of Yugoslavia shall be appointed for a four-year term and may be reelected.

Section VI

Constitutionality and Legality

Article 115.

The constitutions of the member republics, federal statutes, the legislation of member republics and all other laws and general enactments must be in conformity with the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia.

Statutes, other laws and general enactments in a member republic must be in conformity with federal law.

Regulations and other general enactments adopted by federal agencies must be in conformity with federal law.

Article 116.

Statutes, other laws and general enactments shall come into force on the eighth day from the day of publication, except when for justified reasons, specified during their adoption, provision is made for them to come into effect earlier.

Article 117.

Statutes, other laws and general enactments may not have a retroactive effect.

Only certain provisions of statutes, if so required by the public interest, as established when they are adopted, may have retroactive effect.

Article 118.

Certain public powers may be legally delegated to an enterprise or other organization.

State agencies and organizations which perform public functions may decide on the rights and obligations of natural and artificial persons or, pursuant to the law, apply coercive or restrictive measures only in a legally prescribed procedure.

Article 119.

An appeal may be made to the competent authority against decisions and other rulings by judicial, administrative and other state authorities, as well as against similar first instance decisions by agencies and organizations performing public powers.

In special cases and by way of exception, the law may deny the right of appeal, if due process of law has been secured in some other manner.

Article 120.

The authorized court shall determine the legality of administrative rulings in an administrative suit, unless some other legal remedy has been provided for by the law.

By way of exception, in certain types of administrative cases, an administrative suit may be prohibited by law.

Article 121.

Decisions, documents and other rulings issued by state agencies and authorized organizations in a member republic shall have the same validity throughout the entire territory of the Federal Republic of Yugoslavia.

Article 122.

The work of federal agencies shall be open to the public.

Public insight into the work of federal agencies may be restricted or denied only in the cases specified by federal law.

Article 123.

Everyone shall be entitled to compensation for damages sustained as a result of unlawful or improper actions of an official or state agency or organization which exercises public power, in conformity with the law.

The state shall be obliged to pay compensation for damages.

The injured party shall have the right, in accordance with law, to demand compensation directly from the individual responsible for the damage.

Section VII

Federal Constitutional Court

Article 124.

The Federal Constitutional Court shall rule on:

1. the conformity of the constitutions of member republics with the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia;
2. conformity of statutes, other laws and general enactments with the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia and with ratified and promulgated international treaties;
3. conformity of statutes and other laws and general enactments of the member republics with federal law;
4. conformity of other regulations and general enactments of federal agencies with federal law;
5. conformity of general enactments of political parties and associations of citizens with the present Constitution and federal law;
6. complaints about a ruling or action violating the rights and freedoms of man and the citizen enshrined in the present Constitution;
7. a conflict of jurisdiction between federal and republican authorities as well as between the authorities of member republics;
8. prohibition of activities of political parties and other associations of citizens;
9. violation of rights in the course of the election of federal officials.

The Federal Constitutional Court may decide on the constitutionality and legality of acts which are no longer in force, provided the time between the cessation of their validity and initiation of proceedings does not exceed one year.

Article 125.

The Federal Constitutional Court shall be composed of seven justices.

A justice of the Federal Constitutional Court shall be appointed for a nine-year term.

The president of the Federal Constitutional Court shall be elected by the justices from among their own ranks, by secret ballot, for a term of three years.

A justice of the Federal Constitutional Court may not hold any other public office or engage in any professional activity.

A justice of the Federal Constitutional Court shall enjoy the same immunity as a federal deputy.

The immunity of a Federal Constitutional Court justice shall be decided on by the Federal Constitutional Court.

Article 126.

The functions of a justice of the Federal Constitutional Court may cease before the end of the term for which he was appointed if he requests to step down, if he fulfills the requirements for retirement as laid down by federal law, or if he receives a prison sentence.

A justice of the Federal Constitutional Court shall be dismissed if he is found guilty of a penal offense which renders him unfit to perform his duties or if he is permanently incapacitated for the performance of the duties of justice of the Federal Constitutional Court.

The Federal Constitutional Court shall inform the Federal Assembly and the President of the Republic of the causes for the termination of office or dismissal of a justice from the Federal Constitutional Court.

The Federal Constitutional Court may decide that a justice of the Court against whom there are criminal proceedings should not carry out his duties for the duration of the proceedings.

Article 127.

Anyone may sponsor an initiative for proceedings to establish constitutionality and legality.

Proceedings before the Federal Constitutional Court may be initiated by government authorities or artificial persons if they believe that a right or interest has been violated by an act whose constitutionality and legality are in question.

The Federal Constitutional Court may itself initiate proceedings to assess constitutionality and legality.

Article 128.

The Federal Constitutional Court shall decide on a complaint when other legal remedies are not available.

Article 129.

The Federal Constitutional Court shall adopt decision by a majority of votes of the justices.

A ruling by the Federal Constitutional Court shall be universally binding and effective.

In the case of need, execution of a ruling by the Federal Constitutional Court shall be carried out by the federal government.

Article 130.

When the Federal Constitutional Court determines that there is a discrepancy between given provisions of the constitution of a member republic and the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia, the said provisions of the constitution of the member republic shall cease to be valid at the end of six months from the day the discrepancy was found, if the discrepancy has not been rectified within this time.

When the Federal Constitutional Court determines that there is a conflict between given provisions of statutes, other laws or general enactments and the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia or federal law, the said provisions of the statutes, laws or general enactments shall cease to be in effect from the day of publication of the ruling of the Federal Constitutional Court.

Article 131.

The organization, procedures and legal effect of rulings of the Federal Constitutional Court shall be regulated by federal statute.

Article 132.

In the course of proceedings up until a final decision is handed down, the Federal Constitutional Court may halt the execution of a given act or measure taken on the strength of the law, and other regulation or general enactment if irreparable harm is liable to occur if it were to be carried into effect.

Section VIII

Army of the Federal Republic of Yugoslavia

Article 133.

The Federal Republic of Yugoslavia shall have an Army to defend its sovereignty, territory, independence and constitutional order.

The Army of Yugoslavia may be in the service of an international organization, subject to the consent of the federal government.

Article 134.

The Army of Yugoslavia shall be composed of Yugoslav citizens.

The Army of Yugoslavia shall be made up of a standing army and reserve units.

The standing army shall be composed of professional soldiers and conscripts.

A federal law shall be adopted regulating the Army of Yugoslavia.

Article 135.

In wartime and peacetime, the Army of Yugoslavia shall be under the command of the President of the Republic, pursuant to decisions by the Supreme Defense Council.

The Supreme Defense Council shall be made up of the President of the Republic and presidents of the member republics.

The President of the Republic shall preside over the Supreme Defense Council.

Article 136.

The President of the Republic shall appoint, promote and dismiss from service officers of the Army of Yugoslavia stipulated by federal law; shall appoint and dismiss the president, judges and judge assessors of military tribunals and military prosecutors.

Article 137.

Compulsory military service shall be universal and performed in the manner established by federal statute.

A citizen who is a conscientious objector for religious or other reasons and does not wish to fulfill his military obligation under arms shall be permitted to serve in the Army of Yugoslavia without bearing arms or in civilian service, in accordance with federal law.

Article 138.

Military tribunals and military prosecutors shall be established under federal statute.

Military tribunals shall be independent and shall adjudicate on the basis of federal legislation.

Section IX

Amendments to the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia

Article 139.

Proposals from amendment of the Federal Republic of Yugoslavia, with the exception of

Articles 1, 2, 3, 6, 7, 77, 140 and 141 may be submitted by a minimum number of 100,000 voters, at least 30 federal deputies from the Chamber of Citizens, at least 20 federal deputies from the Chamber of Republics, and by the federal government.

Proposals to amend the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia shall be decided upon by the chambers of the Federal Assembly by a two-thirds majority of the federal deputies in each of the two chambers.

The act of amending the constitution of the Federal Republic of Yugoslavia shall be adopted in both chambers of the Federal Assembly by a two-thirds majority of the federal deputies in each of the two chambers.

If the act of amending the Constitution of Federal Republic of Yugoslavia is not adopted, the same proposal may not be resubmitted for one year from the day it failed to be passed.

Article 140.

Proposals to amend Articles 1, 2, 3, 6, 7, 77, 140 and 141 of the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia may be submitted by no fewer than 100,000 voters, or no fewer than 30 federal deputies of the Chamber of Citizens, or by the federal government or assembly of a member republic.

A proposal to amend the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia shall be decided on by the Chamber of Citizens of the Federal Assembly by a two-thirds majority.

The Chamber of Citizens may decide to amend the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia after the assemblies of the member republics have approved the proposal for amendment.

If the proposal to amend the Constitution is not passed, the same proposal may not be resubmitted within one year from the day the proposal was rejected.

Article 141.

The draft act to amend Articles 1, 2, 3, 6, 77, 140 and 141 of the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia shall be decided on in the Chamber of Citizens of the Federal Assembly by a two-thirds majority.

The amendment of the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia shall be deemed to be accepted when the assemblies of the member republics have approved the text adopted by the Chamber of Citizens of the Federal Assembly.

If the assembly of a member republic should fail to approve the wording of the amendment of the Constitution as adopted by the Chamber of Citizens, the rejected draft constitutional amendment may not be placed on the Federal Assembly's agenda within one year from the day the Chamber of Citizens establishes the lack of consensus.

Article 142.

Amendments to the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia shall be promulgated

by the Federal Assembly.

Section X

Final Provisions

Article 143.

A Constitutional Law shall be adopted for the implementation of the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia.

The Constitutional Law shall be promulgated and come into effect concurrently with the Constitution of the Federal Republic of Yugoslavia.

Article 144.

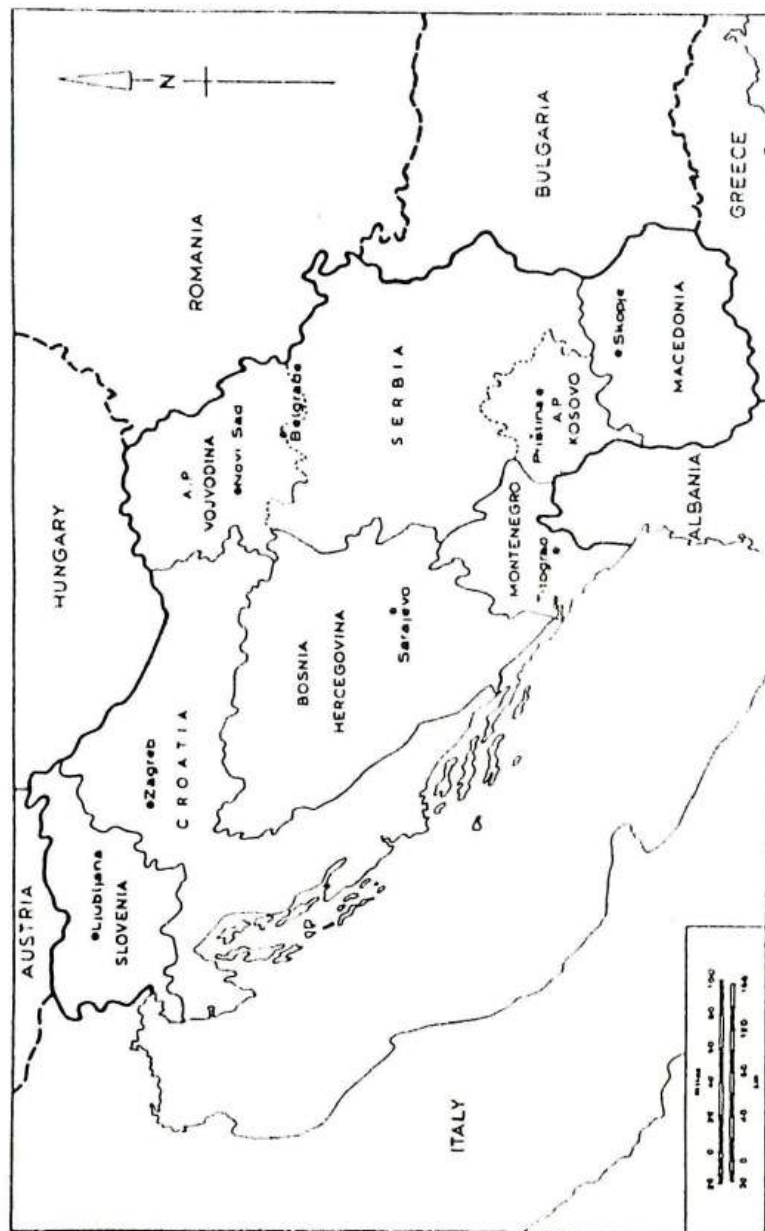
The present Constitution shall come into force on the day of its promulgation.

Serbian Ministry of Foreign Affairs e-mail

De Joegoslavische
puzzel

Mark Heirman

IPIS Brochure 43

MAP 5 Present-day administrative boundaries

BASISGEGEVENS

Landoppervlak: 255.804 km², waarvan 55.968 km² voor Servië (21,9 %), 56.538 km² voor Kroatië (21,1 %, Kosovo en Vojvodina niet inbegrepen), 51.129 km² voor Bosnië-Herzegovina (20 %), 25.713 km² voor Macedonië (10 %), 21.506 km² voor Vojvodina (8,4 %), 20.252 km² voor Slovenië (7,9 %), 13.812 km² voor Montenegro (5,4 %) en 10.887 km² voor Kosovo (4,25 %).

Bevolking (schatting 1985, percentages op basis van de volkstelling van 1981): 23.235.000, waarvan 36,3 % Serviërs (8,14 miljoen), 19,7 % Kroaten (4,4 miljoen), 8,9 % Bosniërs (2 miljoen), 7,8 % Slovenen (1,75 miljoen), 7,7 % Albanen (1,73 miljoen, vooral Kosovo), 6 % Macedoniërs (1,3 miljoen), 5,4 % "Joegoslaven" (1,2 miljoen), 3,5 % zigeuners (800.000), 2,6 % Montenegrijnen (579.000); 1,9 % Hongaren (427.000, vooral Vojvodina), 0,4 % Turken (101.000), 0,4 % Slovakken (100.000) en 0,2 % Roemenen (45.000). De 1,2 miljoen "Joegoslaven" zijn Joegoslaven die bij de volkstelling van 1981 kozen voor "de Joegoslavische nationaliteit" (in de *contra*-etnische betekenis van het woord, en als equivalent van de Kroatische of Servische "nationaliteit").

Spreiding van de bevolking over de republieken en provincies (op basis van de volkstelling van 1981):

Bosnië-Herzegovina: 1,63 miljoen moslims, 1,32 miljoen Serviërs, 758.000 Kroaten, 326.000 "Joegoslaven", 14.000 Montenegrijnen, 9.000 Hongaren, 7.000 zigeuners, 4.000 Albanen.

Kosovo: 1,237 miljoen Albanen, 209.500 Serviërs, 27.000 Montenegrijnen, 15.000 zigeuners, 13.000 Turken, 2.700 "Joegoslaven".

Kroatië: 3,455 miljoen Kroaten, 531.000 Serviërs, 379.000 "Joegoslaven", 25.000 Slovenen, 24.000 moslims, 15.000 Slavaken, 12.000 Italianen, 10.000 Montenegrijnen, 6.000 Albanen, 4.000 zigeuners.

Macedonië: 1,279 miljoen Macedoniërs, 377.000 Albanen, 44.500 Serviërs, 43.000 zigeuners, 39.500 moslims, 14.000 "Joegoslaven", 2.000 Bulgaren, 700 Grieken.

Montenegro: 400.500 Montenegrijnen, 78.000 moslims, 38.000 Albanen, 31.000 "Joegoslaven", 19.000 Serviërs.

en de orthodoxe Serviërs, Montenegrijnen en Macedoniërs (met het Cyrillisch alfabet). Bosnië wordt door het schisma in twee gedeeld. Vele Bosniërs gaan over tot de "ketterij" van de *Bogomielei*, nauw verwant met die van de Katharen. Zowel vervolgd door de katholieke Kroaten als door de orthodoxe Serviërs zouden vooral de "Bogomiele" Bosniërs in de 15de eeuw massaal overgaan tot de islam.

1102. Om zich zowel tegen zijn westerse als oosterse buren te beschermen zoekt Kroatië aansluiting bij Hongarije. De Hongaarse koning Koloman zal in een "personale unie" tevens koning van Kroatië worden. Het is het begin van een eeuwenlange afhankelijkheid, die in feite, via het Oostenrijks-Hongaarse rijk, zal standhouden tot in 1918.

1160. Grootgraaf Stefan Nemanja, stamvader van de Nemanjiden-dynastie, wrikt Servië los van Byzantium en van Hongarije en bouwt een Groot-Servisch rijk uit van Shkodra (nu Albanië) tot Kotor (Adriatische Zee). De kern van het eerste Servische rijk wordt het huidige Montenegro (vooral Zeta). Onder Stefan Nemanja wordt ook Kosovo, tot dan toe een deel van het Byzantijnse rijk, een deel van Servië. In 1217 roept zijn zoon Stefan Servië, met de zegen van de paus (tegen Byzantium), uit tot een koninkrijk. Servië wordt de sterkste natie op de Balkan.

1180. Oprichting van een Bosnisch vorstendom onder Ban Kulin. Het vorstendom zal zijn grootste bloei kennen onder Tvrtko I Kotromanic, in de tweede helft van de 14de eeuw, die zich "koning van Bosnië, Dalmatië en Kroatië" noemt. De residentie van de laatste koning van Bosnië, Jajce, wordt in 1463 door de Turken veroverd.

1219. Nadat Byzantium, in 1204, door de kruisvaarders veroverd en geplunderd werd, wordt de Servisch-orthodoxe kerk een "autocefale" (of quasi onafhankelijke) kerk. De Servische vorsten zullen voortaan door de eigen "nationale" kerk gekroond worden. Wel blijft de Servisch-orthodoxe kerk voorlopig nog verwijzen naar de patriarch van Constantinopel, maar in 1346 komt er ook een eigen patriarchaat, met zetel in Pec (in het huidige Kosovo).

1284. De Servische koning Dragutin "krijgt" Belgrado van zijn schoonvader, de Hongaarse koning Stefan V. Nadien zal deze strategische vesting aan de samenloop van de Donau en de Sava herhaaldelijk door Hongarije en door Servië heroverd worden, tot de stad in 1521 voor bijna vierhonderd jaar in handen van de Turken valt.

1346. Nadat hij ook Macedonië, Albanië, Thessalië en Epirus heeft ingepalmd, laat de Servische koning Stefan Dusan Nemanja zich in Skopje (Macedonië) kronen tot "keizer" van Serviërs en Grieken. Na de dood van Stefan Dusan, in 1355, wordt Montenegro evenwel een onafhankelijke "staat", die ook nooit door de Turken kan veroverd worden. Het zal tot 1918 een quasi onafhankelijk rijk blijven.

Het front tussen Turken en Oostenrijkers

28 juni 1389. De slag op het Merelveld (Kosovo Polje, in het huidige Kosovo), op dat moment het centrum van een Groot-Servisch koninkrijk, luidt het einde in van het middeleeuwse Servië. De Turken verslaan de Serviërs, bijgestaan door Hongaren, Bosniërs en Bulgaren. De Serviërs trekken naar het noorden, in de richting van het huidige Belgrado. Vijfhonderd jaar lang maken de Turken de dienst uit op de Balkan.

1409. De Hongaarse koning Ladislaus *verkoopt* de Dalmatische kust (een deel van Kroatië) aan Venetië. Venetië zal de Dalmatische kust nagenoeg vierhonderd jaar beheersen (tot de tijd van Napoleon, in 1797).

1516. Montenegro wordt een vorst-bisdom (van de orthodoxe kerk). In 1493 al werden in Cetinje de eerst Cyrillische teksten gedrukt voor de gehele Balkan. De meest bekende vorst-bisschop, met zetel in Cetinje, wordt Petar II Petrovic Njegos, die het mini-rijk zal besturen van 1830 tot 1851. Aan het vorst-bisdom komt pas een einde als Danilo II in 1851 met de celibaatstraditie breekt om een erfelijke dynastie te stichten, zodat de functies van vorst en bisschop gescheiden worden. In 1910 wordt Montenegro een (onafhankelijk) koninkrijk.

1521. Kapitulatie van Belgrado voor de Turken. De Turken beheersen nu de hele Balkan. In 1526 verslaan ze de Hongaren bij Mohacs. 'n 1529 slaan ze het beleg voor Wenen. Voor de Serviërs is dit het definitieve einde van hun middeleeuwse onafhankelijkheid.

1527. Ferdinand I van Oostenrijk wordt als koning van Hongarije tevens koning van Kroatië, dat hiermee een deel wordt van het Habsburgse rijk.

1683. Na het laatste beleg van Wenen zet Oostenrijk een tegenoffensief in. In 1699 verovert Wenen Slovenië en Kroatië (en in 1718

zelfs Belgrado). Bij het verdrag van Karlowitz (in 1699) moet Turkije de Dalmatische kust tevens afstaan aan de Venetianen.

1690. Om zich voor de Turken in veiligheid te brengen vluchten de Servisch-orthodoxe patriarch Arsen Cernovic III en 35.000 Servische families vanuit het Mesic-klooster in Pec (in het huidige Kosovo, tot dan de zetel van het patriarchaat) naar de tot dan toe overwegend "Hongaarse" Vojvodina, waar vele Servisch-orthodoxe kloosters opgebouwd worden. In de 18de eeuw zullen ook veel Duitse kolonisten zich in de Vojvodina vestigen.

1766. Opheffing van het Servisch-orthodoxe patriarchaat door de Turken. Van 1766 tot 1914 zijn de Servische orthodoxen verdeeld over drie autocefale of onafhankelijke kerken (in Servië, Montenegro en Dalmatië, en Oostenrijk-Hongarije) onder de patriarch van Constantinopel.

Het Balkanese kruisvat

1804. Begin van de Servische bevrijdingsoorlog o.l.v. Petrovic Karadjordje. De Turken verlenen Servië eerst administratieve autonomie, onder Milos Obrenovic in 1830 (de Servische Karadjordje- en Obrenovic-clans zullen elkaar tot in de 20ste eeuw heftig bestrijden). In 1878 volgt de volledige onafhankelijkheid. Naast het kleine Montenegro wordt Servië de eerste "weer" onafhankelijke natie onder de Zuidslavische volkeren.

1805-1815. De Dalmatische kust wordt een deel van Napoleon's "Illyrische provincies" (dat ook Slovenië en West-Kroatië omvat). Ofschoon de Franse aanwezigheid aan de Dalmatische kust in de tijd zeer beperkt is, zal ze een grote invloed uitoefenen op het ontwakend nationalisme van de Kroaten (dat trouwens start als "de Illyrische Beweging"). In 1815 wordt de Dalmatische kust, die vóór Napoleon eeuwenlang door de Venetianen gecontroleerd werd, aan Oostenrijk gegeven. De kust zal eerst in 1918 met Kroatië "herenigd" worden.

1867. Oprichting van de *Zuidslavische* Academie van Kunsten en Wetenschappen door bisschop Strossmayer (1815-1905) in Zagreb. Strossmayer is méér dan "een Kroatisch nationalist". Hij wil Zagreb uitbouwen tot het brandpunt voor een "Joegoslavisch" cultuur, dat in staat is de tegenstellingen tussen Serviërs en Kroaten, orthodoxen en katho-

lieken te overbruggen. Strossmayer ging er van uit dat de verzoening tussen Serviërs en Kroaten vitaal was voor de toekomst van de Zuidslavische volkeren. In 1874 ligt hij aan de basis van de universiteit van Zagreb.

1875-1878. Een nieuwe Russisch-Turkse oorlog maakt een einde aan het Turkse rijk op de Balkan. Op 3 maart 1878 bepaalt het verdrag van San Stefano, dat ondertekend wordt door Rusland en het Turkse rijk, dat Montenegro en Servië onafhankelijke staten worden. Macedonië wordt evenwel een deel van een eveneens onafhankelijk Groot-Bulgarije dat, althans in de ogen van de Bulgaren, de gehele Bulgaarse etnische zone omvat. Alleen de Bulgaren beschouwen de Macedoniërs als etnische Bulgaren. Voor de Serviërs zijn het Serviërs. Voor de Grieken gebulgariseerde Grieken. Albanië wijst dan weer op talrijke Albanëzen in Macedonië.

1 juli 1878. Het verdrag van Berlijn zal het verdrag van San Stefano, onder Westerse druk, alweer wijzigen. De Westerse mogendheden vrezen té veel Russische invloed in het grote Bulgarije, dat door zijn omvang de hele Balkan zou beheersen. In Berlijn wordt Bulgarije in drie stukken verdeeld: een vorstendom Bulgarije, vazalstaat van Istanboel, Oost-Roemelië, een autonoom gebied binnen het Turkse rijk, en Macedonië dat, net als Albanië, weer "gewoon" deel uitmaakt van het Turkse rijk. Bulgarije heeft het verdrag van Berlijn nooit vertoerd. In 1885 zal het vorstendom Bulgarije Oost-Roemelië annexeren, zonder dat de sultan daar iets tegen kan inbrengen. En de aanhechting van Macedonië zou nog lange tijd een Bulgaarse obsessie blijven. Het verdrag van Berlijn bevestigt Montenegro als een zelfstandige staat. Oostenrijk-Hongarije mag Bosnië en Herzegovina "bezetten" maar niet inlijven (in 1908 zal Oostenrijk Bosnië en Herzegovina gewoon "annexeren").

De Liga van Prizren

1878. Albanese intellectuelen richten in Prizren (momenteel in het zuiden van Kosovo) de zng. Liga van Prizren op. De Albanëzen beschouwen de Liga als het begin van het Albanëes nationalisme. De Liga stelt zich tot doel alle Albanëzen in een Albanëse staat te herenigen. De Serviërs zien er "een streek van de Turken" in "om de Serviërs een hak te zetten". Ook eist de Liga van Prizren dat de twee Macedonische *vilayets* (provincies) Skopje en Bitola deel zouden uitmaken van een Albanëes autonoom gebied binnen het Turkse rijk.

1882. Milan Obrenovic, een neef van Milos Obrenovic (1830), wordt de eerste koning van het nieuwe Servië. In 1903 zal een bloedige staatsgreep een einde maken aan de Obrenovic-dynastie in Servië, en zal een nieuwe Servische dynastie aantreden o.l.v. Peter I Karadjordjevic, afstammeling van Karadjordje Petrovic. Peter I sterft de buitenlandse politiek van Servië af op de 'as' Frankrijk-Rusland, en dus 'tegen' Oostenrijk-Hongarije.

De eerste wereldoorlog

1912. Eerste Balkanoorlog. Bulgaren, Grieken en Serviërs proberen de Turken uit Europa te verdrijven en de rest van het Turkse rijk op de Balkan onder elkaar te verdelen. De Turken worden inderdaad teruggedreven tot in Oost-Thracië. Als gevolg van de eerste Balkanoorlog roepen de Albanezen in november 1912 hun onafhankelijkheid uit. Servië en Griekenland hadden er op gerekend Albanië onder elkaar te kunnen verdelen, en eisen nu een groter deel van Macedonië, ten nadele van Bulgarije.

1913. Vandaar een tweede Balkanoorlog, nu tussen Bulgarije enerzijds en Servië, Griekenland en Roemenië anderzijds. Bulgarije wordt verslagen en krijgt bij de vrede van Boekarest maar een klein deel van Macedonië (het Pirin-gebergte). De rest van Macedonië wordt verdeeld tussen Servië en Griekenland (vooral de havenstad Thessaloniki). Bulgarije krijgt West-Thracië, met de havenstad Dedeagac (Alexandroupolis). Onder Westerse druk moeten de Balkanlanden de onafhankelijkheid van Albanië erkennen. Alleen Kosovo (een provincie met een meerderheid aan Albanezen) wordt ondanks Albanese protesten toegewezen aan Servië.

28 juni 1914. De moord op de Oostenrijkse troonsopvolger, aartshertog Frans Ferdinand, door de Bosnische student Gavrilo Princip, in samenwerking met Servische nationalist, in de Bosnische hoofdstad Sarajevo vormt de directe aanleiding voor de eerste wereldoorlog. Oostenrijk-Hongarije wil Servië "een lesje leren". Slovenië en Kroatië vechten aan de kant van Oostenrijk. Servië aan de kant van Rusland. Toch schept de eerste wereldoorlog een unieke historische kans voor de onafhankelijkheid van de Zuid-Slavische volkeren. Door de nederlaag van Oostenrijk en Turkije, die de regio eeuwenlang beheerst hebben, en door de revolutie in Rusland ontstaat op de Balkan immers een machtsvacuüm dat een onafhankelijk "Joegoslavië" heeft mogelijk gemaakt.

26 november 1918. De Montenegrijnen zetten koning Nikola aan de dijk en stemmen voor aansluiting bij Servië. Op die manier maken ze een einde aan hun bijna zeshonderdjarige onafhankelijkheid.

Het koninkrijk van Serviërs, Kroaten en Slovenen

1 december 1918. Proclamatie van "het koninkrijk van Serviërs, Kroaten en Slovenen" door Alexander Karadjordjevic, die optreedt als regent voor zijn vader, de Servische koning Peter I. In 1929 krijgt het de naam koninkrijk Joegoslavië. Het nieuwe koninkrijk omvat ook Bosnië-Herzegovina, de Vojvodina en Montenegro (Kosovo werd in 1912 al door Servië aangehecht; Macedonië werd in 1912-1913 in drie verdeeld en gedeeltelijk aan Servië toegewezen). Toch is het nieuwe Joegoslavië in feite een groot-Servisch rijk onder de Servische koning Peter. Wat Gavrilo Princip in 1914 precies had willen tot stand brengen.

10 september 1919. Bij de ondertekening van het vredesverdrag tussen Duits-Oostenrijk en de entente-mogendheden in St. Germain-en-Laye erkent Oostenrijk het nieuwe "koninkrijk van Serviërs, Kroaten en Slovenen". Bij het vredesverdrag van Neuilly, van 27 november 1919, staat Bulgarije (een bondgenoot van Duitsland tijdens de eerste wereldoorlog) Strumitza af aan Joegoslavië.

1919-1920. Heroprichting van een verenigde Servisch-orthodoxe kerk (opgeheven door de Turken in 1766), met toevoeging ook van de Macedonisch-orthodoxe kerk. In 1920 volgt de heroprichting van een Servisch patriarchaat.

April 1919. Oprichting van "de Socialistische Arbeiderspartij van Joegoslavië", in 1920 omgedoopt tot "de Joegoslavische communistische partij", in Belgrado. De partij volgt de richtlijnen van de communistische internationale (of Comintern, 1919-1943) en zal zich 16 jaar verzetten tegen "een verenigde bourgeois-staat", die beschouwd wordt als "een instrument van het Westers kapitalisme in de Balkan". Van 1920 tot 1936 steunt de Comintern het recht van de volkeren op zelfbeschikking, inclusief de afscheiding, en stuurt ook de Joegoslavische CP aan op de ontmanteling van Joegoslavië en op de vorming van onafhankelijke staten voor Kroaten, Slovenen en Macedoniërs, ongeacht het verzet van partijleider Sima Markovic (een Servisch professor), die precies daarom door Stalin zou vervangen worden door de Kroaat Tito, in 1936.

4 november 1920. Bij het vredesverdrag van Trianon doet Hongarije afstand van Kroatië, Slovenië en delen van het Banaat aan Joegoslavië. Joegoslavië verwerft ook de Vojvodina, een voormalig Hongaars gebied met een Servische meerderheid.

28 juni 1921. Goedkeuring door de grondwetgevende vergadering van de eerste grondwet, op de Servische "nationale feestdag" (het feest van St. Vitus of Vidovdan). Het land krijgt een constitutionele monarchie onder de (Servische) Karadjordjevic-dynastie, met één wetgevende kamer (de Skupstina) en een sterk centraal gezag (in Belgrado). 160 Kroatische, Sloveense en communistische afgevaardigden boycotten de stemming, uit protest tegen het centralistisch karakter van de grondwet.

Een eerste volkstelling telt 12 miljoen inwoners voor het nieuwe koninkrijk. 10 miljoen ervan zijn Serviërs of Kroaten. De derde bevolkingsgroep wordt gevormd door 505.000 Volksduitsers, waarvan 316.000 in de Vojvodina (in 1981 zijn het er nog 9.000).

1928. Het vierde congres van de Joegoslavische communistische partij neemt in Dresden een resolutie aan waarin gesteld wordt *dat Kosovo uiteindelijk met Albanië moet verenigd worden.*

6 januari 1929. Staatsgreep van koning Alexander, die alle macht naar zich toe trekt nadat de grondwet van 1921 in 1928 finaal zou lamliggen. De sterke man van het regime wordt generaal Zivkovic, commandant van de Koninklijke Wacht. In oktober 1929 adopteert het koninkrijk de huidige naam Joegoslavië (het land van de zuidelijke Slaven, in een poging om de etnische tegenstellingen alsnog te overstijgen). In 1931 introduceert koning Alexander een nieuwe grondwet, met nog meer nadruk op de figuur van de koning en op een regeringspartij, de *Joegoslavische Nationale Partij*, die de koning moet toelaten het regime weer "een democratisch gezicht" te geven.

Oktober 1934. Moord op koning Alexander ter gelegenheid van een staatsbezoek aan Frankrijk, in Marseille. De moordenaar treft ook de Franse minister van BZ Louis Barthou. De dader is een Macedoniër, die nauwe banden zou gehad hebben met de Kroatische Oestasji-beweging van de in 1929 verbannen Ante Pavelic. Alexander wordt vervangen door zijn neef, prins Paul, die het regentschap waarneemt voor de elfjarige troonsopvolger Peter II.

December 1934. Oprichting van afzonderlijke communistische partijen voor Kroatië en Slovenië, in de lijn van de Comintern er op gericht om de Joegoslavische eenheidsstaat te ondermijnen.

1937. Josip Broz Tito vervangt de "groot-Servische hegemoonist" Sima Markovic als secretaris-generaal van de Joegoslavische communistische partij. Markovic was eerder al bij Stalin in ongenade gevallen. Hij zal bij de zuiveringen van 1937-1938 voorgoed verdwijnen. Tito wordt door Stalin naar Joegoslavië gestuurd om er de partij te reorganiseren.

25 maart 1937. Non-agressiepact met Italië. Met de "Anschluss" van Oostenrijk bij Nazi-Duitsland, in 1938, staan de Duitse legers aan de westgrens van Joegoslavië.

De tweede wereldoorlog

25 maart 1941. De Joegoslavische regering o.l.v. prins-regent Paul geeft haar neutraliteit op, en ondertekent in Wenen haar toetreden tot het Driemogendhedenverdrag (met Duitsland, Italië en Japan).

27 maart 1941. Een militaire staatsgreep o.l.v. de Servische generaal Dusan Simovic, de commandant van de luchtmacht, en met de steun van de Servisch-orthodoxe patriarch Gavrilo, brengt de regering en de prins-regent ten val. De jonge koning Peter II neemt de regering op zich, en herroept de Joegoslavische ondertekening van het Driemogendhedenverdrag. Prins Paul vertrekt in ballingschap naar Griekenland. De patriarch zal later door de Duitsers in Mauthausen en Dachau opgesloten worden, maar zal de oorlog overleven en in 1946 naar Joegoslavië terugkeren. De staatsgreep wordt op 5 april 1941 gevolgd door de ondertekening van een vriendschaps- en niet-aanvalsverdrag met de Sovjetunie.

6 april 1941. Een Duits verrassingsbombardement op Belgrado (24.000 doden) opent de Duits-Italiaanse veldtocht tegen Joegoslavië en Griekenland. De Italianen rukken op in de richting van Ljubljana en langs de Dalmatische kust. Het Joegoslavische leger capituleert op 17 april. In Londen wordt een regering in ballingschap gevormd. Alleen de Servische generaal Mihailovic, stafchef van het vierde leger, weigert de kapitulatie. Mihailovic wordt de eerste weerstander tegen het Nazi-rijk in Europa, en trekt zich met 30.000 officieren en soldaten terug in het maquis.

10 april 1941. Met de zegen van Duitsland werpt Kroatië zich op tot een onafhankelijke staat. Leider van Kroatië wordt de in 1929 naar Italië uitgeweken Ante Pavelic, die steunt op de terroristische Oestasji-beweging. Pavelic, begonnen als advocaat in Zagreb, leidde in de jaren twintig al een separatistische beweging in Kroatië, en werd verantwoordelijk gesteld voor de moord op koning Alexander en de Franse minister van buitenlandse zaken, in 1934 in Marseille. Er volgen onbeschrijflijke gruweldaden van aanhangers van de Oestasji-beweging tegen in Kroatië wonende Serviërs, die naar uitlatingen van Oestasji-leden "voor één derde moeten uitgeroeid worden, voor één derde bekeerd tot het katholicisme en voor één derde gedeporteerd". Er vallen honderdduizenden Servische doden in Kroatië (cijfers variëren van 100.000 tot 1 miljoen Servische doden, vooral in het concentratiekamp Jasenovac). 250.000 Servische Kroaten hopen hun leven te redden door zich inderdaad te bekeren tot het katholicisme.

Pavelic kan na de oorlog naar Argentinië vluchten. Hij sterft in 1959 in het Spaans klooster dat hem gastvrijheid verleende. Zijn "minister van binnenlandse zaken" in oorlogstijd, Andrija Artukovic, vlucht in 1945 naar de Verenigde Staten, maar zal in 1986 door de VS aan Joegoslavië worden uitgeleverd. Op 14 mei 1986 zal hij in Zagreb ter dood veroordeeld worden.

22 juni 1941. Begin van *operatie Barbarossa*, de Duitse aanval op de Sovjetunie. Nu nemen ook de Joegoslavische communisten, o.l.v. Tito, de wapens op. Ze vormen een tweede partizanenleger, naast de reeds actieve *Cetniks* van de 'monarchistische' generaal Mihailovic.

8 juli 1941. Duitsland en Italië proclameren het einde van de staat Joegoslavië. Servië komt onder Duits militair gezag. Het moet Vojvodina afstaan aan Hongarije, het grootste deel van Macedonië aan Bulgarije en Kosovo aan Albanië (dat door Italië bezet wordt). Slovenië wordt gewoonweg door Duitsland geannexeerd. Het 'onafhankelijke' Kroatië, onder een Duits-Italiaanse marionetten-regering, 'krijgt' Bosnië-Herzegovina.

September 1943. Na de capitulatie van Italië (dat Albanië en Kosovo bezette) stichten Albanezen in Kosovo "de tweede liga van Prizren", die weer aanstuurt op de samenvoeging van Kosovo met Albanië. Met de steun van de Albanese partizanenleider Enver Hoxha kan Tito Kosovo binnen Joegoslavië houden.

Het Tito-tijdperk

29 november 1943. Tito legt in Jajce, ooit de residentie van de koningen van Bosnië - nu een boerendorp in Bosnië-Herzegovina, de basis voor het socialistische Joegoslavië van ná de oorlog. 150 afgevaardigden uit de nog bezette landstreken van Joegoslavië vormen er een "antifascistische raad voor de nationale bevrijding van Joegoslavië" (te vergelijken met een voorlopig parlement, en een nationaal comité ter bevrijding van Joegoslavië" (een voorlopige revolutionaire regering).

27 oktober 1944. Triomfantelijke intocht van Tito in Belgrado, dat op 20 oktober al door zijn partizanen was "bevrijd", met de steun van Sovjet-troepen in Roemenië en Bulgarije. De tweede wereldoorlog en de burgeroorlog hebben Joegoslavië 1,7 miljoen doden gekost, nagenoeg 10 procent van de bevolking.

8 maart 1945. Tito vormt een regering, waar aanvankelijk ook monarchisten deel van uitmaken. In april 1945 ondertekent hij een vriendschapsverdrag met de Sovjetunie. Op 29 november 1945 volgt de afschaffing van de monarchie en de vorming van de Federatieve Volksrepubliek Joegoslavië, die ook door de Westerse mogendheden erkend wordt.

31 januari 1946. De eerste naoorlogse grondwet in Joegoslavië is een copie van het Sovjet-model (van 1936). Joegoslavië bestaat nu uit zes republieken (Slovenië, Kroatië, Bosnië-Herzegovina, Montenegro, Servië en Macedonië) en twee autonome gewesten (Vojvodina en Kosovo-Metohia of Kosmet, het latere Kosovo).

17 juli 1946. Executie van de Servische generaal Mihailovic. Hij was op 13 maart 1946 door de partizanen van Tito gevangen genomen, nadat de geallieerden in 1943 al, onder druk van Stalin, gekozen hadden voor Tito en tegen Mihailovic.

18 september 1946. Proces tegen de Kroatische aartsbischop Alojsius Stepinac, dat vooral toegespitst wordt op de rol die hij zou gespeeld hebben ten tijde van het gruwelijke Oestasji-bevind, tijdens de tweede wereldoorlog. Later zal blijken dat Tito in juni 1945 tevergeefs geprobeerd heeft Stepinac ervan te overtuigen om de katholieke Kerk in Joegoslavië los te maken van Rome en zich "nationaal" en "onafhankelijk" te verklaren. Stepinac wordt omwille van "samenwerking met de vij-

grijnen. Nu zijn val zijn het de Serviërs en de Montenegrijnen in Kosovo die zich beklagen over "de Albanese hegemonie", en die in grote getale Kosovo zullen verlaten. Rankovic sterft op 29 augustus 1983. Na 1966 is Joegoslavië het eerste, en tot 1988 het enige, land in "Oost-Europa" dat zijn grenzen opent, zowel voor zijn eigen burgers (die het land vrijuit kunnen verlaten) als voor een groeiend aantal toeristen.

1967. De Macedonisch-orthodoxe kerk verklaart zich, met de steun van de deelrepubliek Macedonië, 'autocefaal' of onafhankelijk van de Servisch-orthodoxe kerk. De Macedonisch-orthodoxe kerk maakte historisch deel uit van de Bulgaarse, Servische of Grieks-orthodoxe kerken. Aartsbisschop of metropoliet van Skopje is Mgr. Dositej (1959).

29 juli 1971. Een grondwetsherziening verheft het staatspresidium (22 leden) tot het hoogste orgaan van de staat. Het bestaat uit de presidenten van de parlementen, twee vertegenwoordigers voor elke republiek en de autonome gewesten plus Tito. Tito wordt president voor het leven.

12 december 1971. Aftreden van de Kroatische partijleiding en de Kroatische regering, na ernstige woelingen en stakingen in Kroatië, en vooral in Zagreb. In 1972 volgen omvangrijke zuiveringen in de top van regering en partij.

21 februari 1974. De nieuwe grondwet, de derde sinds 1945, is de meest gedecentraliseerde "grondwet" die het land ooit gehad heeft. Republieken en autonome gebieden krijgen quasi-economische en politieke onafhankelijkheid. Een nadeel is, zo zal later blijken (vooral na de dood van de éénheidsfiguur, Tito) de groeiende onmacht van de centrale overheid om het land nog te besturen.

9-11 mei 1978. Het Bosnisch partijcongres in Sarajevo trekt scherp van leer tegen "moslim nationalist die Bosnië willen omvormen tot het exclusieve vaderland van de moslims" (zoals de Serviërs Servië hebben en de Kroaten Kroatië). De moslims vertegenwoordigen 40 % van de bevolking van Bosnië-Herzegovina. 37 % is Servisch en ruim 20 % Kroatisch.

Februari 1979. Dood van Edvard Kardelj. De in 1910 geboren Sloveen Kardelj werd beschouwd als de topideoloog van de partij en een van de belangrijkste medewerkers van Tito. Hij lag aan de basis van het

Joegoslavische "zelfbeheer" in de ondernemingen. De Russen beschouwden hem als "de architect" van het "Titoïstisch revisionisme". In zijn laatste boek, dat in 1978 verscheen, pleitte Kardelj voor "bepaalde vormen van politiek pluralisme".

Tito's collectieve opvolgers

4 mei 1980. Dood van de 87-jarige president Josip Broz Tito, drie dagen voor zijn 88ste verjaardag. Josip Broz werd geboren in 1892, als zoon van een boer in het dorp Kumrovec, op de grens van Slovenië en Kroatië (die dan deel uitmaken van het Oostenrijks-Hongaarse rijk). Van 1907 tot 1913 werkte hij als een metaalarbeider. Als recruit in het Oostenrijkse leger werd hij in 1914 zwaar gewond en gevangen genomen aan het Russische front. Vanuit Rusland was hij getuige van de oktoberrevolutie. In 1917. Terug in Joegoslavië vervoegde hij in 1921 de (illegale) Joegoslavische communistische partij. In 1927 werd hij gearresteerd en in 1928 tot vijf jaar gevangenis veroordeeld. In 1933 vertrok hij in ballingschap naar Wenen en Moskou. In 1936, al gekend onder zijn kodenaam "Tito", werd hij secretaris van de Comintern voor de Balkan, in 1937 tevens secretaris-generaal van de Joegoslavische communistische partij. Als gevolg van de tweede wereldoorlog ontpopt Tito zich tot de beste partizanenleider, die op 27 oktober 1944 Belgrado veroverd. Van 1944 tot 1980 was hij de onbetwiste leider van het nieuwe Joegoslavië.

Tito heeft niet in "een opvolger" voorzien. Op basis van de grondwet van 1974 wordt hij "opgevolgd" door een collectief leiderschap, in de vorm van een negenkoppige Presidentiële Raad (samengesteld uit vertegenwoordigers van de zes republieken en de twee provincies en de voorzitter van de Liga van Joegoslavische communisten), waarvan de leden om beurten het voorzitterschap (en dus ook het presidentschap) waarnemen.

Juni 1980. De Amerikaanse president Carter op officieel bezoek in Joegoslavië. Carter wil de nieuwe leiders in Belgrado de blijvende steun van de Verenigde Staten toezeggen, vooral na de Sovjet-invasie van Afghanistan. In 1978 werd Tito door Carter op het Witte Huis ontvangen. In 1981 krijgt Belgrado het bezoek van de Amerikaanse staatssecretaris Haig, en in 1982 van defensie-minister Weinberger.

20 februari 1981. De 59-jarige Kroatische historicus Franjo Tuđman, ooit een generaal in Tito's partizanenleger, wordt wegens "het

verspreiden van vijandige propaganda" tot drie jaar gevangenis veroordeeld. Tudjman werd in 1967 al omwille van "nationalistische afwijkingen" uit de partij gezet. Op 5 juni 1981 wordt de Kroatische schrijver Vlado Gotovac om gelijkaardige redenen tot twee jaar hechtenis veroordeeld.

De kwestie Kosovo

1-2 april 1981. Bij een eerste explosie van Albanese nationalisme in Kosovo vallen minstens 9 doden (officiële cijfers). Het begon allemaal met een "onschuldige" betoging van een 200-tal studenten op 11 maart aan de universiteit van Pristina (tegen de kwaliteit van het middageten), tot de betogingen op 26 maart een nationalistisch karakter kregen. Albanese lancersen de slogan 'Kosovo Republika'. Belgrado roept de noodtoestand uit. Onbevestigde berichten spreken van honderd doden en duizenden gewonden.

Kosovo is een van de armste regio's in Joegoslavië, met een hoge werkloosheid en nog een groot aantal ongeletterden. Anderzijds is de regio rijk aan mineralen. Serviërs wijzen dan weer op de onmiskenbare inspanningen om Kosovo tot ontwikkeling te brengen, zo b.v. met een universiteit (in Pristina) die de derde grootste van het land zou zijn (35.000 studenten), en verdenken Albanië ervan de onrust te hebben gevoed. Andere bronnen wijten het begin van de moeilijkheden in Kosovo aan de brand in het Servisch-orthodoxe klooster van Pec, in februari 1981. Pec, in Kosovo, was in de middeleeuwen de zetel van het Servisch-orthodoxe patriarchaat, en Kosovo het historische hart van Servië.

Juni 1981. Eerste berichten over Maria-verschijningen in Medjugorje (Herzegovina). Medjugorje zal in de loop van de jaren tachtig uitgroeien tot een Mariaal bedevaartsoord, naast Lourdes en Fatima, ofschoon de Joegoslavische bisschoppen en het Vaticaan aarzelen om de *betrouwbaarheid* van de verschijningen te bevestigen.

3 juli 1981. Acht amendementen op de grondwet van 1974 verankeren "het collectieve leiderschap" dat functioneert sinds de dood van Tito, in mei 1980. Een van de amendementen voorziet een eenmalige termijn van vier jaar voor de federale eerste minister.

9 september 1981. De Kroatische oud-professor economie Marko Veseliza wordt op beschuldiging van "vijandige propaganda" en "het opwekken van nationale haatgevoelens" tot 11 jaar hechtenis ver-

oordeeld. Op 17 september wordt de Servische dichter Gojko Djogo tot twee jaar hechtenis veroordeeld, nadat hij "de nagedachtenis van Tito zou besmeurd hebben".

11 oktober 1981. Moord op de Joegoslaaf Vahbi Ibrahimî in Brussel. Hij gold als een van de leidende tegenstanders van Tito en was ondervoorzitter van een oppositiebeweging in Kosovo. De moord op Ibrahimî volgt op de moord op Rasim Zenelaj, op 14 mei 1981 in Duitsland. Zenelaj was penningmeester van dezelfde oppositiebeweging, de Albanese "Liga van Trouw".

10 februari 1982. Amnesty International uit zijn ongerustheid over het stijgend aantal gewetensgevangenen in Joegoslavië, dat van 1979 tot 1980 zou verdubbeld zijn (van circa 300 tot 553, 800 etnische Albanese uit Kosovo, die in de herfst van 1981 veroordeeld werden, niet meegerekend).

11 juni 1982. 21 Servisch-orthodoxe priesters en monniken lancersen in Zagreb een dramatische oproep voor de bescherming van de Serviërs in Kosovo. De voorbije twintig jaar zouden 100.000 Serviërs Kosovo verlaten hebben. De oproep vergelijkt de betekenis van Kosovo voor de Serviërs met "die van Jeruzalem voor de joden".

26-29 juni 1982. Het 12de partijcongres van de Liga van Joegoslavische Communisten, het eerste partijcongres sinds de dood van Tito, installeert ook "het collectieve leiderschap" voor de partij. Het nieuwe partijpresidium (23 leden) bestaat uit 8 Serviërs, 3 Kroaten, 3 Sloveenen, 3 Montenegrijnen, 3 Macedoniërs, 2 Albanese en 1 moslim. De Sloveen Mitja Ribicic wordt voor één jaar gekozen tot voorzitter van het presidium. Om het jaar zouden partijleiders uit andere republieken en provincies aan de beurt komen. Anderzijds bevestigt het partijcongres "de drie pijlers" van Tito: zelfbeheer, niet-gebondenheid en federalisme.

19 augustus 1983. Dood van Alexander Rankovic, oud vice-president en oud-minister van binnenlandse zaken onder Tito. Geboren in 1909 in het noorden van Servië werd Rankovic een communist van het eerste uur en een strijdmakker van Tito tijdens de tweede wereldoorlog. Van 1941 tot 1966 was hij lid van het "politburo" van de partij, en de gevreesde politiechef (als minister van binnenlandse zaken) en secretaris van het centraal comité van de partij. In 1966 kwam het evenwel tot een breuk tussen Tito en Rankovic, na berichten over een poging tot staats-

greep. Rankovic was een tegenstander van de decentraliseringspolitiek van Tito en van het zelfbeheer van Kardelj.

20 augustus 1983. In Sarajevo worden 11 "moslim nationalistes" samen tot 90 jaar hechtenis veroordeeld. Ze werden van "pan-Islamisme" beschuldigd en er op uit om van Bosnië-Herzegovina "een zuivere moslim republiek" te maken.

12-13 juni 1984. Het Centraal Comité van de Liga van Joegoslavische Communisten (163 leden) lanceert een open en kritische discussie onder de 2,2 miljoen leden van de Liga over "de werking van de éénheidspartij" en over 's lands sociale en economische problemen. In feite verbergt die oproep een latente onenigheid binnen de partij en een groeiend overmogen om de sociale, economische en politieke ontwikkelingen in de hand te houden.

9 juli 1984. In Sarajevo wordt de 29-jarige socioloog Vojislav Seselj tot 8 jaar gevangenis veroordeeld. Hij werd beschuldigd van "contra-revolutionaire, anarcho-liberale en nationalistische activiteiten", en van pogingen om de macht van de arbeidersklasse omver te willen werpen. Hiermee willen de autoriteiten naar verluidt "de intellectuele contestatie" breken, vooral in Belgrado (rond het tijdschrift Praxis). 28 intellectuelen die in april 1984 in Belgrado werden opgepakt, waaronder "de oude" Milovan Djilas, worden evenwel weer in vrijheid gesteld.

7 augustus 1985. Na het langste politiek proces sinds de dood van Tito, tegen "de zes (intellectuelen) van Belgrado", worden Miodrag Milic en Milan Nikolic respectievelijk tot 8 en 18 maanden hechtenis veroordeeld. De vier anderen worden vrijgelaten. Ze werden beschuldigd van oprichting van "een contra-revolutionaire organisatie".

Maart 1986. In een petitie gericht aan de Servische autoriteiten beschuldigen 212 Servische intellectuelen, inclusief 34 leden van de Servische Academie van Wetenschappen, de Albanese in Kosovo van *genocide* tegen Serviërs, Montenegrijnen, Turken en Zigeuners in de autonome provincie.

12 mei 1986. Opening van het proces tegen 27 etnische Albanese die ervan beschuldigd worden "een illegale vereniging te hebben opgericht, vijandig aan Joegoslavië", in de Kosovaarse hoofdstad Pristina. Sinds 1981 werden al een duizendtal Kosovaren veroordeeld.

De opkomst van Milosevic

25-28 juni 1986. Het 13de congres van de Liga van Joegoslavische Communisten in Belgrado leidt tot een grondige verjonging van de partijkaders, en tot de grootste "wisseling van de wacht" sinds de dood van Tito. Onder de 165 leden van het Centraal Comité zijn er 127 "nieuwelingen". Onder de 23 leden van het presidium (het Joegoslavische *politburo*) zijn er maar 4 van vóór het 13de partijcongres. Eén van de "nieuwelingen" is de 45-jarige Slobodan Milosevic, de rijzende partijster in Servië, die tevens gekozen wordt als één van de 23 leden van het partij-presidium. Milosevic, de zoon van een orthodox priester, ontpopt zich snel tot de charismatische leider van het Servisch nationalisme. In 1989 wordt hij president van Servië.

Oktober 1986. In een memorandum waarschuwt de Servische Academie van Wetenschappen voor de desintegratie van de federatie, en pleit de academie voor een fundamentele verandering van het politieke en economische systeem. Het memorandum haalt hierbij scherp uit naar de grondwet van 1974, die verantwoordelijk gesteld wordt voor het lamleggen van de centrale overheid, en naar "de systematische discriminatie van de Servische minderheid in Kosovo".

1 september 1987. Een 20-jarige etnisch-Albanese dienstplichtige maakt amok met automatische wapens in een militair kamp in Zuid-Servië. Vier niet-Albanese dienstplichtigen en de betrokken dienstplichtige worden gedood. De begrafenis van een van de slachtoffers in Belgrado leidt tot een massademonstratie die de tegenstellingen tussen Serviërs en Kosovaren nog verheft.

20 mei 1988. In een petitie aan de federale regering en de federale leiding van de communistenbond vragen ruim 50.000 Servische, Montenegrijnse, Turkse, Kroatische, islamitische en zigeunerinwoners van Kosovo om bescherming tegen de Albanese meerderheid in Kosovo. De voorbije zeven jaar zouden alweer 50.000 niet-Albanese uit Kosovo weggetrokken zijn.

September 1988. Kosovo en Vojvodina moeten een aantal bevoegdheden overdragen aan de Servische autoriteiten (politie, rechtspraak, economische planning).

6 oktober 1988. Aftreden van Nandor Major, president van de autonome provincie Vojvodina. Het aftreden van Major volgt op wekenlange protesten van duizenden Servische betogers in Novi Sad, de hoofdstad van Vojvodina, omdat de regering van Vojvodina zou verzetten tegen een grotere greep van Servië op Vojvodina en Kosovo. Later op de maand slaat de onrust over op de pro-Servische republiek Montenegro, waar de regering als gevolg van aanhoudende betogingen in januari 1989 eveneens tot ontslag gedwongen wordt.

20 november 1988. Naar schatting 1 miljoen Serviërs, naar verluidt de grootste betoging die ooit in Joegoslavië plaats vond, manifesteren in Belgrado tegen de vermeende vervolging van Serviërs in Kosovo. Anderzijds betogen duizenden etnische Albanezen in Pristina, de hoofdstad van Kosovo, tegen de Servische aanspraken op dit gebied.

30 december 1988. Aftreden van de federale premier Branko Mikulic, de voormalige partijleider van Bosnië-Herzegovina. Het is de eerste keer in de naoorlogse geschiedenis van Joegoslavië dat een federale regering aftreedt. De directe aanleiding tot het aftreden is de zware economische crisis, met een inflatie tot 250 procent, een buitenlandse schuld van 21 miljard dollar en een werkloosheid van 15 procent.

28 februari 1989. Naar schatting 1 miljoen Serviërs demonstreert in Belgrado, om er steun te betuigen aan de Servische leider Milosevic. De steunbetuiging volgt op een hongerstaking onder Albanese mijnwerkers in Kosovo, die op die manier protesteren tegen de voorgenomen grondwetsherziening, en op het aftreden van pro-Servische politici in de betwiste provincie. Belgrado roept de uitzonderingstoestand uit in Kosovo.

16 maart 1989. Aantreden van de 64-jarige Kroaat Ante Markovic als 's lands negende federale premier. Het parlement keurt meteen zijn "liberaal" economisch programma goed. Markovic is de opvolger van de Bosnische Kroaat Branko Mikulic, premier sinds 1986.

23 maart 1989. Het parlement van Kosovo stemt in met een wijziging van de grondwet, en derhalve ook met een bevestiging van de autonomie van het gebied ten gunste van de republiek Servië. Het is het begin van een week van protesten en stakingen in de oproerige provincie.

27 maart 1989. Bij demonstraties in Pristina, hoofdstad van de provincie Kosovo, vallen 21 doden (2 politie-agenten en 19 demonstranten), terwijl 25 politiemensen en 49 demonstranten worden gewond. De demonstranten protesteren tegen veranderingen in de Servische grondwet die de autonomie van de provincie Kosovo zouden opheffen. Bij aanhoudende onlusten in de Joegoslavische provincie Kosovo komen op 28 maart ten minste 24 mensen om het leven. Officiële cijfers houden het voor maart 1989 op 25 doden in Kosovo.

28 maart 1989. Het Servische parlement in Belgrado keurt officieel een reeks van 47 amendementen goed op de grondwet van 1973. Deze amendementen "herstellen de staatkundige en constitutionele soevereiniteit" van Servië, dat "een unitaire staat wordt met twee autonome provincies", maar met "staatsrechtelijke macht over het gehele grondgebied".

De stroomversnelling

16 juni 1989. Het parlement van de deelrepubliek Slovenië bespreekt een grondwetsherziening die het recht voorziet dat Slovenië zich van Joegoslavië zou afscheiden. De nieuwe grondwet voor Slovenië voorziet ook in de vorming van onafhankelijke politieke organisaties en vrije vakbonden, en wordt op 27 september door het Sloveense parlement goedgekeurd (met 97 stemmen tegen 40). Het Centraal Comité van de Joegoslavische communistische partij beschuldigt de Slovenen van *separatisme*. Op 29 november zal de spanning tussen Slovenië en Servië ertoe leiden dat de Servische Socialistische Alliantie (de koepelorganisatie van communistische verenigingen in Servië) alle banden met Slovenië zal verbreken.

28 juni 1989. Honderdduizenden Serviërs gedenken in Kosovo de 600ste verjaardag van "de slag op het Merelveld" (Kosovo Polje), waar de Turken op 28 juni 1389 een einde maakten aan het middeleeuws-Servische rijk. De Serviërs herinneren er aan dat hun middeleeuwse koningen hof hielden in Prizren, en dat Pec de zetel was van het Servische patriarchaat.

30 oktober 1989. In Kosovo staan vijftien etnische Albanezen terecht op beschuldiging van "contrarevolutionaire activiteiten". De meest bekende onder hen is de voormalige leider van de communistische partij in Kosovo, de 41-jarige Azem Vllasi. Sloveense en Kroatische kranten

spreken van "het grootste politieke showproces sinds het midden van de jaren vijftig" (in Joegoslavië).

29 november 1989. De Servische communisten verbreken "alle banden" met Slovenië. De breuk volgt op een Sloveens verbod op een door de Servische overheid gesteunde massabetoging in Ljubljana.

14 december 1989. De Communistenbond van Kroatië, die op Servië na grootste republiek in Joegoslavië, wil dat er in januari 1990 al vrije verkiezingen komen (en dit op basis van een meerpartijstelsel) voor het parlement van de deelstaat. Net als Slovenië heeft ook Kroatië veel kritiek op Servië, dat vooral een meerpartijstelsel blijft afwijzen.

22 januari 1990. Ook de Joegoslavische communistische partij geeft haar machtsmonopolie op en besluit *dat er in Joegoslavië een meerpartijstelsel komt*. Aldus een verklaring na afloop van een voltallig partijcongres in Belgrado. De Slovenen dreigen dan weer hun eigen weg te gaan, en hebben het partijcongres met slaande deuren verlaten.

24 januari 1990. Bij botsingen tussen de politie en tienduizend betogers in Suva Reka, Kosovo, worden minstens tien Albanen doodgeschoten. De rellen breken uit na confrontaties tussen de ordestrejdkrachten en Albanese betogers (sinds 24 januari) die de opheffing eisen van de in 1989 ingestelde noodtoestand en vrije verkiezingen wensen om een einde te maken aan de Servische overheersing van de provincie. Binnen de week maken officiële cijfers gewag van 21 doden. Hoewel de regering op 1 februari troepen en tanks naar Kosovo stuurt zullen ook in februari 27 mensen in Kosovo om het leven komen.

De eerste vrije verkiezingen

4 februari 1990. De Sloveense communisten blazen alle bruggen op met de federale communistenbond. Met het oog op de verkiezingen in april, de eerste vrije verkiezingen in Slovenië sinds 1945, kiezen de Sloveense communisten een andere naam - de Democratische Vernieuwingspartij of LCS - en zouden ze streven naar aansluiting bij de Socialistische Internationale. Anderzijds is er de Democratische Oppositie van Slovenië, Demos, die vier nieuwe partijen overkoepelt, de Sloveense Democratische Bond, de Sociaal-democratische Bond van Slovenië en de Sloveense christendemocraten.

25 februari 1990. Moord op de 48-jarige voorzitter van het Comité voor de verdediging van de mensenrechten in Kosovo, Enver Hadri, in Sint-Gillis (Brussel). Hadri kreeg in 1973 politiek asiel in België. Het Comité is er van overtuigd dat Hadri, net als Vehbi in 1981, vermoord werd door de Joegoslavische geheime dienst.

5 februari 1990. De Servische president Milosevic beschuldigt er Slovenië en Kroatië van "de Albanese separatisten" te steunen, en weliswaar "de democratie en het meerpartijstelsel" te prediken maar "het geweld en de terreur in Kosovo goed te keuren".

1 maart 1990. Voor het eerst gaan onderhandelingen van start tussen de Servische overheid en vertegenwoordigers van de Albanese meerderheid in de provincie Kosovo (in de Bosnische plaats Mostar). Het voorbije jaar vielen in het door Servië bestuurde Kosovo minstens 60 doden.

8 april 1990. De eerste vrije parlementsverkiezingen in de Joegoslavische deelstaat Slovenië worden gewonnen door Demos (met ruim 55 % van de stemmen), een coalitie van vijf centrum-rechtse formaties. Voor de verkiezing van een Sloveense president komt er een tweede stemronde op 22 april. President wordt de hervormingsgezinde communist Milan Kucan.

22 april - 8 mei 1990. De eerste vrije verkiezingen in de deelstaat Kroatië, na die in Slovenië en in twee rondes, worden gewonnen door de centrum-rechtse en nationalistische Kroatische Democratische Unie (KDU) van Franjo Tudjman, een oud-generaal uit het partizanenleger van Tito maar in 1967 uit de partij gezet en in 1981 nog tot drie jaar hechtenis veroordeeld. Joegoslavië is nu feitelijk in twee gedeeld. Kroatië en Slovenië worden nu beheerst door een niet-communistisch democratisch blok. Servië, dat de rest van het land controleert, blijft stevig in handen van de communisten.

27 juni 1990. Het parlement van Servië keurt een wet goed die, gelet op "de bijzondere omstandigheden", de zeggenschap van de lokale overheden in de autonome provincie Kosovo opschort. Hiermee neemt Servië in feite de macht in Kosovo in eigen handen. Volgens de parlementsleden in Kosovo, die uit protest de zitting verlaten, is de wet in strijd met "de grondwetten van Kosovo zelf, van Servië en van de Joegoslavische federatie".

2 juli 1990. De 114 volksvertegenwoordigers van de provincie Kosovo roepen in Pristina de *onafhankelijkheid* uit van hun provincie. De onafhankelijkheidsverklaring is het antwoord van de etnische Albanezen in Kosovo, die het niet nemen dat de deelrepubliek Servië de autonomie van de provincie helemaal wil terugschroeven. Op 5 juli zal Servië het regionale parlement van de provincie Kosovo ontbinden, en zal de Servische politie er alle strategische punten bezetten.

Ook het parlement van de deelrepubliek Slovenië roept de *soevereiniteit* van de staat Slovenië uit. Dit houdt in dat Joegoslavische bondswetten in Slovenië alleen nog van kracht zijn voor zover ze niet in botsing komen met Sloveense wetten. Ook Kroatië streeft naar een grondwetsherziening op basis van een dergelijke soevereiniteit.

9 juli 1990. In Slovenië en Kroatië worden de jongste dagen massagraven ontdekt met duizenden menselijke beendoren. Het zouden de stoffelijke resten zijn van nagenoeg 100.000 politieke tegenstanders van Tito die ná 1945 werden *opgeruimd*. Voor de Serviërs zijn het de resten van door het Kroatische Oestasji-bewind vermoorde Serviërs. De 2de wereldoorlog heeft aan 1,7 miljoen Joegoslaven het leven gekost.

17 juli 1990. Slobodan Milosevic wordt met een overweldigende meerderheid gekozen tot voorzitter van de nieuwe "Socialistische" partij in Servië, die eerder op de week de Servische communistische partij is "opgevolgd". De nu 48-jarige Milosevic werd in mei 1989 al president van Servië, en is nu de onbetwiste leider - voor zijn volgelingen: de nieuwe Tito - van Servië.

7 september 1990. Parlementsleden van het op 5 juli ontbonden parlement van Kosovo promulgeren (in het grootste geheim) "de grondwet van de republiek Kosovo", die de autonome provincie verheft tot "de zevende republiek" van de Joegoslavische federatie. Het nieuws wordt pas op 13 september door de betrokken parlementsleden bekend gemaakt. Servië veroordeelt het optreden van de parlementsleden onmiddellijk als "illegaal".

28 september 1990. Het Servische parlement adopteert een nieuwe grondwet die de weg vrijmaakt voor vrije verkiezingen (met meerdere partijen) maar die ook de autonomie van Kosovo nog verder uitholt. De nieuwe grondwet versterkt ook de macht van de Servische president Milosevic.

29 september 1990. Servische "milities" maken zich meester van wapens uit politiereserves in verschillende Kroatische steden, en gaan op de vuist met de politie. De spanning tussen Kroaten en Serviërs is weer hoog opgeleaid nadat centrum-rechts de communisten bij de eerste vrije verkiezingen, in het voorjaar van 1990, heeft verslagen. De dienstdoende Joegoslavische president Borisav Jovic onderbreekt zijn bezoek aan de VN, in New York, wegens "de verslechtering van de politieke toestand in Joegoslavië".

9 december 1990. Verkiezingen in Servië en Montenegro, de twee laatste deelrepublieken waar nog communisten aan de macht zijn. De verkiezingen in Servië, de grootste deelrepubliek van Joegoslavië, worden gewonnen door de *neocommunistische*, nu *socialistische*, president Slobodan Milosevic (65 % van de stemmen), ten nadele van zijn rechts-nationalistische uitdager Vuk Draskovic. De neocommunisten winnen ook de verkiezingen in het erg pro-Servische Montenegro. De *Socialistische Partij* van Servië (van Milosevic) zou hiermee 100 van de 250 zetels bezetten in het federale parlement.

23 december 1990. Bij referendum spreken 95 % van de Slovenen zich uit voor de onafhankelijkheid van de deelstaat Slovenië.

26 januari 1991. De Joegoslavische en Kroatische leiders zouden er op het nippertje in geslaagd zijn een openlijke confrontatie tussen Kroatië en het bondsleger te voorkomen, doordat de Kroaten instemden met de demobilisering van een 20.000 man sterke politiereserve. Het leger bracht de troepen in Kroatië in opperste staat van paraatheid. De presidenten van de zes deelrepublieken, de leden van het staatspresidium en de bondspremier zouden nu de hoofden bij elkaar steken om alsnog een oplossing te vinden voor het Joegoslavisch nationaliteitenprobleem.

20 februari 1991. Het Sloveens parlement neemt in een resolutie een voorstel aan, gericht aan de parlementen van de vijf andere deelrepublieken van Joegoslavië, waarin het pleit voor een vreedzame opheffing van Joegoslavië in zijn huidige vorm. Als de vijf andere republieken daar vóór 23 juni niet mee akkoord gaan zou Slovenië zich eenzijdig afscheiden. Op 23 juni is het precies zes maanden ná het referendum van 23 december, waarbij een grote meerderheid in Slovenië zich uitgesproken heeft voor een onafhankelijk en soeverein Slovenië. Op 21 februari beslist ook het Kroatische parlement "dat de eigen wetten voortaan voorrang hebben op de federale wetten".

De eerste tanks in Belgrado en de constitutionele crisis

9 maart 1991. Bij demonstraties tegen "de communistische overheersing van de Servische media" in Belgrado komen 2 mensen om het leven en worden er 76 gewond. Het zouden de ergste rellen zijn sinds het studentenoproer van 1968. Voor het eerst worden tanks en pantserwagens ingezet om strategische posities in te nemen in de hoofdstad. Op 15 maart leiden de tegenstellingen in Joegoslavië tot een heuse crisis als president Borisav Jovic zijn ontslag indient, omdat het staatspresidium weigert de noodtoestand af te kondigen, en als de Servische president Milosevic daarop verklaart geen enkele beslissing van het presidium meer te aanvaarden.

20 maart 1991. De politieke crisis in Joegoslavië wordt voorlopig bezworen doordat aftredend president Jovic zijn ontslag intrekt en bereid blijkt president te blijven. De hele reël wordt nu ervaren als een nederlaag voor de Servische president Milosevic (ook Jovic is een Serviër), die blijkbaar gerekend had op een machtsvacuüm en op een interventie van het leger.

2 mei 1991. In de Kroatische steden Vukovar en Benkovac worden twee politieagenten doodgeschoten en zes andere zwaar gewond, nadat ze in dorpen met een gemengde Kroatisch-Servische bevolking geprobeerd hadden de oprichting van een Kroatische politiemacht te verhinderen. In Brasdin, bij Vukovar, wordt een Servisch burger door een Kroaat gedood. Ook in de Servische enclave Krajina (in Kroatië) zouden burgers omgekomen zijn.

Bij botsingen tussen Kroatische politiemensen en burgers in het dorp Borovo Selo, een Servisch dorp in oost-Kroatië, vallen minstens 15 doden (12 politiemensen en 3 burgers). Federale troepen sluiten het dorp met tanks en pantservoertuigen van de buitenwereld af. De Kroatische president Franjo Tudjman waarschuwt voor "een openlijke oorlog tegen de republiek Kroatië". Er wonen nagenoeg 600.000 Serviërs in Kroatië, bijna één zevende van de bevolking van de republiek. Als gevolg van het bloedbad in Borovo Selo zal het Joegoslavische presidium, dat in hoofdzaak bestaat uit de presidenten van de deelrepublieken, op 5 mei het federale leger machtigen "om verdere conflicten tussen Serviërs en Kroaten te voorkomen".

6 mei 1991. Dood van een Macedonisch soldaat-dienstplichtige bij een gewelddadige manifestatie in Split (Zuid-Kroatië). Het incident wekt vooral veel beroering in Macedonië, waar petitjes verspreid worden die de militaire autoriteiten vragen om geen Macedonische recruten meer naar Kroatië te sturen. De federale defensie-minister, generaal Veljko Kadjevic, verklaart dan weer "dat het leger de vrede zal verzekeren als de federale en republikeinse autoriteiten daartoe niet in staan zijn". Het is de eerste keer dat het leger een zo duidelijke waarschuwing laat horen.

8-9 mei 1991. De presidentiële raad neemt maatregelen om een eind te maken aan het conflict tussen Kroaten en Serviërs. Dit maatregelen impliceren o.m. de demobilisering van de Kroatische "reservisten" en de ontwapening van alle burgers. Anderszijds moet het federale leger "verhinderen dat er nog gewapende groepen actief zijn buiten de strijdkrachten en die van het ministerie van binnenlandse zaken".

12 mei 1991. Bij referendum spreekt 99 % van de Serviërs van de Kroatische provincie Krajina zich uit voor aansluiting bij Servië. Er leven nagenoeg 200.000 Serviërs in het Zuidkroatische Krajina. De Kroatische autoriteiten verklaren het referendum, dat gehouden werd onder controle van Servische milities, illegaal.

15 mei 1991. Begin van een constitutionele crisis als de presidentiële raad weigert het presidentschap (dat in Joegoslavië elk jaar vernieuwd wordt) zoals voorzien over te dragen van de Serviër Borisav Jovic aan de Kroaat Stipe Mesic. Tot overmaat van "ramp", voor de Serviërs, is de 58-jarige Mesic immers géén communist, maar de secretaris van de Democratische Unie van Kroatië en sinds de verkiezingen van 1990 de eerste niet-communistische premier van de Kroatische regering in Zagreb.

20 mei 1991. Na de Slovenen kiest ook een overweldigende meerderheid van de Kroaten (95 % van de opgekomen kiezers) in een referendum voor "de zelfstandigheid" van Kroatië. De 600.000 Serviërs in Kroatië hebben het referendum geboycot. Wel zou een zelfstandig Kroatië volgens de Kroatische Democratische Unie van de Kroatische president Tudjman "een samenwerkingsverband" met de andere Joegoslavische deelrepublieken niet uitsluiten.

de Verdieping

• Trouw MAANDAG 17 JANUARI 2000

17-1-2000

Oorlogsmisdadiger

Abe de Vries

Zeljko Raznatovic, bijgenaamd Arkan, viel hetzelfde lot ten deel als de duizenden Kroaten en moslims die door zijn eigenhandig getrainde militie, de beruchte Tijgers, tussen 1991 en 1995 werden gedood en vermoord. Zoals die bejaarde vrouw in de Noord-Bosnische stad Bijeljina. Haar ogen waren uitgestoken, midden op straat was ze als oud vuil achtergelaten. Of zoals die moslimsoldaat, in hetzelfde Bijeljina, ook op straat gevonden. Zijn schedel was met een bijl gespleten. Foto's van de slachtoffers van Arkans strooptochten in Bosnië zijn in het bezit van het Joegoslavië-Tribunaal in Den Haag, dat hem in 1997 aanklaagde wegens oorlogsmisdaden.

Raznatovic werd op 17 april 1952 geboren in het Sloveense Brezice als zoon van een Joegoslavische luchtmachtkolonel van Montenegrijse afkomst. Op zeventienjarige leeftijd draaide hij al de gevangenis in wegens diefstal. Daarna keerde hij Joegoslavië de rug toe om zijn geluk in West-Europa te beproeven. In de jaren zeventig en tachtig liet hij een spoor van roof- en bankovervallen achter. Verschillende keren werd hij gearresteerd en veroordeeld. Niet alleen in Nederland was hij toen een goede bekende, ook in België en Duitsland. Steeds wist hij op spectaculaire wijze te ontkomen. Op 7 mei 1981 brak hij uit

al achter zich. Serviërs uit Servië hebben hem minder bewonderd dan Serviërs van elders. Van de glansrijke politieke carrière die hij voor zichzelf had uitgestippeld kwam niets terecht. Met steun van Milosevic werd hij in 1992 parlamentslid (afgevaardigde van Kosovo), maar een jaar later kreeg zijn Partij van Servische Eenheid bij de verkiezingen geen enkele zetel, ondanks een peperdure campagne.

Het is niet duidelijk of Raznatovic later, toen de oorlog in Bosnië was afgelopen, bij Milosevic uit de gratie is gevallen. Hij behoorde tot de 'inner circle' en wist veel. Vanaf 1996 werd een aantal criminelen die nauw bij hem en andere paramilitaire leiders waren betrokken door onbekenden vermoord. Een van hen was Nebojsa Djordjevic, een voormalige kolonel van de Tijgers. Sommige waarnemers in Servië vermoeden dat de Joegoslavische geheime dienst achter de moorden zat.

Oppositieleider Zoran Djindjic meent dat Arkan werd gevraagd de demonstraties tegen Milosevic van 1996 te verstoren. Hij zou dat hebben geweigerd. Maar hij bleef zich bewegen in de kleine kring vertrouwelingen rond de president die zich bezighielden met de zwarte handel in Servië. Hij was betrokken bij illegale valuta-handel, wapen- en brandstofsomokkel, bezat een bakkerijketen, een voetbalclub (FC Obilic) en was mede-eigenaar van het Grand Hotel in Pristina. Hij gold als een van de rijkste, zo niet de rijkste zakenman van Servië.

Voor de oorlog in Kosovo - 'het Ser-

Zeljko Raznatovic

1952 - 2000

Arkan met zijn Tijgers in Kroatië in 1991. FOTO AP

Een killer gedood

Het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag heeft zich over één Servische oorlogsmisdadiger niet meer druk te maken. Arkan, oftewel Zeljko Raznatovic, de leider van de beruchte Tijgers is vermoord. Drie schoten maakten zaterdagmiddag een eind aan het leven van deze 'psychotische massamoordenaar', zoals de VN hem noemt.

heeft altijd volgehouden dat zijn eenheid onder commando van het Joegoslavische leger opereerde.

Volgens Kroatische bronnen en mensenrechtenorganisaties maakten de Tijgers zich voor het eerst schuldig aan oorlogsmisdaden in de Oost-Slavonische dorpen Sodobolci, Dalj en Koprivna. In november 1991 nam de militie deel aan de belegering van de stad Vukovar. De troepen van Raznatovic zouden, in samenwerking met het Joegoslavische leger, meer dan 250 Kroatische mannen uit een ziekenhuis in Vukovar hebben gehaald en bij een boer-

derij buiten de stad hebben doodgeschoten. Later zijn op die plek tweehonderd lijken opgegraven. Op een door de Tijgers gemaakte videofilm is te zien hoe Raznatovic in Vukovar arriveert in een militaire jeep. Een officier van het Joegoslavische leger groet hem.

Voor de Serviërs buiten Servië - 'ons volk aan de overkant van de rivier Drina' - was hij de nationale held, die hen bevrijdde uit de klauwen van de ustasha en de moedjahidien. Voor Kroaten en moslims, zijn slachtoffers, was hij een massamoordenaar. In 1992 werd zijn groep in Oost-Bosnië ingezet. De

Tijgers knapten het vuile werk op voor het Joegoslavische en later het Bosnisch-Servische leger. Ze veroverden een reeks dorpen en steden, vermoordden onschuldige burgers, joegen de moslimbevolking op de vlucht, roofden alles wat ze konden dragen en staken de rest in brand.

„Wilde honden”, zo noemde Raznatovic de Bosnische moslims in een interview. Hij was een van de pioniers van de etnische zuiveringen, zoals die door de Serviërs werden uitgevoerd.

Een Amerikaanse fotograaf, Ron Haviv, ontmoette hem in Bijelina. „Hij was

charmant, zeer slim, maar buitengewoon kwaadaardig”, zei Haviv. „Een egotripper met een babyface die zichzelf als de redder van het Servische volk zag.” In februari 1995 huwde hij de in Servië populaire zangeres Svetlana 'Ceca' Velickovic - een 'sprookjesjuwelijk' dat op verschillende tv-stations in Servië live werd uitgezonden. De bruidegom benadrukte zijn Servische nationalisme door zich voor de gelegenheid te steken in het uniform van een marschalk uit het royalistische Servische leger van voor 1918.

Hij had toen de top van zijn populariteit

vische Texas', zoals hij het noemde - zou hij zijn Tijgers opnieuw hebben opgetrommeld. De paramilitairen hadden volgens westerse inlichtingendiensten een trainingskamp ten noorden van Kosovska Mitrovica en hebben volgens Albanese getuigen geopereerd in Pec, Prizren, Velika Krusa en Djakovica. Bewijs hiervoor is nog niet op tafel gekomen. Toen de Britse minister van buitenlandse zaken Cook eind maart zei dat Raznatovic en zijn Tijgers in Kosovo waren gesignaleerd, bleek de militie-leider zelf in Belgrado te zijn. Hij bracht veel tijd door in het Hyatt Hotel, in de wetenschap dat de Navo dit gastverblijf van buitenlandse journalisten zou sparen.

Nu zijn bloedige saga een bloedig slot heeft gekregen, wordt in Servië druk gespeculeerd over de motieven achter de moord. Politici van de oppositie, zoals Djindjic en Draskovic, zien de liquidatie van Raznatovic als het zoveelste voorbeeld van Milosevic' nietsontziende binnenlandse terreur. Milosevic zou zenuwachtig zijn geworden na onbevestigde berichten, vorig jaar, dat Raznatovic zichzelf had willen melden bij het Joegoslavië-Tribunaal. „Als Arkan besluit om naar Den Haag te gaan om een deal te sluiten, is dat zeer opmerkelijk”, zei een redacteur van radio B2-92. „Milosevic zou zeker bang worden.”

De aanslag kan ook een maffia-afrekening zijn. Servische maffiosi die de laatste jaren uit het buitenland zijn teruggekeerd (de Vozdovacki clan), zouden met Raznatovic in botsing zijn gekomen. De Britse Sunday Times berichtte gisteren dat Raznatovic mogelijk een conflict had met de Albanese drugsmafia. Een getuige van de moord heeft gezegd dat een van de aanvallers iets in het Albanese schreeuwde toen hij wegvluchtte.

Na de Navo-aanvallen zou Raznatovic hebben geprobeerd de drugsroute van Kosovo, Albanië en Macedonië via Servië af te snijden. Of misschien, zelfs dit wordt geopperd, hebben de financiers van de twee grote Belgradose voetbalclubs Rode Ster en Partizan opdracht gegeven voor de liquidatie. Raznatovic en zijn FC Obilic werden uit die hoek recentelijk beschuldigd van omkoping.

Zeljko 'Arkan' Raznatovic zal niet meer terechtstaan voor zijn gruwelijke misdaden. Van hem hoort het Joegoslavië-Tribunaal niets over de verantwoordelijkheid van Milosevic voor de oorlogsmisdaden op de Balkan. Eens geoorlogd of hij niet bang was voor de dood, antwoordde hij: „Zoals iedereen heb ik maar één leven. Ik ben in veel moeilijke en gevaarlijke situaties geweest. Het is mijn lot.” Toen in 1996 een hoge Servische politiefunctionaris werd vermoord, volgens sommigen door Milosevic' geheime dienst, vroeg een journalist hem of hij nu aan de beurt was. „Als het zo moet zijn, zal het zo gebeuren”, zei hij.

**NIET EEN 'SPONTANE REVOLUTIE' MAAR EEN GEPLANDE
'DEMOCRATISCHE PUTSCH' ONTTOONDE SLOBODAN MILOSEVIC**

Niks geen volksopstand

De Serviërs kwamen eigenzinnig en massaal in opstand tegen hun onderdrukker. Dat zagen we graag! In werkelijkheid was de betoging een staaltje Balkanees straattheater. Niet het volk, maar een militaire operatie bevrijdde Servië. Eindelijk bestreed de oppositie meester-intrigant Milosevic met gelijke wapens.

Voor de verbijsterde buitenwereld, veroordeeld tot CNN en commentaren van verslaggevers die zich midden in de massa bevonden, leek de demonstratie van de Servische oppositie in Belgrado op donderdag 5 oktober op een echte volksopstand. Een enkele traangasgranaat hielp de indruk te vestigen dat de politie serieus probeerde de menigte van de straat te matten. Dit was de lang verwachte 'slag om Belgrado', de 'Servische Oktoberrevolutie'. In een paar uur tijd maakte een woede-uitbarsting van het Servische volk een einde aan de elfjarige onderdrukking door Slobodan Milosevic.

In werkelijkheid was de betoging een knap staaltje Balkanees straattheater. Afgezien van een paar paniekacties trad de politie nauwelijks op. Het parlement werd niet noemenswaardig bewaakt; de beruchte speciale eenheden zaten thuis. En ondanks de maandenlange barrage van buitenlandse specialisten die voorspelden dat Milosevic 'iets' in Montenegro zou proberen, bleef het daar doodstil. De conclusie? Feitelijk had de machtswisseling al eerder plaatsgevonden. De vraag of Milosevic terug had willen vechten of dat hij zich al bij de overwinning van de oppositie had neergelegd, is academisch. Hij had niets meer waarmee hij terug kon slaan.

Na de verkiezingen van 24 september, toen duidelijk werd dat Milosevic geen meerderheid had gehaald, heeft een aantal sleutelfiguren bij het leger en de politie hun meester naar alle waarschijnlijkheid verraden. De inmiddels afgetreden Servische minister van Binnenlandse Zaken Stojiljkovic, evenals Milosevic gezocht door het Joegoslavië-tribunaal in Den Haag, beklaagde zich deze week over

ABE DE VRIES

de ontroof van versillende speciale politie-eenheden, die weigerden die bewuste donderdag in Belgrado in te grijpen. Joegoslavische kranten hebben bericht dat kolonel Zivko Trajkovic, de destbevoegde politiecommandant, om die reden was ontslagen.

Op basis van 'bronnen dicht bij de leiding van de Servische politie' meldde het Montenegrijse dagblad *Vijesti* dat zelfs de chef van de Joegoslavische staatsveiligheidsdienst de laan was uitgevlogen. Deze Rade Markovic, een van de machtigste bonzen in Servië, was lid van JUL, de neo-communistische partij van Milosevic' invloedrijke vrouw Mira. Ook hij is door het tribunaal beschuldigd: onder zijn supervisie zijn vorig jaar in Kosovo paramilitairen ingezet.

INSUBORDINATIE

Serviërs hebben in de regel het hart op de tong. Vandaar dat nog een tweede tip van de sluier werd opgelicht, en wel door Velimir Ilic, de radicaal-nationalistische burgemeester van het kleine stadje Cacak. Ilic zei dat de bestormingen van het federale parlement, het gebouw van de staatszender RTS en het hoofdkantoor van de Socialistische Partij van Milosevic zijn uitgevoerd door 'voormalige

parachutisten, leger- en politieofficieren en leden van speciale eenheden'. Volgens de burgemeester stond de honderd man sterke eenheid in contact met de leger- en politieleiding en hoge functionarissen van het Servische ministerie van Binnenlandse Zaken.

'De uitspraken van Ilic veranderen de perceptie dat de overwinning op het regime van Milosevic – hoe dramatisch ook – een spontane en niet-geplande gebeurtenis was,' aldus het Franse persbureau AFP. Niet alleen de top van de speciale eenheden pleegde insubordinatie, een deel van het voormalige voetvolk van Milosevic werd gerekruteerd door de oppositie. Cacak, waar de operatie werd gepland, is een bekende thuisbasis van militante Servische nationalist, de Cetniks.

Het overlopen van de aanhang die zich een jaar eerder in Kosovo nog zo toegewijd had getoond, liet Milosevic alleen nog de Joegoslavische strijdkrachten als mogelijk machtsinstrument. In generaal Nebosja Pavkovic, sinds februari bevelhebber, meende hij een stevige bondgenoot te hebben. Weer een inschattingfout. Pavkovic was vorig jaar commandant van het Derde Leger in Kosovo, maar opvallend genoeg klaagde het Joegoslavië-tribunaal hem niet aan wegens oorlogsmisdaden. Dat laatste kan hebben meegespeeld in zijn besluit om zich op het *moment suprême* tegen Milosevic te keren. Ook wist hij dat zijn dienstplichtigen en de meeste officieren niet van zins waren op de eigen bevolking te schieten. Milosevic kreeg te horen dat wat het leger betrof oppositieleider Vojislav Kostunica de nieuwe president en opbevelhebber was.

Geen volksopstand dus. Een geen revolutie. Een putsch ter wille van de democratie. Een gemaskeerde coup, achter de schermen minutieus voorbereid door de oppositie, al dan niet met steun van buiten. Een demonstra-

EINDSPEL OP DE BALKAN

INHOUD

Niks geen volksopstand	p. 62
Het Westen geringeloor	p. 64
Slobo's 'democratuur'	p. 67
Kaart en chronologie	p. 70
Europese confetti	p. 73

Duitsland. Nu al tekent zich een nieuw internationaal front af tegen het losweken van Kosovo uit Servië, iets wat de Albanese meerderheid in de provincie overigens met alle middelen blijft nastreven. Het Franse en Russische verzet hiertegen is gesterkt na de omwenteling in Servië. De Russische leider Poutine schreef vorige week aan Kostunica dat Moskou zich 'krachtig en zonder reserves zal uitspreken voor absoluut respect voor de onafhankelijkheid, soevereiniteit en territoriale integriteit van Joegoslavië'. Wat dat betreft eist Rusland, net als Kostunica, een strikte interpretatie van resolutie 1244 van de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties (1999), waarin de soevereiniteit van Joegoslavië werd gegarandeerd en de eis van vrede in Kosovo werd geformuleerd.

ZELFRESPECT

Opeens bevinden de VN, de NAVO, Rusland en Servië zich formeel in hetzelfde kamp. Dat is een verrassende constatering, een jaar na de verschrikkingen van de Kosovo-oorlog. De nieuwe constellatie komt vlak voor de gemeentelijke verkiezingen in Kosovo, op 28 oktober. Het kan zich wreken dat het VN-bestuur in Kosovo verwachtingen bij de Albanese bevolking heeft gewekt die het nu naar de letter van de resolutie niet langer kan waarmaken. Verder zijn wellicht ook balans- en beleidsverschuivingen te verwachten in Bosnië-Herzegovina, waar Bosnisch-Servische wensen minder makkelijk kunnen worden genegeerd nu de Belgradose patronen tot de beschaafde wereld zijn toegelaten.

'Ik hoop dat we erin zullen slagen ons land terug te geven aan de internationale gemeenschap,' zei de nieuwe president bij zijn beëdiging. Maar, voegde Kostunica daar aan toe, 'onder de voorwaarde dat we kunnen terugkeren met zelfrespect en dat we onze nationale belangen en onze nationale waardigheid kunnen verdedigen.' Hij is beducht voor het beeld dat nu een marionettenregering van het Westen aantreedt, wat de overwinning op Milosevic in gevaar zou kunnen brengen. Mede daarom wordt de 'Slager van de Balkan' vooralsnog niet aan het Haagse tribunaal uitgeleverd. De coulantie van de Servische democraten voor Milosevic ontmoet terecht begrip in Europa. Afgelopen maandag werden de sancties van de EU opgeheven.

Maar de voorzichtigheid brengt ook risico's mee. Nog steeds heeft het linkse blok in Servië een grote aanhang en meer invloed op de economie dan gezond is. Zolang daar een vernederde autocraat rondloopt, ligt instabiliteit op de loer. Begin deze week claimde burgemeester Ilic van Cacak dat Milosevic naar Moskou was gevlucht.

Ook op de Balkan daalden de beloftes van Europa neer

AMERIKA ZEI: ZOEK HET DIT KEER ZELF MAAR UIT, EUROPA. HET WERD EEN FIASCO

Het Westen geringeloord

Twee keer eerder in de twintigste eeuw waren de Amerikanen naar Europa gekomen om dat van een gruwelijk lijden te verlossen. Daarna hadden ze de 40 jaar die de Koude Oorlog duurde, met atoombommen en al, op de Duitse laagvlakte de eerste verdedigingslinie gevormd tegen de Sovjets. Inmiddels was het aantal lidstaten van de Europese Gemeenschap sinds haar oprichting in 1952 verdubbeld tot twaalf.

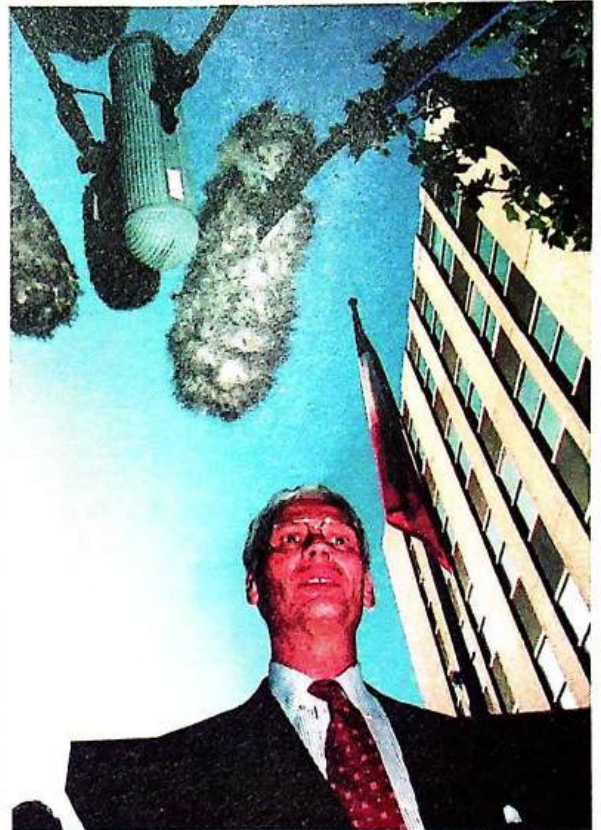
Toen in de zomer van 1991 de eerste 'Slobodanische oorlog' in de Balkan zich aandiende, vond Washington het dan ook welletjes. De Europeanen moesten deze twee varkentjes in hun eigen zachtertuin - de afscheidsoorlogen van Slovenië en Kroatië - nu maar eens zelf zien te wassen. In zijn memoires schrijft de toenmalige minister van Buitenlandse Zaken James Baker: 'Het werd tijd dat de Europeanen eens lieten zien dat ze als een gezamenlijke macht konden optreden. Het conflict in Joegoslavië was als eerste test net zo goed als elke andere.' Amerika, aldus Baker, had geen hond in dit gevecht.

Baker leek die zomer van 1991 op zijn wenken bediend te worden. Minister Jacques Poos, het Luxemburgse lid van het driemanschap dat namens Europa op het eiland Brioni met de Joegoslaven onderhandelde, riep uit dat het uur van Europa thans was aangebroken. Het is een uitspraak die hem gezien de onderlinge verdeeldheid en het gebrek aan slagkracht van Europa vaak nagehouden is.

Te zijner eer' moet gezegd dat Poos ook een prikkelender uitspraak voor zijn rekening nam: 'Het zelfbeschikkingsrecht der volken is een begrip dat gevaarlijk is voor de internationale orde.'

Die woorden nam geen van zijn Europese ambtgenoten over. Duitsland bespoedigde die zomer van 1991 zelfs het uitbreken van de oorlog tussen

Belgrado en Zagreb door op eigen houtje de onafhankelijkheid van Kroatië te erkennen. Nederland bekleedde in de tweede helft van 1991 het voorzitterschap van de Europese Gemeenschap. Daardoor was er, bij de eerste pogingen om de geesten op de Balkan weer in de fles te krijgen, een belangrijke rol weggelegd voor minister Hans van den Broek. Henri Wijnandts, de ambassadeur in Parijs, werd

Hans van den Broek speelde hoofdrol in eerste Balkancrisis

van zijn post weggehaald en begon per vliegtuig een zwerftocht langs de hoofdsteden van de Balkan.

Gaandeweg ging de aandacht van de wereld zich meer op de gruwelen in Bosnië richten. De nieuwe president Bill Clinton had in zijn campagne een actievere rol van Amerika op de Balkan beloofd. Toen hij eenmaal aan de macht was, viel daar drie jaar lang niets van te merken. Tegenstanders zoals senator Bob Dole riepen op om tenminste het wapenembargo tegen Joegoslavië eenzijdig te doorbreken. Of over te gaan tot het bombarderen van de Bosnisch-Servische stellingen van generaal Mladic.

Deze bedden werden door Clinton niet verhoord. Minister van Buitenlandse Zaken Warren Christopher was in 1993 zonder eigen plan naar Europa gevlogen om te horen hoe de bondgenoten het graag hebben wilden. De meeste Europese partners hadden – anders dan Amerika – troepen geleverd aan de krachteloze buffermacht van de Verenigde Naties Unprofor (vijf jaar later klinkt dat alweer als een uit de handel genomen medicijn). Die landen wilden uit angst voor het hachje van hun grondtroepen geen opheffing van het embargo en geen Amerikaanse bombardementen. Deze overwegingen liet Clinton prevaleren.

Pas in de tweede helft van 1995 en duizenden doden verder trokken de Amerikanen de regie van een vredesregeling naar zich toe. Op een luchtmachtbasis in Dayton kreeg medio november van dat jaar, onderhandelaar Richard Holbrooke de presidenten van Servië, Kroatië, en Bosnië op een lijn. Slobodan Milosevic, de Serviër, was in het koude Ohio nog de meest inschikkelijkste. Zoals wel vaker op beslissende momenten in zijn loopbaan, zat hij de Amerikanen niet echt in de weg.

De onderhandelaars vonden de kwestie Kosovo zo lastig dat zij besloten om die maar buiten het Verdrag van Dayton te houden. In Kosovo, ooit een autonome provincie van Servië, waar Milosevic in 1987 zijn klim naar de macht was begonnen, liep het binnen enkele jaren helemaal uit de hand. De Servische ordetroepen en het Kosovo Bevrijdingsleger gingen elkaar steeds bloediger te lijf. Het wemelde van de slachtoffers onder de bevolking, die voor het merendeel uit Albanezen bestaat. In de herfst van 1998 stond het Westen gereed om in te grijpen. Maar doordat Richard Holbrooke er op de valreep in slaagde om Milosevic aan de teugel te krijgen, hoefden de bommenwerpers van de NAVO niet op te stijgen. Althans nog niet. In februari 1999 werd op het kasteel Rambouillet bij Parijs met name door de Franse en Britse ministers van Buitenlandse Zaken geprobeerd om met de partijen een regeling te treffen. Toen dat maar niet lukte, kwam de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken Madeleine Albright druipend van naijver alsnog vertellen hoe het wel zou moeten.

Het haalde ten slotte niets uit. Want in april 1999 begon de NAVO toch een luchtoorlog tegen Milosevic over Kosovo. Die strijd toonde vooral de beperkingen van een actie waarbij negentien landen als één man over de luchtdoelen moeten beslissen, waarbij geen militair mag sneuvelen, de Amerikaanse Apache-gevechtshelikopters wegens te grote kwetsbaarheid aan de grond moesten blijven en over de mogelijkheid van een grondoorlog niet gesproken kon worden uit angst dat de coalitie van westerse landen dan niet eens van de grond zou komen. Pas na 77 dagen gaf Milosevic een krimp.

Rik Kuethe

INHOUDSOPGAVE ADVERTENTIES

ABN Amro Bank	164, 165	New Venture	72
Aegon	99	Next!	89, 115
Allianz Ag	141	Nissan Motor Nederland	119
Amev Pensioen & Zorg	44	Norton Investments	132
Atlas Building Systems	74	NPM Capital	122, 123
Barclay	107	Ns Reizigers	131
BASF Nederland	126	Olympus Nederland	129
Belastingdienst	152	Origin	138
Berry Flooring	48, 49	Palm	29
Bioharma	55	Parfum van GILS	112
BMW Nederland BV	84, 85	Peugeot Talbot Nederland	56, 57
Brinkmann GmbH	73	Postbank	75
Castelij Projectmeubelen	72	Prestige & Collections	15
Ceran SA	65	Psinet Inc.	134
Citroën Nederland	24, 25	Psion Nederland	69
Corneliani S.P.A.	9	Renault Nederland	10, 11
De Goudse	96	Rolex	21
E-business	79	Rover Nederland	32, 33, 167
Elsevier Wijnactie	108, 109	SAP Nederland	100
Fa. Jori	71	Seiko Nederland	12
Fedex	146, 147	Singapore Airlines	47
Finnair	72	Sky Radio	92
Ford Nederland	116	Sony Nederland	2, 3, 90, 91
Grundig Nederland	111	Stichting Twente Promotie	158, 159
Harley-Davidson Benelux	61	Swissair/Sabena	36
Hewlett Packard Nederland BV	38, 39, 124	Tag Heuer	35
Hugo Boss	103	Telfort	50
IBM Nederland NV	6	Toyota	52
Jaeger-LeCoultre Sa	168	Unisys	66
KPN Telecom	150, 151	Ver. v Kamers van Koophandel	16, 17
Lexus	156	Volvo	81
Matsier BV	72	Vrumona	76
Merhotlein BV	18	Zibb.nl	142, 143
Michelin Nederland	40	Zilveren Kruis Verzekeringen	114, 115
Microsoft	136, 137		
MoDo Papier	120		
Montis	74	Elsevier Plus Pijlers	162

EEN VREEMDE TAAL IN 5 DAGEN

ENGELS

in ENGELAND
in JAPAN, in BELGIË

FRANS

in FRANKRIJK
in BELGIË

SPAANS

in SPANJE

DUITS

in BELGIË

NEDERLANDS

in BELGIË

JAPANS

in JAPAN
in BELGIË

TAALCOURSUSSEN VOOR GEMOTIVEERDE MENSEN

- VOLWASSENEN vanaf 19 jaar
- GEPENSIONEERDEN VANAF 55 JAAR EN OUDER (Speciale condities op aanvraag)
- JONGEREN van 11 tot 19 jaar
  - FRANS in BELGIË
  - ENGELS in ENGELAND, in BELGIË

66 UUR PER WEEK VOLLEDIGE ONDERDOMPELING

Studie:
tot 45 privé-lessen
en/of in mini-groepen
en pedagogische activiteiten

&

**Praktijkgericht leren
met onze leraren:**
pauzes, maaltijden en
socio-culturele activiteiten

CERAN LINGUA

Internationale informatie
en reserveringen:
Tel.: +32-87-79 11 22
Fax: +32-87-79 11 88

In Nederland:
European Language Centre
Hogehilweg 8
NL - 1101 CC AMSTERDAM Z/O
Tel.: (020) 609 79 70
Fax: (020) 609 79 63

Ook voorbereidingscursussen in Nederland
E-mail: Customer@ceran.be
Internet: http://www.ceran.com

MAXIMALE VOORUITGANG IN EEN MINIMUM AAN TIJD

MACHTSTRJD IN JOEGOSLAVIË

Revolutie of staatsgreep

Waren de gebeurtenissen in Joegoslavië die geleid hebben tot de installering van Kostunica als president democratisch en constitutioneel, of hebben we te maken met een staatsgreep? Was er sprake van een spontane volksuitbarsting of was het in feite een voorbereide paramilitaire actie?

VAN DE REDACTIE

De verkiezingen in Joegoslavië kunnen zonder meer als één van de meest uitzonderlijke worden genoemd die ooit zijn gehouden en de machtsvername door Kostunica zal nog lang onderwerp van onderzoek en analyse blijven. Hoewel de gebeurtenissen pas onlangs hebben plaatsgevonden en het nog te vroeg is om diepgaande conclusies te trekken, zijn inmiddels een voldoende aantal zaken duidelijk die het rechvaardigen om twijfels te uiten over hetgeen er beweert wordt.

Het allereerste wat deze verkiezingen kenmerkte, was de ongekeerde openlijke buitenlandse inmenging. De coalitie tegen Milosevic is een rechtstreeks product van buitenlandse bemoeienis. In de loop van de verkiezingsstrijd hebben alleen al de Amerikanen 72 miljoen dollar (ruim 200 miljoen gulden) aan de Democratische Opsite van Servië (DOS) gegeven. De New York Times maakt zelfs melding van het feit dat er koffers met dollars over de grens werden gebracht. Duitsland en Noorwegen hebben ook met tientallen miljoenen bijgedragen. Dat geld is aangewend voor het kopen van stemmen. Zo gaf de 'studentenorganisatie' OTPOR in Belgrado mobiele telefoons aan

jongeren cadeau.

Ter vergelijking, in de Verenigde Staten is het wettelijk verboden om bij verkiezingscampagnes geld uit andere landen aan te nemen en het is nog niet zo lang geleden dat er een grote rei was van wege donaties uit China aan de campagne van Clinton. En Duitsland is nog nauwelijks gekomen van de schandalen over malafide financiële praktijken en zwart geld in de partijkassen. Voor Joegoslavië gelden kennelijk andere regels.

LOS van de omvangrijke sommen geld heeft het Westen ook op andere wijze er alles aan gedaan om Kostunica gekozen te krijgen. Rondom Servië was een ring van radiostations gebouwd die de bevolking bestrookten met anti-Milosevic propaganda. 'Onafhankelijke' radiostations als B92 kregen alle faciliteiten van de BBC om gebruik te maken van hun satellieten.

En om de bevolking van Servië duidelijk te maken waarmee ze te maken zal krijgen wanneer Milosevic herkozen zou worden, werden de NAVO-troepen in paraatheid gebracht, vond een samen-trekking van NAVO-schepen in de Adriatische Zee plaats en voerde de NAVO met Kroatië invasieoperingen uit. Tegelijkertijd was een verhoogde

activiteit te constateren in Bulgarije, waar landen als Frankrijk, Italië en de Verenigde Staten druk doende waren met de opbouw van een militaire macht. Servische oppositiegroepen, waaronder OTPOR, kregen speciale trainingen van de CIA. Verder deed de EU het huichelachtige aanbod dat wanneer Milosevic niet herkozen zou worden, de sancties worden opgeheven.

In die sfeer van omkoping, intimidatie en chan-tage ging het Servische volk naar de stembus. De verkiezingen zelf zijn volgens alle buitenlandse waarnemers, ruim 200 uit 52 landen, buitengewoon rustig en ordelijk verlopen. Alle deelnemers van partijen hadden waarnemers in de stemlokalen en de buitenlandse waarnemers konden op elke gewenste plek aanwezig zijn. Vrijwel direct na de sluiting van de stembussen, kwam de DOS met uitslagen die per dag en soms per uur veranderden. De uitslag van de federale Kiescommissie voor de verkiezing van het presidentschap werd door DOS zonder bewijs tegengesproken, de uitslagen voor de gemeenteraden en het federale parlement niet. Opvallend is dat de socialisten in beide kamers van het federale parlement een absolute meerderheid hebben behouden.

Het is waarschijnlijk om die reden dat men verder weinig behoefte had om op legale wijze het verkiezingsproces te voltooiden door in te stemmen met een tweede ronde, terwijl alle indicaties erop wezen dat Kostunica die zou gaan winnen. De federale president in Joegoslavië heeft weinig macht. Het parlement is het machtigste orgaan en met een meerderheid aan socialisten zou Kostunica moeilijk uit de voeten kunnen.

Daarom werd gekoerst op een machtswisseling volgens het Roemeense model van 1989. Uit verschillende verklaringen blijkt dat het geen spontane volksopstand was maar dat tweeduidend bewa-pende voorname politie- en legerfunctionarissen een goed voorbereide actie uitvoerden en dat men bereid was, ongeacht de verliezen aan menselijke levens, door te gaan tot de macht was verworven. Joegoslavië gaat nu een onzekere periode in, waarin het duidelijk moet worden welke politieke krachten uiteindelijk zullen winnen. Daarover kan men nu speculeren, maar veel zaken zijn nog volop in ontwikkeling. Vooral de reactie onder de bevolking wanneer die concreet met de consequenties van de machtsvername worden geconfronteerd. De verkiezingen voor het Servische parlement zullen in dat verband veel belangrijker zijn.

Op hoop van zegen

Los van het feit of Kostunica nu wel of niet de vereiste absolute meerderheid in de eerste ronde heeft gehaald, het is duidelijk dat hij de winnaar is van de verkiezingen. In de westerse media wordt dit gevierd als een keuze voor de democratie, de westerse democratie wel te verstaan. Zoals gewoonlijk ligt de zaak in werkelijkheid veel gecompliceerder.

Djindjic
Zonder meer is een bepaald deel van de kiezers voor invoering van het westerse model van 'democratie' met een vrije markt en privatisering. Zoran Djindjic is daar de voornaamste woordvoerder van. Maar dat deel is in al die jaren niet groot genoeg om een machtswisseling tot stand te kunnen brengen.

Sterker, Djindjic was als oppositieleider onbruikbaar. Om een voldoende meerderheid tegen de Socialistische Partij van Milosevic te kunnen krijgen, moesten andere sectoren van de samenleving worden bereikt. Het probleem was alleen dat veel mensen Djindjic vanwege zijn pro-westerse opstelling, vooral ten tijde van de NAVO-bombardementen, hebben afgewezen. Daarom was een gerespecteerd nationalist gewenst om de anti-Milosevic krachten onder de nationalisten te winnen. In een toppunt van cynisme heeft het Westen een campagne gefinancierd waarin Milosevic werd bekritiseerd voor het verkavanselen van de Servische belangen en hij werd neergezet als de man die met Westen de deas heeft gestolen.

Uit tal van berichten blijkt dat de stem op Kostunica veel eerder een stem tegen Milosevic is geweest. Het Joegoslavische volk wilde een verandering, dat is duidelijk. Maar of dat een verandering is zoals het Westen en de door hun gesteunde groepen binnen Joegoslavië dit willen is zeer de vraag.

zich gaan realiseren dat de sancties in werkelijkheid helemaal niet in zijn geheel worden opgeheven, tenzij Joegoslavië zich volledig uitlevert, laat zich raden.

De Joegoslavische socialisten zullen ook de hand in eigen boezem moeten steken, willen zij hun politieke invloed kunnen terugwinnen. Hun verkeerde inschatting van het denken onder de Joegoslavische bevolking en hun falen om die te overtuigen van hun politiek, is het gevolg van het gebrek aan voldoende communiceren met argumenten. De kloof met de bevolking was groot geworden en de politiek werd over de hoofden van

de mensen uitgevoerd. Daarbij komt dat de verrijking van sommige mensen die nauw verbonden waren met het bestuursapparaat een demoraliserende werking heeft veroorzaakt. De buitenlandse factor is zeker van beslissende betekenis geweest. Maar daarmee is niet alles te verklaren. Dat veel mensen op Kostunica hebben gestemd, betekent niet automatisch dat zij voor het Westen hebben gekozen.

Wantrouwen

De Socialistische Partij is echter een grote partij, sterk verankerd onder de bevolking. Met meer

Gegoochel met cijfers

Manipulatie

Zelden is er zo gemanipuleerd met stembusuitslagen als bij de verkiezingen in Joegoslavië. De westerse landen wisten al voor de verkiezingen te melden dat Kostunica had gewonnen en dat Milosevic diende te vertrekken.

De aanhangers van Kostunica claimden in eerste instantie dat hun kandidaat 55 procent van de stemmen had behaald. Waar dit cijfer op was gebaseerd is nog steeds een mysterie. Een dag later kwamen ze met een overwinningsslag van 57 procent. Sindsdien is het cijfer voortdurend bijgesteld tot uiteindelijk 51,34 procent. Daarbij werden de stemmen uit Kosovo en Montenegro buiten beschouwing gelaten. Wanneer we bedenken dat dit vooral stemmen waren van Milosevic, komt de uiteindelijke stembusuitslag van 48,96 procent van de Federale Kiescommissie daar niet ver vandaan.

De Federale Kiescommissie heeft in een verklaring het voortdurend veranderen van cijfers door de DOS als 'misleidende informatie' veroordeeld. Het verkiezingshoofdkwartier van Kostunica verklaarde op dinsdag 26 september dat hun kandidaat 2.783.870 stemmen had behaald. De volgende dag was dit 2.424.187, op zaterdag 30 september was het aantal gedaald tot 2.414.876 stemmen. Eerst zegden zij dat Kostunica 2.649.003 stemmen had van de 5.041.878 uitgebrachte stemmen, wat 52,54 procent is, nu zegden zij dat hij 2.414.876 van de 4.704.685 uitgebrachte stemmen heeft gekregen. Om zo'n voorgrond in hun voordeel te kunnen krijgen, hebben ze de stemmen die in Kosovo, Montenegro en door de verdreven mensen uit Kosovo zijn uit-

gebracht, niet meegeteld.

De commissie verklaarde dat vertegenwoordigers van de DOS toegang hadden tot alle stembureaus om toe te kunnen zien op het goede verloop daarvan.

De verkiezingen werden door ruim tweehonderd internationale waarnemers uit 52 landen gevolgd. Daaronder waren vooraanstaande personen uit Frankrijk, Canada en de Verenigde Staten, met ervaring op dit gebied. De verklaringen die vanuit de internationale waarnemers komen, stellen dat de verkiezingen op een volstrekt correcte wijze zijn verlopen, in een rustige en ontspannen atmosfeer.

Hoewel stemmen er uiteindelijk zijn uitgebracht en op welk percentage de kandidaten uiteindelijk zijn geïndigd, kan niet meer worden vastgesteld. Een van de eerste dingen die na de bestemming van het parlementsgebouw werd gedaan, was het kantoor vinden waar de uitgebrachte stemmen bewaard werden, om deze vervolgens te vernietigen. Daarmee is een nieuw schisma binnen Joegoslavië gegroeid: DOS heeft Kiescommissie heeft gesjoemeld of de Kiescommissie heeft gelijk en er had een tweede ronde moeten plaatsvinden, waarmee het presidentschap van Kostunica onwettig zou zijn. Het feit dat juist de aanhangers van de oppositie het bewijsmateriaal hebben vernietigd en daarmee een eventueel onderzoek om duidelijkheid te scheppen in de constitutionele positie van Kostunica onmogelijk hebben gemaakt, versterkt de twijfel over het gegoochel met de cijfers.

De vaststelling van de overwinning van Kostunica volgde na een verwarrende situatie, waarin eerst bekend werd gemaakt dat Kostunica 48,96 procent van de stemmen had behaald en Milosevic 38,62 procent. Toen kwam de bekendmaking dat van een aantal stemlokalen buiten Servië de stemmen voor het presidentschap

ongeldig waren. Vervolgens kwam Djindjic met het opruulende bericht dat de verkiezingen ongeldig waren verklaard, wat vervolgens uiteindelijk werd bekend gemaakt dat Kostunica in de eerste ronde toch had gewonnen.

Westen omarmt nationalist

Het Westen heeft Kostunica omarnd. Nog voor de verkiezingen plaatsvonden werd hij al als overwinnaar uitgeroepen en kon Milosevic alleen winnen door te frauderen. Kostunica en de door hem geleide DOS, een samenwerkingsverband van achttien organisaties, worden gepresenteerd als de krachten die Joegoslavië uit het isolement zullen halen. Joegoslavië moet weer opgenomen worden in de Europese familie. De vraag die zich opdringt is: waarin verschillen het programma en de politieke figuren van DOS met die van de Socialistische Partij, dat het Westen zo vreugdevol maakt?

De DOS is eigenlijk een product van de westerse landen en de eerste stappen tot de vorming gaan terug naar december 1999. De bombardementen van de NAVO hadden niet het beoogde resultaat bereikt. Joegoslavië was weliswaar zwaar gehavend, maar militair vrijwel ongeschonden. De Joegoslavische bevolking was hoos en verbliftend op het Westen, maar niet gebroken uit de periode van de bombardementen gekomen. De bezetting van Kosovo was uitgelopen op een catastrofe. Pogingen om via de Montenegrijnse president Djukanovic om Joegoslavië van binnenuit open te breken waren mislukt. Wanneer niet snel de zaken in Belgrado veranderden, zou het Westen meer en meer in de problemen raken.

Overbloemd werd de oppositie in Servië op de bijeenkomst van de G8 in Berlijn, begin december 1999, genaamd de eeuwige onderlinge verdeeldheid te overwinnen. In de woorden van een Duitse aanwezige: "Darnals hat man die Opposition grundlich zusammengeschnitten".

Van belang was ook dat er een kopkandidaat kwam die op veel meer steun vanuit de bevolking kan rekenen dan de oude oppositieleiders, Draskovic en Djindjic. Deze maakten geen schijn van kans tegen Milosevic. Dat een bonte verzameling van divers politiek plumage zich schikte in het door het Westen opgedragen politiek bondgenootschap, komt niet alleen door de omvangrijke hoeveelheid geld die hen ter beschikking werd gesteld maar ook doordat veel politieke groepjes met behulp van het Westen in het leven zijn geroepen.

Democratisering

Op 29 juli 1999 hield de Amerikaanse Senaat hoorzittingen over 'de democratisering van Servië'. De Amerikaanse speciaal gezant op de Balkan, Richard Gelbard, zijn assistent James Perdew jr. en senator Joseph Biden, maakten duidelijk hoe de Amerikaanse regering aankijkt tegen de zogenaamde 'democratische en onafhankelijke' oppositie.

De dag voor de hoorzittingen stemde de Amerikaanse Senaat voor een gift aan de oppositie van 100 miljoen dollar. Gelbard zei: "In de twee jaar voor de Kosovo-crisis hebben we 16,5 miljoen dollar uitgegeven aan programma's ter ondersteuning van de Servische democratisering." Hij voegde eraan toe dat meer dan 20 miljoen dollar was gegeven aan Milo Djukanovic in Montenegro. James Perdew legt uit: "We werken door middel

van non-gouvernementele organisaties".

Gelbard getuigde dat de financiering en controle van de 'onafhankelijke en democratische' oppositie wordt uitgevoerd door een non-gouvernementele organisatie (NGO) met de naam 'National Endowment for Democracy'. Deze NGO wordt in feite geheel gefinancierd door het Amerikaanse Congres. Allen Weinstein, die de wetgeving voor het oprichten van de National Endowment for Democracy hielp opstellen, zei in 1991: "Veel van wat we tegenwoordig doen werd 25 jaar geleden in het geheim gedaan door de CIA."

'Positieve alternatieven'

'Onafhankelijk', 'non-gouvernementeel' en 'democratisch' zijn standaard codewoorden die normaal gebruikt worden door de CIA om organisaties te omschrijven die ze over de hele wereld opgezet hebben om regeringen omver te werpen en maatschappijen die ze willen domineren, te ontcrichten.

Een van de zogenaamde onafhankelijke groepen die door National Endowment for Democracy wordt gesteund, is G-17, voorgesteld als een groep 'democratische' economen. De belangrijkste figuren in deze groep onderhouden zeer nauwe banden met de Wereldbank en het IMF in het verkiezingsprogramma van de oppositie dat door hen is geschreven, kan men duidelijk lezen hoe het Westen geholpen heeft bij het formuleren van 'positieve alternatieven'. Enkele onderdelen uit het programma. Het stelt voor om de Duitse mark als wettelijk betaalmiddel in heel Joegoslavië in te voeren, in navolging van Bosnië, Kosovo en Montenegro. Dit zal direct het land economisch afhankelijk maken van Duitsland. Het roept op alle prijsafspraken na een jaar te beëindigen. Geen gesubsidieerd voedsel meer, geen sociale zekerheid meer. Werkende mensen, inclusief een miljoen vluchtelingen die al onder moeilijke omstandigheden leven, moeten voedsel kopen tegen westerse prijzen zonder westerse lonen.

G-17 wil de staatsbedrijven privatiseren, waarmee vrijwel de gehele Joegoslavische economie in buitenlandse handen komt. Het programma spreekt van een shocktherapie en wil drastische bezuinigingen in de overheidsuitgaven, radicale belastingmaatregelen, beperking van de macht van de centrale regering en ontmanteling van het Joegoslavische leger doorvoeren.

Eerste signalen

De positie van Kostunica is niet sterk. Hij heeft geen sterke politieke basis en is volledig afhankelijk van door het Westen gefinancierde organisaties en personen. Djindjic is de sterke man in de oppositie en de vertrouwensman van het Westen. Het moet nog blijken of Kostunica zijn verkiezingsbeloften om beter dan Milosevic de belangen van Joegoslavië en Servië te behartigen kan waarmaken of dat hij een gevangene is van door het Westen gesteunde groepen. Daarbij zit hij in de wurggreep van het Westen dat al te verstaan heeft gegeven dat de volledige opheffing van de sancties, o.a. op toegang tot internationale kredieten,

Vojislav Kostunica

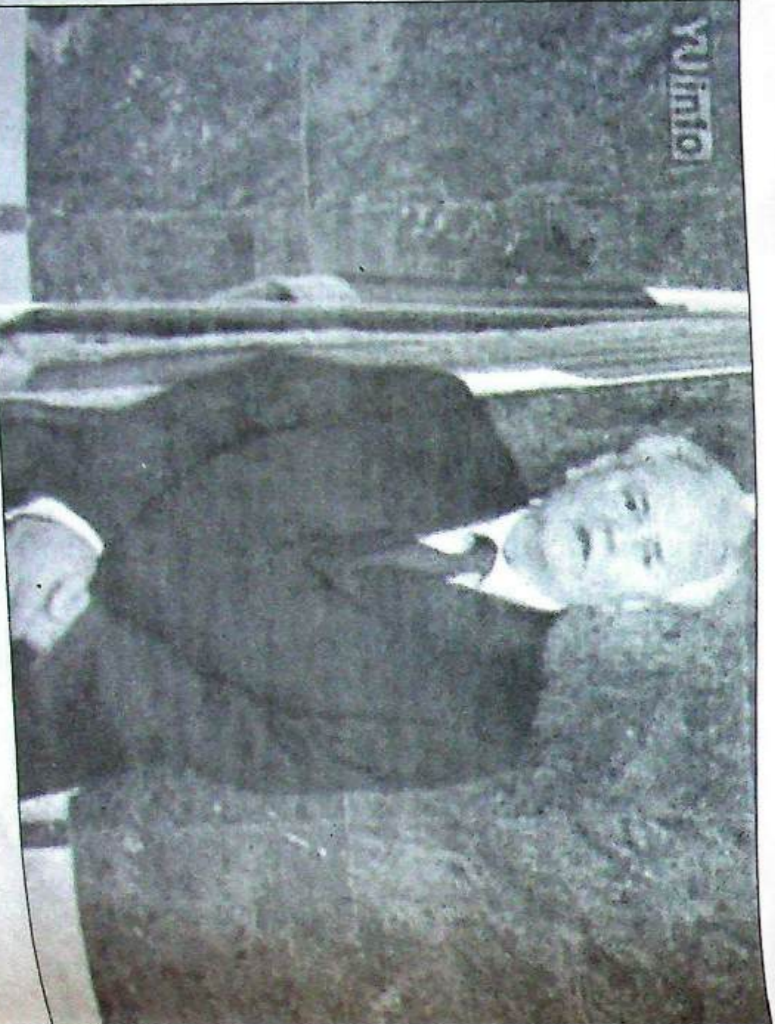
afhankelijk wordt gesteld van medewerking aan het Joegoslavische Tribunaal.

Veelbetekend is dat vertegenwoordigers van G-17 een 'letter of intent' met het IMF hebben gesloten, nog voordat Kostunica als president was ingezworen, en de dinar nu officieel gekoppeld is aan de Duitse mark. Veelzeggend is ook dat een van de belangrijkste personen in G-17, professor Veselin Vukotic, wordt getipt als belangrijke man

voor het toekomstige economische beleid. Vukotic was van 1989 tot 1991 minister van Privatisering

onder de Joegoslavische premier Ante Markovic en verantwoordelijk voor de liquidatie van 50 procent van de Joegoslavische industrie, waardoor 614.000 mensen hun baan verloren. Gaat hij het werk nu afraken?

Milosevic exit

"Ik wil iedereen bedanken die mij vertrouwen heeft geschonken en die op mij heeft gestemd bij deze verkiezingen. Maar ik wil ook diegenen bedanken die niet op mij hebben gestemd, want ze hebben een zware last van mijn schouders gehaald, de last van verrantwoordelijkheid die ik tien jaar lang heb gedragen. Wat mijn partij betreft. Die zal een krachtige oppositie voeren. Ik heb altijd gezegd dat geen enkele partij ooit zijn ware kracht en kwaliteit kan tonen als die partij niet enige tijd in de oppositie heeft gezeten. De tijd in de oppositie helpt een partij om diegenen kwijt te raken die alleen lid werden om eraan te verdienen in de tijd dat de partij aan de macht was."

Met deze woorden heeft de voormalige Joegoslavische televisie zijn nederlaag in de verkiezingen toegegeven. Hij feliciteerde Kostunica met zijn verkiezingsoverwinning.

Daarvoor, op maandag 2 oktober, heeft Milosevic nog in een 20 minuten durende toespraak uitgelegd wat naar zijn mening de inzet van de

tweede ronde (die toen nog gepland stond) zou zijn. Hij waarschuwde voor de gevolgen voor Joegoslavië wanneer de oppositie zou winnen. "Met een regering die de steun geniet van de landen die deel uitmaken van de NAVO, zal Joegoslavië onvermijdelijk uit elkaar worden getrokken. Dat wil niet alleen de NAVO, maar ook de democratische oppositie. De separatistische moslim organisatie Sulejman Ungljadin zal de Sandzak regio afsplitsen, iets wat ze al tien jaar nastreven. De oppositie heeft ook de Vojvodina een autonome status beloofd, wat het gebied niet alleen los zal maken van Servië en Joegoslavië, maar het in feite een integraal onderdeel zal maken van het aangrenzende Hongarije. Kosovo zal het eerste slachtoffer zijn. De huidige status zal als wettelijk en definitief worden beschouwd."

Het zal een ieder duidelijk zijn, na al deze jaren, dat zij niet Servië aanvallen vanwege Milosevic, maar Milosevic vanwege Servië."

Hij verklaarde dat het verlies van de nationale identiteit de grootste nederlaag is wat een volk kan treffen en noemde dit de moderne vorm van kolonisatie die elke vrije meningsuiting, wil en creativiteit zal uitsluiten.

Samenvatting van een interview van Tanja Djurovic met Mihaljo Markovic in het Duitse blad 'Junge Welt' van 11 oktober '91. Markovic, lid van de Servische Akademie voor Wetenschappen en tot 1995 vice-president van de Socialistische Partij van Servië, was één van de ideologische leiders van die partij. Voor 1989 had hij de reputatie van 'hervormer' en tegenstander van Tito binnen Joegoslavisch links

Professor Markovic, sommigen spreken van een 'Fluwelen revolutie'. Hoe kijkt u tegen de ontwikkelingen aan?

Natuurlijk was het protest op 5 oktober geen simpele en 'vreedzame' uiting van burgerlijke ongezindheid en was het zelfs niet als zodanig gepland, los van wat de organisatoren zeggen. Er was veel geweld. Een aantal mensen werd gedood en zo'n honderd mensen raakten gewond. Er was bovendien onvrijwillig materiële schade. Het laat duidelijk zien dat het een contrarevolutie was en niet 'fluweel', zoals sommigen beweren.

In mijn definitie is een revolutie een sociale coup, een sociale transformatie, die leidt naar een hogere, progressievere vorm van samenleving. Wanneer dit niet het geval is dan spreken we van een contrarevolutie.

Milosevic had zijn nederlaag bij de verkiezingen onmiddellijk moeten erkennen. Dan zou de schade veel minder zijn geweest. Maar hij maakte een nieuwe fout in een reeks van fouten door de verkiezingsresultaten niet te accepteren. Toen op 5 oktober de massademonstraties plaatsvonden was het voorbij. Het aantal demonstranten was eigen-

kiezingen.

U spreekt van demoralisering in de Socialistische Partij. Los van de buitenlandse factor, die meer dan duidelijk is, hoe heeft Joegoslavisch links zelf bijgedragen aan het verlies van de verkiezingen?

De Socialistische Partij, die zich opstelde als beschermmer van de fundamentele socialistische principes, kende in het begin een zekere mate van interne democratie en de moraal stond op een hoog niveau. Zelfs nu zijn er nog een groot aantal bestuurders die eerlijk en niet corrupt zijn en die hun linkse oriëntatie niet hebben opgegeven.

Maar stap voor stap ontstond van binnenuit de erosie. Zelfs al zou Milosevic zelf tot het einde toe door en door eerlijk zijn gebleven, ten aanzien van zijn eigen familie was hij niet principieel genoeg om het gedrag van zijn vrouw, Mirjana Markovic, en zijn zoon te bestraffen. Dat alles had een slechte uitwerking op de samenleving, zijn aanhangers en op de leden en bestuurders van de Socialistische Partij.

Verder is de vorming van de JUL (Verenigd Joegoslavisch Links) rampzalig geweest. De JUL opereert

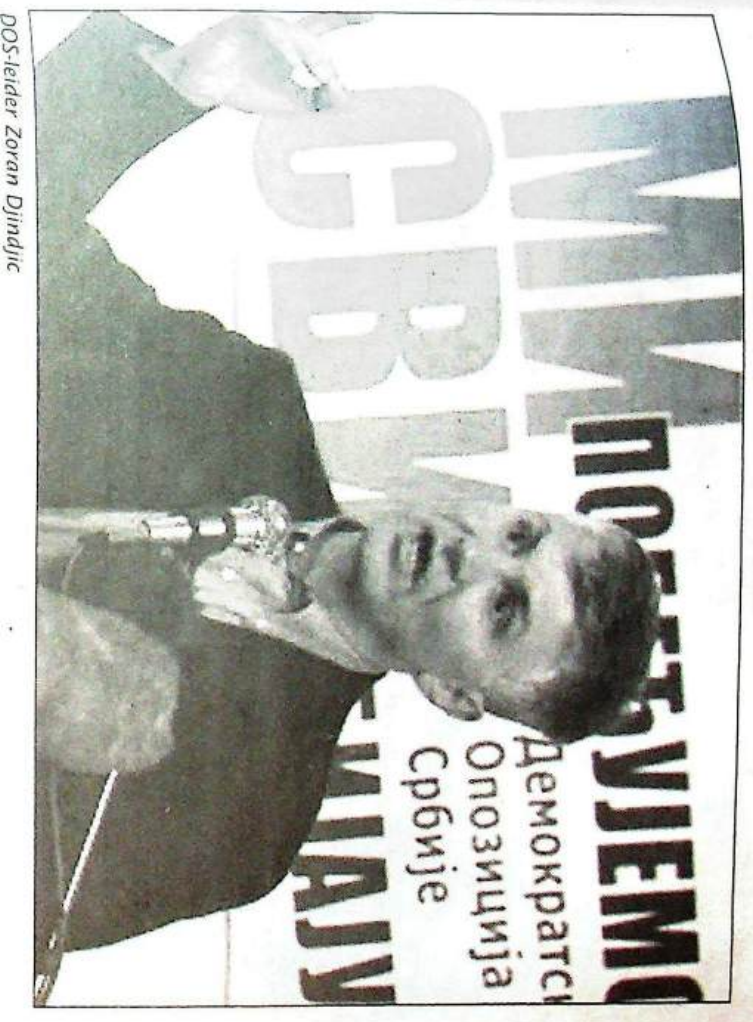
Fluwelen revolutie met ijzere hand

als een linkse partij, maar volgens de informele erkenning van Milosevic zelf was de 'linkse' partij gevormd vanwege de sancties, onder een blokkade. Teneinde de blokkade te kunnen omzeilen moest de Joegoslavische regering een zekere vorm van grijze economie toelaten. Een aantal privé-ondernemers moest smeergeld betalen aan functionarissen van de Europese Unie en de NAVO. Op deze wijze konden we aan olie, gas en de rest komen.

Maar deze privé-ondernemers konden zich op deze wijze aanzienlijk verrijken. Milosevic zocht naar een manier om deze groep, die in feite kapitalisten waren geworden en daarmee de tegenstanders van de socialisten, aan zich te binden. *Om drie redenen werd de JUL gevormd* "erwin" "erwin" kreeg de leiding. In wezen was het een slechte gedachtegang, hoe aantrekkelijk het aanvankelijk ook leek. Op de lange termijn waren de consequenties rampzalig, zoals we nu kunnen zien.

Hier in Servië werkte het 'overgangsscenario' zoals in andere Oost-Europese landen niet, om verschillende redenen. Een reden is dat wij al in 1989 zowel politieke als economische hervormingen hebben doorgevoerd. Wel bleef de regeringsmacht stevig in handen van de socialistische krachten. Daar komt bij dat het Servische volk zich verzet tegen pogingen om van buitenaf oplossingen op te leggen. Het verzette zich voor een lange tijd tegen pogingen van de reactionaire krachten in het Westen om een 'overgangssituatie' in te voeren, dat wil zeggen de overgang naar ongecontroleerd kapitalisme, met een shocktherapie die catastrofale gevolgen voor de bevolking en de samenleving zou hebben betekend. Dat besef was levend en daartegen was verzet.

Niettemin, verschillende factoren hebben bijgedragen aan een verandering. De eerste en cruciale

DOS-leider Zoran Djindjic

bliem inhoudt. Er wordt alleen gekeken naar de nationale dimensie van iets. Alles wordt gezien in het licht van de nationale relaties en belangen. Maar er zijn twee vormen van nationalisme te onderscheiden. Naast de eerdergenoemde eenzijdigheid bestaat er ook Chauvinisme en dat is een geheel ander iets. Chauvinisme draagt haat en intolerantie in zich naar andere volken en is absoluut negatief. Het is van belang dit onderscheid te onderkennen en daarbij ook het begrip patriotisme. Patriotisme is de liefde voor het eigen land en het eigen volk. Dit is volstrekt gerechtvaardigd. Je kunt geen internationalist zijn als je geen patriot bent en wanneer agressie tegen je land wordt gepleegd, dan moet je het verdedigen zoals je ook andere landen verdedigt. Nationalisme vinden we terug in sommige rechtse partijen, zoals die van Seselj of Draskovic, maar in de Socialistische Partij spreken we alleen van patriotisme.

Het is volstrekt onterecht om te zeggen dat de SPS was besmet met welke vorm van nationalisme en Milosevic zelf kan geen nationalist genoemd worden. Zijn beroemde Gazi Mestran speech in 1989 was een compleet anti-nationalistische speech. Ook daarvoor in het 'Memorandum van de Servische Akademie van Wetenschappen', dat in de hele wereld wordt beschouwd als een nationaalistisch document dat de basis voor de politiek van Milosevic zou zijn, wordt uitdrukkelijk gesproken over de gelijkwaardigheid van alle volken.

Als we zeggen dat deze verkiezingen een keuze boden tussen 'vrijheid en slavernij' is het mogelijk dat het Servische volk willess en wetens voor de slavernij heeft gekozen?

Natuurlijk niet! Het kon alleen niet langer verder leven onder de druk. Ik zei al dat het Servische volk zich tien jaar lang heeft verzet en ik denk dat het daarin had kunnen doorgaan als ieder in zijn eigen mate had moeten lijden. Maar de gewone mensen konden de ellende niet langer dragen, omdat ze zagen dat een bepaalde groep mensen rijker en rijker werden. De tegenstelling tussen het programma van de linkse partijen en de praktijk was te groot geworden. Daarom kon de DOS winnen. Maar de mensen die mee zijn gegaan in de 'Verandering' en die dachten 'het kan niet erger worden dan het nu al is' zullen spoedig ontdekken dat dit wel kan. Wanneer ze dit ontdekken, wanneer de massaontslagen zullen voelen en zien hoe het volksbezit wordt uitverkocht, wanneer ze de druk van buitenlandse schulden voelen en ontdekken dat ze een kolonie zijn geworden van buitenlands kapitaal, dan ontstaan er nieuwe onstandigheden voor de socialisten en voor de linkse krachten. Op dit moment is de situatie nog zeer onduidelijk.

Aan de ene kant zijn er de linkse krachten, met al hun zwakte, aan de andere kant hebben we de DOS die een contrarevolutie uitvoert, al gebeurt het vooral achter de schermen. Wanneer het stof is neergegedaald zal er duidelijkheid komen in de situatie.

Alle we de DOS eens nader bezien. Aan de ene kant hebben we de nieuw gekozen president Vojislav Kostunica en aan de andere kant een kleurrijke groep van politici die het over alles oneens zijn behalve in hun doel om Milosevic ten val te brengen. Dit doel is bereikt en het is onvermijdelijk dat de onderlinge tegenstellingen naar buiten zullen komen. Het is nu al te zien.

Eén ding is duidelijk: er is een groot verschil tussen Kostunica en de rest. Kostunica is een man die altijd was zoals hij is, anticommunist, patriot en kritisch ten aanzien van de Amerikaanse politiek. Hij heeft zich scherp uitgesproken tegen de bombardementen en verklaard niet met het Joegoslavische Tribunal te zullen samenwerken. Dit is ook de reden waarom Amerika hem kritiseert, maar zegt hem te accepteren als iemand die gelooft in de rechtsstaat en democratische procedures. Daaruit kunnen we de conclusie trekken dat de Verenigde Staten hem slechts tijdelijk wilden en dat hij niet lang in die positie blijft, tenzij Kostunica erin slaagt zichzelf en zijn positie te beschermen. Hij geniet veel steun onder de bevolking. Wat de Amerikanen ook mogen denken, Kostunica is geen nieuwe Vaclav Havel.

Het probleem wordt gevormd door de rest van de DOS-mensen om hem heen, die met geweld en ongrondwettelijk de macht naar zich toe trekken.

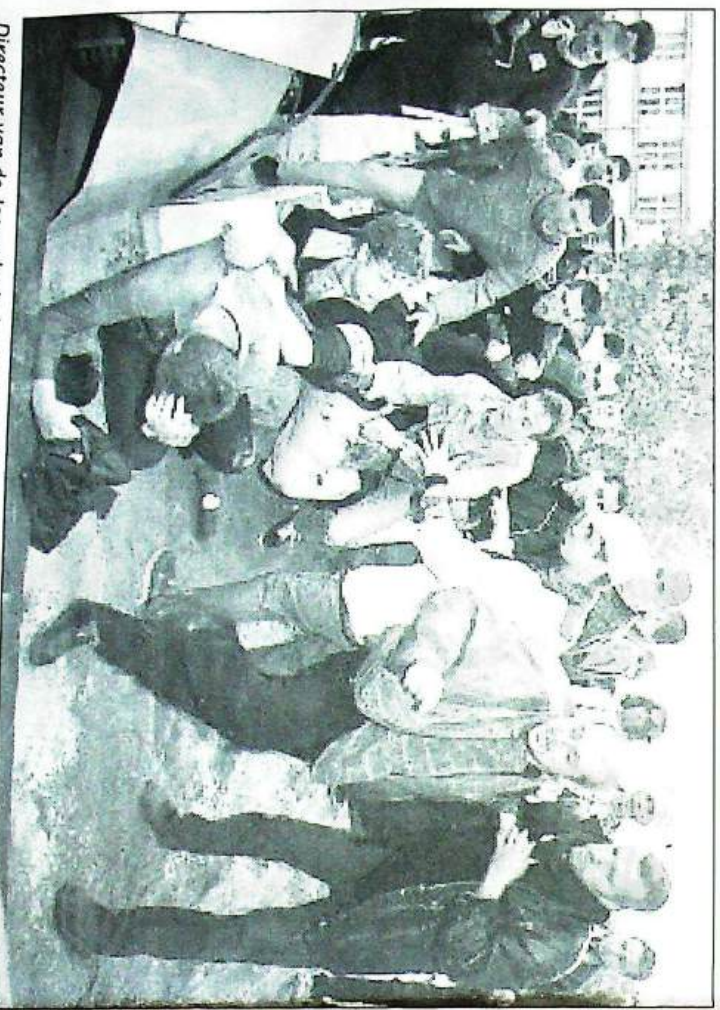
Zoals in elke contrarevolutie gebruiken zij hun voordeel op dit moment, hun overwinning op de straat en steun van de massa, om de macht aan zich te trekken. Op illegale wijze indlen nodig. Maar de DOS-leiders zullen moeten leven met sterk verzet, juist vanwege hun methoden.

De kanssen dat het verzet tegen de dictaten van het Westen zal groeien is zeer groot. Wat zal de rol van de socialisten kunnen zijn?

Wat betreft de linkse krachten, het is duidelijk dat die voor een deel opnieuw moeten beginnen. Er begint voor hen een nieuwe periode, waarin de socialisten zich opnieuw moeten organiseren zonder Milosevic. De hoop dat de socialisten in Servië zich opnieuw zullen hergroeperen, vernieuwen en een politieke kracht zullen vormen, komt in de eerste plaats door het feit dat de interne erosie gestopt zal worden. Er zullen nieuwe mensen komen die lessen trekken uit de fouten in het verleden en net zoals in de Oost-Europese landen zullen de socialisten opnieuw aan de macht komen. De globalisering van het Westen heeft geen reële basis en zal als een kaartenhuis ineenstorten omdat de grondslagen tot in de kern rot zijn. Het verzet daartegen is al groeiende, niet in de laatste plaats versterkt door de bombardementen van vorig jaar. De NAVO-bombardementen hebben de wereld angst aangejaagd en laten zien dat de Nieuwe Wereldorde zeer veel gemeen heeft met het fascisme.

Rusland, China, India, Zuid-Amerika en de Afrikaanse landen zijn ontnuchterd, wijzer en alerter geworden. Maar met de machtswisseling in Joegoslavië heeft de anti-imperialistische wereld veel verloren. Joegoslavië en Servië waren zonder twi- fel een bastion van verzet tegen de westerse pogingen om controle over de Balkan te krijgen, wat noodzakelijk was voor verdere expansie naar Centraal-Azië en de Kaspische Zee. De NAVO heeft tien jaar verloren door Servië. Nu is Milosevic niet langer een sta-in-de-weg. Kostunica zou wensen dit verzet te kunnen continueren, maar moet daarbij helaas de steun missen van zijn bondgenoten. Dat is een enorm verlies, in de eerste plaats voor Rusland.

Niettemin groeit de kracht van het verzet tegen de globalisering en die kan zich alleen maar verder ontwikkelen. Misschien zal Joegoslavië haar plaats daarin in de toekomst behouden.

Directeur van de Joegoslavische televisie RTS wordt in elkaar gestlagen

factor was de enorme druk vanuit het Westen, dat zich op directe wijze mengde in onze binnenlandse politiek, openlijke orders gaf aan de oppositieleiders en alleen al bij de laatste verkiezingen meer dan 100 miljoen dollar spendeerde.

Verder heeft een proces plaatsgevonden van een zekere demoralisering van de Kaders van de Socialistische Partij en, wat het ergste van alles was, de bevolking bevond zich in een dermate moeilijke materiële situatie, dat ze het niet langer kon dragen.

Toen ontstond de slogan 'Verandering', tegen elke prijs, zelfs als dit de situatie verder zou doen verslechteren, hetgeen ook het geval zal zijn. Zo is de nederlaag van links te verklaren. Geen totale coalitie, in het federale parlement heeft de linkse coalitie nog een meerderheid, maar wel op het niveau van de gemeenteraads- en presidentsver-

Volgens dwong Milosevic de socialisten om met mensen van de JUL coalities aan te gaan en gaf zo een groot aantal zetels in vertegenwoordigende lichamen aan de JUL. Dit heeft jarenlang tot grote frustratie onder functionarissen van de Socialistische partij geleid.

U bent een van de ideologen van de SPS. Sommigen zeggen dat het Servisch nationalisme en de formuleering in het programma van de Socialistische Partij heeft bijgedragen aan het verlies van links.

'Servisch nationalisme', nationalisme en zelfs patriotisme worden vaak verward met Chauvinisme. Dat is een grote denkfout. Ik heb een linkse houding tegenover nationalisme, in de zin dat het een eenzijdige benadering van een pro-

Kortsluiting in Servische revolutie

Servië kiest vandaag een nieuw parlement. Winst voor de Democratische Oppositie van Servië staat vast. Het is de voltooiing van de oktober-revolutie, die Milošević van zijn voetstuk stootte. De nieuwe regering wacht een gigantische klus. Hoe houdt zij, bij voorbeeld, de bevolking warm?

Door onze correspondent

YAËL VINCKX
NOVI SAD, 23 DEC. Wekenlang heeft de *indian summer* geduurd; tot eind november stonden de rozen in bloei en liepen de mensen in een trui over straat. Nu is de temperatuur tot het vriespunt gezakt en vallen de eerste sneeuwvlokken.

De productiemanager van het gasbedrijf in Novi Sad heeft de weeromslag angstig tegemoet gezien. „Bij temperaturen onder het vriespunt moeten we alle energie aanwenden om de leidingen niet te laten bevriezen”, zegt hij. Voor de verwarming van de woningen blijft dan niet veel energie over; het wordt de komende dagen niet warmer dan zo'n vijftien graden in de huiskamers.

Novi Sad had ooit het beste verwarmingssysteem in het voormalige Joegoslavië. De noordelijke stad in Servië, gelegen aan de Donau in de regio Vojvodina, kent een uitgebreid netwerk van gasleidingen dat tot in elke flat reikt. In andere delen van Servië zitten veel huizen zonder gas. Daar stralen

elektrische kachelletjes of gloeien fornuizen op hout.

Novi Sad was anders. Wij waren, zeggen de inwoners zelf, geciviliseerder. Maar oorlogen en sancties hebben die beschaving aangevreten. „Sinds 1988 is de stadsverwarming nauwelijks onderhouden”, aldus productiemanager Miroslav Nadaški.

Daarentegen is Novi Sad in diezelfde periode fors gegroeid. Tien-duizenden Serviërs die zijn verjaagd uit de nabijgelegen Krajina (tegenwoordig deel van Kroatië) hebben zich gevestigd in Novi Sad. „De stad groeide en groeide, maar ons systeem werd niet uitgebreid”, verzucht Nadaški.

Voor zo'n uitbreiding hadden

In tijden van oorlog niet zeuren over koude voeten

de Servische autoriteiten immers geen geld. Onder de oude president van Joegoslavië, de oorlogszuchtige Slobodan Milošević, ging zeventig procent van het staatsbudget op aan defensie. En in tijden van oorlog moet je niet zeuren over koude voeten.

Voor de verwarming van Novi Sad waren de gevolgen groot. Door de gaten in de 160 kilometer lange pijpen lekt kostbaar warm water weg. Van de vier warmtestations werkt er een niet en draaien er twee op halve kracht. Ketels hebben de mensen niet onderhou-

den. Bovendien kampt Servië met een tekort aan gas, want Rusland heeft de levering beperkt.

Jarenlang heeft Servië op de pof gas gekocht van het Slavische broedervolk in Rusland. Maar de schulden zijn opgelopen tot 325 miljoen dollar en de Russen willen hun geld zien. Het land is bovendien amper in staat om haar eigen bevolking warm te houden. Daarom bracht Rusland begin deze maand de gasleveranties aan Servië terug - om die na aandringen van de Serviërs en de belofte om de uitstaande schulden te voldoen weer op te voeren. De fragiele democratie in Servië kan nu geen morrende bevolking gebruiken.

De stoom van de overspannen stadsverwarming slaat tegen de ramen van Dejan Stojadinović. Het is warm in zijn kantoor; jassen en truien moeten uit. „Het is een voordeel om boven een warmtestation kantoor te houden”, zegt hij lachend. Dan is de warmte nog niet verloren gegaan in de slecht geïsoleerde leidingen.

Stojadinović werkt voor Elektrovojvodina, de distributeur van elektriciteit in Novi Sad en omgeving. Sinds enkele weken kampt de stad met stroomonderbrekingen, evenals de rest van Servië. „De situatie is nog nooit zo erg geweest”, weet Stojadinović. Zelfs tijdens de vorige winter, in de wurggreep van het olie-embargo en op de restanten van de door de NAVO gebombardeerde elektriciteitscentrales, hadden de Serviërs meer stroom dan nu. En dat is, in een land van koukleumen, een gevaarlijke constatering.

De hittegolf van afgelopen zomer is de ene boosdoener. Weken-

lang heeft het niet geregend op de Balkan. Het gebrek aan water heeft niet alleen de oogst in de Vojvodina, de graanschuur van Servië, doen mislukken. Het heeft ook de waterkrachtcentrales drooggelegd. Van de 83 miljoen kw/h in Servië komt 65 miljoen van kolen en slechts 17 miljoen van waterkracht. Stojadinović: „Een verkeerde balans.”

De Serviërs zelf zijn de andere boosdoener. Massaal steken ze dezer dagen hun elektrische straalkachelletjes in het stopcontact. Maar het elektriciteitsnet is niet berekend op zo'n grote vraag en klapt in elkaar. Ook in Novi Sad, met haar wijdvertakte gasnet, gebruiken de mensen straalkachelletjes.

Nieuwe regering ontkomt niet aan hogere energieprijzen

Want elektriciteit is goedkoper dan gas.

„Onder Milošević hebben de Servische autoriteiten de prijs van elektriciteit drastisch verlaagd om het volk rustig te houden. Die prijsverlaging hebben ze gefinancierd door niet langer te investeren in het elektriciteitsnet”, aldus Stojadinović. Nu is er iedere dag wel iets kapot in de centrales van Servië.

Het is een van de eerste taken van de nieuwe regering van Servië, meent de directie van Elektrovojvodina. De stroomprijs moet

omhoog - en snel. De leiding van het gasbedrijf heeft dezelfde mening. Na de parlementsverkiezingen van vandaag en de vorming van een nieuwe regering, moeten de autoriteiten de gasprijen verhogen, meent Nadaški.

Het is een vicieuze cirkel, erkent de productiemanager. Veel mensen zullen de prijsverhoging niet kunnen betalen. „Daarom moeten de salarissen omhoog.” Maar van welk geld moet die loonsverhoging worden betaald? Nadaški haalt de schouders op.

De inwoners van Novi Sad moeten maar wennen aan de stroomonderbrekingen. De 24-jarige studente Kornelija Srnec spreekt gichelend over „power-parties”. Valt de stroom uit, dan beginnen zij en haar vriendinnen elkaar op hun mobiele telefoons te bellen - net zo lang tot ze iemand vinden die wel stroom heeft. Ze moet alleen de batterij van haar mobiele telefoon in de gaten houden.

De onder-directrice van de eerste Vojvodina Brigade School, Zivka Pena-Marčikić wordt gewaarschuwd door de gemeente voor de stroomstoringen beginnen. Dan kan ze de vijftien computers, bekostigd door de gymzaal, aan derden te verhuuren, op tijd uitzetten. Maar de oude concierge broemt in zijn baard. Hij wijst op foto's in de gang. Het zijn platen van partizanen, de verzetsstrijders in de Tweede Wereldoorlog, in de winter van 1944. De mannen staan tot hun knieën in de sneeuw, gekleed in een simpele lange jas. In hun snorren en baarden hangen ijspegels. „Zie je dat”, zegt de concierge. „Die hadden het pas koud.”

DINSDAG 21 DECEMBER 1999

Legertop nu in Den Haag Arrestatie Galić triomf van tribunaal

DEN HAAG, 21 DEC. Met de aanhouding van generaal Stanislav Galić heeft het Joegoslavië-tribunaal de drie belangrijkste sector-commandanten van het Bosnisch-Servische leger gedetineerd.

Aleen opperbevelhebber Ratko Mladić, die de leiding had over de massamoord van Srebrenica in 1995, ontbreekt nu nog. Hoofdaanklager Del Ponte zegt dat de aanhouding past in het streven leidende figuren in de Bosnische Oorlog (1992-1995) te berechten.

Maandagochtend hielden twintig Britse militairen van de vredesmacht SFOR de auto van Galić aan bij de stad Banja Luka, trokken de generaal een zak over zijn hoofd en voerden hem weg. Galić wordt door het Joegoslavië-tribunaal gezocht voor vier misdaden tegen de menselijkheid en drie oorlogsmisdaden. Zijn dagvaarding is, zoals gebruikelijk, tot aan zijn arrestatie geheim gehouden.

Galić had van 1992 tot 1994 het commando over het Romanijakorps, dat drie jaar lang de Bosnische hoofdstad Sarajevo belegerde. „Het Romanijakorps voerde 44 maanden lang een militaire strategie van bombarderen en beschieten om burgers van Sarajevo te doden, verminken, verwonden en terroriseren”, aldus de aanklacht.

„Het Romanijakorps richtte de granaten en kogels op burgers die hun tuintjes verzorgden, in de rij stonden voor brood, water haalden, begrafenissen bezochten, boodschappen deden op markten,

in trams reden, hout verzamelden of met hun kinderen of vrienden rondliepen.”

Galić is de derde sectorcommandant van het Bosnisch-Servische leger die in Den Haag belandt. Eind vorig jaar werd generaal Krstić gearresteerd, de tweede man onder Mladić bij Srebrenica. In augustus werd in Wenen generaal Momir Talić opgepakt. Hij was al commandant van Noord-Bosnië betrokken bij beruchte detentiekampen als Omarska.

Servische politici en media hebben gisteren furieus gereageerd op de aanhouding. Het felst was Mira Marković, de echtgenote van de Joegoslavische president Slobodan Milošević. Zij vergeleek SFOR met de Gestapo en noemde de gevangenis van het tribunaal „het substituut voor concentratiekampen en crematie-ovens”.

De aanhouding leidt ook in de Amerikaanse pers tot kritiek. Het valt op dat van de vijftien aanhoudingen in Bosnië er twaalf door Britse troepen zijn verricht. VN-ambassadeur Richard Holbrooke had gisteren geen antwoord toen hem werd gevraagd waarom verdachten in de Amerikaanse sector van Bosnië niets te vrezen hebben. „Dat is een hele goede vraag”, zei Holbrooke. (AP. Reuters)

Bob Djurdjevic's Lectures

Canada?

SERBS

Small Nation

Bob Djurdjevic on: Quo Vadis... Oh,
NEW WORLD ORDER PITS CANADIANS VS.

NATO's Kosovo War: A Gang Rape of a

Toronto, Canada - December 11, 1999

Quo Vadisà Oh, Canada?

NWO Pits Canadians vs. Serbs

A Lecture by Bob Djurdjevic, Founder of the Truth
in Media

Ladies and gentlemen, members of the Toronto
Serbian and other ethnic communities, friends of the truth and
liberty in Canada, distinguished guests,

Thank you for inviting me to address this esteemed
forum. What a settingà the Canadian Opera House! I am truly
awed. But if any of you are here because you expected me to
sing, please ask for refunds from the organizers. [smile]

I am delighted to be back in Toronto, a place of
fond memories for me, personally. I spent more than a decade
in your beautiful city. Our children were born here. I used to
cheer for the Maple Leafs when they were hapless and hopeless.
[smile]

Occasionally, I'd go to the Maple Leafs Gardens
and watch the Buffalo Braves play NBA basketball. Just to see
a winner once in a while. Before the Braves turned tail and
moved to California. Where they also became hapless and hope-
less. [smile]

That's why never ever, not even in my wildest
dreams, would I have thought that one day I'd be standing here
before you while a Toronto basketball team is in the first
place of an NBA division in which the Chicago Bulls are in the
cellar. [smile]

watcher," you may find some of my conclusions rather disconcerting. That's because, "at a time of universal deceit, telling the truth is a revolutionary act," according to George Orwell.

Or as Thomas Gray noted, "where ignorance is bliss, 'tis folly to be wise."

I'll chance it... [pause & smile]

Because Arthur Schopenhauer emboldened the truth and liberty lovers when he observed that, "all truth passes through three stages: First, it is ridiculed; second it is violently opposed; and third - it is accepted as self-evident."

So, you see, it's just a matter of time before we all agree. [smile]

[SHOW HEADER NO. 2 SLIDE]

Ladies and gentlemen, NATO's bombing of Serbia was nothing short of a gang rape of a small country.

A military alliance of 19 nations and 780 million people; with over half of the world's gross economic product, possessing two-thirds of the global military power, ganged up on a tiny nation of 10 million. For 79 days, NATO terrorized the people of Serbia, dropping 23,000 bombs and missiles on them in 36,000 sorties.

Yet the citizens and the army of Serbia remained unbowed and unkowled! This is not hearsay. I saw their defiance with my own eyes during the six days I had spent under NATO's bombardment.

[SHOW KRAGUJEVAC "EXTRA PERIOD" + BABY TARGET]

As you can see here, tens of thousands of Kragujevac citizens showed it on March 31. They defiantly assembled for an "extra (school) period" at Sumarice, the site where the Nazis executed 7,000 Serb civilians in 1941, including several hundred school children.

[SHOW BELGRADE MOM, STROLLER, SERB KID PHOTOS]

And you can defiance written all over the face of this Belgrade Mom who had marked her children as targets for NATO bombers.

Or in this boy, wearing a "sajkaca" cap with a double-eagle crest, and answering the NATO "Uebermenschen" ("supermen") with the Serb Orthodox three-finger salute.

[SHOW "TOUR DE SERBIA" MAP]

For that reason, at every stop of our September "Tour de Serbia", I told the Serb people that it was my privi-

this small Serbian mining town of 17,000. At least five people died in this NATO strike, and 30 were injured. Three two-story homes were also flattened, the AP said. You're looking at them.

In the town's center, a stone-throw away from this bombing site, nearly all shop windows were smashed. And even when we visited Aleksinac in mid-September, many of them had not been repaired due to shortage of glass.

[SHOW THE PHOTOS - LESKOVAC/GRDELICA]

In this Apr. 12 NATO bombing of a passenger train crossing a bridge near Grdelica, at least 10 people died and scores of others were hospitalized.

But during our visit to Nis, my wife and I learned about a very personal tragedy associated with this NATO attack. A woman we met lost her husband on that train. Their two teenage daughters lost their father.

[SHOW THE PHOTO - STELA-NIS TV]

Stela Jovanovic is one of the most popular TV personalities in Nis, the third largest city in Serbia. She has won a number of international awards for her documentaries. You can see her here with yours truly on the set of a Nis TV studio, just before the airing of an hour-long live talk show about the Truth in Media activities.

After the program, as we walked through downtown Nis, Stela told me how it happened.

Her husband was called up as a reservist. He was on his way to join his army unit when the train was struck. His body was never found. Stela said she had searched frantically through every car on that train wreck. All in vain. So he is now officially listed as "missing" by the Yugoslav Army.

Stela's 16-year old daughter refuses to accept her Dad's death. She got quite cross with her Mom that evening when she dressed in black for our TV show ("black - color of mourning").

[SHOW THE PHOTO - NIS 1]

By the way, Nis was the most bombed out city in Serbia. And the first to be attacked by cluster bombs, designed to kill people. Here you can see one of them exploding in a residential neighborhood. I added the animation, of course.

There were 16 such cluster bomb attacks, which dropped an estimated 3,000 cluster bomblets on the city being run by two Serb democratic opposition parties.

So much about NATO waging war on Milosevic! [pause]

[SHOW THE PHOTO - NIS 2]

At the end of my breakfast meeting with Gen. Nebojsa Pavkovic and six other generals - members of his general staff, the Third Army commander presented me with books documenting some of the destruction Nis had suffered. And he led me and my wife through a photo exhibit at the Army headquarters.

Overall, Nis was attacked by NATO 48 times in 40 days by about 300 projectiles. Some 4,000 Nis residential dwellings were damaged in the attacks.

[SHOW THE PHOTO - NIS 3]

Over 120 houses were totally destroyed, such as these homes in the Nis suburb Medosevac. This heap of rubble at which my wife is looking is all that was left of a private home which was once someone's pride and joy.

[SHOW THE PHOTO - NIS 4]

In addition, 234 Nis businesses were destroyed or damaged by NATO. 21 of them were civilian factories, such as the Nis Tobacco Industry (DIN) - left photo. Or "Energogas," a small company which bottled propane gas for stoves and barbecues.

As a result, some 50,000 people are now out of work, Zoran Zivkovic, the Nis mayor, told us in a meeting at the City Hall.

[SHOW THE PHOTO - NIS 5]

Even some animals became NATO victims, such as the German shepherd who had his head severed from the rest of the body by a bomb. Or that white horse on the right.

[SURDULICA]

And here's what a Surdulica residential neighborhood look like after NATO's strike on Apr. 28.

[CUPRIJA]

And a sports arena in Cuprija which I personally photographed. And a residential area in the same town, struck on May 29.

[KRAGUJEVAC - Apr/99]

Take a look at the "Home of the Yugo" after the NATO strike in early April. This was once Eastern Europe's most successful car exporter - the "Zastava" factory in Kragujevac.

[KRAGUJEVAC - Sep/99]

And this is a photo I took from inside the same factory on Sept. 14.

As a result of this bombing alone, 36,000 people are now out of work. And "Zastava's" main competitor, a NATO country's (Czech) "Skoda," has picked up most of the Serb car maker's market share.

[BELGRADE - PHOTO 1]

Here's downtown Belgrade in flames on Apr. 3. That day, I wrote: "Today, parenthesis have dropped off the 'Adolf Clinton' sign."

[BELGRADE - PHOTO 2]

And here are the very same bombed-out buildings which I photographed later in April.

[BELGRADE - PHOTO 3]

Furious at the Serb defiance, NATO widened its bombing of the Serb capital to other civilians targets. Such as this heating plant in New Belgrade, for example. Which is why many Serb people are still freezing today. Yet there are no western cameras recording this consequence of NATO's "humanitarian intervention."

[PANCEVO PHOTO]

And this is a photo of a huge toxic cloud over Belgrade which I took from my hotel room in late April. [pause]

Ladies and gentlemen, some of these images were being posted at the Truth in Media Web site right after the bombings took place.

And some of the TiM Bulletins were typed "live," and transmitted around the world via the Internet, literally as bombs were falling around the dwellings in which I was writing them.

As a result of such dramatic reports, the TiM Web site also received millions of hits - from visitors across the U.S. and from over 100 countries around the world. In May, it was voted No. 33 by popularity among the over 40 million Web sites on the Net.

[SHOW T-SHIRT SLOGAN]

So as you can see, "Truth CAN be addictive!" - as the TiM T-shirt slogan also says. [smile] But so can be the Big Brother's "lie and deny" propaganda. In that "Adolf Clinton" TiM Bulletin published on Apr. 3, we wrote: "Remember the Big Brother's slogans?"

"War is peace"

"Freedom is slavery"

"Ignorance is strength"

We are living them now. Orwell was off by 15 years. Consider today's NWO's (Kosovo) reality:

"Naked aggression" is "humanitarian mission"

"Killing innocent people" is "saving lives"

"Peacekeepers" are "warmongers"

"Free press" is "war propaganda"

And what about all those Serb atrocities you've been seeing in CNN, ABC, BBC, CBC, SKY or other establishment media reports?

[CNN "WAG THE DOG" SCENARIOS]

Many were actually clips from the NWO edition of the "Wag the Dog" movie. As this photo cartoon suggests, published on Apr. 8.

An exaggeration? Wellàconsider the following "clip" from real life.

After my evening lecture in the Serb town of Valjevo, I gave some interviews to various TV channels, both state- and opposition-owned. After one of them, a young female reporter shared her own Kosovo story with me.

"When I was reporting from Kosovo, we were all a part of a large media pool," she said. "So I had a chance to observe how CNN, for example, works. CNN doesn't report the news. It creates the news. I saw with my own eyes a CNN reporter literally reading from the teleprompter the news which his Atlanta editors had written." [pause]

Furthermore, just last week - Dec. 3 - the Agence France Presse reported that that the UN police and KFOR troops had found illegal weapons, and Serb police uniforms in a house "inhabited by members of the Kosovo Protection Corps" - successor to the supposedly disbanded Kosovo Liberation Army.

Why, do you suppose, the KLA needed the Serb police uniforms?

Hmà Let's seeà Remember those massacres in 1998 and early 1999 which were blamed on the Serbs, and used as justification for NATO's bombing? The perpetrators reportedly wore masks and Serb police uniforms, according to the NWO media.

But let's apply Common Sense 101à If these murderers were really Serb police, why do you think they would want to advertise it by wearing the Serb uniforms? [pause]

[pause & smile]

So much for the alleged "NATO unity!" [pause]

Meanwhile, back in Serbia, the "Clinton Doctrine" was progressing full steam ahead. What's the "Clinton Doctrine?"

[SHOW ADOLF CLINTON PHOTO]

As Col. David Hackworth put it, America's most decorated living soldier, whom I also have the privilege to count among my friends, the "Clinton Doctrine" is:

"Bomb the civilians and the civilian structures until that country's military can't stand to watch it anymore."

Ladies and gentleman, what NATO did to Serbia this spring was not war. That was terrorism!

In the wake of such NATO bombings, over 1,500 civilians were killed - more than twice the number of casualties which the Yugoslav army had suffered. Some 30% of the victims were children.

[SHOW BOJANA PHOTO]

Like the 11-month old Bojana Tosovic, killed by NATO's bombs on Apr. 11 at her home near Podujevo, along with her father.

[SHOW PAVLOVIC KIDS PHOTO]

Like the 4-year old Dejana Pavlovic, and her 7-year old brother, Stefan, killed by NATO's bombs at their home in the Belgrade suburb of Ralja on May 27.

[SHOW CACAK DEAD WOMAN PHOTO]

Like this unidentified Cacak woman, killed at the very start of NATO's bombing in March.

[SHOW VARVARIN PHOTO]

Like Father Milivoj Ceric, a brave and unselfish Serb priest, whose head was literally blown off by a NATO bomb on Sunday, May 30.

And what was Fr. Ceric doing at the time of his death? God's work. Right after his Sunday church service, he rushed to help his injured parishioners after the first NATO strike on the Varvarin bridge. Only to be killed by the second one. As America celebrated the Memorial Day weekend... [pause]

Ladies and gentlemen, Clinton was not waging war on Milosevic. He was waging war on Serb civilians. A cowardly war. The only kind of a war, I suppose, draft-dodgers know how

to wage.

"Are we going to stand by idly and let our Draft-dodger-in-Chief carry on such slaughter - in our name, under our flag?" I asked the Washington demonstrators at the Vietnam Memorial on June 5.

"Nooooo!" roared back a thunderous response.

So "Let's Drop Clinton, Not Bombs!", I proposed.

Again to a loud approval of the boisterous crowd.

[pause]

I also told the American people about some human tragedies I came across during my wartime trip to Serbia which never get reported in the media - Serb, American, or Canadian. Like that of the four-year old Minaà

A Serb doctor treating this little girl told me that her patient was losing her hair. From the constant trauma caused by air raid sirens and bombs. Asked what she feared more - the sirens or the bombs - the four-year old said she dreaded the sirens more.

And now, YOU will have a chance to find out why. What you're about to hear is no Hollywood soundstage product. It is a live recording of an air raid siren made on a Belgrade balcony in April.

[SHOW BELGRADE AIR RAID IMAGE] (ALSO, PLAY THE TAPE)

What usually followed this sound was the roar of AAA fire... Such as these "Belgrade by night" images depictà

[SHOW BELGRADE ANTI-AIRCRAFT PHOTO]

And then, the sound of bombs...

Here's a recording of one missile which whizzed over downtown Belgrade before crashing into the "Dragisa Misovic" hospital in the posh suburb of Dedinje:

(PLAY THE TAPE) [SHOW HOSPITAL PHOTOS]

What came next was usually the sound of the fire truck and ambulance sirens. And then, the silence of the dead.
[pause]

Now, imagine having to live through that day in and day, mostly at night, but sometimes also in daytime hours - such as when I was meeting with the Patriarch of the Serbian Orthodox Church, for example. Imagine that, and then you may understand why a four-year old girl was losing her hair. And why 10 million civilians have been traumatized by NATO, not just those killed or maimed.

suppliers whose shares soared as mankind's stock dropped.

[SHOW THE CHART]

Their shares outperformed the rest of the bullish stockmarket (the S&P 500) by a 2.5-to-1 ratio during the first 60 days of the war.

[SHOW THE "HUMANITARIAN MISSION" CARTOON]

Furthermore, NATO's Kosovo "humanitarian mission," as depicted in this clever wartime cartoon, was a case of premeditated mass murder. It had little to do with what Milosevic did or did not do.

Would it surprise you to learn, for example, that the Clinton administration requested an additional \$112 billion for the Pentagon budget almost six weeks before the NATO bombing started?

[SHOW THE PENTAGON SPENDING CHART]

Would it surprise you to learn that last year's Pentagon spending on arms was "only" \$44 billion - the lowest level in more than a decade? (see the blue arrow)

Would it surprise you to learn that, following the war, spending will go UP to \$60 billion next year? For a total Pentagon budget of \$319 billion in year 2005!

Would it surprise you to learn that the U.S. Defense Secretary, William Cohen, used an evaluation meeting of the war against Serbia, held by the 19 NATO defense ministers right here, in Toronto, on Sept. 21-22, to bully his allies into buying more precision-guided weapons and other high-tech systems?

Who do you suppose from?

From the U.S. "death merchants," of course.

[SHOW THE NEW DAWN LOGO, ARTICLE]

Ladies and gentlemen, I said in a January 1999 column for the Australian "New Dawn" magazine, that the "Kosovo Crisis" was a product of the Washington Crisis Factory. Consider the evidenceà

When was the first time you've heard of the so-called Kosovo Liberation Army? In my case, not before late 1997. Prior to that, the KLA didn't exist. At least not in public's minds. And no wonderà

For, the KLA was conceived at the June 1996 Bilderbergers meeting in King City, just outside Toronto, according to John Whitley, a Toronto analyst and a "Bilderberger watcher." The KLA was created, equipped and trained by the West with the mission to destabilize Kosovo, and thus facili-

tate a NATO intervention.

But don't take my word for it. On Apr. 2, the Truth in Media received a letter from a disillusioned "KLA field commander." He said he had been trained by German, Turkish and Afghan instructors. And that they received weapons from the NATO troops in Macedonia. The KLA orders were to destabilize Kosovo and act as NATO ground troops. His letter is still at our Web site.

In early 1998, in a rare fit of truthful candor, or perhaps a slip of the tongue, a senior State Department diplomat, Bob Gelbard, called the KLA a "terrorist organization."

Yet here is the KLA, in January 1999, looking ship-shape and ready for action in brand new German-made gear.

As was the KLA air wing - NATO. No wonder some American demonstrators carried signs saying that that NATO actually stood for - "North Atlantic Terrorist Organization."

"Birds of a feather flock together?" [smile]
[pause]

If in doubt, take a look at Richard Holbrooke, now the U.S. ambassador to the U.N. Here is this revolving door Wall Street banker-cum-State Dept. diplomat trying to boost the KLA image in a photo-op staged near Decani, in June 1998. On the same trip, Holbrooke snubbed the Serb Bishop Artemije in favor of posing with this KLA fighter.

Bad luck for the fighter. As a senior British military intelligence official told me a little while later: "That KLA man was a fool to have allowed his face to be shown. Serb police are no fools."

Sure enough, the bearded KLA terrorist was identified in a September 1998 Yugoslav government brochure as one Lyum Hadziu, "a Swedish resident who joined the KLA in 1998."

His fate is not known. [pause]

Ladies and gentlemen, as you can see, the Kosovo War was minted from start to finish by the Washington Crisis Factory.

The war was the latest example of an evil, genocidal, parasitic, Machiavellian military-industrial-financial complex enriching itself on the backs of other fellow-humans' pain and suffering.

Not that long ago, in 1983, President Reagan

justifiably called the Soviet Union an Evil Empire. In both of my Washington speeches I said that now, Washington is the seat of an Evil Empire. [pause]

In another TiM Bulletin from last February, also carried by the "New Dawn" magazine, I suggested that if Winston Churchill were to deliver his famous "Iron Curtain" speech today, he might say:

[SHOW THE "IRON CURTAIN" MAP]

"But a shadow has fallen upon the scenes so lately lighted by the Cold War victory. From Belfast on the Irish Sea, to Trieste in the Adriatic; to Budapest on the Danube - an iron curtain has descended across the Continent."

Keep in mind that both New Dawn articles and this map were published well BEFORE NATO's attack on Serbia.

But why would NATO want Kosovo? For the same reason it took Bosnia. Because of Russia

[SHOW U.S. GLOBAL STRATEGIC POSITION MAP]

Take a look at this map. We designed it and published it in November 1995. Yet over four years later, everything on it is as up-to-date and accurate now as it was back then.

The "green" countries are considered U.S. allies; the "yellow" ones are American vassals; the "orange" and "pink" are potential enemies (Russia and China). The "white" ones are the countries of low or no strategic geopolitical importance. And the "red" ones, which include Serbia, are considered adversaries.

[SHOW THE RUSSIAN BEAR SLIDE]

Five months earlier, in April of 1995, we said that Russia is still the New World Order's Bogey No. 1, despite Washington's sweet talk. For, talk is cheap.

In that article, we asserted that the so-called "Partnership for Peace" was nothing more than a more perfidious version of the old western "Drang Nach Osten." And that the former Soviet dominions in Eastern Europe have now all become western minions, conquered by dollars, not bombs.

Subservient behavior of ALL Serbia's neighbors during NATO's bombing attested to their vassal position.

[SHOW THREE IRON RINGS AROUND RUSSIA MAP]

In a May 9, 1997 Washington Times column, I also said that the anti-Russian strategy of the NWO architects had three prongs:

"On Russia's western frontier, the NWO is

trying to build an iron-ring around Russia's European neck - through the NATO expansion (and through direct intervention in the Balkans).

In the Far East, the NWO architects had counted on China to keep Russia in check - a strategy which has now clearly backfired.

The third prong of NWO's anti-Russian policy is its support for the Islamic nations along Russia's southern underbelly." (i.e., Chechnya, Dagestan).

And where does Serbia fit in all of this? Well, it is the only non-vassal nation left in all of Europe. Which is why it is also a "red" dot.

[SHOW "GREEN INTERSTATE" MAP]

Plus the country lies right on top of a key geopolitical fault line which runs from Asia to Europe. And that is why NATO wanted Kosovo. As I first said in a Nov. 1995 Arizona Republic article, and later in an Oct. 1998 Washington Times column.

"NATO's involvement in the Balkans is NOT about protection of civilians - Albanian or any other kind. It is about projection of power into a political vacuum created by the end of the Cold War. And about connecting NATO East (Turkey) with NATO West (Bosnia) - over the backs of a small predominantly Orthodox Christian nation whose territory unfortunately happens to intersect these NATO strategic interests (along the "Green Interstate").

If the Serb leader had been smart, he would have realized all this. As it were, Milosevic totally misread the geopolitical tea leaves around the end of the Cold War. And the Serbian people have been paying the price for his arrogance and stupidity ever since."

Ladies and gentlemen, some of you may be seeing these charts for the first time, even though they were published 4-5 years ago, when I first predicted that Kosovo would become "Bosnia II." But Serbian leaders have no such excuse. I have personally briefed about this most of the key political, military, academic (SANU) and even church leaders. And although I have not met with Milosevic since February 1992, I know that some of his people have also tried to make him see the light.

And yet here we are, Serbia is once again facing a dead end in the dead of winter, only poorer and colder than before. And minus several thousand of its citizens killed by NATO.

So what's to be done?

During my recent trip to Serbia I could see that "everybody" these days is calling for Milosevic's resignation.

Assessment of the Situation of Ethnic Minorities In Kosovo **(period covering October 2000 through February 2001)**

Executive Summary

In this seventh joint report we aim to give an overview of the security situation of minority communities in Kosovo. At the same time we focus on a selected number of issues of particular concern such as: return; access to health services; property issues; participation in political structures and access to employment. The format differs somewhat from the previous report in its focus on a limited number of key issues as opposed to an all-encompassing review. While this is the result of a deliberate decision to undertake a more targeted assessment, it is also a reflection of other stark realities. With the passing of time the lack of lasting improvements for minority populations means that we are at increasing risk of merely repeating issues, concerns and recommendations addressed at length in previous assessments.

The **continued lack of adequate security remains the key issue for minorities**. The reporting period was marked by a deterioration in the overall security situation. It was punctuated at its beginning by the killing of four Ashkaella returnees, and, at its end, by a series of fatal attacks singling out Kosovo Serbs on some of the major transport routes used by them to maintain links with Serbia. These attacks culminated with the 16 February atrocity targeting the "Nis Express" bus service, in which ten Kosovo Serbs, including a couple and their infant child, died. The period in-between was characterised by an upsurge in attacks against the person and property of minority populations. No ethnic group was left unscathed, including those Kosovo Albanians living *de facto* as a minority group in majority Serb locations within the province. The unrelenting tide of violence has shaken the confidence not only of minorities who feel increasingly exposed but has also created a sense of frustration and uncertainty amongst the majority Kosovo Albanian population. Events of the past several months have severely undermined efforts to stabilise and improve the general security situation.

The degree of sophistication and planning behind recent attacks, such as the sniper attack on an escorted convoy of Kosovo Serbs travelling to Strpce/Shterpce and the attack on the "Nis Express" challenges the characterisation of continued violence against minorities as isolated attacks motivated by individuals desire for revenge. It would appear there is an orchestrated campaign, or campaigns organised by, as yet, unidentified elements whose aim is clearly to terrorise minority populations, destabilise the province and prevent democratisation and peaceful co-existence. The number of perpetrators arrested and successfully prosecuted for these attacks remains very low.

There is general recognition of the right to return but there is insufficient action on the part of local communities to demonstrate their commitment to this principle. Against a backdrop of intolerance and ongoing violence there are few who have had the courage to take a firm stance and speak out against the current situation backing their words with concrete actions. That is not to say however that there are none. We have therefore tried to therefore to draw out a number of complex issues related to the question of return in order to give a fair and accurate reflection of the progress that has been made without losing sight of the immense obstacles that still remain to

be overcome. In addition, the volatile situation in south Serbia and the more recent violent clashes in FYROM are another aggravating factor. The potential for these developments to have a negative impact on remaining Kosovo minorities, which could even include further displacement, cannot be ignored.

Access to **health care** was chosen as an illustrative example of the challenges faced in trying to ensure the equitable and sustainable provision of essential services in a highly polarised environment. What we have found, unfortunately, is that there has been little progress since earlier reports. Despite commitment and commendable efforts on the part of many dedicated individuals within the relevant JIAS department, the municipal structures and numerous NGOs, the provision of health care services is still largely marked by separate service provision for different ethnic groups. The ongoing security threat is compounded by discrimination and intolerance, necessitating the continued use of special measures, such as mobile clinics and escorted transport to medical facilities.

Attacks on property and illegal occupation of property are still used as a means to drive out remaining minority communities or to preclude their return. The **fair resolution of property disputes** and the **equitable distribution of reconstruction assistance** are aspects of the larger property question and are closely linked to the potential for sustainable return. What we show in this report is that, despite more widespread recognition of the importance of this link, there are many obstacles that have yet to be tackled and appropriately resolved. Insufficient funding continues to impede the effectiveness of the Housing and Property Directorate.

Participation in political structures has gained a new relevance in light of the completion of the first province-wide municipal elections. The turnout for the elections was exceptionally high and many minority communities actively participated with the notable exceptions of the Kosovo Serbs and some sections of the Turkish community. As UNMIK moves towards phasing down international involvement in many aspects of administration, the municipal structures are becoming increasingly important. In this report, we aim to give a general overview of how the power of co-optation has been utilised by the SRSG. This is one means of assessing the degree to which minority representatives have been incorporated into the newly formed municipal structures. Their presence alone however is no guarantee of participation and we try therefore to go beyond the numbers and get some sense of how active and more importantly how influential is their role at municipal level. What we have illustrated in this report is by necessity limited to a preliminary assessment. As the municipal structures continue to develop there will be a need for ongoing monitoring.

Under the heading of **access to employment** we focus on employment within municipal structures, as an important benchmark in the fair treatment of ethnic minorities. What we have found is that practices vary from one municipality to another and it is still too early to draw firm conclusions. The employment of minorities demands a degree of commitment and flexibility that must be forthcoming from all municipalities. Equally so there is a need for commitment and co-operation from the minorities themselves. As with so many other issues, security is an aspect that can not be overlooked and the employment of minorities may well initially demand special measures with resources implications. It is also important that minorities be given access to effective remedies to be able to address the question of discrimination either by appropriate mediation or by legal action.

As Kosovo progresses further towards the substantial autonomy envisaged by Security Resolution 1244, the treatment of the minority populations and an improvement of the conditions that they currently face remains a central issue. It is a something of a well worn, but in the case of Kosovo an accurate, cliché that democratic society is best judged not by how it treats the majority but rather by how it treats its minority populations. Thus far, Kosovo's performance has been seriously called into question and in the months to come the attention of the international community will remain focused on this issue as the essential benchmark of the success of the international administration.

Security

1. In previous Assessments, we have consistently highlighted the fact that **security is the overriding concern for minority communities**. This is so not only because of the immediate and direct impact of violence on individuals and communities which have been targeted, but also because of the wider implications for freedom of movement and the exercise of a variety of other basic rights. The volatile security situation continues to have an adverse affect on the general wellbeing of minority communities, heightening their perception that they are not safe and that their future in Kosovo is uncertain. The overall assessment of security at the close of the previous reporting period, in September 2000, was categorised as precarious with incidents of murder, arson, grenade attacks and lesser forms of intimidation still routine occurrences for many minority communities. Simultaneously, however, an increasing diversification in the experience of different minority communities was highlighted. Some communities were seen to enjoy an encouraging degree of relative stability. The overall trend in ethnically motivated violence pointed downwards when measured in absolute number of deaths and serious injuries, though the overall negative impact of sporadic violence had not diminished. This was essentially a continuation of the pattern that pervaded throughout much of 2000.
2. However, from late 2000 onwards, starting more or less in the period immediately after the municipal elections, **the pattern of violence has changed**. There has been an overall deterioration in the security situation and all minority groups to one degree or another have borne the brunt of this. The number of incidents directed at minority groups appears to be on the increase and judging by the events of February 2001 in particular, the attacks are more highly organised, co-ordinated and carefully targeted than was previously the case. Roma communities along with Kosovo Serbs continue to figure disproportionately among the victims of ethnically motivated crime but other groups have not been left unaffected. The reporting period was punctuated at its beginning by the execution-style killing of four Ashkaelia returnees in Skenderaj/Srbica¹, and at its end by a series of attacks on transport routes used by minorities to travel in and out of Kosovo, culminating in the 16 February attack on the "Nis Express" bus service which killed ten Kosovo Serbs and seriously injured a number of others. The effect of this unrelenting violence has been to instil terror and outrage in the minority populations. The fears and frustrations of the Kosovo Serb community in particular were clearly evidenced by the widespread protests in the wake of the fatal bus attacks of mid-February. Practically every Serb community in Kosovo was the scene of some form of protest, numerous roads were temporarily blocked, and in some locations the protests themselves spilled over into further violence. There is a constant cycle of violence breeding further violence as the frustration mounts within all communities, including Kosovo Albanians.

Below follows a chronological, but non-exhaustive, overview of security related incidents affecting minorities during the period under review.² The frequency and variety of incidents occurring throughout the province during the reporting period is such that we have opted simply to list them without any attempt at classification as was done in previous reports.

3. **October** was characterised by numerous attacks on minority properties across the province targeting occupied and empty properties alike. On 1 October two explosions just north of

¹ The following formula has been used with regard to place names; in majority Kosovo Albanian municipalities, the Albanian language name is placed first while the Serbian is listed first in those areas where Kosovo Serbs constitute a majority. This is in keeping with the spirit of Regulation 2000/43 which additionally stipulates the use of names in languages other than Albanian and Serbian for municipalities where other ethnic or linguistic communities form a substantial part of the population.

² Some overlap may occur with the previous assessment which covered the period June through September 2000 but included some incidents which occurred in October as drafting of the report continued on an inclusive basis up to the date of release in late October.

Viti/Vitina destroyed a Kosovo Serb owned house and damaged two others. All three properties were in the process of being sold to Kosovo Albanians, the original owners having already fled Kosovo. The following day, five Kosovo Serb men were injured in Pasjan/Pasjane, Gjilan/Gnjilane municipality, when shots were fired and a hand grenade was thrown at them from a passing car. On 4 October two explosions targeted an abandoned Kosovo Serb property in Zhiti/Zitinje, Podujeve/Podujevo municipality. On 7 October a hand grenade was thrown at a Roma house in Shtime/Stimlje. On 10 October small arms fire and an explosion targeted a Kosovo Serb home in Kamenice/Kosovska Kamenica. On the same day a Kosovo Serb was shot at whilst tending his sheep near Gornja Bitinja/ Biti e Eperme in Strpce/Shterpce. On 14 October a Roma family in Shtime/Stimlje was again targeted in a hand grenade attack (there had been an earlier attack only the previous week). On 15 October a Kosovo Serb man and his son died when their tractor struck a land mine near Palaj/Crkvena Vodica in Obiliq/Obilic municipality³. On 18 October a Roma family in Shtime/Stimlje suffered their third grenade attack in the space of ten days. On this occasion, a woman and a young child were injured. Shortly afterwards the family fled Kosovo in fear of their lives having been subjected to unrelenting attacks over the course of the previous months.⁴ On 20 October two hand grenades were thrown at a Kosovo Serb shop in Viti/Vitina. On 23 October a rocket was fired at an apartment building in Prishtina/Pristina housing Kosovo Serbs. Despite structural damage to the building no serious injuries resulted. On 24 October an abandoned Roma home in Rahovec/Orahovac was set alight following an earlier arson attempt on 21 October. On 25 October a hand grenade was thrown at the house of a Kosovo Serb in Binaq/Binac, Viti/Vitina. On 26 October three hand grenades were thrown at the house of a Roma in Vushtrri/Vucitrn. Overall the number of deaths occurring during the month was very low considering the number of attacks involving the use of weapons of war.

4. The death toll in **November** was considerably higher and the pattern of violent attack against persons and property continued unabated. On 2 November a Kosovo Serb was shot dead in the market place in Viti/Vitina. On 7 November a Bosniak woman was shot dead in her home in Vitomirice/Vitomirica, Peje/Pec following an argument between her son and a Kosovo Albanian youth. On 9 November the bodies of four Ashkaelia were discovered in Dashefc/Dosevac in Skenderaj/Srbica within 48 hours of their return to the village. On 10 November two Roma homes were burnt in Cerce/Crnice village, Istog/Istok. On 11 November an Ashkaelia child was murdered in Ferizaj/Urosevac. On 13 November a Bosniak man was assaulted in Peje/Pec. On 18 November a hand grenade was thrown into the yard of a Kosovo Serb home in Rahovec/Orahovac. On 22 November a major explosion ripped through the Prishtine/Pristina home of Ambassador Vukicevic, a representative of the FRY government as head of the Committee for Co-operation with UNMIK. One member of his staff was killed and two others were injured. On the same date two separate explosions destroyed Kosovo Serb homes in Kllokot/Klokot village, Viti/Vitina. On 25 November KFOR diffused a booby-trapped explosive device which had been attached to the gate of an Ashkaelia home in Hallac i Vogel/Mali Alas, Lipjan/Lipljan.
5. **December** saw no respite in the levels of violence but overall the death toll was lower than the previous month. On 4 December an explosion destroyed an empty Kosovo Serb house in Zhiti/Zitinje, Podujeve/Podujevo municipality. On the same date an occupied Kosovo Serb house was set alight in Lebane/Lebane, Prishtina/Pristina municipality. On 11 December one Kosovo Serb died and two others were injured when their tractor struck a landmine near Suvo Grlo/Suhogertle, Skenderaj/Srbica. On 12 December an occupied Kosovo Serb home in Gjilan/Gnjilane was targeted with a hand grenade. On 13 December a Kosovo Serb was

³ It should be noted that reference to mine incidents in this report relate not to accidental mine strikes where minorities have stumbled upon mines remaining from the war but rather to situations where there are indications that mines have been newly planted to deliberately target minority populations.

⁴ In the Sixth Joint Assessment of the Situation of Minorities, it was recommended that a police sub-station be opened in Shtime/Stimlje. To date, no police station has been opened.

fThe following are Internet links on the Balkan war and after. Usually, they have perspectives, independent from NATO/governments etc. If you are a webmaster, you might consider linking one, some, or all of them, to your site. They are in English, Dutch, French, German, Spanish, and Italian. I checked them all today: they are still working. Of course, this collection is far from being complete.

<http://stad.dsl.nl/~vivamrta/kosov.htm> Nieuwe etnische zuiveringen in Kosovo; article in Dutch, on role of the EU; women's humanitarian committee, Orahovac; Roma of Stenkovec Camp, etc.
<http://www.ddh.nl/fy/kosova/nederland/1999/> Meetings in The Netherlands; in Dutch
http://xp.dds.nl/projects/ia00/thread.php?forum_id=19&cluster_id=61&thread=1286&detail=max Rede op 1 mei manifestatie tegen oorlog, Leiden; scroll naar beneden; en verdere artikelen Autonom Centrum
<http://www.sp.nl/nieuws/actie/joegoslavie/> Socialistische Partij
<http://www.huizen.dds.nl/~stopnavo/> Anti-oorlog Universiteit Groningen
http://www.ncpn.nl/navo_50/idx_nav0.htm JoegoslaviÛ: artikelen uit Manifest
http://www.ncpn.nl/navo/idx_nav0.htm Tribunaal over NAVO
<http://members.tripod.com/NieuwsbriefKosovo/Fed10kt99.htm> Het Westen voert nog steeds oorlog tegen ServiÛ; Hans Feddema
<http://home.wxs.nl/~speerpunt/joegoslavie.htm> Speerpunt site on Yugoslavia; Dutch/English
<http://www.ptb.be/paix/> Peace and Resistance; Belgium: Dutch, French, English
<http://www.antiwar.com> Antiwar.com USA; daily updates
<http://wsws.org/sections/category/news/eu-balk.shtml> World Socialist Web Site on Balkans
<http://wsws.org/sections/category/correspo/f-koso.shtml> World Socialist Web Site; readers' letters
<http://www.iacenter.org/bosnia/balkans.htm> International Action Center; USA
<http://www.counterpunch.org/serbia.html> Counterpunch magazine on the Balkans
<http://www.workers.org/balkans/> Workers' World weekly on the Balkans; USA
<http://www.peaceinbalkans.freeseve.co.uk> Committee for Peace in the Balkans; Britain
<http://www.peace-action.org/pakosovo.html> Peace Action
<http://www.transnational.org/sitemap.html> Transnational Foun-

ation
<http://www.zmag.org/ZMag/kosovo.htm> Z Magazine
<http://www.emperors-clothes.com/> The Emperor's New Clothes;
USA
<http://www.fair.org/international/yugoslavia.html> Fairness &
Accuracy In
Reporting on Yugoslavia war
http://csf.colorado.edu/archive/agfrank/nato_kosovo/ Andru
Gunder Frank
site on the war
<http://www.users.bigpond.com/agitprop/stopnato.htm> Stop NATO;
Australian
site; daily updates, also after bombing
<http://www.neravt.com/left/antiwar.html> Jay's anti-war page
<http://www.intouch.ca/miniato/kosovo.htm> End the bombing:
Canada
<http://www.cs.umd.edu/users/dejanp/> Kosovo in Reality; various
authors
<http://www.nonviolence.org/kosovo> Non-violence and Kosovo war
<http://www.converge.org.nz/pma/afterb.htm> New Zealand peace
movement: After
the Bombing
<http://www.socialistaction.org/news/199907/yugoslavia.html>
American peace
activists look back at Kosovo war
<http://www.members.partisan.net/kosovo/> Partisan net; German
<http://staff-www.uni-marburg.de/~rillingr/serbien.htm> Germany:
many links
(both pro government and critical)
<http://www.muenster.org/frieden/> Anti-Krieg M'nster
<http://www.altern.org/csag/> Comitú Sorbonne d'Action contre la
Guerre; French
<http://www.xs4all.nl/~freeserb/civil/e-index.html> Casualties
of March-June
1999 war
<http://www.emperors-clothes.com/interviews/ceda.htm> Jews
driven from Kosovo
<http://www.emperors-clothes.com/interviews/alban.htm> Anti-KLA
Albanians
interviewed
<http://www.emperors-clothes.com/news/cbclie.htm> Contradictions
in interview
with woman KLA member
http://www.sinkers.org/news_dc.html Anti-war demonstrations,
Washington,
DC, USA; pictures
<http://stopnato.home-page.org/> Stop NATO; discussion
<http://www.informinc.co.uk/LM/documentary/kosovo.html> LM
magazine (Britain)
<http://web-nt.com/kosovo/> NATO, stop the war; Hongkong
<http://members.tripod.lycos.nl/hsdelft/index2.html> Environment
and Balkan
war in Dutch; and also [http://members.tripod.ly-](http://members.tripod.lycos.nl/hsdelft/index3.html)
[cos.nl/hsdelft/index3.html](http://members.tripod.lycos.nl/hsdelft/index3.html)
English
<http://aidc.org.za/archives/yugoslavia/> Stop bombing Yugosla-
via; South Africa
<http://www.commondreams.org/kosovo/kosovo.htm> Common Dreams

News Center

<http://www.stopwar.net/> During and after the war

<http://www.jacksonprogressive.com/issues/kosovo/kosovomain.html> The Jackson

Progressive; USA

<http://www.softmakers.com/fry/> Italian site; also English

<http://marx2001.org/nuovaunita/jugo/> Nuova Unita; Italy

<http://er.users.netlink.co.uk/urbiorbi/Yugoslavia/> España

Roja: Spanish;

some English

Herman de Tollenaere

My Internet site on Asian history and "new" religions:

<http://stad.dsl.nl/~hermantl/>

See also SIMPOS, information on occult tendencies' impact on society:

<http://www.stelling.nl/simpos/simpoeng.htm>

<http://www.latimes.com/news/nation/19991204/t000110475.html>

Slavic Muslims Are Kosovo's Unseen Refugees
Thousands of Bosniaks are being driven from their homeland by ethnic Albanians --who share their religion but not their nationality.

By PAUL WATSON, Times Staff Writer

SARAJEVO, Bosnia-Herzegovina--Belief in the same God is no shield against the fierce nationalism of ethnic Albanian extremists in Kosovo. Thousands of Slavic Muslims, who refer to themselves as Bosniaks, have fled the Serbian province since NATO-led peacekeeping troops rolled in nearly six months ago. Bosniak refugees here say they are being driven out by ethnic Albanians, most of them fellow Muslims. "Albanians have only one religion: nationalism," human rights leader Sefko Alomerovic said in a telephone interview from the town of Novi Pazar in a predominantly Muslim region of southwestern Serbia, the dominant republic in Yugoslavia. At least 51 Bosniaks have been slain, or were kidnapped and disappeared, in Kosovo since the NATO-led force arrived June 12, according to Alomerovic. Serbian repression before and during North Atlantic Treaty Organization airstrikes this spring and ethnic Albanian attacks that followed have driven about 80% of the Bosniak minority from the province, he estimated. Almost 240,000 refugees, most of them Serbs, have fled Kosovo since the air war ended, the Office of the U.N. High Commissioner for Refugees estimated Nov. 16. Although no official figures exist for Bosniaks who have fled the province, an estimated 7,500 escaped during NATO's 78-day air war and 12,500 more fled after peacekeepers arrived. One of the refugees, a 21-year-old economics student nicknamed Hari, left his village near the southwestern Kosovo city of Prizren in August after ethnic Albanians accused his family of stealing 21 cows during the NATO bombing. Hari, who did not want to be identified because his parents are still at risk in Kosovo, said the charge was a pretext to force him and his

brother to
leave.

Both hid in their village during the war to escape the Yugoslav army draft, he insisted. But now that the United Nations is in charge of Kosovo and the ethnic Albanian majority dominates, life isn't any better for Bosniaks than it

was under Serbian rule, he said.

"I was never able to explain to the Albanians who I was. I didn't know the language," he said. "And whenever I tried to explain to Serb cops that I

was a

Muslim [Bosniak], not an Albanian, I got beaten up."

Hari is one of several thousand refugees from Kosovo and elsewhere in

Serbia now stuck in several camps in Bosnia-Herzegovina. His camp is in the

Sarajevo suburb of Rajlovac. Hari and seven other men share a tent, with only

a small wood stove for heat.

The tent has only six single beds, so four of the men have to double up at

night. That is progress from just a few days ago, when 13 men shared half a

dozen beds. The refugees sleep a few yards from Bosnia's busiest highway.

Bosnia's government and its people are angry at what is happening to

Bosniaks in Kosovo, but they say they can't do much to help because their

own country is still struggling to recover from 3 1/2 years of war among

Muslims, Serbs and Croats.

That conflict ended four years ago this month with a peace accord

negotiated in Dayton, Ohio.

The suffering of Bosnian Muslims was worldwide news back then.

But now

that Slavic Muslims are victims in Kosovo, activists trying to help them

can't

get foreign governments to take notice, Alomerovic said.

"This is not just 'ethnic cleansing,' " said Alomerovic, who heads the

Helsinki Committee for Human Rights in Sandjak, a Muslim region of

southwestern Serbia. "This can even be called genocide, which, unfortunately,

is being carried out in front of the eyes of international forces, who are

silent

and cover up these crimes.

"In spite of all this violence and expulsions," he said, "not a single

statement
of international or civilian military forces has even mentio-
ned that a
Bosniak's
house was burned or a Bosniak was killed."
The NATO-led peacekeeping force in Kosovo, the U.N. administ-
ration
there and ethnic Albanian leaders repeatedly have condemned
attacks on
civilians, but the slayings and kidnappings of Bosniaks, Serbs
and other
minorities continue. So does the exodus of refugees.
Alomerovic's human rights group has sent a 55-page report to
foreign
governments on the plight of Kosovo's Bosniaks, ethnic Turks
and Roma. It
includes several accounts of slayings, kidnappings and intimi-
dation blamed on
ethnic Albanian extremists.

Herman de Tollenaere

My Internet site on Asian history and "new" religions:

<http://stad.dsl.nl/~hermantl/>

See also SIMPOS, information on occult tendencies' impact on
society:

<http://www.stelling.nl/simpos/simpoeng.htm>

This mail has two parts:

1. "NATO used doctored video to justify bombing of passenger train". By Ute Reissner [small typos corrected]

2. A letter by a widow of one of this train's passengers
-----

1. WSWS : News & Analysis : Europe : The Balkans

Another Kosovo lie exposed: NATO used doctored video to justify bombing of passenger train
By Ute Reissner
8 January 2000

In the Frankfurter Rundschau of January 6 reporter Arnd Festerling documented how NATO used falsified video recordings to justify its conduct of the war in Kosovo.

At least 14 people died on April 12, 1999 when a US Airforce bomber fired on a railway bridge near the Serbian village of Grdelica just as a passenger train was crossing the bridge. Following the initial strike of the train, the pilot returned to make a second sweep of the burning bridge and dropped a bomb on a carriage that had not been hit by the first assault.

At the time NATO described the bombing of the commuter train as a tragic accident. NATO's presentation of events, it now emerges, was based on doctored video recordings and misleading descriptions of what took place aboard the fighter plane.

One day after the strike, in an effort to demonstrate that the attack was a case of inadvertent collateral damage, General Wesley Clark, the Supreme Commander of NATO forces, called a press conference and showed two video films taken by cameras located in the noses of the remote control-guided bombs. According to Clark, the films made clear that the passenger train was approaching too fast for the pilot, who was concentrating on the difficult business of guiding the bombs, to react. The pilot had less than a second to abort the strike, Clark asserted.

Of course, this version of events did not explain why the plane turned round and dropped a second bomb. But the official NATO account given by Clark was misleading in two further respects.

First, the video film sped up the actual sequence by a factor of at least three. Second, the fighter plane used in the attack had a crew of two, a pilot and a weapons systems officer. The pilot played no role in directing the bombs and could not have been diverted by that task. In this type of plane the bombs find their own way to the target as soon as the target co-ordinates have been set by the weapons systems officer, who can, however, intervene to stop or divert them.

Festerling pointed out that status signals giving technical information and a running clock normally shown on such videos did not appear on the videos shown to the press public by Clark. Festerling explained:

According to the video 2.3 seconds elapse from the time the train clearly enters the field of vision to the time the bomb strikes home. This implies the train was travelling at 300 kilometres per hour. If one assumes, for the purpose of making calculations, that the train was actually travelling at 100 kilometres per hour (a figure which is probably far too high, bearing in mind the antiquated state of the Serbian rail system) the video [shown by Clark] is running at least three times faster than real time. This means the weapons systems officer had at least 6.9 seconds to react, instead of 2.3 seconds which Clark, in his presentation, had reduced to less than a second'.

NATO therefore showed a film which was totally unreliable with regard to the crucial question of when the attack took place. On the basis of these unreliable videos and a misleading choice of words, the NATO Supreme commander in Europe led the public to believe that the attack on the train was unavoidable because of time pressure.

NATO has now largely conceded that this is, in fact, what happened.

Festerling quoted an official of Shape, the central NATO command in Europe, who said, "Yes, the video ran considerably faster." The headquarters of the US Air Force in Europe, located in Ramstein, Germany, also confirmed this fact, but then went on to speak of a regrettable hardware error, which they attributed to the firm of Sun Microsystems.

According to their account, the speeding up of the film took place unnoticed as the video was being transformed into mpeg-format. The main concern was to make the material available to the public as soon as possible, and therefore a supposedly arduous stage in the conversion of the film was neglected. The status signals did not appear on the video because, for some unexplained reason, the film taken came from the accompanying plane and not the plane responsible for the attack. The bombing videos from the attack plane itself are no longer available.

This whole explanation is extremely dubious. One can only assume that anybody with experience working with of this type of weapons technology would have been able to immediately identify the speeding up of the tape. Furthermore, the technology necessary for the supposedly arduous conversion of the film into mpeg-format takes, in fact, just a few minutes. At a cost of a few hundred dollars it can be loaded onto any standard personal computer. NATO's explanation assumes that it possesses technology inferior to that at the disposal of the average video amateur.

The revelations concerning the bombing of the passenger train are only the latest exposure of NATO lies and distortions in connection with the Kosovo War. Last October the British newspaper Observer published reports detailing the NATO bombardment of the Chinese embassy in Belgrade. The reports made clear that, contrary to NATO's version of events, the bombing was deliberate.

All rights reserved
-----

2. Widow of Grdelica Train Victim Speaks Out

[letter by Stela Jovanovic, television documentary film maker, Nis, Yugoslavia; widowed by NATO's strike on the Grdelica train; her husband was one of the passengers. Source: Truth in Media Global Watch Bulletin 2000/1-3, update. Translation into English: TiM.]

Stela's letter:

Targets or Mistakes
NIS, Jan. 8 - Targets or mistakes? What difference does that make to me and to my girls? To me, none whatsoever. Because I am convinced that that there are evil people in this world who have already changed my life and that of my daughters in the worst possible way.

But maybe it would make a difference if the truth were spoken, out loud. And if you were to read this letter of mine to those who ordered (the Grdelica train strike), and to those who pressed the button firing the deadly missiles.

We have accepted the death which has been dealt to us in this life. Maybe those who are responsible for our sorrow, and who will answer for it before God or man, have not accepted their sin as a deathly sin that it is a lives lost which cannot be brought back.

Maybe their excuse is the little rectangle with black borders on a video film; maybe they are able to reduce their world to a rectangle on the computer screen; maybe that's where they manage to find an excuse for what they've done and what they will be doing - for the pain and suffering they have caused and will be causing as long as levers of weapons are in their hands.

Oh, how I long to be able to tell them that lives and people aren't computer games; that lives of two girls of 16 and 18 years of age mean much, much more than that. Because they no longer have the father who

nurtured them in this life; who carried them in his arms from the moment they arrived in this world; who dreamt with them a thousand dreams about the future together, and they with him.

I am setting myself aside and the 26 years I had spent with him, because I must learn to wear my sorrow in private. But I don't know how I will be able to teach that lesson to the kids. I am trying to view the film of their lives the way some Pentagon people look at their 8mm films and at the little rectangles on their screens. And then make their decisions about if someone will live or die.

And I am teaching my children that pain is something one must experience. But not when someone's mindless games and decisions govern other peoples' lives.

The truth about the target or the wrong target? Why are they shying away from the truth? The truth will arrive; it must arrive. And what will they do when it catches up to them?

Is that, for us nameless pilot, who knows that he saw a train full of people, at least a little bit afraid of the truth and of his own thoughts, which he must have, despite being a professional soldier? Is he at least a little bit afraid of his own realization that he has made some, to him nameless people, terribly unhappy and their lives miserable, because of his mistake or a deliberate hit? How does one live with such realization, I would really like to hear him explain to me?

I would like to send to him, and I will send to him, pictures of my daughters. Their names are Milica and Smiljka. They are 16 and 18 years of age. And because of him or them; because of his or their decision; they will spend the rest of their lives without a father.

Does he think, do they think, that that's an easy thing to do? Do they think that you can also reduce such pain to a small rectangle on a computer screen? Do they really believe that that rectangle is an excuse for a

deathly sin they've committed? Do they really believe that somebody, anybody can free them of that responsibility? Are there people in this world who are without conscience?

I don't think so. I don't think that there are people without souls.

Souls cannot be hidden. And there is no such thing as a perpetual lie.

Nor will their hidden truth change my life, but theirs. That is why they are hiding the truth. That is why they are trying to come up with every excuse imaginable. Because they know that there are no excuses!

I wish I could send to them the photos of the people they've killed with their "small rectangular computer screens." I wish I could send them to all their screens as small computer icons, so that they have to look at them every day of their lives. Until the pictures of the dead people enter their souls and stay with them day and night.

Maybe such pictures would prove to them that they do have a soul and conscience? Maybe when they look at the faces of their loved ones, and they must have at least someone they love and with whom they share their lives, maybe then things would be a little harder for them, too?

Things will never get easier for me, nor for my children. Which is why I wish to give them their truth and their lies as the most terrible curse which they will have to bear for the rest of their lives.

As for ourselves, despite such mindless people, we will manage. Somehow. As we have so far. Because we have something they don't - a soul! And that's enough for this life.

Stela Jovanovic -Nis-Yugoslavia

P.S. Bob [Djurdjevic; Truth in Media Editor], if you wish, you may translate this letter. Maybe it will reach someone. Maybe someone will understand that they have a soul, too. And that would mean that at least some good would have come from this tragedy.

Herman de Tollenaere

My Internet site on Asian history and "new" religions:

<http://stad.dsl.nl/~hermant1/>

See also SIMPOS, information on occult tendencies' impact on society:

<http://www.stelling.nl/simpos/simpoeng.htm>

Despotovic, Ruza

Van: Despotovic Ruza [despot@wishmail.net]
Verzonden: zaterdag 12 februari 2000 0:18
Aan: Ruza Despotovic
Onderwerp: 11 (http://news.suc.org/bydate/Feb_11/11.html)

<<http://news.suc.org/>>

Search suc.org:

<http://news.suc.org/images/black1px.gif> Choose S.U.C. Page About S.U.C. S.U.C.
Activities News from Serbia Kosovo Crisis Bosnia, Croatia Help children BLAGO Fund Serbian
History Serbian Art Book Library Become a member
<http://news.suc.org/images/black1px.gif> http://news.suc.org/images/suc_qrb.gif

<http://news.suc.org/images/1px.gif>

Kosovo: Putting one over on the public, Balkanpeace, Feb 11

PRESS RELEASE

FOR IMMEDIATE RELEASE

Friday, February 11, 2000

Thursday's witnesses before the Standing Committee on Foreign Affairs and International Trade (SCFAIT) hearings in Ottawa shamelessly distort truth about Canada's activities in Kosovo and Metohija, pre and post bombardment

TORONTO - Yesterday's Standing Committee on Foreign Affairs and International Trade (SCFAIT) hearings on Kosovo in Ottawa opened with several government witnesses giving testimony. The most prominent was Mr. James N. Wright, Director General for Central East and South Europe, Department of External Affairs and International Trade. His lengthy (7 page) address gave the official version of events, and presumably set the tone for other government witnesses. The testimony given by Mr. Wright can only be termed as a shameless distortion of the truth and blatant spin-doctoring. A sample of key distortions:

Mr. Wright said: "The international community gave diplomacy every chance to succeed. Yugoslavia, however, ultimately rejected dialogue and a peaceful solution." The facts are that the Yugoslav and Albanian delegations were kept apart throughout the Rambouillet process. During several weeks of "negotiations," the delegations had one face-to-face meeting. The Yugoslav delegation agreed to most of the demands placed on it by the "international community." The one part of the so-called Rambouillet peace plan they could not accept was the infamous Appendix B, which called for NATO's occupation of all of Yugoslavia. The Yugoslav delegation refused to sign the document even under the threat of bombardment and, on March 24, 1999, NATO launched an unprecedented, illegal and immoral air assault on Yugoslavia. A number of prominent analysts and statesmen, including Henry Kissinger, have called Rambouillet a "coercion" process as opposed to negotiations and diplomacy.

Mr. Wright said: "(...) before NATO acted, a humanitarian disaster was already unfolding and an entire region was being destabilized." Mr. Wright scores a triple with this one sentence. Roland Keith, a 30-year veteran of the Canadian Military

and the OSCE Monitoring Mission director in Kosovo Polje, an impartial eye-witness, said there was no humanitarian tragedy and that 90% the hostilities were initiated by the Albanians (Mr. Keith's assertions were backed up by a number of OSCE monitors). The Yugoslav authorities were prevented from carrying out their duties by the very same mission Mr. Keith was a part of. As for NATO acting out of "humanitarian" grounds, let us put that canard to rest once and for all. NATO gave several reasons for the air assault on Yugoslavia: 1) Get Milosevic to sign on to the Rambouillet "peace plan," 2) Prevent a humanitarian catastrophe, 3) Prevent a wider war, 4) Preserve the credibility of NATO. Eventually, the reason became the return of Albanian refugees, but only after the NATO bombardment caused a refugee crisis.

Mr. Wright said: "(UN) Resolution 1244 set out the framework for the international community to assist in constructing a lasting peace. It authorized the establishment of internal civilian and security missions, UNMIK and KFOR, to meet that challenge. The resolution is the basis for everything we are doing now." Almost every single clause of UN Security Council Resolution 1244 has been violated. A few examples: 1) The basic principle of the Resolution 1244 is to provide a secure and stable environment for ALL citizens in Kosovo and Metohija. Since NATO's occupation on June 10, 1999, over 350,000 non-Albanians have been expelled from the region 2) Failure to provide freedom of movement 3) Introduction of a new currency 4) Failure to police the FR of Yugoslavia borders under NATO occupation and control 5) Issuance of documents. Obviously the resolution is not "the basis for everything we are doing now," thus begging the question, What exactly are we doing and under what auspices! ?

The biased nature of Mr. Wright's address is evident throughout. The most blatant is Mr. Wright's continuous referral of Albanians as "Kosovars." The same propaganda technique was employed by U.S. spin-doctors during the civil war in Bosnia-Herzegovina. The Bosnian Muslims were called "Bosniacs," suggesting territorial ownership while Serbs, and on occasion the Croats, were portrayed as interlopers coveting territory. The same technique is being in Kosovo and Metohija with an implication that the Albanians are rightful owners of the territory, which is a blatant falsehood.

The Yugoslav authorities had every right to combat Albanian terrorism. Anytime an official says that the Yugoslav security forces used disproportionate force, the interlocutor should ask for a proportionality comparison with U.S. security forces in Waco, Texas. Anytime a military man raises a question of military proportionality, the interlocutor should ask how that squares with the U.S. assault on Grenada or Panama, or the coalition force against Iraq, or NATO's aggression on Yugoslavia. Maybe then the inane "proportionality" discussion could be put to rest.

Our government has not only deceived us about reasons and motives for participating in an unprecedented aggression against Yugoslavia, it has also cooked the books on the cost. Canada has admitted to flying 10% of the missions and claims the cost was \$500 million Canadian. Britain flew 4% of the missions and claims to have spent £800 million (or \$1.888 billion Canadian) on munitions alone. How is it possible for Canada to fly 2½ times the missions of British pilots at less than 1/3 of the cost? According to CIDA representatives' testimony, Canada has spent over \$100 million in post-war Kosovo-Metohija on aid alone. And what is the cost of keeping troops and support personnel on the ground? And where is the money coming from and which domestic programs are cut in order to pay the costs of being a valued member of the "international community?" Canada's participation in NATO's aggression on the FR of Yugoslavia has far-reaching consequences not only for this country, but international security in general. The peacekeeping legacy established by Lester Pearson is permanently destroyed. The UN is no longer a factor in the international decision-making process.

National Defence Act is directly tied to a UN Security Council Resolution in our ability to wage war. There was no Security Council Resolution, there was no Parliamentary assent, and most of all the Canadian public was not consulted (not even polled). And Mr. Wright, on behalf of

ern Affairs Minister Lloyd Axworthy, has the temerity to preach about democracy!?

For additional information please call the Centre for Peace in the Balkans at 416.201.9729.
Website: www.balkanpeace.org

To read the entire Rambouillet proposal, please visit: www.monde-diplomatique.fr/dossiers/kosovo/rambouillet.htm

For analysis of the Rambouillet proposal, please visit:
www.accuracy.org/press_releases/PR0401699.htm

home <<http://news.suc.org/>> | suc home <<http://www.suc.org/>> | suc info
<<http://www.suc.org/sucinfo/>> | site map <<http://www.suc.org/sitemap.html>> | membership
<<http://www.suc.org/membership.html>> | contact <<http://news.suc.org/comments.html>>
© 1996-99 Serbian Unity Congress.

2.1.25!

Het manipulatieve talent

gouw gy

De internationale gemeenschap, dat wil zeggen de menslievende dan wel bemoeizuchtige staten die zich als zodanig afficheren, houdt zich sinds 1991 met de Joegoslavische tragedie bezig. Het verklaarde doel was steeds Joegoslavië als multi-etnische en democratische politieke gemeenschap bijeen te houden, of althans de voorwaarden voor democratie en eerbied voor de rechten van de mens te versterken. Sinds 1991 spande de internationale gemeenschap zich ook steeds meer in om dit doel te bereiken. Aanvankelijk ging het slechts om diplomatie, humanitaire hulp-

KOCH

verlening en het instellen van sancties. Maar al snel kwam de militaire factor erbij. Na het kwakkelende begin met de VN-vredesmachten in Kroatië en Bosnië zagen we de Navo wekenlang een vernietigende luchtoorlog tegen Servië voeren.

Naarmate de internationale gemeenschap zich aldus meer inspande, kwam het beoogde doel steeds verder weg te liggen. Joegoslavië viel uit elkaar, Kroatië en Servië ontwikkelden zich tot extreem-nationalistische regimes die slechts in uiterlijkheden de kenmerken van een democratie vertonen. Het is slechts een historisch detail om op te merken dat de door de Kroaten ondernomen etnische zuivering van de Krajina waarbij honderdduizenden Serven op de vlucht werden gejaagd, door de vingers werd gezien terwijl de Servische pogingen daartoe aanleiding waren voor internationaal ingrijpen. Bosnië viel na een verschroeiende oorlog uiteen in twee of eigenlijk drie etnisch zuivere republiekjes, waar de overvloedige internationale hulp in geld, goederen en zogenaamde expertise intussen heeft geleid tot een byzantijns systeem van corruptie en afhankelijkheid. De luchtoorlog tegen Servië werd gevoerd met het doel Servië als territoriale eenheid te behouden waar de mensenrechten

gedeeërbiedigd zouden worden. In Kosovo is door de VN inmiddels de Duitse mark als officieel betaalmiddel ingevoerd, VN-functionarissen voeren aan de Kosovaarse grens douanecontroles uit, aan de Kosovaarse burgers, die officieel nog gewoon als Servische onderdanen moeten worden beschouwd, worden door de VN identiteitspapieren verstrekt. Al met al draagt de internationale gemeenschap beslissend bij aan de totstandkoming van een onafhankelijk, etnisch zuiver Kosovo, waaruit juist door de Albanese meerderheid de meest kwetsbare minderheden, zoals de Roma, verdreven worden. Het internationale streven naar het instandhouden van een democratische en multi-culturele gemeenschap resulteert in een steeds verdergaande etnische versplintering. Een dramatisch voorbeeld van het mysterie van de onbedoelde gevolgen waarover ik vorige week schreef.

Het mysterie van de onbedoelde gevolgen kan op eenvoudige wijze worden opgelost. De feitelijke uitkomst van het beleid kan men bij nadere beschouwing opvatten als de werkelijke bedoeling van dat beleid. Het studiefinancieringsstelsel is niet bedoeld om studenten sneller en efficiënter te laten studeren, zoals aangekondigd, maar een bezuinigingsmaatregel. Ontwikkelingshulp is niet bedoeld om een zelfstandige economische ontwikkeling op gang te brengen, maar om afhankelijkheid te continueren. De internationale interventie in Joegoslavië was eigenlijk opgezet om de ontwikkeling van etnisch-homogene mini-staatjes te bevorderen. Ik weiger deze oplossing van het mysterie van de onbedoelde gevolgen te aanvaarden. Zij is gebaseerd op een te cynische houding tegenover politici, die om steun te verwerven andere doelstellingen formuleren dan zij nastreven, en op overschatting van hun manipulatieve talent. Ik geloof echt dat de etnische versplintering van Zuidoost-Europa door onze politici als een grote bedreiging wordt gezien. Des te mysterieuzer is het dat het optreden van de internationale gemeenschap nu juist bevordert.

Koen Kogh

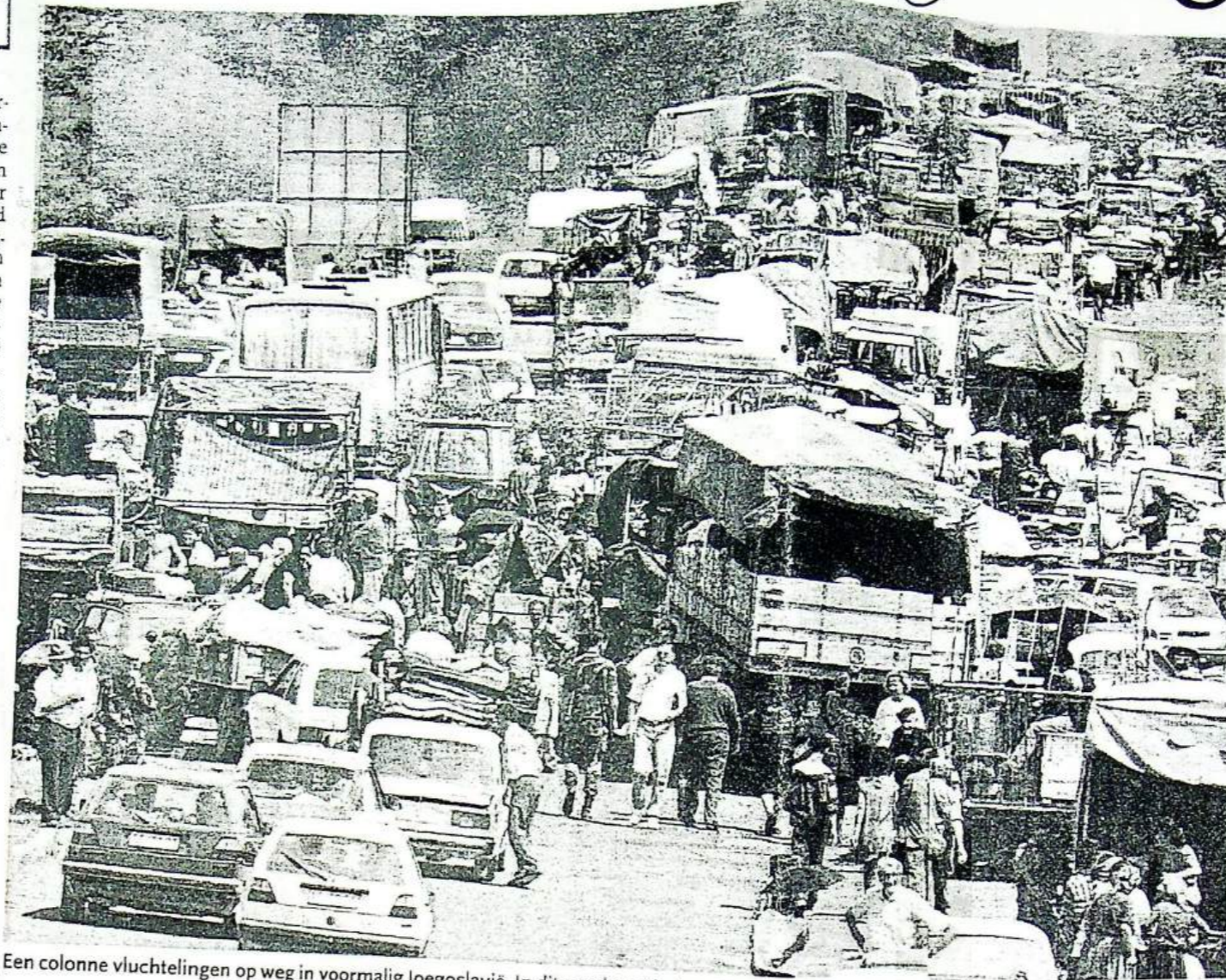
Oogkleppen zonder grenzen

Door Carel Brendel

DE BEELDEN waren verschrikkelijk. Vluchtelingen zochten in volgepakte auto's, op tractoren of te voet een veilig heenkomen, terwijl achter hun rug hun dorpen in brand werden gestoken door het oprukkende leger. Gewapende benden haalden achterblijvers uit hun huizen en executeerden in enkele dagen zo'n 2000 mensen. Waarnemers spraken van de 'grootste etnische zuivering sinds het begin van de oorlogen in voormalig Joegoslavië'. „Deze humanitaire ramp kan alleen worden afgewend als de internationale gemeenschap snel ingrijpt”, verklaarde een coördinator van de hulporganisatie Artsen zonder Grenzen.

De op dat moment grootste humanitaire ramp in het verscheurde land van Tito voltrok zich in augustus 1995. Bij een bliksemoffensief veroverde het Kroatische leger de Krajina terug op de Servische milities, die deze landstreek sinds 1991 beheersten. Ongeveer 200.000 Serviërs sloegen op de vlucht tijdens deze etnische zuivering. De Kroatische overheid belemmert sindsdien systematisch hun terugkeer, aldus de Vereniging voor Bedreigde Volken. „Midden in Europa voert Kroatië een apartheidspolitiek naar Zuid-Afrikaans voorbeeld”, schreef deze Duitse mensenrechtenorganisatie eind vorige maand nog in een rapport over het Kroatische optreden.

Wat deed de internationale gemeenschap? Helemaal niets. De verdrijving van de Serviërs van huis en haard paste namelijk niet in het selectieve denken, waarin politici en journalisten uitblinken vanaf het allereerste begin van de Joegoslavische crisis. De slachtoffers waren immers onderdanen van het Servische marionettenstaatje, dat door trawanten van de grote Balkan-schurk, de Servische leider Slobodan Milosevic, in de binnenlanden van Kroatië was gevestigd. En de daders waren volgelingen van de Kroatische

Een colonne vluchtelingen op weg in voormalig Joegoslavië. In dit geval gaat het om Serviërs, die uit de Krajina zijn verdreven.

Foto AP

president Franjo Tudjman, aanvoerder van een uiterst autoritair regime, dat ook in de Bosnische burgeroorlog niet voor misdaden terugdeinsde, maar wel een gerespecteerde bondgenoot was van de Verenigde Staten, Duitsland en de rest van Europa.

De massavlucht uit de Krajina is inmiddels vrijwel vergeten; gereduceerd tot een voetnoot bij de lange en sombere lijst van misdaden in ex-Joegoslavië. Ze werd overigens voorafgegaan door een omvangrijke Servische terreur, waarvoor 80.000 Kroatische inwoners van de Krajina op de vlucht waren geslagen. Ongeveer

10.000 Kroaten zijn vermoord of worden vermist, zo meldt hetzelfde rapport van de Vereniging voor Bedreigde Volken.

Deze kleine mensenrechtenorganisatie kan niet zo snel worden beschuldigd van eenzijdig denken. De afgelopen dagen sloeg zij diverse keren alarm wegens de afschuwelijke gebeurtenissen in Kosovo. Voor deze club is moord gewoon moord en maakt het niet uit of de slachtoffers Albanezen, Kroaten, Serviërs of Bosniërs dan wel Tibetanen of Koerden zijn.

Daarmee is de Vereniging voor Bedreigde Volken een roepende in een woestijn van vooringeno-

men zwartwitdenkers. Terwijl de Joegoslavische bevolking zich op het oog als één man achter president Milosevic schaart (en niets wil weten van Servische gruweldaden in Bosnië en Kosovo) roepen de NAVO-bondgenoten hem eensgezind uit tot de kwade genius, die zijn macht vestigt over de rug van 'onschuldige' moslims en Albanezen. In HP/De Tijd gaf de Nijmeegse polemoloog Leon Wecke een aardig inzicht over de werking van dit mechanisme: „De Serven vertegenwoordigen het kwaad, de andere partijen zijn de arme slachtoffers. Wij hebben een autistisch vijandbeeld, een

beeld dat praktisch niet meer aan de werkelijkheid getoetst kan worden. De actoren willen dat ook niet, want dat komt niet van pas. Er wordt gehandeld volgens een in het eigen brein gecreëerde figuur en dat leidt tot selectieve waarneming.”

Het selectieve denken is overigens geen product van het Joegoslavische conflict, maar al zo oud als de geschiedenis. Het Oude Testament kent door God goedgekeurde en zelfs aangemoedigde moordpartijen, en moordpartijen waarover die zelfde God zeer vertoerd was. Overal waar twee partijen in conflict zijn, geldt het spreek-

woord van de balk in het eigen oog en de splinter in dat van anderen.

De geschiedenisboeken (en heus niet alleen de Servische) staan vol eenzijdig uitgelegde of weggelaten feiten. De moord op 40 katholieken na de inname van Den Briel op 1 april 1572 kwam niet voor in het protestantse lesboekje, maar deze geuzenmisdadaad werd breed uitgemeten in de katholieke boekjes. De 'verrader' Balthazar Gerards, die een 'terroristische' moordaanslag pieegde op de 'rechtschapen' Willem van Oranje, werd in zijn Oost-Franse geboortestreek als 'een held voor het geloof' geëerd. Voor een ander beeld van de Vader des Vaderlands hoeven we niet ver te reizen. In de Vlaamse visie geldt hij als een 'draaikont', die de zuidelijke gewesten offerde aan de belangen van de Hollandse kooplieden.

De Verlichting en de moderne wetenschap hebben geen einde kunnen maken aan dit soort denkwijzen. Met een 'autistisch vijandbeeld' voor ogen slachten miljoenen Europeanen elkaar af in de loopgraven en werden etnische zuiveringen een vast patroon bij het uitvechten van territoriale conflicten. Turken versus Armeniërs; Duitsers versus joden en Slaven; Russen, Polen en Tsjechen versus Duitsers; om drie van de ergste zuiveringen van deze eeuw te noemen.

De verdeling van de wereld in twee onverzoenlijke machtsblokken wakkerde dit selectieve denken nog eens aan. De uitkijkplaats — West of Oost — en het merk van de verrekijker — NAVO of Warschau Pact — gingen een overheersende rol spelen bij de waarnemingen. Onvrede met de eigen samenleving kon er toe leiden dat mensen het ene selectieve beeld inruimden voor het andere.

Zo gingen in westerse landen honderdduizenden demonstranten de straat op tegen de Amerikaanse misdaden in Vietnam. Velen van hen waren door hun boosheid zo verblind, dat ze moorddadige regimes in Rusland of China gingen verheerlijken, of zich lieten inpakken door de dictaturen

op Cuba of in de DDR. De verhalen over Siberische kampen en onderdrukking in satellietstaten werden terzijde geschoven als Amerikaanse propaganda.

Op hun beurt toonden talloze bestrijders van het communisme zich blind voor de ellende die de Amerikanen met hun bommen en napalmgranaten in Vietnam aanrichtten. In hun wereldbeeld paste het niet dat onze bevrijder in andere landen meer als woestiers optrad.

Gelijk op met de selectieve waarneming werkt het mechanisme van 'de vijand van mijn vijand is mijn vriend'. Van dit principe profiteerde Pol Pot, die verantwoordelijk was voor de Killing Fields van Cambodja. Een Vietnamese invasie bracht deze massamoordenaar ten val, maar omdat Vietnam 'niet deugde' verleende de VS steun aan de Rode Khmer-guerrilla's van Pol Pot. Ook Saddam Hussein kon jaren lang floreren als 'goede vriend'. De VS was in de jaren 80 zwaar getraumatiseerd door de langdurige gijzeling in zijn ambassade in de Iraanse hoofdstad Teheran. De aanval van Irak op het buurland Iran werd daarom hartelijk gedoogd door Washington. De waarschuwing van Midden-Oostenexperts, dat de gifgasstrooier Saddam op termijn voor veel meer ellende zou zorgen dan de ayatollahs, werd in de wind geslagen. Totdat Saddam het olierijke buurland Koeweit overrompelde en uitgroeide tot volksvijand nummer één. Behalve dan voor miljoenen inwoners van Arabische landen, voor wie de vijand van Israël en de VS juist een good guy moest zijn, ongeacht zijn staat van dienst.

Overigens, door de beelden uit (voormalig) Joegoslavië moet je haast gaan geloven dat daar alleen nog maar door haat en moordzucht verteerde geweldplegers rondlopen.

Over de echte heiden, die redelijk blijven denken en hun medemens in de moeilijkste omstandigheden beschermen, lezen we weinig of niets. Willen we hen niet zien door onze selectieve waarneming?

Serviërs wijten moord Bulatovic aan Westen

11-2-2009
Na de teraardebestelling van de vermoorde Joegoslavische minister van Defensie Pavle Bulatovic hebben Servische nationalistengisteren opnieuw zware beschuldigingen aan het adres van het Westen geuit.

De voorzitter van de Servische Radicale Partij, Vojislav Seselj, noemde de moord een daad van staatterrorisme van de Verenigde Staten en het Westen tegen Joegoslavië. De onafhankelijke media in Joegoslavië maakte hij uit voor verraders en beschuldigde hij van medeplichtigheid.

Bulatovic werd maandag in een restaurant in Belgrado vermoord. Over verdachten of de toedracht is nog niets bekend. Bulatovic werd gisteren in zijn geboortedorp Gornji Rovci in Montenegro begraven. (AP)

'Tijdelijk losgemaakt' Koštunica gehekeld om Bosnië-rede

SARAJEVO, 13 SEPT. De Joegoslavische president Vojislav Koštunica en een van zijn medewerkers hebben zich de boosheid van de internationale gemeenschap op de hals gehaald met opmerkingen over de Servische Republiek in Bosnië.

Koštunica stak zaterdag in het kader van zijn campagne voor de Servische presidentsverkiezingen een toespraak af waarin hij de Servische Republiek in Bosnië bestempelde als „een deel van onze familie dat ons heel dierbaar is, dat heel dicht bij ons staat en dat slechts tijdelijk van ons is losgemaakt, maar dat altijd van ons zal zijn, en in ons hart zal zijn”. Zijn medewerker Dragan Maršićanin, chef van zijn verkiezingsstaf en vice-voorzitter van zijn partij, zei deze week in een Servische krant dat de vereniging van Servië en de Servische Republiek in Bosnië „het historische en lange-termijnbelang van het Servische volk” is.

Beide opmerkingen hebben kwaad bloed gezet, omdat ze suggereren dat Koštunica – grootste favoriet bij de komende Servische presidentsverkiezingen – de territoriale integriteit van Bosnië niet erkent: als de Servische Republiek „tijdelijk” niet bij Servië hoort maakt Servië kennelijk aanspraak op dat deel van Bosnië.

In een gezamenlijke verklaring van in Bosnië werkzame internationale organisaties stond gisteren: „We beschouwen dit als de

ergste vorm van goedkope en onverantwoordelijke verkiezingsretoriek, die duidelijk strijdig is met het beleid van de Joegoslavische regering en de internationale verdragen die Joegoslavië heeft getekend.” De woordvoerder van Pad-dy Ashdown, de internationale bestuurer van Bosnië, zei dat Koštunica „het nationalisme en het verleden tot verkiezingsthema's heeft gemaakt, in plaats van hervormingen voor een betere toekomst.” Javier Solana zei namens de EU dat Bosnië „een stabiele ver-enigde staat met internationaal erkende grenzen is”. De Bosnische regering sprak van „een vinger in het oog van de pogingen vertrouwen op te bouwen tussen Bosnië en Joegoslavië”. Bosnische parlementariërs eisten een openbaar excuus. Koštunica, in New York voor de Algemene Vergadering van de VN, zei dat zijn uitspraken „door sommige Bosnische functionarissen foutief en op kwaadaardige wijze zijn geïnterpreteerd”. Hij had „in-zijn geïnterpreteerd”. Hij had „in-tegratie op het oog, niets meer dan zorgdheid over het lot van verdeelde families, verdeelde naties”. (Reuters, AP, AFP)

Macedoniërs angstig naar de stembus

EEN JAAR GELEDEN beheersten pantservoertuigen de lege straten van de West-Macedonische stad Tetovo. Nu lijkt het straatbeeld weer als vanouds. Op de markt doen Slavisch-Macedonische vrouwen in lange grijze regenjassen zij aan zij hun inkopen. Toch is de situatie niet normaal. Elke dag zijn er in en rond Tetovo schietpartijen.

Dinsdag werd een tandarts vermoord. Woensdag werden twee werknemers van een school ontvoerd en gisteren werd een Albanese agent doodgeschoten bij een aanval van gewapende mannen op een politiestation. De aanslag op de politiemanager was niet de eerste sinds het vredesakkoord van vorig jaar. Eind augustus werden al twee agenten doodgeschoten in het nabijgelegen Gostivar.

Het criminele geweld is deels een gevolg van het gebrek aan gezag van de politie. Volgens het vredesakkoord van Ohrid, dat een jaar geleden een eind maakte aan het geweld tussen Albanese rebellen en het leger, moest er een nieuwe, multi-etnische politiemacht gaan patrouilleren in de gebieden die in de maanden daarvoor onder controle van de Albanese UCK-rebellen waren gekomen.

Toch komt er van wetshandhaving nog niets terecht, want uit angst voor escalatie arresteert de politie er geen Albanese. „Het hele westen van Macedonië is ten

In een sfeer van spanning en geweld kiezen de Macedoniërs zondag een nieuw parlement. Aanslagen, ontvoeringen en moorden zijn aan de orde van de dag.

MONE SLINGERLAND

prooi aan anarchie,” zegt Nebojsa Karapejovski, de hoofdredacteur van het kritische Macedonisch-talige radiostation *Kanal Plus Forte*. „Iedereen kan hier elk moment een wapen gebruiken. En bijna iedereen hier heeft een wapen.”

De Navo-troepen in Macedonië hebben een beperkt mandaat. Ze beschermen alleen de internationale waarnemers, die toezien op de uitvoering van het vredesakkoord en op het verloop van de verkiezingen van zondag.

De aanslagen op de politiestations lijken echter een politiek motief te hebben. De Albanese splintergroep Ana, die zich tegen 'Ohrid' keert, zou Albanese agenten afstraffen die aan de multi-etnische politiemacht deelnemen.

Daarnaast verdenken veel Macedoniërs en Albanese de grote regeringspartijen ervan achter de aanslagen te zitten. De

nationalistische VMRO-DPMNE van de Slavische Macedoniërs en de nationalistische PDSH, de Democratische Partij van Albanese, zouden beiden op verlies afstevenden. Zij zouden onrust zaaien om de kiezers terug te winnen of zo bang te maken dat ze helemaal niet gaan stemmen, wat fraude zou vergemakkelijken.

Zowel Slavische Macedoniërs als Albanese zijn de jarenlange corruptie van VMRO-premier Ljubco Georgievski en de tweede man van de PDSH, Menduh Thaci, beu. Onder Albanese is daarom de BDI-partij (Democratische Unie voor Integriteit) in opkomst, die geleid wordt door de voormalige UCK-opperbevelhebber Ali Ahmeti. Deze partij profiteert van Ahmeti's populariteit, maar heeft bovendien een uitgebreid economisch programma en een moderne verkiezingscampagne.

Irfan, een bouwvakker die zich vorig jaar bij het UCK aansloot, hoopt dat Ahmeti een einde zal maken aan de corruptiepraktijken van de politici van de Albanese PDSH-partij. „Toen ik bij het UCK zat, hamerde Ahmeti op discipline,” herinnert hij zich. „De ontvoeringen en aanslagen op burgers gebeurden in de gebieden die onder bevel stonden van commandant Leka. En die heeft zich na de oorlog bij de PDSH aangesloten.”

Hoewel Ali Ahmeti tijdens de campagne gematigde taal bezigt, ziet de overgrote meerderheid van de Slavische Macedo-

niërs hem echter als 's lands grootste terrorist. Zij gruwen al van het vooruitzicht dat Ahmeti een zetel krijgt in het Macedonische parlement, laat staan een plaats in een toekomstige regering.

Mocht Ahmeti aan een regeringscoalitie deelnemen, dan zou dit alleen kunnen met de Slavische oppositiepartij, de SDSM (Sociaaldemocratische Unie van Macedonië), de grootste partij van de lijstverbinding 'Coalitie voor Macedonië-Samen'. Aanvoerder Branko Crvenkovski van de SDSM haalt in zijn campagne uit naar de hebbzucht van premier Ljubco Georgievski, die het Macedonische telecombedrijf en de olieraffinerij Oka aan het buitenland verkocht en daarvoor vele miljoenen aan commissies zou hebben geïncasseerd.

Toch steunen Macedoniërs de SDSM-partij, de opvolger van de oude communistische partij, niet van harte. Velen herinneren zich de bankschandalen en andere onregelmatigheden tijdens de privatiseringsperiode, begin jaren negentig, toen de SDSM de regering leidde.

De presidentsverkiezingen van 1999 verliepen evenmin eerlijk. Vage lieden in paramilitaire uniformen intimideerden de kiezers in de stembureaus. Bij de parlementsverkiezingen van zondag vrezden veel Macedoniërs dat dezelfde figuren nu in burger aanwezig zullen zijn. De achthonderd internationale waarnemers zullen dat niet snel in de gaten hebben.

Macedoniërs voerden een vuile campagne

De Macedoniërs kiezen zondag een nieuw parlement. De verkiezingscampagne was uitgesproken vuil: veel aanslagen, veel doden. Buitenlanders en journalisten heten 'verraders'.

Door onze correspondent
YAËL VINCKX

SKOPJE, 13 SEPT. Edward Joseph is terug in Macedonië. De Amerikaan, opsteller van een rapport over corruptie in de Macedonische regering, ontvluchtte vorige week het land na bedreigingen aan het adres van zijn vriendin. Die zou betalen voor Josephs kritiek op de corrupte autoriteiten. „Ik ben de

verpersoonlijking van het buitenlandse kwaad geworden”, aldus Joseph.

De krantenkoppen liegen er niet om: Edward Joseph is een verrader die een complot smeedt tegen onze regering. Zijn foto heeft inmiddels op vele voorpagina's geprikt. De bezoekers van het café herkennen hem dan ook. Out, sissen ze in het voorbijgaan tegen Joseph.

Edward Joseph, werkzaam voor de internationaal zeer gewaardeerde denktank International Crisis Group, is niet de enige buitenlander die erop uit zou zijn de regering ten val te brengen. Het nieuwe tijdschrift *Manifest* somt in een artikel een aantal andere verraders op: het eveneens zeer gerespecteerde Institute for War and Peace Reporting, de anti-corruptie-ngo Transparency International en het Macedonische tijdschrift *F*

bijvoorbeeld. De filantroop George Soros heet „een piraat” die met speculatie „al vele landen heeft gestabiliseerd en beroofd”. Manifest geeft zelfs naam en adres van enkele Macedoniërs die voor buitenlandse organisaties werken. Alleen de roep om voor eigen rechter te spelen ontbreekt nog.

De regering van de nationalistische premier Ljubco Georgievski onderneemt niets tegen de stemmingmakerij. Integendeel, ze moedigt die zelfs aan. De minister van Binnenlandse Zaken kondigde onlangs de arrestatie aan van journalisten die „Westerse scenario's verspreiden die leiden tot de vernietiging van onze regering”. De hoofdredacteur van het kritische tijdschrift *Forum* liet daarop weten op de arrestatielijst te staan.

Het zijn de sprongen van een kat in het nauw. Georgievski's partij,

de VMRO, stevent af op een groot verlies in de parlementsverkiezingen. Veel Macedoniërs zijn de premier meer dan zat. Ze vinden hem een slapjanus die tijdens een gewapend conflict met Albanese rebellen vorig jaar te veel concessies aan de Albanese minderheid in Macedonië heeft gedaan. Maar ze vinden hem bovenal een corrupte zakenvuller.

Met forse uithalen naar „de vijfde colonne van internationale krachten”, zoals Manifest het uitdrukt, probeert Georgievski het tijt keren. De internationale gemeenschap heeft Macedonië in de ellende gestort, luidt zijn boodschap. Hij zelf is onschuldig. Moest hij niet onder sterke druk van het Westen een vredesakkoord met de Albanese extremisten tekenen? En schortte het Internationaal Monetair Fonds niet alle on-

derhandelingen op waarop de beloofde hulp gelden stagneerden?

De internationale gemeenschap houdt het hart vast. Iedere dag zonder incidenten is meegenomen, zegt een Westerse diplomaat. Maar veel dagen zonder incidenten zijn er niet. De afgelopen weken werden twee Macedonische agenten doodgeschoten, vonden twee Albanese burgers de dood, werden vijf Macedoniërs gegijzeld, haalden agenten Albanese vlaggen neer. Gisternacht werd nog een Albanese politierservist neergeschoten in een verlaten politiebureau. In internationale kringen vermoedt men de hand van Georgievski en de zijnen in veel van deze incidenten.

Het Westen zet vele middelen in. Zo zou secretaris-generaal George Robertson van de NAVO zelf premier Georgievski hebben veror-

donneerd op te houden met de provocaties. Ook dreigen de NAVO en de EU Macedonië uit te sluiten. Als Georgievski deze verkiezingen op een chaos laat uitlopen, wordt hij een internationale paria, aldus een diplomaat.

Maar de premier lijkt zich daar weinig van aan te trekken. Chaos kan hem goed uitkomen. Gematigde kiezers blijven in dat geval thuis; ze vinden de situatie te gevaarlijk of menen dat hun stem toch niets uitmaakt. Een lage opkomst betekent veel ongebruikte stembiljetten. En die kan de premier gebruiken om te sjoemelen met de uitslag, meent Edward Joseph, opsteller van het rapport over corruptie in de Georgievski's regering.

Waarnemers moeten zulke gesjoemel voorkomen. Meer dan achthonderd buitenlandse waar-

nemers zijn de afgelopen dagen aangekomen. Macedonië zelf levert nog eens enkele duizenden lokale monitoren.

Journalisten en buitenlanders liggen niet voor het eerst onder vuur in Macedonië. De leider van de mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch in Macedonië zag zichzelf vorig jaar, daags voor de publicatie van een rapport over de schending van mensenrechten, op de staatstelevisie. Deze man vertelt leugens over ons land, luidde de tekst. Een Amerikaanse journalist werd gefotografeerd in het bijzijn van Albanese strijders. Zijn foto belandde op de voorpagina van de staatskrant onder de kop 'Amerikaanse journalist blijkt verrader'. Beiden verlieten, net als Edward Joseph vorige week, hals-overkop voor enige tijd Macedonië.

'Tijdelijk losgemaakt' Koštunica gehekeld om Bosnië-rede

SARAJEVO, 13 SEPT. De Joegoslavische president Vojislav Koštunica en een van zijn medewerkers hebben zich de boosheid van de internationale gemeenschap op de hals gehaald met opmerkingen over de Servische Republiek in Bosnië.

Koštunica stak zaterdag in het kader van zijn campagne voor de Servische presidentsverkiezingen een toespraak af waarin hij de Servische Republiek in Bosnië bestempelde als „een deel van onze familie dat ons heel dierbaar is, dat heel dicht bij ons staat en dat slechts tijdelijk van ons is losgemaakt, maar dat altijd van ons zal zijn, en in ons hart zal zijn”. Zijn medewerker Dragan Maršićanin, chef van zijn verkiezingsstaf en vice-voorzitter van zijn partij, zei deze week in een Servische krant dat de vereniging van Servië en de Servische Republiek in Bosnië „het historische en lange-termijnbelang van het Servische volk” is.

Beide opmerkingen hebben kwaad bloed gezet, omdat ze suggereren dat Koštunica – grootste favoriet bij de komende Servische presidentsverkiezingen – de territoriale integriteit van Bosnië niet erkent: als de Servische Republiek „tijdelijk” niet bij Servië hoort, maakt Servië kennelijk aanspraak op dat deel van Bosnië.

In een gezamenlijke verklaring van in Bosnië werkzame internationale organisaties stond gisteren: „We beschouwen dit als de

ergste vorm van goedkope en onverantwoordelijke verkiezingsretoriek, die duidelijk strijdig is met het beleid van de internationale verdragingen die Joegoslavië heeft geteund. De woordvoerder van Pad-edy Ashdown, de internationale bestuurer van Bosnië, zei dat Koštunica „het nationalisme en het verleden tot verkiezingsthema's heeft gemaakt, in plaats van hervormingen voor een betere toekomst.” Javier Solana zei namens de EU dat Bosnië „een stabiele verenigde staat met internationaal erkende grenzen is”. De Bosnische regering sprak van „een vinger in het oog van de pogingen vertrouwen op te bouwen tussen Bosnië en Joegoslavië”. Bosnische parlementariërs eisten een openbaar excuus. Koštunica, in New York voor de Algemene Vergadering van de VN, zei dat zijn uitspraken „door sommige Bosnische functionarissen foutief en op kwaadaardige wijze zijn geïnterpreteerd”. Hij had „integriteit op het oog, niets meer dan dat” en hij had gesproken „uit bezorgdheid over het lot van verdeelde families, verdeelde naties”. (Reuters, AP, AFP)

Macedoniërs angstig naar de stembus

EEN JAAR GELEDEN beheersten pantservoertuigen de lege straten van de West-Macedonische stad Tetovo. Nu lijkt het straatbeeld weer als vanouds. Op de markt doen Slavisch-Macedonische vrouwen in het zwart en Albanese vrouwen in lange grijze regenjassen zij aan zij hun inkopen. Toch is de situatie niet normaal. Elke dag zijn er in en rond Tetovo schietpartijen.

Dinsdag werd een tandarts vermoord. Woensdag werden twee werknemers van een school ontvoerd en gisteren werd een Albanese agent doodgeschoten bij een aanval van gewapende mannen op een politiestation. De aanslag op de politiemanager was niet de eerste sinds het vredesakkoord van vorig jaar. Eind augustus werden al twee agenten doodgeschoten in het nabijgelegen Gostivar.

Het criminele geweld is deels een gevolg van het gebrek aan gezag van de politie. Volgens het vredesakkoord van Ohrid, dat een jaar geleden een eind maakte aan het geweld tussen Albanese rebellen en het leger, moest er een nieuwe, multi-etnische politiemacht gaan patrouilleren in de gebieden die in de maanden daarvoor onder controle van de Albanese UCK-rebellen waren gekomen.

Toch komt er van wetshandhaving nog niets terecht, want uit angst voor escalatie arresteert de politie er geen Albanese. „Het hele westen van Macedonië is ten

In een sfeer van spanning en geweld kiezen de Macedoniërs zondag een nieuw parlement. Aanslagen, ontvoeringen en moorden zijn aan de orde van de dag.

MONE SLINGERLAND

prooi aan anarchie,” zegt Nebojsa Karapejovski, de hoofdredacteur van het kritische Macedonisch-talige radiostation *Kanal Plus Forte*. „Iedereen kan hier elk moment een wapen gebruiken. En bijna iedereen hier heeft een wapen.”

De Navo-troepen in Macedonië hebben een beperkt mandaat. Ze beschermen alleen de internationale waarnemers, die toezien op de uitvoering van het vredesakkoord en op het verloop van de verkiezingen van zondag.

De aanslagen op de politiestations lijken echter een politiek motief te hebben. De Albanese splintergroep Ana, die zich tegen 'Ohrid' keert, zou Albanese agenten afstraffen die aan de multi-etnische politiemacht deelnemen.

Daarnaast verdenken veel Macedoniërs en Albanese de grote regeringspartijen ervan achter de aanslagen te zitten. De

nationalistische VMRO-DPMNE van de Slavische Macedoniërs en de nationalistische PDSH, de Democratische Partij van Albanese, zouden beiden op verlies afstevenden. Zij zouden onrust zaaien om de kiezers terug te winnen of zo bang te maken dat ze helemaal niet gaan stemmen, wat fraude zou vergemakkelijken.

Zowel Slavische Macedoniërs als Albanese zijn de jarenlange corruptie van VMRO-premier Ljubco Georgievski en de tweede man van de PDSH, Menduh Thaci, beu. Onder Albanese is daarom de BDI-partij (Democratische Unie voor Integriteit) in opkomst, die geleid wordt door de voormalige UCK-opperbevelhebber Ali Ahmeti. Deze partij profiteert van Ahmeti's populariteit, maar heeft bovendien een uitgebreid economisch programma en een moderne verkiezingscampagne.

Irfan, een bouwvakker die zich vorig jaar bij het UCK aansloot, hoopt dat Ahmeti een einde zal maken aan de corruptiepraktijken van de politici van de Albanese PDSH-partij. „Toen ik bij het UCK zat, hamerde Ahmeti op discipline,” herinnert hij zich. „De ontvoeringen en aanslagen op burgers gebeurden in de gebieden die onder bevel stonden van commandant Leka. En die heeft zich na de oorlog bij de PDSH aangesloten.”

Hoewel Ali Ahmeti tijdens de campagne gematigde taal bezigt, ziet de overgrote meerderheid van de Slavische Macedo-

niërs hem echter als 's lands grootste terrorist. Zij gruwen al van het vooruitzicht dat Ahmeti een zetel krijgt in het Macedonische parlement, laat staan een plaats in een toekomstige regering.

Mocht Ahmeti aan een regeringscoalitie deelnemen, dan zou dit alleen kunnen met de Slavische oppositiepartij, de SDSM (Sociaaldemocratische Unie van Macedonië), de grootste partij van de lijstverbinding 'Coalitie voor Macedonie-Samen'. Aanvoerder Branko Crvenkovski van de SDSM haalt in zijn campagne uit naar de hebbzucht van premier Ljubco Georgievski, die het Macedonische telecombedrijf en de olieraffinaderij Okta aan het buitenland verkocht en daarvoor vele miljoenen aan commissies zou hebben geïncasseerd.

Toch steunen Macedoniërs de SDSM-partij, de opvolger van de oude communistische partij, niet van harte. Velen herinneren zich de bankschandalen en andere onregelmatigheden tijdens de privatiseringsperiode, begin jaren negentig, toen de SDSM de regering leidde.

De presidentsverkiezingen van 1999 verliepen evenmin eerlijk. Vage lieden in paramilitaire uniformen intimideerden de kiezers in de stembureaus. Bij de parlementsverkiezingen van zondag vreezen veel Macedoniërs dat dezelfde figuren nu in burger aanwezig zullen zijn. De achthonderd internationale waarnemers zullen dat niet snel in de gaten hebben.

Macedoniërs voerden een vuile campagne

De Macedoniërs kiezen zondag een nieuw parlement. De verkiezingscampagne was uitgesproken vuil: veel aanslagen, veel doden. Buitenlanders en journalisten heten 'verraders'.

Door onze correspondent YAËL VINCKX

SKOPJE, 13 SEPT. Edward Joseph is terug in Macedonië. De Amerikaan, opsteller van een rapport over corruptie in de Macedonische regering, ontvluchtte vorige week het land na bedreigingen aan het adres van zijn vriendin. Die zou betalen voor Josephs kritiek op de corrupte autoriteiten. „Ik ben de

verpersoonlijking van het buitenlandse kwaad geworden”, aldus Joseph.

De krantenkoppen liegen er niet om: Edward Joseph is een verrader die een complot smeedt tegen onze regering. Zijn foto heeft inmiddels op vele voorpagina's geprikt. De bezoekers van het café herkennen hem dan ook. Out, sissen ze in het voorbijgaan tegen Joseph.

Edward Joseph, werkzaam voor de internationaal zeer gewaardeerde denktank International Crisis Group, is niet de enige buitenlander die erop uit zou zijn de regering ten val te brengen. Het nieuwe tijdschrift *Manifest* somt in een artikel een aantal andere verraders op: het eveneens zeer gerespecteerde Institute for War and Peace Reporting, de anti-corruptie-ngo Transparency International en het Macedonische tijdschrift *F*

bijvoorbeeld. De filantroop George Soros heet „een piraat” die met speculatie „al vele landen heeft destabiliseerd en beroofd”. Manifest geeft zelfs naam en adres van enkele Macedoniërs die voor buitenlandse organisaties werken. Alleen de roep om voor eigen rechter te spelen ontbreekt nog.

De regering van de nationalistische premier Ljubco Georgievski onderneemt niets tegen de stemmingmakerij. Integendeel, ze moedigt die zelfs aan. De minister van Binnenlandse Zaken kondigde onlangs de arrestatie aan van journalisten die „Westerse scenario's verspreiden die leiden tot de vernietiging van onze regering”. De hoofdredacteur van het kritische tijdschrift *Forum* liet daarop weten op de arrestatielijst te staan.

Het zijn de sprongen van een kat in het nauw. Georgievski's partij,

de VMRO, stevent af op een groot verlies in de parlementsverkiezingen. Veel Macedoniërs zijn de premier meer dan zat. Ze vinden hem een slapjanus die tijdens een gewapend conflict met Albanese rebellen vorig jaar te veel concessies aan de Albanese minderheid in Macedonië heeft gedaan. Maar ze vinden hem bovendien een corrupte zakenvuller.

Met forse uithalen naar „de vijfde colonne van internationale krachten”, zoals Manifest het uitdrukt, probeert Georgievski het tijt keren. De internationale gemeenschap heeft Macedonië in de ellende gestort, luidt zijn boodschap. Hij zelf is onschuldig. Moest hij niet onder sterke druk van het Westen een vredesakkoord met de Albanese extremisten tekenen? En schortte het Internationaal Monetair Fonds niet alle on-

derhandelingen op waarop de beloofde hulpvelden stagneerden?

De internationale gemeenschap houdt het hart vast. Iedere dag zonder incidenten is meegenomen, zegt een Westerse diplomaat. Maar veel dagen zonder incidenten zijn er niet. De afgelopen weken werden twee Macedonische agenten doodgeschoten, vonden twee Albanese burgers de dood, werden vijf Macedoniërs gegijzeld, haalden agenten Albanese vlaggen neer. Gisternacht werd nog een Albanese politierservist neergeschoten in een verlaten politiebureau. In internationale kringen vermoedt men de hand van Georgievski en de zijnen in veel van deze incidenten.

Het Westen zet vele middelen in. Zo zou secretaris-generaal George Robertson van de NAVO zelf premier Georgievski hebben veror-

donneerd op te houden met de provocaties. Ook dreigen de NAVO en de EU Macedonië uit te sluiten. Als Georgievski deze verkiezingen op een chaos laat uitlopen, wordt hij een internationale paria, aldus een diplomaat.

Maar de premier lijkt zich daar weinig van aan te trekken. Chaos kan hem goed uitkomen. Gematigde kiezers blijven in dat geval thuis; ze vinden de situatie te gevaarlijk of menen dat hun stem toch niets uitmaakt. Een lage opkomst betekent veel ongebruikte stembiljetten. En die kan de premier gebruiken om te sjoemelen met de uitslag, meent Edward Joseph, opsteller van het rapport over corruptie in de Georgievski's regering.

Waarnemers moeten zulk gesjoemel voorkomen. Meer dan achthonderd buitenlandse waar-

nemers zijn de afgelopen dagen aangekomen, Macedonië zelf levert nog eens enkele duizenden lokale monitoren.

Journalisten en buitenlanders liggen niet voor het eerst onder vuur in Macedonië. De leider van de mensenrechtenorganisatie Human Rights Watch in Macedonië zag zichzelf vorig jaar, daags voor de publicatie van een rapport over de schending van mensenrechten, op de staats televisie. Deze man vertelt leugens over ons land, luidde de tekst. Een Amerikaanse journalist werd gefotografeerd in het bijzijn van Albanese strijders. Zijn foto belandde op de voorpagina van de staatskrant onder de kop 'Amerikaanse journalist blijkt verrader'. Beiden verlieten, net als Edward Joseph vorige week, halsoverkop voor enige tijd Macedonië.

Fairness & Accuracy In Reporting 130 W. 25th Street New York, NY 10001

Men het Net
gehaald
met vs. pp.
Nelly K

MEDIA ADVISORY:

Washington Post a "Useful Tool" for NATO?**Paper's coverage distorts facts about Kosovo war crimes charges**

January 28, 2000

When a group of prominent international legal scholars filed a war crimes complaint against NATO for its actions in Yugoslavia, the **Washington Post's** coverage (1/20/00) was dismissive—demonstrating a poor grasp of international law and the war in Yugoslavia, and relying on an "expert" with a blatant and unmentioned conflict of interest.

The scholars, led by Professor Michael Mandel of York University in Toronto, sent a detailed legal brief to the U.N.-sponsored International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY), arguing that NATO leaders committed serious violations of international law during the 78-day bombing campaign against Yugoslavia last year.

The **Post** article, by Paris correspondent Charles Trueheart, curtly dismissed the legal case against NATO: "Most legal scholars say the professors have a pretty weak case, noting that accidental civilian deaths caused by NATO bombs fail to meet the commonly accepted standard for war crimes. Even so, the legal campaign against the Western alliance has taken on a life of its own." The piece goes on to claim that "even the Tribunal's most ardent champions in the human rights community and elsewhere are worried that the case may have damaged its reputation through an exercise in dangerous relativism."

Yet only one such "legal scholar" or member of the "human rights community" is quoted by Trueheart: Professor Paul Williams of American University, who is identified simply as a "war crimes expert." Nowhere in the article is it disclosed that Williams, a former State Department lawyer, is currently a paid lobbyist for the "provisional government of Kosovo" in Washington.

There's no evidence in Trueheart's article that he made a genuine effort to determine whether, in fact, other jurists or human rights experts support Mandel's view that NATO violated international law during its Kosovo campaign. Trueheart could have examined Human Rights Watch's recent announcement that that it will send detailed reports to the Tribunal arguing that NATO's target selections were "disproportionate and should be found violations of international humanitarian law." (**London Guardian**, 1/7/00)

Trueheart might also have noted that no less a "champion" of the Tribunal than its former President and presiding judge, Antonio Cassese, has expressed the view (**European Journal of International Law**, #1/99) that NATO violated the United Nations Charter by attacking Yugoslavia without a mandate from the U.N. Security Council: "The breach of the United Nations Charter occurring in this instance cannot be termed minor. The action of NATO countries radically departs from the Charter system for collective security." (Cassese did add that in his view a moral case could be made for NATO's intervention.)

In fact, judging by Trueheart's assertions—"accidental civilian deaths caused by NATO bombs fail to meet the commonly accepted standard for war crimes"—he appears to be ignorant of either the nature of NATO's attacks on Yugoslavia or of the Geneva Convention statutes which make up the "commonly accepted standard for war crimes." This unfamiliarity is disturbing, since Trueheart regularly covers the ICTY for the **Post**.

The Geneva Conventions would *not* hold a bomber pilot criminally liable if a missile aimed at a military installation—say, an anti-aircraft gun or a munitions storage facility—drifted off-course and accidentally struck a village populated by civilians. Such accidents are not war crimes. In their complaint, Mandel and his colleagues do not cite such accidents as violations of the Geneva statutes. They point to other strikes that were deliberate attacks on civilian targets.

DIA ADVISORY: Washington Post a "Useful Tool" for NATO?

ally, some of the clearest evidence that some NATO strikes seriously breached the Geneva Conventions can be found in the **Washington Post's** own reporting. For example, a front-page article last year by military reporter Dana Priest ("Bombing by Committee: France Balked at NATO Targets," 9/20/99) recounted the decision-making processes behind several NATO targeting decisions. According to Priest, at one point, British "Foreign Secretary Robin Cook questioned strikes on power lines affecting a large hospital in Belgrade. But the group brought him around."

In another episode, shortly before a planned missile strike on the headquarters of Milosevic's ruling Socialist Party--which was located in a residential neighborhood of Belgrade--an internal memo assessing the likely civilian destruction was distributed among NATO leaders:

Next to a photograph of the party headquarters, the document said: "Collateral damage: Tier 3—high. Casualty Estimate: 50-100 Government/Party employees. Unintended Civ Casualty Est: 250—Apts in expected blast radius."

In short, NATO anticipated that the attack could, in the worst case, kill up to 350 people, including 250 civilians living in nearby apartment buildings.

Washington and London approved the target, but the French were reluctant, noting that the party headquarters also housed Yugoslav television and radio studios. "In some societies, the idea of killing journalists—well, we were very nervous about that," said a French diplomat."

Ultimately, Paris went along. But in going ahead with the attack, NATO appears to have directly breached Article 51 of the Geneva Convention (Protocol I), which prohibits any

attack which may be expected to cause incidental loss of civilian life, injury to civilians, damage to civilian objects, or a combination thereof, which would be excessive in relation to the concrete and direct military advantage anticipated.

The Socialist Party building was itself a civilian facility located hundreds of miles from the site of any military conflict. Asked by a reporter at the next day's press briefing what military rationale lay behind the party headquarters strike, NATO spokesman Jamie Shea could not name *any* specific military function. Instead, he declared that NATO considered "any aspect of the power structure" in Yugoslavia to be a legitimate target, adding that the party headquarters building "contains the propaganda machinery...of the ruling Socialist Party."

The reluctance expressed by British and French diplomats over these strikes apparently stemmed from their concern that the raids in question might represent violations of the Geneva Conventions—or at least that they would be perceived as such. In fact, NATO leaders repeatedly *admitted* that their strategy in attacking civilian targets was to terrorize the population in the hope that the Serbian public would turn against its government and pressure Milosevic to capitulate. In a May 24 interview with the **Washington Post**, U.S. Air Force Lt.-Gen. Michael Short explained the strategy:

"If you wake up in the morning and you have no power to your house and no gas to your stove and the bridge you take to work is down and will be lying in the Danube for the next 20 years, I think you begin to ask, 'Hey, Slobo, what's this all about? How much more of this do we have to withstand?' And at some point, you make the transition from applauding Serb machismo against the world to thinking what your country is going to look like if this continues."

Short's rather bowlderized list of examples of civilian destruction in Serbia does not fully explain the strategy: As the memorandum published by the **Post** showed, NATO expected its attack on Socialist Party headquarters to kill up to 250 neighboring residents as they slept.

In another instance, NATO spokesman Jamie Shea declared: "If President Milosevic really wants all of his population to have water and electricity, all he has to do is accept NATO's five conditions and we will stop this campaign." Statements like these have led Human Rights Watch executive director Kenneth Roth to declare (Letters, **London Guardian**, 1/12/00) his group's concern that

DIA ADVISORY: Washington Post a "Useful Tool" for NATO?

NATO bombed the civilian infrastructure not because it was making a significant contribution to the Yugoslav military effort but because its destruction would squeeze Serb civilians to put pressure on Milosevic to withdraw from Kosovo. Using military force in this fashion against civilians would violate the "principle of distinction"—a fundamental principle of international humanitarian law—which requires military force to be used only against military targets, not against civilians or civilian objects.

But if Trueheart and the **Post** appear uninterested in examining whether NATO violated international law during its Kosovo campaign, that does not mean they are uninterested in the subject of war crimes. In fact, the **Post** considers the Tribunal's activities to be major news when they are directed against NATO's enemies.

When the Tribunal handed down its indictment of Slobodan Milosevic last May, Trueheart's article ran on the front page. Since then, the **Post** has used the phrase "indicted war criminal" to describe Milosevic an average of about once a month. Yet the **Post** has made no serious attempt to evaluate whether our own government violated the laws of war in its air campaign last year.

When the Tribunal was first established, American policymakers hoped that just such a double standard would prevail in media coverage. As Michael Scharf, the State Department envoy who dealt with the Tribunal when it was created, wrote in the **Washington Post** (10/3/99) :

America's chief Balkans negotiator at the time, Richard Holbrooke, has acknowledged that the tribunal was widely perceived within the government as little more than a public relations device and as a potentially useful policy tool.... Indictments also would serve to isolate offending leaders diplomatically, strengthen the hand of their domestic rivals and fortify the international political will to employ economic sanctions or use force.... Indeed [the Milosevic indictment] became a useful tool in their [U.S. and Britain's] efforts to demonize the Serbian leader and maintain public support for NATO's bombing campaign.

It's bad enough that the international war crimes tribunal—much of whose funding comes directly from the U.S., in violation of the tribunal's own statutes (**New York Press**, 1/26/00)—can be described as a "useful tool" of Washington's foreign policy. The **Washington Post** should not serve the same function.

More on [Yugoslavia](#)

[FAIR Home](#) | [Search](#) | [Contact Us](#)

Join FAIR's e-mail list and we'll deliver action alerts directly to your e-mail account:

Your email address: Your name:

Solzhenitsyn: "Geen verschil tussen NAVO-acties en die van Hitler".

15-10-94

De Russische schrijver en nobelprijswinnaar Alexander Solzhenitsyn heeft verklaard dat de Navo-bombardementen op Joegoslavië moreel gesproken niet anders zijn dan de acties van Hitler. "Ik zie geen enkel verschil in gedrag tussen de Navo en Hitler", zo citeert Interfax nieuwsagentschap.

"De NAVO wil de wereld haar eigen orde opleggen en heeft Joegoslavië eenvoudig nodig als een voorbeeld: wij straffen Joegoslavië en de rest van de wereld trilt," zo verklaarde hij tegenover verslaggevers. Solzhenitsyn sprak na afloop van een bijeenkomst in de Lomonosov-universiteit te Moskou, waar hij een gouden medaille kreeg voor zijn literaire en historische bijdrage aan de Russische Academie voor Wetenschappen.

(AP)

"Ja, das Video läuft wesentlich schneller"

FR-Archiv vom 6.1.2000: Die Nato-Bombardierung eines Personenzugs wurde mit verfälschten Filmen und missverständlichen Worten gerechtfertigt

Von Arnd Festerling (Frankfurt a. M.)

Ein Computer der US Air Force hat zwei Videos des Bombenangriffs auf einen Zug während des Kosovo-Kriegs beim Überspielen gekürzt. Die Nato benutzte diese zu schnell laufenden Videos, um zu beweisen, dass die Bombardierung des Zuges wegen dessen schnellen Erscheinens ein unvermeidbarer Unfall war. Bei dem Angriff starben mindestens 14 Menschen.

Was geschah: Am 12. April 1999, kurz vor 12 Uhr mittags klinkte eine F 15 E "Strike Eagle" der US Air Force über Jugoslawien eine der beiden unter den Flügeln montierten videogesteuerten AGM-130 aus. Der Waffensystemoffizier (WSO) lenkte die raketentriebene Bombe mit einem kleinen Steuerknüppel zu der einige Kilometer entfernten Eisenbahnbrücke nahe der Ortschaft Grdelicka. Den Flug des 1300 Kilogramm schweren Geschosses überwachte er auf einem kleinen Monitor, dort sah er Bilder, die eine in der Spitze der AGM-130 montierte Videokamera aufnahm. Zur gleichen Zeit näherte sich der Personenzug Nr. 393 einigermaßen fahrplanmäßig der Brücke. Bombe und Zug kamen gleichzeitig in der Mitte der Brücke an. Niemand weiß, wie viele der 14 Menschen, die in dem Zug starben, in diesem Moment ihr Leben verloren. Denn das Flugzeug kehrte noch einmal zurück und schoss die zweite Bombe vom gleichen Typ ab. Auch diese traf die inzwischen von Rauch verhüllte Brücke. Auch diese traf den Zug, ausgerechnet da, wo kein Rauch war, ausgerechnet da, wo ein beim ersten Angriff nicht beschädigter Personenwaggon stand.

Aus den Protokollen der Nato: "Wir tun alles was wir können, um Kollateralschäden zu vermeiden", sagte der Nato-Oberkommandierende US-General Wesley Clark am nächsten Morgen, dem 13. April, auf der täglichen Nato-Presskonferenz in Brüssel. "Kollateralschäden" war die Bezeichnung für Schäden an Leib oder Leben, die Unbeteiligte bei Luftangriffen davontrugen. Der "Pilot", sagte Clark weiter, habe alle Hände voll zu tun gehabt, die Raketenbombe ins Ziel zu bringen.

Was die Nato nicht sagte: Der Pilot einer F 15 E hat überhaupt nichts mit der Lenkung der Waffe zu tun. Eben weil diese einige Aufmerksamkeit erfordert, gibt es an Bord des zweisitzigen "Taktischen Luftüberlegenheits-Kampfflugzeuges F 15 E" den Waffensystemoffizier, der sich ausschließlich mit der Steuerung der Raketenbombe beschäftigt. Vielleicht aber hatte sich Clark auch nur versprochen, denn er sagte auch, er habe persönlich mit dem "team" auf der US-Basis im italienischen Aviano geredet, das "direkt an der Operation beteiligt" war. Andererseits kommt niemand vom Fach auf die Idee, einen Waffensystemoffizier "Pilot" zu nennen, er ist nämlich keiner. Der Armeegeneral Clark tat es dennoch laufend und erweckte so den Eindruck, dass dieser Pilot alle Hände voll zu tun gehabt habe: das Flugzeug fliegen und die Bombe lenken. Der Zuhörer, der nicht weiß, dass der Angriff von einer F 15 E geflogen wurde und der sich in der Waffentechnik mutmaßlich schlechter auskennt als ein US-General, ist jedenfalls versucht zu glauben, dass es sich um einen einzigen Insassen des Fliegers handelt, der Bombe und Maschine zugleich steuern musste.

Aus den Protokollen der Nato: Am Ende der Pressekonferenz zeigte Clark den Journalisten zwei Videofilme, die von Kameras in den Nasen der beiden Raketenbomben aufgenommen worden sind (Sie stehen noch heute auf den Nato-Seiten im Internet zum Herunterladen unter www.nato.int/kosovo/video.htm). Weiter von "dem Piloten" sprechend wies er darauf hin, wie schnell der Zug ins Bild kam ("in weniger als einer Sekunde", sagte Clark) und beschrieb andererseits die Mühe, die der "Pilot" beim Steuern der Bombe hatte: Er habe zwei Fadenkreuze "zusammenbringen müssen".

Was die Nato nicht sagte: Clark gibt den Vorgang unrichtig wieder, denn der Waffensystemoffizier (WSO) muss die Fadenkreuze nicht zusammenbringen, das tut die Elektronik. Ein Fadenkreuz bezeichnet den Punkt, wo der Offizier die Bombe hinsteuert, das andere zeigt an, wo die Bombe hinfliegt. Es richtet sich automatisch nach dem Zielkreuz aus, das der WSO vorgibt.

Aus den Protokollen der Nato: Auf dem ersten Video sieht der Betrachter den extrem unruhigen Flug der Raketenbombe zur Brücke, man kann auf einer Straße rechts im Bild ein Auto fahren sehen, und dann kommt auf der Bahnlinie von links ein Personenzug schnell ins Bild gefahren. Etwas rechts der Brückenmitte trifft die Bombe den Zug, die letzten Bilder des Videos zeigen die Fenster eines Eisenbahnwaggons hinter den Metallverstreben der Brückenkonstruktion.

Was die Nato nicht sagte: Bei genauerer Betrachtung des Films fallen zwei Dinge auf. Erstens fehlt die Statusanzeige. Auf allen anderen von der Nato veröffentlichten Bombenvideos laufen am Bildrand technische Informationen für den WSO mit, darunter eine Uhr, die Sekunden zählt, mutmaßlich die seit dem Abschuss verstrichene Zeit. Gerade diese Statusanzeige fehlt auf den beiden Bombenvideos komplett; mit der Uhr fehlt aber auch der Beweis dafür, dass das Video in "Echtzeit" läuft. Außerdem fällt der "ruckelnde", "hektische" und wenig gleichmäßige Flug der eigentlich recht "trägen" Raketenbombe auf.

Da der Zug europäische Normwagen zieht, lässt sich einigermaßen genau errechnen, wie schnell er ist. Dazu wird ein Wegpunkt genommen und geschaut, wieviel Einzelbilder ein Waggon braucht, um diesen Punkt zu passieren. Das Video läuft im mpeg-Format, in der US-üblichen Bildrate von standardisierten 29,97 Bildern pro Sekunde. Laut Video vergehen von dem Moment, wo der Zug deutlich ins Sichtfeld kommt bis zum Einschlag der Bombe 2,3 Sekunden. Der Zug wäre dann etwa 300 Stundenkilometer schnell gefahren. Nimmt man als Grundlage für die Berechnungen an, der Zug sei etwa 100 Stundenkilometer gefahren (was angesichts des alten Schienennetzes in Serbien vermutlich wesentlich zu hoch gegriffen ist), dann läuft das Video mindestens dreimal schneller als in Echtzeit. Dann hätte der WSO mindestens 6,9 Sekunden Zeit für eine Reaktion gehabt statt der dargestellten 2,3 Sekunden - die Clark überdies als "weniger als eine Sekunde" beschreibt.

Die Nato hat also einen Videofilm vorgeführt, der in seiner entscheidenden Aussage, den Zeitablauf des Bombenangriffs objektiv wiederzugeben, absolut untauglich ist. Der Oberbefehlshaber der Nato in Europa hat der Öffentlichkeit anhand dieses untauglichen Videos und einer missverständlichen Wortwahl erklärt, der Angriff auf den Zug sei wegen des gedrängten Zeitablaufs letztlich unvermeidlich gewesen.

Der zweite Film, der von der zweiten Bombe aus aufgenommen wurde, ist in der gleichen Weise verfälscht. Auf ihm ist der Zug aber nicht mehr in Bewegung.

Das sagt die Nato heute: Der politische Teil der Nato in Brüssel sagt, dieser Fall ginge vor allem den militärischen Teil der Nato etwas an und verweist an Shape, das oberste Hauptquartier der alliierten Streitkräfte Europa im belgischen Mons, dessen Chef Wesley Clark war.

Das sagt Shape heute: Ein Sprecher von Shape erklärt: "Ja, das Video läuft wesentlich schneller." Dafür gebe es eine Erklärung: Die "Raffung" sei bei der technischen Transformation der Bilder von unterschiedlichen Formaten auf mpeg passiert. Die Statusanzeigen - und damit die Uhr - fehlten, weil der Film aus dem Begleitflugzeug (Wingman) der angreifenden Maschine stammt und nicht aus ihr selbst. Warum das so sei, wisse man bei Shape auch nicht. Ohnehin, erklärt der Sprecher des Oberkommandos, habe man erst später erfahren, dass das Video schneller laufe. Man habe das Material so veröffentlicht, wie es von der US Air Force zur Verfügung gestellt worden sei. Weitere Erklärungen habe die Air Force nicht gegeben. Insgesamt, das gibt Shape zu, sei der Vorgang durchaus "unüblich".

Das sagt die US Air Force heute: Ein Sprecher des Hauptquartiers der US Air Force in Europa in Ramstein spricht von einem unvorhersehbaren und bedauerlichen Hardwarefehler. Dieser sei aufgetreten, als das 8-mm-Band aus der Maschine in der von der Firma Sun Microsystems gekauften Hardware ausnahmsweise direkt ins mpeg-Format übertragen worden sei, ohne einen üblichen Zwischenschritt mit einer Übertragung in ein spezifisches Sun-mpeg-Format zu vollziehen. Das habe man gemacht, um der Öffentlichkeit möglichst schnell ein Band des Angriffs vorführen zu können, sagt der Air-Force-Sprecher, und: "Unseren Leuten ist nicht bewusst gewesen, dass da Veränderungen auftreten." Im übrigen sei die Raffung bei Proben erneut aufgetreten, wenn ein Videoband direkt umgearbeitet werde. Die Firma Sun Microsystems habe nicht mitgeteilt, wo das Problem in der Hardware liege.

Warum ausgerechnet das Band des "Wingman" ohne Uhr genommen worden sei, lasse sich nicht mehr herausfinden, es sei jedenfalls das einzig vorhandene. Dass es sich um das einzige veröffentlichte Bombenvideo ohne Statusanzeigen handle, sei möglich. Es zeige aber auch im Original, so die US-Luftwaffe, dass alles viel zu schnell gegangen sei, um den schrecklichen Unfall noch zu verhindern.

[zurück](#) **RundSchau**

Nato zeigte verfälschte Videos über Kosovo-Krieg

FR-Archiv vom 6.1.2000: Aufnahmen der Zug-Bombardierung liefen viel zu schnell

Von Arnd Festerling

Die Nato hat während des Kosovo-Krieges mit zwei Videofilmen der Öffentlichkeit beweisen wollen, dass der Bombenangriff auf einen Personenzug ein unvermeidbarer Unglücksfall war - die Filme liefen jedoch im Zeitraffer.

FRANKFURT A. M., 5. Januar. Die US-Luftwaffe ist nach eigenen Angaben erst Monate nach der Bombardierung eines Personenzuges darauf hingewiesen worden, dass die Videos darüber zu schnell liefen und so einen falschen Eindruck der Vorgänge bewirkten. Sie habe schließlich bei eigenen Nachforschungen festgestellt, dass der Fehler von einem Computersystem verursacht worden sei. "Wir haben keinen Anlass gesehen, dies zu veröffentlichen, nachdem wir es bemerkt hatten", sagte der Sprecher der Air Force in Europa der *Frankfurter Rundschau*.

Die aus dem Kopf einer raketengetriebenen Bombe AGM-130 aufgenommenen Bilder zeigen den Angriff vom 12. April 1999 auf eine Eisenbahnbrücke bei Grdelicka. Ein Zug, der die Brücke überquerte, wurde im Abstand von wenigen Minuten von zwei Raketenbomben getroffen, dabei starben mindestens 14 Menschen.

Der Oberbefehlshaber der Nato-Streitkräfte in Europa, US-General Wesley Clark, entschuldigte diesen "Kollateralschaden" - der Nato-Sprachgebrauch für Tod oder Verletzung Unbeteiligter - damals öffentlich mit dem rasanten Erscheinen des Zuges, das ein Umsteuern der Raketenbombe unmöglich gemacht habe. Die zweite Bombe habe den Zug getroffen, weil die Waggons auf der rauchverhüllten Brücke zu spät zu erkennen gewesen seien.

Clark untermauerte seine Darstellung damals mit den beiden Videofilmen. Diese zeigen den Vorgang aber in einem mindestens dreimal schnelleren Ablauf als in Realzeit. Zudem drückte Clark sich derart unpräzise aus, dass er den Eindruck einer zeitlichen "Verdichtung" noch verstärkte. Die US-Luftwaffe erklärte dies mit der damals angesichts der Ausnahmesituation herrschenden Hektik.

Noch am Tag nach dem Angriff bei Grdelicka sagte Clark, man tue alles, um Schäden Unbeteiligter "zu vermeiden". Wenige Tage später bombardierten Nato-Flugzeuge einen Flüchtlingstreck. Etwa 80 Menschen starben. Danach änderte sich der Sprachgebrauch bei der Nato, nun galt "Null-Toleranz" gegenüber "Kollateralschäden".

Siehe Kommentar

[dokument info]
Copyright © Frankfurter Rundschau 2000
Dokument erstellt am 06.01.2000 um 20.45 Uhr
Erscheinungsdatum 07.01.2000

[zurück](#) **RundSchau**

[zurück](#) **RundSchau**

Kommentar

Video-Krieg

FR-Archiv vom 6.1.2000: Der "Fernsehbeiwis" und die Wirklichkeit hinter den Aufnahmen der Nato

Von Arnd Festerling

Da steht einer hinter seinem Pult, in Uniform, mit vielen Sternen auf der Schulter, und er erzählt den Menschen etwas vom Krieg. Und weil Worte nicht ausreichen, zeigt er Filme, Videos vom Krieg, und alle wissen nun, wie es war. Aber schließlich war alles doch etwas anders, anders als es der oberste Nato-General in Europa, Wesley Clark, gesagt hat, anders als es die Videos gezeigt haben. Das aber sagt den Menschen niemand.

Was wissen die Menschen nun? Sie wissen, dass es gemächlicher zuzuging bei diesem einen Angriff, bei diesen zwei Bomben, die 14 Menschen töteten. Sie wissen, dass Computer Fehler machen können, auf die auch Generale und andere Fachleute hereinfallen. Und sie wissen, dass Videos genauso nah an der Realität sind wie Worte, oder eben genauso weit weg. Im Golf-Krieg haben die Kriegsparteien den Videobeweis in die Berichterstattung eingeführt: Die Leuchtspargeschosse über dem nächtlichen Bagdad von unten aufgenommen, die Ziele der Bomben und Raketen von oben aufgezeichnet. Hinterher wusste jeder scheinbar alles, was es zu wissen gab. Schließlich konnte jede Seite jedes ihrer Worte bebildern. In Kosovo nahm die Aufnahme des Kriegs von oben noch mehr Raum ein: Bilder aus Fliegern, aus kamerabestückten Bomben.

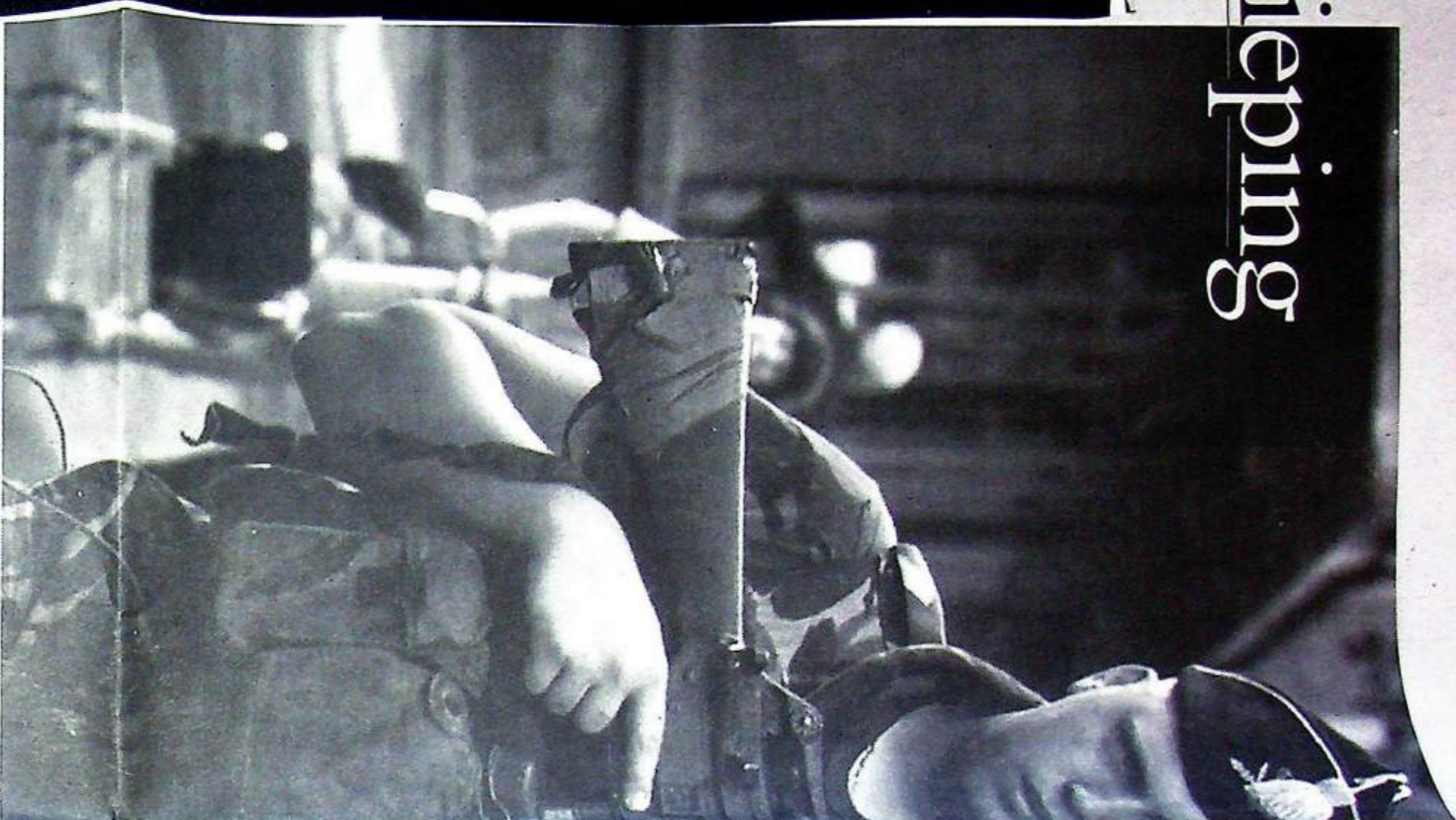
Und nun erfahren wir, dass Computer diese Bilder bearbeiten und alle reinlegen können, die ihnen glauben, selbst die Leute vom Fach. Das macht unbehaglich: Dass es so ist und - vielleicht noch mehr - dass es uns keiner sagt.

[dokument Info]
Copyright © Frankfurter Rundschau 2000
Dokument erstellt am 06.01.2000 um 20.45 Uhr
Erscheinungsdatum 07.01.2000

[zurück](#) **RundSchau**

de Verdieping

71010101
Rabobank
Bijzondere
Verdieping

Nederlandse Kfor-troepen in Orahovac, juli 1999.

FOTO REUTER

Geen moord in Kosovo is goed te praten

9-2-2000

interviews met Albanezen blijkt hoe barbaars de Servische politie, aangevuld met lokale reservisten en paramilitairen, tekeer ging.

Op 10 mei ging de Albanese Iska Sharku op bezoek bij haar ouders. Ze trof haar hele familie dood aan. Taibe (58), Ali (58), hun dochter Azemina (36) en de kinderen Visar (13), Azra (10), Venhara (8) en Egzona (8) lagen vermoord in de woning. Roof was het motief. Uit het huis bleek contant geld en goud ter

een politie-reservist, Zoran Stanisic uit Orahovac. Hij sloeg Velija in elkaar met een geweer. Enkele politiemensen trokken het slachtoffer naar het hotel, waar twee andere Serviers in uniform hem opnieuw toetakelden.

Volgens Alush stierf zijn broer op de trap bij de ingang. Op 30 maart waren de broers Qazim, Sabit en Fahrudin Dahi (45, 33 en 27 jaar oud) met hun vader op weg naar hun boerderij om de schapen te voeren. Bij een checkpoint aan de rand van de stad stonden Servische politiemensen en reservisten, die hun identiteitskaarten wilden zien. De vader kreeg zijn kaart terug en moest rechtsomkeert maken, maar de zoon moest ontsnappen. Onderweg hoorde de vader schoten. Vijf dagen later vond hij de verkoolde lichamen van zijn zoons in een huis vlakbij het check-

Met de komst van het Nederlands-Duitse Kfor-detachment werden de rollen omgedraaid

waarde van meer dan 400 000 Duitse mark te zijn verdwenen.

Er is het verhaal van de familie Topali. Twee broers, Alush en Velija, kregen van de NAVO-bombardementen, opdracht hun huis te verlaten. Ze vertrokken met een tractor en een auto. Bij een hotel werden ze staande gehouden door Russische soldaten, die 40 000 mark eisten. Alush gaf 17 300 mark en mocht honderd mark houden voor de reis naar Albanë. Even verderop stond

hamilieden van vier vermiste Albanezen in bijna alle gevallen waren de laatste politiemensen. Vorig jaar hebben onderzoeksreuzen van het Joegoslavietribunaal in en rond Orahovac vierhonderd lijken opgegraven. Vermoedelijk zijn de meeste slachtoffers burgers, vermoord in de eerste week van de NAVO-bombardementen.

Met de komst van het Nederlands-Duitse Kfor-detachment in juni werden de rollen omgedraaid. Serviers gingen hun huizen verlaten en meer dan honderd huizen gingen in vlammen op. Alleen al in de eerste vier weken ontvoerde het teruggekeerde UCK vier Serviers. Hun lot is onbekend, op vier na, wier lichamen zijn gevonden.

De laatste ontvoering was op 3 januari. Op die dag verliet de 25-jarige Kadwoje Lukic, op dat moment onder invloed van alcohol, de Servische wijk naar het centrum te gaan. Hij is nooit teruggekeerd, schrijft Kandic.

In 1998, toen het UCK de stad korte tijd in handen had, zijn ongeveer vijftig Serviërs ontvoerd. Ook van hen is niets vernomen. De achtergebleven Serviërs heeft ze gemerkt, reageren verschuuld als hen wordt gevraagd van terroristie. Toch vergde zelfs haar komst enige voorbereiding. „Al in augustus heb ik beide kanten uitgenodigd voor gesprekken. Toen vonden de Albanen het nog te vroeg”, zegt ze.

De VN en Kfor beseffen nu heel goed dat ze fouten hebben gemaakt

iedereen spreken, ook met Albanezen. Haar jarenlange inzet voor de mensenrechten in Kosovo heeft haar onder Albanezen veel goodwill opgeleverd. Het Humanitarian Law Fund zet zich ondermeer in voor de vele honderden Albanen die op dit moment in Servische gevangnissen zitten op verdenking van terroristie. Toch vergde zelfs haar komst enige voorbereiding. „Al in augustus heb ik beide kanten uitgenodigd voor gesprekken. Toen vonden de Albanen het nog te vroeg”, zegt ze.

Veertien van oorlogsmisdaden verdachte Serviers zijn gearresteerd, onder wie de voormalige burgemeester Andjelko Kolasina. De gevangenen zijn in december overgebracht van Prizren naar Kosovski Mitrovica. Voor het Humanitarian Law Fund is de berechting van deze groep een punt van zorg. Het Joegoslavië-Tribunaal heeft een beperkte capaciteit en zal de rechtszang overlaten aan de rechtbanken in Kosovo. Pas enkele weken geleden werden de eerste rechters in Kosovo benoemd; het zijn in overgrote meerderheid Albanezen. Volgens Kandic is internationaal toezicht noodzakelijk.

„Ik weet zeker dat er anders niets terecht komt van eerlijke processen. De ervaring leert dat. Wij pleiten voor het instellen van een speciaal hof voor oorlogsmisdaden in Kosovo, dat onder internationaal toezicht zou moeten staan. Anders zullen de verdachten niet dezelfde rechten hebben als Albanezen, alleen al omdat hun advocaten in Servië zijn. Zonder speciale maatregelen willen die niet naar Kosovo komen.” Ondanks de nog steeds gespannen situatie in Orahovac ziet ze een kernting ten goede. Een deel van de Serviers is bereid met de internationale autoriteiten mee te werken. En: „De VN en Kfor beseffen nu heel goed dat ze fouten hebben gemaakt, die ze proberen te herstellen. Al had dit inzicht er natuurlijk veel eerder moeten zijn.”

'Navo manipuleerde video's bombardement'

FRANKFURT - De Navo heeft het publiek tijdens de oorlog in Kosovo misleid met gemanipuleerde video-beelden. Dat beweert de Duitse krant Frankfurter Rundschau in zijn editie die vandaag versijnt. Door bepaalde beelden versneld af te spelen wilde de alliantie de indruk wekken dat een trein niet te voorkomen was geweest. De werkelijke reden was een computerfout die voorkwam dat afgevuurde raketten nog bijhult het dagblad. Volgens de krant draait de volgende NAVO-bombardement van een spoor in 1999. Een trein die volgens de NAVO plotseling op de brug verscheen, werd tweemaal getroffen. Zeker veertien mensen vonden de dood. De Navo beweerde later dat de trein te hard had gereden. Daardoor was een voltreffer niet te voorkomen geweest.

Versnelde beelden van aanval NAVO

WASHINGTON, 8 JAN. Het Amerikaanse ministerie van Defensie heeft tijdens de Kosovo-oorlog een verkeerde indruk gegeven van een NAVO-bombardement op een spoorbrug, waarbij zeker tien mensen om het leven kwamen. Video-beelden van het incident, die het Pentagon destijds vrijgaf om te laten zien dat de NAVO-piloot pas op het laatste moment zag dat er een trein op de brug reed, blijken met drievoudige snelheid te zijn afgedraaid. De Amerikanen ontkennen dat ze de beelden opzettelijk versneld hebben. • Pagina 5

OVSE laakt toename geweld in Kosovo

Sinds het Joegoslavische leger in Kosovo plaats moest maken voor de internationale vredesmacht KFOR is het geweld in de Servische provincie toegenomen.

7-12-99

Dat schrijft de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa in een rapport dat gisteren is gepubliceerd. Wraakacties van etnische Albanezen hebben de plaats ingenomen van de Joegoslavische onderdrukking. Volgens de

OVSE is het Bevrijdingsleger van Kosovo (UÇK) soms verantwoordelijk voor het geweld. Volgens het rapport heeft het UÇK het machtsvacuüm in Kosovo opgevuld, zonder daar enige legitimiteit voor te bezitten.

ONZE EEUW

Misser

by

NOVISAD, 14 DEC. Dimitz Dragilsa is 23, ze heeft twee kinderen en ze woont in het zigeunerbuurtje Shanga. Haar wereld bestaat uit een lekkend dak, een donkere kamer van 3 bij 4, twee bruine luizige bedden, een kleine flakkerende tv en een houtfornuis. Ze heeft niets dan zichzelf, haar intelligentie, haar liefde voor haar kinderen en haar man. Het enige dat oplicht in het vertrek is een aangebroken witbrood en haar eigen gezicht.

„Het huis uit, alles was stof en rook. Ons zoontje zat onder het bloed. Water spoot uit de leidingen, elektriciteitskabels knetterden in het rond. Het veld in. Uit de verte hoorde ik de buurvrouw gillen. Het huis van de burenhad een voltreffer gehad. De buurman bloedde dood. Ik was zo bang, ik dacht: ze schieten vanuit de lucht met machinegeweren op ons.

„Ons huisje lag in puin. Het regende die hele week. We hebben het zelf weer wat opgebouwd. Maar we kunnen aardappels kopen, en een paar kilo vet, en een slof sigaretten.

„Het was in juni”, vertelt ze. „We stonden 's avonds laat met de burenheden te praten, over het tuinhek. Ze zullen de raffinaderij wel weer te pakken nemen, zeiden we tegen elkaar. We hoorden de vliegtuigen komen, een fel licht. We gingen naar binnen. Toen opeens een geluid: 'Tsss'. We werden tegen de muur gesmeten, alles schudde en scheurde. Nieuwe explosies. We gooiden ons op de kinderen, bedekten hen met ons lichaam.

GEERT MAK

Duizenden Sinti en Roma zijn op de vlucht.

De positie van Sinti en Roma 11-1-2000

NED1, 21.36 uur

'Het andere gezicht' laat portretten zien achter de actualiteit. Vandaag wordt de positie van de Sinti en Roma in het jaar 2000 bekeken. Gert Corba maakte een portret van de zigeunerleider Nicolae Gheorghe, op zoek naar gevluchte Roma in Kosovo en Macedonië.

De Roma Gheorghe is geboren in Roemenië. Hij was de eerste zigeuner in dat land die naar de universiteit ging. Hij studeerde af in sociologie. Nu is hij adviseur voor de OVSE, de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa, en is hij speciaal belast met de Roma- en Sinti-problematiek. Duizenden zigeuners zijn de afgelopen

maanden gevlucht voor de Kosovaren, Serven en de NAVO-bombardementen. Kosovo-Roma worden door de Kosovaren beschuldigd van moord en plundering. Gheorghe probeert de Kosovo-Roma te traceren. Velen worden vermist, wonen bij familie of verblijven in Macedonische kampen die officieel opgeheven zijn.

Twee Serviërs in Pristina gedood

PRISTINA - Een Servische vrouw en haar zoon zijn vermoord in hun woning in Kosovo's hoofdstad Pristina, hoogstwaarschijnlijk bij een wraakactie door Albanezen, aldus gisteren de internationale politiemacht. De 63-jarige vrouw en de 33-jarige man werden een week geleden vermoord. Buurtbewoners alarmerden de politie. Sinds de verdrijving van het Servische leger uit Kosovo zijn leden van de al maar kleiner wordende Servische minderheid hun leven niet meer zeker. (Rtr)

Albanees schiet drie Serviërs dood

PRISTINA - Een Albanees heeft in het zuidoosten van Kosovo drie Serviërs doodgeschoten. De slachtoffers waren een jongen van vier, zijn oom en een 60-jarige man. De schietpartij speelde zich af in Cernica, een dorp waar zowel Serviërs als Albanezen wonen.

Volgens de multinationale vredesmacht KFOR stonden de drie slachtoffers voor een winkel toen ze onder vuur werden genomen. Twee mensen raakten zwaar gewond, maar zijn buiten levensgevaar. De schutwist te ontkomen, maar gaf zich later op de dag over aan de internationale ordetroepen. (AFP/DPA)

VN-commissie op de bres voor zigeuners

GENÈVE, 19 AUG. De VN-commissie tegen rassendiscriminatie heeft alle regeringen opgeroepen hun wetgeving te zuiveren van bepalingen waarmee Roma (zigeuners) worden gediscrimineerd.

De UNCERD (VN-Commissie over de Eliminering van Rassendiscriminatie) deed de oproep na een tweedaags debat in Genève, waaraan achttien onafhankelijke deskundigen deelnamen. In de slotverklaring wordt Europese regeringen gevraagd financiële compensatie te geven aan Roma-gemeenschappen met het oog op de massamoord op Roma door de nazis in de Tweede Wereldoorlog.

Op de bijeenkomst in Genève zijn talrijke aspecten van de discriminatie van Roma aan de orde gekomen, van de moord, door Kosovo-Albanezen, op Roma in Kosovo wegens hun vermeende samenwerking met de Serviërs tot de brutale verdrijving van Roma uit sloppenwijken in Athene, met het argument dat plaats moet worden gemaakt voor accommodaties voor de Olympische Spelen van 2004.

In de slotoproep worden geen landen met name genoemd, omdat

„we te maken hebben met een grensoverschrijdend probleem dat bestaat in elk land waar Roma leven”, zoals UNCERD-voorzitter Michael Sherifis zei. „Er is overal eeuwenoude discriminatie in de wet en in de praktijk. Op dit moment wonen in elk Europees land Roma in tenten in de periferie van grote steden, en ze leven er op de meest onmenselijke, ongezonde en onaantoonbare wijze.”

Volgens de UNCERD moet elk land zijn wetten controleren op artikelen die discriminerend kunnen werken voor Roma. Zo wordt bijvoorbeeld in veel landen voor naturalisatie kennis van de taal van het betreffende land geëist, een bepaling die de Roma schaadt omdat ze vaak de taal niet goed spreken van het land waarin ze misschien al hun hele leven hebben gewoond.

De VN-commissie beveelt de regeringen ook aan de Roma meer toegang tot de economie en het onderwijs te bieden. Volgens de deskundigen is dit uiterst gecompliceerd, al was het maar omdat toegang tot het officiële onderwijs van een land impliciet leidt tot een assimilatie die de Roma zelf niet wensen. (AP, Reuters)

14 Aug 2000

ELF MAANDEN IN KOSOVO DOOR DAVID JAN GODFROID EN Yael VINCKX

'Niemand weet hoe we hier uit moeten komen'

14 Aug 2000

schap in I
niet thuis.
In Kosova:
jan voelde
diepste be
daar wist h
lijk levert d
ving ook de

Na elf ma:

zetsstrijders razendsnel sleutelposities in. Ze benoemden zichzelf tot burge-meester, of directeur van het energiebedrijf, namen de bakkerijen over en tuigden zelfs een eigen regering op. Zo vulden ze het vacuüm dat de Serviërs achterlieten.

De internationale gemeenschap is daarvoor zwaar bekritiseerd. Het zou te lang hebben geduurd voordat Unmik, het internationale bestuur van Kosovo, de touwtjes in handen nam. Van Lanschot denkt daar anders over, al spreekt ook hij over een 'heel erg schuchtere start van Unmik'. Maar in die eerste weken moest het bestuur aan de slag met anderhalve man en een paardenkop. Aan alles was gebrek en niets werkte, benadrukt hij.

En toch vindt Van Lanschot de haatgevoelens van de Albanezen 'begrijpelijk'. 'Natuurlijk heb ik gelezen over de voorgaande gebeurtenissen. Dan rijzen de haren je te berge. In dat opzicht vind ik zulke reacties volkomen te begrijpen. Maar het is wel pijnlijk.'

De woordenstroom stokt en de literfles mineraalwater wordt aangesproken. Of er nog andere lessen zijn te trekken uit deze gebeurtenis? Jazeker, klinkt het even later. Het UCK, het voormalige guerrillaleger van de Albanese Kosovaren, trad, eenmaal ter plaatse, zeer resoluut op. Waar meer dan honderd Russische en Franse militairen de grootste moeite hadden de bedreigde Serviërs en zichzelf te beschermen tegen de volkswoede, was een enkel woord van een uit Mitrovica overgekomen UCK-kopstuk voldoende om de massa tot bedaren te brengen.

Van Lanschot: 'Dat duidt op het enorme gezag onder de plaatselijke bevolking. Maar het bewijst ook dat het UCK duidelijke normen hanteert over wat aan geweld wordt geaccepteerd.'

Het UCK bestaat inmiddels niet meer. De voormalige verzetsbeweging is opgedeeld in een civiel beschermingskorps, met aan het hoofd de voormalige commandant Agim Ceku, en in een politieke partij, de PDK, onder leiding van Hasim Thaci. Deze laatste wil een gooi doen naar de macht in Kosovo - in het najaar worden lokale verkiezingen gehouden.

Macht probeerde het UCK al eerder te grijpen. Na de intocht van de Navo, een jaar geleden, namen de ver-

'Bovendien wilde iedereen in die eerste periode zijn gezicht laten zien in Pristina. Dus die arme Vieira de Mello (de voorganger van de huidige VN-bestuurder Kouchner - DJG, YV) moest iedere dag van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat de ene na de andere president, premier of minister uitleggen wat hij aan het doen was. Aan het echte werk kwam hij niet toe. Het was een vrij wanhopige situatie. Had het sneller gekund? Had het beter gekund? Ik weet het niet.'

De kritiek op Unmik is nooit verdwenen. Het internationale bestuur is te log, te bureaucratisch. Resolutie 1244 vormt daarbij het struikelblok - die bepaalt dat Kosovo integraal onderdeel van Servië is. Ja, zegt Van Lanschot, 'misschien hebben een paar mensen bij de Verenigde

'Misschien hebben mensen bij de VN gedacht: we gaan een potje besturen in Kosovo'

Naties in New York gedacht: we gaan een potje besturen in Kosovo. Maar het is veel ingewikkelder. Iedere handeling moet worden getoetst aan het soevereiniteitsbeginsel van de Joegoslavische Federatie. Binnen Unmik kijkt men met jaloezie

naar de VN-ambtenaren op Oost-Timor. Die weten waar ze aan toe zijn. Oost-Timor is over een paar jaar volledig onafhankelijk. Hier blijft men aftasten wat wel en niet kan.'

Terug naar de voormalige vrijheidsstrijders van Kosovo. Nog niet zo lang geleden zag Van Lanschot kans de algemene vergadering van de PDK binnen te glippen. Hij zag vierhonderd PDK-kaderleden, tussen de vijfendertig en zestig jaar oud, en temidden van hen de leider Ha-

sim Thaci. Waren dit nu de guerrilla's, de ijzervreters van Kosovo? Van Lanschot was niet onder de indruk. 'Veel mensen zagen eruit alsof ze net van de tractor waren gestapt. Saaie mensen. Ze waren geboren ook, en daarom waarschijnlijk bereid een strakke partijlijn te volgen. Misschien partijkader, maar zeker geen bestuurskader. De PDK kan niet op brede schaal bestuurders leveren om leiding te geven.'

Over de normen en waarden van de aanwezige partijleden heeft hij ook zijn twijfels, ondanks het PDK-partijprogramma met daarin gelijke rechten en garanties voor alle minderheden in Kosovo, inclusief de fel bestreden Serviërs. 'Kijkend naar de mensen in die ontbijtzaal, zou ik daar niet direct het etiket tolerant op plakken,' zegt hij, met gevoel voor understatement.

De voormalige UCK'ers hebben de naam niet vies te zijn van georganiseerde criminaliteit, maar daarvan zag Van

ten. Maar even later heet de toekomstige status van Kosovo al 'de moeder van alle Kosovaarse vraagstukken'. En nog later zegt hij: 'Internationale politici onderschatten de gevolgen als Kosovo niet onafhankelijk wordt.'

Kosovo onder hernieuwd Joegoslavisch en dus Servisch bestuur is voor Albanezen 'volstrekt ondenkbaar'. Albanezen zouden dan opnieuw de wapens kunnen opnemen; ditmaal niet alleen tegen Servië, maar ook tegen de internationale gemeenschap. Die is immers gebonden aan resolutie 1244. 'Het verhaal zou ooit een heel bizarre wending kunnen krijgen: Navo-militairen en Servische soldaten die schouder aan schouder Albanees verzet de kop moeten indrukken,' zegt Van Lanschot.

Desalniettemin kan het schuiven met grenzen op de Balkan 'allerlei kettingreacties' veroorzaken 'waar je heel erg ongerust over moet zijn'. Van Lanschots conclusie na elf maanden is

ken aan Belgrac
Kosovo trekt M
stelling
denkt
De Ko
kere vo
met di
slagen
satie
UNH
Servië
Navo
ben he
etnisch
zegt V
De acl
van de
Servië
to's ve
Van L
'Ze kú
En inc

Lanschot onder de partijleden geen tekenen. 'De PDK wordt wel geassocieerd met maffiose praktijken, maar dat was die mensen absoluut niet aan te zien. Geen Rolexen, geen donkere brillen, geen gladde pakken. Gewoon een saai gezelschap.'

Net als (bijna) alle Albanese politieke partijen in Kosovo streeft de PDK naar onafhankelijkheid. Eerst wil Van Lanschot zich over die precaire situatie niet uitlaten. 'Persoonlijk word ik niet warm van de vraag of Kosovo al dan niet onafhankelijk moet worden,' zegt hij afgeme-

verre van optimistisch: 'Op dit moment weet helemaal niemand hoe we hier uit moeten komen.'

Echter, voor de Albanen gloort een sprankje hoop. Tot nu toe was het noemen van onafhankelijkheid voor Kosovo al voldoende om de internationale gemeenschap op de kast te krijgen. Daarin lijkt verandering te zijn gekomen. Van Lanschots Amerikaanse collega noemde het onlangs 'een optie', weliswaar 'niet de geprefereerde optie', maar toch onderwerp van discussie. De Serviërs in Kosovo daarentegen, moeten niet den-

voedselhulp uitgedeeld. Daarbij denk je toch eerder aan de Hoorn van Afrika dan aan een gebied in Europa.'

De diplomaat ziet de Servische vluchtelingen voorlopig niet terugkeren naar hun huizen. 'De internationale gemeenschap heeft de multi-etnische samenleving hoog in het vaandel, maar dat is heel ingewikkeld. Ik wil het woord onmogelijk niet gebruiken. Ik noem het een kwestie van hele lange adem.' Nee, dan de terugkeer van de Albanese Kosovaren. Ruim zeventuizend verblij-

is. Nee dus. De Albanese samenleving is heel hard. Die mensen hebben volgens mij een groter incasseringsvermogen dan andere mensen.'

Die hardheid heeft ook een schaduwzijde: 'Geweld is hier zo algemeen.'

De Albanese samenleving is niet alleen hard, zij is ook gesloten. Xenofobisch haast. Van Lanschot was net in Pristina gearriveerd toen hij het boek *De generaal van het dode leger* van de Albanese schrijver Ismail Kadare las, waarin afkeer van vreemdelingen het hoofdthema is. 'Dit gaat mis,' dacht hij toen hij het uit had. 'Niet alleen met mij, maar met de hele internationale gemeenschap in Kosovo. Wij horen hier absoluut niet thuis.'

In Kosovaarse stadjes als Skenderaj en Ljipjan voelde hij zich buitengesloten, 'als in de diepste bergdorpen in Afghanistan'. Ook daar wist hij: 'Hier hoor ik niet. Maar tegelijk levert de geslotenheid van zo'n samenleving ook de fascinatie op.'

Na elf maanden keert Robbert van Lanschot terug naar Nederland, naar zijn Colombiaanse vrouw Clara, zijn zoon Adrian (14) en zijn dochter Cécile (8). Maar niet voor lang. Aan het eind van de zomer wordt hij in de Kongolese hoofdstad Kinshasa verwacht, waar hij de tweede man op de Nederlandse ambassade wordt.

Rusland, Ethiopië, Colombia, Burkina Faso, Angola, Kosovo, Kongo. Van Lanschot geeft de voorkeur aan exotische maar ook onrustige posten. 'Ik gedij in chaotische situaties. Diep in mijn hart ben ik een vrijbuiters. Mijn vrouw waarschuwt me weleens: Roberto, tu eres un rebelde. Ik kan me tegenover Buitenlandse Zaken ook niet anders presenteren. Ik zou op het ministerie niet kunnen zeggen mij te willen verdiepen in de Europese integratie zonder enorm in de lach te schieten.'

Of vrouw en kinderen meegaan naar Kongo is nog niet zeker. In Kosovo waren ze er niet bij, al is Cécile een keer op bezoek geweest. In haar eentje. Met z'n tweeën zijn ze de hele provincie doorgereiden. Het was zwaar voor het achtjarige meisje, misschien wel te zwaar, realiseert de vader zich achteraf. 'Ze wilde sommige dingen niet zien, bijvoorbeeld dorpen die in puin lagen. Ze heeft het geregistreerd, maar ze wilde er niet over praten. Gewoon niet reageren was haar tactiek.'

Een moment staat hem in het geheugen gegrift. De perfect Spaans sprekende Cécile was door het Spaanse dagblad *El País* gevraagd een verhaal te schrijven voor de kinderpagina van de krant en ging dus mee naar een persconferentie van Unmik en Kfor. CNN, BBC, Reuters, iedereen was er. Op een gegeven moment staat Cécile op en zegt: 'Ik heb een vraag. Waarom is er geen vrede in Kosovo?' De woordvoerders waren stomverbaasd. Er viel een stilte. De journalisten in de zaal griffelden. Van Lanschot: 'Die woordvoerders zijn gewend concrete vragen te beantwoorden als: kunt u bevestigen dat er een granaat is gegooid in café De Zwarte Madonna in Gracanica? Met Céciles vraag wisten ze zich geen raad. Uiteindelijk kwam er een wollig verhaal.'

Vraag en antwoord verschenen in het verslag van de persconferentie en dat ligt op het bureau van Van Lanschot. *A small girl asks ...* staat er. 'Zo nu en dan kijk ik er naar en als ik dan die passage zie, springen de tranen me bijna in de ogen. Die ene vraag brengt ons terug naar waar het allemaal om draait.'

Maar waarom is er geen vrede in Kosovo? Van Lanschot schiet in de lach. 'Ik zou hetzelfde antwoorden als die woordvoerders. Een heel wollig verhaal.'

GEORGE GEORGIU

Robbert van Lanschot

ven er nog in Nederland. Ze kunnen re- tour volgens Van Lanschot, die bijdroeg aan een ambtsbericht over de mogelijke terugkeer van deze mensen. Het land wordt opgebouwd en er is voldoende te eten. Natuurlijk, er zijn enkele uitzonderingen. Albanen die hebben gecollaboreerd met de Serviërs, of die met een Serviër zijn getrouwd. Maar dat zijn er weinig.

Met bewondering kan Van Lanschot praten over de werklust van de Albanen. Huizen werden weer opgebouwd, winkels geopend, velden omgeploegd en ingezaaid. Binnen de kortste keren was Kosovo een bezige bijenkorf. Van oorlogstrauma's leken de Albanen geen last te hebben. 'Misschien,' zegt Van Lanschot, 'weten de Albanen dergelijke gebeurtenissen beter te verdragen dan andere volkeren. Je zou denken dat het halve volk aan de drank

ten. Maar even later heet de toekomstige status van Kosovo al 'de moeder van alle Kosovaarse vraagstukken'. En nog later zegt hij: 'Internationale politici onderschatten de gevolgen als Kosovo niet onafhankelijk wordt.'

Kosovo onder hernieuwd Joegoslavisch en dus Servisch bestuur is voor Albanen 'volstrekt ondenkbaar'. Albanen zouden dan opnieuw de wapens kunnen opnemen; ditmaal niet alleen tegen Servië, maar ook tegen de internationale gemeenschap. Die is immers gebonden aan resolutie 1244. 'Het verhaal zou ooit een heel bizarre wending kunnen krijgen: Navo-militairen en Servische soldaten die schouder aan schouder Albanen verzet de kop moeten indrukken,' zegt Van Lanschot.

Desalniettemin kan het schuiven met grenzen op de Balkan 'allerlei kettingreacties' veroorzaken 'waar je heel erg ongerust over moet zijn'. Van Lanschots conclusie na elf maanden is

ken aan een onafhankelijk Kosovo. En Belgrado laat evenmin twijfel bestaan: Kosovo blijft onderdeel van Servië. Vertrekt Milosevic ooit, dan zal aan die opstelling niets veranderen. De oppositie denkt er precies hetzelfde over.

De Kosovaarse Serviërs hebben het zekere voor het onzekere genomen en zijn met duizenden tegelijk op de vlucht geslagen. Volgens de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties, de UNHCR, hebben ongeveer 170.000 Serviërs sinds de binnenkomst van de Navo de wijk genomen. 'Serviërs hebben het idee dat Kosovo op weg is een etnisch gezuiverd gebied te worden,' zegt Van Lanschot. 'Dat begrijp ik.' De achterblijvers wonen in het noorden van de provincie, tegen de grens met Servië, of zitten vast in enclaves. De getto's van Kosovo. Maar dat woord wil Van Lanschot niet in de mond nemen. 'Ze kunnen eruit, hoewel dat riskant is. En inderdaad, er wordt in de enclaves

Stad aan scherven

DRIEKWART VAN DE BEVOLKING VAN NIS IS RADICAAL TEGEN MILOSEVIC. MAAR IN ARMOEDE IS HET LASTIG OPPOSITIE VOEREN

De tweede stad van Servië is het bolwerk van de oppositie. De NAVO-bommen, waardoor 34 burgers stierven, kwamen daarom des te harder aan. Een jaar na de oorlog willen de littekens niet helen. De burgemeester: 'Hoe moet ik uitleggen dat zij die stemden voor democratie, zijn gebombardeerd door democratische landen?'

Voor Natasa Andjelkovic (40) uit de Zuid-Servische stad Nis, moeder van drie kinderen, leek 7 mei 1999 een dag te worden als alle andere. 's Ochtends was ze naar de drukke markt in de binnenstad gelopen om boodschappen te doen. Plotseling brak paniek uit. 'Een auto stond in brand. Overall was stof en rook. Ik rende naar huis. Pas toen ik wist dat mijn kinderen veilig waren, hoorde ik de gillende sirenes van ambulances,' zegt Andjelkovic. Een van de clusterbommen die de NAVO op Nis gooide, was pal voor haar huis in de Sumatovackastraat ontploft, op vijftig meter van de markt.

Een andere bom spatte uiteen in de tuin achter haar huis. 'Mijn kinderen waren gelukkig onder de eettafel gedoken. Dat heeft ze gered.' De buitenmuren zijn nog steeds 'bespikkeld' met gaten van de bomscherven. Ook binnen, in de woonkamer, zitten gaten in de muren en het plafond. 'Even verderop is een leraar omgekomen. Een buurman heeft beide benen verloren. Een zwangere vrouw lag dood op straat.'

Nis is met 275 duizend inwoners de tweede stad van Servië. Een jaar na de bombardementen is de bevolking nog altijd in de greep van oorlog. Niet alleen van de voorbije, ook van de komende oorlog. Menigeen is ervan overtuigd dat de NAVO in maart of april opnieuw gaat bombarderen. 'Iedereen praat erover,' volgens Natasa Andjelkovic. Misschien is het paranoia, maar in Kosovo is de geweldspiraal alles behalve doorbroken. En er is bezorgdheid over het gestook van Albanese extremisten onder de Albanese bevolking, net buiten Kosovo. Bij mannen in de weerbare leeftijd zijn volgens de kranten weer enveloppen in de bus gevallen met een oproep voor dienst in het Joegoslavische leger.

De busreis van Belgrado naar

ABE DE VRIES in Nis

het 'diepe zuiden' duurt ruim drie uur, net zo lang als voor de oorlog. De vernielde viaducten en bruggen zijn herbouwd. Een van de prioriteiten in het reconstructieprogramma van de regering was het herstel van deze snelweg, die de obstinate oppositiestad Nis verbindt met de hoofdstad. Driekwart van de bevolking van Nis is radicaal tegen Milosevic. Al jaren voelt men zich door de centralistische regering in Belgrado benadeeld. De armoede is er nog groter dan in de rest van Servië.

Vergeleken met Belgrado oogt Nis als een groot dorp. Op de markt, vlak bij het busstation, staan honderden mensen hun groentes

en zwarte handel te verkopen. Alles, van zonnebloempitten tot ski-jacks en voedselpakketten van het Rode Kruis, wordt op straat en op het overdekte deel van de markt aan de man gebracht. De kooplui zijn vooral boeren uit de omliggende dorpen, al zien ook steeds meer stedelingen zich gedwongen wat bij te verdienen. De werkloosheid in Nis is ruim 60 procent. De stad herbergt vijftienduizend Servische vluchtelingen uit Kosovo.

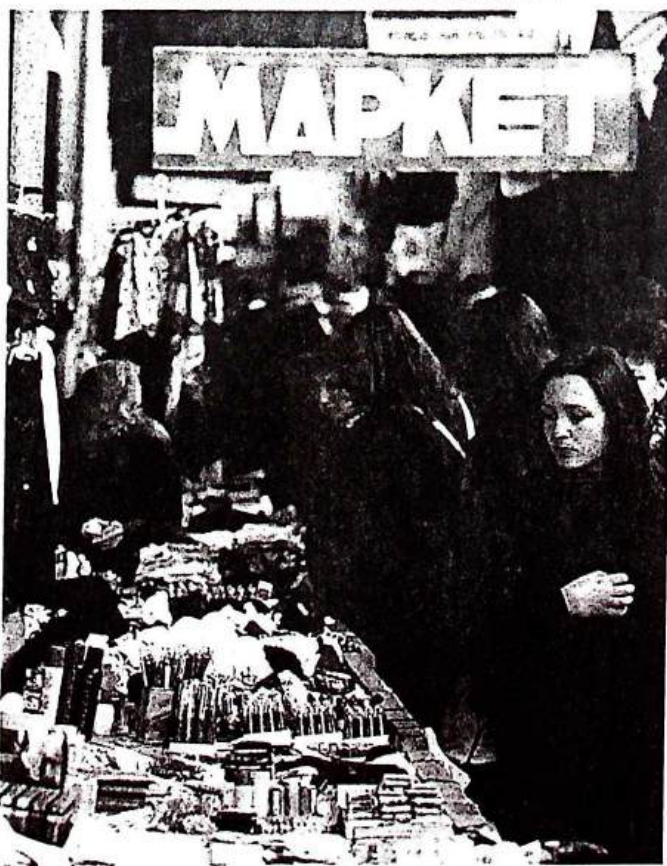
COALITIE

Suzana Zivkovic (25) is lid van de oppositionele studentenbeweging Verzet, die in Nis grote aanhang heeft. Als zij en haar huisgenoten bij het afwassen per ongeluk een bord laten sneuvelen, maken ze een bitter grapje. 'Dan praten we NAVO-

woordvoerder Jamie Shea na: "Bijkomende schade". Suzana, een in Zweden geboren Servische, kwam drie jaar geleden naar Nis om te studeren. Ze roemt burgemeester Zivkovic (geen familie) van de Democratische Partij. 'De mensen in Nis zien dat hij echt wil helpen. Hij is toegankelijk. Niet zo'n omhooggevallen type zoals je in de Servische politiek veel tegenkomt.'

Sinds 1997 wordt de stad bestuurd door een coalitie van de Democratische Partij en de Servische Vernieuwingsbeweging. Beide partijen kregen bij de verkiezingen 24 zetels in de zeventig zetels tellende gemeenteraad. De samenwerking loopt goed. Persoonlijke tegenstellingen zoals tussen de landelijke partijleiders Zoran Djindjic en Vuk Draskovic spelen hier geen rol. De Socialistische Partij van Milosevic is met 21 zetels in de minderheid en de Radicale Partij van de ultranationalist Seselj moet het in Nis met slechts één raadslid doen. Bij nieuwe verkiezingen, te houden in mei of mogelijk in het najaar, wordt opnieuw een over-

In straatarm Nis wordt alles op de markt verkocht

Nis werd zwaar getroffen door bommen van de 'vrienden' van de oppositie. Het herstel gaat langzaam

donderende overwinning van de oppositie verwacht. Volgens een recente opiniepeiling steunt 63 procent van de bevolking in Nis de burgemeester, die ook vice-voorzitter is van de Democratische Partij.

De invloed van de staatstelevisiezender RTS wordt in Nis ingeperkt door twee populaire televisiestations van de oppositie, TV Nis en TV5. Ook heeft de stad een eigen oppositiekraant. De studentenbeweging Verzet is al druk bezig met de komende verkiezingen. Net als elders in Servië bereidt de lokale afde-

ling een grote actie voor met als doel de bevolking straks zo massaal mogelijk naar de stembus te krijgen. De campagne heet GOTV: *Get Out To Vote*. Suzana: 'We gaan met teams van studenten naar de dorpen. Daar heeft men veel minder informatie dan in de stad.' Leden van Verzet worden om de haverklap door de politie gearresteerd. Volgens Suzana heeft de beweging er in heel Servië al zeventuizend uren hechtenis opzitten.

Nis is zwaar gebombardeerd door de 'vrienden' van de oppositie. Dat onloochen-

bare feit is de enige troef die Milošević in de stad in handen heeft. Burgemeester Zoran Živković vertelt over de verwarring die bij velen heeft toegeslagen door de NAVO-bombardementen. 'Onze mensen dachten dat zoiets hun niet zou gebeuren, omdat ze zeker wisten dat ze niets hadden bijgedragen aan het uitbreken van de oorlog. De vrienden en familieleden van de onschuldige burgers die zijn gedood, vergeven het de daders nooit. Ze zullen nooit accepteren dat de bombardementen gericht waren tegen het regime, en niet tegen gewone mensen. Hoe moet ik uitleggen dat degenen die in 1996 stemden voor democratie zijn gebombardeerd door democratische landen?'

OORLOGSMISDAAD

Živković aarzelt niet het gebruik van clusterbommen in Nis, niet alleen bij de markt maar ook bij het ziekenhuis, te omschrijven als oorlogsmisdaad. 'Het maakt niet uit of het met opzet is gedaan of per ongeluk. Het gebruik van clusterbommen is verboden. Ik weet van geen andere oorlog waarin zulke bommen honderd kilometer achter de frontlijn zijn gebruikt.' Nis heeft met 34 overledenen meer burgerdoden te betreuren dan de 27 mannen die leger en politie hebben verloren in Kosovo. Het mentale effect van de NAVO-acties is volgens Živković veel ingrijpende dan de directe sociale gevolgen op de korte termijn. Alle grote fabrieken in Nis zijn vernield, maar de meeste waren toch al niet meer in bedrijf.

Burgers die hun huis hebben verloren en vluchtelingen uit Kosovo zijn op verschillende plekken in de stad centraal ondergebracht, veelal in leegstaande hotels. De Griekse hulporganisatie Dimitra bouwt 180 nieuwe huizen voor degenen wier bezit totaal is verwoest.

En dan zijn er nog eens drieduizend huizen, gebouwen en installaties beschadigd waaraan vanwege gebrek aan geld niets kan worden gedaan. Het stadsbestuur, zelf platzak, kan weinig uitrichten. Het internationale Rode Kruis, het Wereld Voedsel Programma en Echo, de hulporganisatie van de Europese Unie, zijn in Nis actief.

Toch vindt Živković dat meer aandacht van Europa en de Verenigde Staten nodig is: 'Op het vlak van de humanitaire hulp hebben we een zak vol beloftes die nog niet zijn nage-

van holst en steijnen

From: Herman de Tollenaere <hermantl@stad.dsl.nl>
To: <office@globalreflexion.org>
Sent: maandag 4 september 2000 11:22
Subject: Parliamentary report: Dutch troops to Kosovo: not enough information

Dutch F-16 pilot, interviewed on Dutch TV at Volkel air base, 2 September 2000, when asked about possibly bombing Kosovo:
 "Yes ... If you think too much, you cannot do your job."

 Not just pilots:

The decisions to send Dutch soldiers to Cambodia, Cyprus, Bosnia, and Kosovo, were based on insufficient information at "all levels (UN, NATO, Cabinet, Parliament, civil servants" [*NRC-Handelsblad*, 4 September 2000]. This is one of the conclusions, included in the final 500 pages plus report of the [Parliamentary] Bakker Committee; published on Monday 4 September. Various news media published summaries.

The committee, founded to find out about the decision making on sending Dutch troops on foreign military missions, says that the Dutch parliament has fallen short in its task to control these decisions. "In some cases, like the air raids in ex-Yugoslavia, Parliament agreed with decisions of which it did not appear to know the impact then." [*NRC-Handelsblad*, 4 September 2000]

The decisions turned out to be not really based on the situations in the areas where the soldiers went to; but on factors like fears that the military budget would be cut without high visibility of the armed forces, or the desire for good public relations for some branch of the armed forces.

There is also criticism of Prime Minister Kok, and the ministers [of Defence] De Grave and Voorhoeve.

Met vriendelijke groet/Best wishes,

 Herman de Tollenaere

My Internet site on Asian history and "new" religions:

<http://homes.dsl.nl/~hermantl/>

See also SIMPOS, information on occult tendencies' impact on society:

<http://www.stelling.nl/simpos/simpoeng.htm>

Bouwen aan multi-etnisch moet doorgaan

Het is echter te vroeg om een multi-etnisch Kosovo op te geven, vindt Wilbert van Hövell tot Westerflier.

26-7-2000

na) binnenviel en veroverde. Dit luidde toen het einde in van de oorlog in Kroatië. De internationale gemeenschap betreurde de nieuwe vluchtelingenstroom, maar protesteerde niet echt. Militaire terugtrekking in Mitrovica zou de internationale gemeenschap echter direct medeplichtig maken aan een ingecalculerde volksverhuizing, bovendien in een gebied dat formeel nog steeds onder de Joegoslavische soevereiniteit staat en mag daarom geen aanvaardbare optie zijn. Bovendien zou deze optie tot nog grotere spanning met Belgrado leiden en de kans op een echte vredesregeling alleen maar verkleinen.

Doorgaan met het streven naar

bouwen. Een multi-etnische toekomst is echter een buitengewoon moeilijke opgave, veel moeilijker nog dan in Bosnië, ofschoon daar aanzienlijk meer doden zijn gevallen en de oorlog daar langer heeft geduurd.

Een eerste vereiste is om de verhitte gemoederen tot bedaren te brengen. Het is van essentieel belang dat de VN erop aandringen, dat de Serviërs die in Kosovo willen blijven tenminste de tegen de Albanen begane misdrijven erkennen, zoals leiders van de Roma dat onlangs hebben gedaan. Het is eveneens van groot belang dat er meer initiatieven komen voor de vrijlating van Albanese gedetineerden (nog zo'n 1000) in gevan-

den aandacht in de media zijn daarom geboden. Verder is het rampzalig dat verdachten van aanslagen op minderheden nog steeds niet effectief worden vervolgd omdat het lokale justitiële apparaat bevooroordeeld is. Pogingen van de VN om speciale rechtbanken in het leven te roepen, met zowel nationale als internationale rechters, dienen daarom actief te worden gesteund. Deze benadering is verre van ideaal en duur, maar een beter alternatief is er op dit moment niet.

Het derde vereiste ligt op politiek terrein. Hangende een politieke oplossing, die er voorlopig niet in zit, zou het voor de Albanen een belangrijk verschil maken indien zij de verzekering krijgen dat zij niet meer rechtstreeks door Belgrado geregeerd zullen worden, en voor de Serviërs dat de Albanen het althans voorlopig niet exclusief voor het zeggen zullen hebben. Willen ze een kans maken op verzoening en acceptatie, dan zullen de Serviërs kleur moeten bekennen door te verklaren dat zij deel willen uitmaken van een 'nieuw' Kosovo. Dit vereist een fundamentele mentaliteitsverandering, die de kern van de zaak is, namelijk dat de Serviërs de Albanen als gelijkwaardig erkennen. Enkele gematigde leiders zijn hiertoe bereid. Het lijkt daarbij onvermijdelijk dat hun een zekere vorm van territoriale autonomie wordt geboden in de paar gebieden die in vele opzichten reeds onder hun controle staan. Dat is nog altijd minder onwenselijk dan een complete exodus, en realistischer dan een volledige afscheiding van Mitrovica, die voor de Albanen onacceptabel is.

Een multi-etnisch Kosovo is niet onmogelijk. De VN zijn andermaal op pad gestuurd met een dubbelzinnig en uiterst moeizaam mandaat. Het is de moeilijkste VN-missie ooit. Actieve steun aan deze missie en internationale volharding zijn noodzakelijk, maar uiteindelijk is de kans op een tolerant Kosovo in handen van de mensen zelf en van gematigd leiderschap.

Wilbert van Hövell leidde tot kort het Bureau van de Plaatsvervangend Vertegenwoordiger van de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties voor Humanitaire Zaken (UNMIK) in Kosovo.

Media die tot wraak oproepen, moeten overtuigender worden aangepakt

een multi-etnische samenleving en tijd winnen voor een politieke oplossing lijkt de enige optie. Werken aan een tolerant Kosovo is een *up-hill struggle* die voorlopig niet mag worden opgegeven. Moedeloos of machiavelliaans anders denken en handelen zou immoreel, onverstandig en jammer zijn. Immoreel, omdat er anders in 1999 niet ingegrepen had moeten worden: Albanese wraak was immers voorzienbaar na gevoelens van 'honderd jaar discriminatie, tien jaar apartheid en twee jaar wreedheid'. Oververstandig, omdat de kans op vrede als gevolg van verdere gedwongen volksverhuizingen in geen verhouding staat tot het leed dat zij veroorzaken en zij bovendien een verkeerd signaal zouden geven in Bosnië. Jammer, omdat de doelstelling van een multi-etnisch Kosovo niet geheel kansloos is. Met hard werken is er een toekomst voor de Roma, Turken en Slavische moslims in Kosovo. En er zijn wel degelijk gematigde Albanen en Serviërs die het geweld afkeuren en aan een nieuwe toekomst willen

genissen in Servië – een zeer emotioneel onderwerp dat in Kosovo tot wekelijkse demonstraties leidt en dat nooit uit het wapenstilstandsakkoord met Milošević gehouden had mogen worden. Verder zou ook een snellere berechting van enkele Servische oorlogsmisdadigers die in gevangnissen in Kosovo worden vastgehouden, kunnen bijdragen aan het kalmeren van wraakgevoelens. Lokale media die deze wraakgevoelens oproepen en collectieve Servische schuld impliceren, dienen overtuigender te worden aangepakt.

Een tweede vereiste is een veel assertiever optreden jegens plaatselijke politieke leiders, oproerkrakers en verdachten van aanslagen op Serviërs en Roma. Van leiders in een sterk patriarchale samenleving zou je mogen verwachten dat ze de haat en de aanslagen beter weten te betugelen. Positief zijn een aantal verklaringen over tolerantie die ze onder druk van de VN hebben afgelegd, maar verklaringen alleen zijn onvoldoende. Voldoende internationale druk en

Het verdeelde Mitrovica is de achilleshiel van Kosovo. In wezen beschermen KFOR en de VN de Serviërs in het noorden tegen een invasie van Albanen uit het zuiden, zonder echter het noorden, dat grenst aan Servië, en de Servische hardliners effectief te controleren. Belgrado kan de voortdurende spanning daar aanwakkeren en gebruiken om ook de rest van Kosovo te destabiliseren. Terugtrekking van KFOR van de stad zou aan deze onmogelijke situatie een einde maken, maar het is zeer de vraag of KFOR in dat scenario grootschalige wraakacties kan voorkomen en zeer waarschijnlijk zou een Servische exodus het gevolg zijn. Het doet denken aan de verdrijving en vlucht van 250.000 Kroatische Serviërs toen het Kroatische leger in 1995 twee 'United Nations Protected Areas' (deeluitmakend van de Servische Republiek Kraji-

[forwarded for information]

"I have said before, the opposition candidate who, according to all unbiased reports, clearly won the election, obviously also has strong differences with us. This is not a question of whether he agrees with us."
http://www.whitehouse.gov/library/hot_releases/October_5_2000_1.html

Dr. Kostunica, a constitutional lawyer, translated "Federalist Papers"
<http://www.yale.edu/lawweb/avalon/federal/fed.htm> into Serbian.

And "strong differences"?

http://www.cato.org/cgi-bin/Web_store/web_store.cgi?page=ruleoflaw.html&cart

-----
THE ROCKFORD INSTITUTE
<http://www.rockfordinstitute.org>

SERBS AND THE WEST: THE ROAD AHEAD

by Dr. Vojislav Kostunica

The question of what the Serbs have to agree to in their future relations with the Western world, and what they must never accept, is central to our future. I'll try to offer an answer from the Serbian perspective, in the full knowledge that a very different answer may be given from the vantage point of Washington, Paris, London or Brussels. We have to take into account the structure of the contemporary world, especially the position and power of the United States and Europe in it, and -- above all -- we have to start with who we are, and what we are, as "Serbs." In seeking an answer we have to be free from self-delusion of any kind.

The issue "what the Serbs have to accept and what they must not" begs two further questions. The first concerns the definition of the statehood of Serbia, externally and internally. The second concerns the terms for the lifting of all sanctions.

The Serbs entered the twentieth century with two states of their own, and they ended it without a state they can call their own. Serbia cannot resolve its relations with the outside world until and unless it resolves its status from within. This concerns Kosovo, Montenegro, possibly Sanjak and Vojvodina.

Since May 31, 1992, Serbia has been subjected to international sanctions on the basis of Resolution 757 of the U.N. Security Council. Those sanctions were imposed because it was claimed that Serbia and Montenegro were the principal culprits for the war in Bosnia and Herzegovina, or, to put it more precisely, because they were alleged to have been responsible. That war was halted at Dayton, but the key sanctions have remained. There have been some changes in the sanctions' "package" but they were not fundamental. Various Serbian concessions - notably concessions made by Slobodan Milosevic at the Dayton peace conference - did not qualitatively ease the position of Serbia. Even after Dayton Serbia remained surrounded by the so-called "outer wall" of sanctions.

Immediately following the end of the Dayton conference, on November 21, 1995, the U.S. Department of State issued a statement giving a summary of the proceedings. In this statement, dated November 22, we encounter, for

For the first time, this "outer wall of sanctions" against Serbia, banning it from the membership in international financial organizations and denying access to all external sources of credit. It was also the first revision of the Dayton agreement by the United States, because the "outer wall" was not even mentioned in Dayton. It was stated that these sanctions would not be removed until Serbia resolved a number of other issues causing concern -- specifically including Kosovo and cooperation with the war crimes tribunal at The Hague, but not limited to those issues.

The architects of the "outer wall" have never explained it fully. That very term contained an element of mystery. Does it mean that there is an "inner wall" of sanctions, and what does it consist of? Obviously, the "inner wall" is less important, and from Washington we were told that the change of regime in Serbia would lead to the lifting - or merely suspension -- of those less important, cosmetic sanctions, while the "outer wall" would remain. Why didn't they commit to the lifting of the "outer wall" if political changes occur in Serbia? The answer is very simple: new concessions would be sought, whether on territory - specifically Kosovo - or on Yugoslavia's internal constitutional arrangements that would lead to its further fragmentation. That which had not been achieved through Milosevic's action, or inaction, would have to be conceded by those coming after him. That means securing as much American presence and influence in this part of the Balkans as possible.

Another demand, of course, concerns the so-called "democratization." This does not necessarily entail the creation of democratic institution as such. No, this entails finding obedient, pliant people who will assume power, people whose equivalents in Bosnia and the Republic of Srpska are known as the "pro-Dayton" forces. Bosnia-Herzegovina, especially the Bosnian-Serb Republic (Republika Srpska), provides the prime example of the relativization of "democracy" and all democratic institutions. Whether it is elections, the media, or the functioning of elected bodies, the will of the people in the Bosnian Serb Republic is irrelevant. What matters is the will of the authorities in Washington.

If the "democracy" in today's post-democratic societies is controlled, then the so-called democracy in the post-communist societies that have been grudgingly allowed into the First World is controlled even more stringently, in fact dictated from the outside.

Legal forms have special importance in various peace agreements that constitute the pax Americana. Those agreements introduce into the rule of law everything that is opposed to the rule of law: voluntarism, insecurity, arbitrariness. Countless revisions of the Dayton Agreement are a clear sign, as are the many creative legal interpretations by the international High Representative for Bosnia-Herzegovina. So that this does not sound too abstract, let me quote one statement by Christopher Hill, the American diplomat who was the author of several versions of the proposed peace agreement on Kosovo. In the fall of 1998, Hill stated that the U.S. plan for Kosovo must be worded so as to provide different interpretations of the same provisions by the opposing sides, without undermining the agreement in the process. [...]

Milosevic's foreign policy had always oscillated between excessive uncooperativeness and excessive cooperativeness, and always at the wrong moment. In the first phase, back in 1992, Milosevic was - in the memorable words of The New York Times -- the "butcher of the Balkans." In the second phase, most notably from the Dayton agreement until the Milosevic-Holbrooke agreement on Kosovo in the fall of 1998, Milosevic was a "guarantor of peace," a "tough negotiator," a "strongman."

Some authorities in Montenegro and in the Republic of Srpska, and some opponents of Milosevic among the opposition in Serbia, have also behaved very cooperatively. It is noteworthy that communist apparatchiks, young and old, have replaced one form of Newspeak with another. They are well aware what can be said and what is forbidden. One must not talk of the NATO bombing and the subsequent conditions in Kosovo, while one has to talk about the Serb "culpability" and The Hague tribunal. In the aftermath of the

...basing this was the basis for institutionalized relations between the European Union, the United States, and the democratic opposition in Serbia. Before that time, those relations were based, for years on end, on the triangle formed by the U.S., the E.U., and Slobodan Milosevic; then it was reduced to the United States dealing with Milosevic.

The price for the lifting of all sanctions and the final settlement of our statehood must be as low as possible. It has to be paid, but with the least possible harm to our national and state interests and to our national dignity. We have to look for the Third Way, between the extremely uncooperative position of Milosevic - which was only reinforced by The Hague tribunal's indictment - and the excessively cooperative position of some of his political opponents. In one of his papers Srdja Trifkovic has presented us with the dilemma of "resistance or cooperation." I propose an answer that could be summarized as both resistance and cooperation. But in order to apply the Third Way successfully, several preconditions have to be satisfied.

First of all, internal relations within the state have to be settled, defined or re-defined regarding Kosovo, Montenegro, and Vojvodina. But for Serbia to do this properly, such decisions have to be democratic, following due consultations with all political and social forces, and to a large extent on the basis of their consensus.

Second, we have to retain the awareness of our national identity. In order for a nation to survive it has to know what is its national interest. In order to define its national interest it has to have a strong national identity. This is a special problem since some Serbs have lost their national identity, by becoming "Yugoslavs," "Europeans," "anti-nationalists," globalists, or else sub-national regionalists. The Serbs have a weakened national self-awareness, in addition to the perennial lack of national self-discipline.

Even if the future Serbian political elites succeed in avoiding the many traps that await them as they sail between Scylla and Charybdis of the modern world, between confrontation with the outside world and a subservient attitude to it, we shall face yet another major problem and obstacle. It is the distorted and prejudiced picture of the Serbs that has been created throughout the past decade in the Western media and public. That picture equates the Serbs with the Germans from the Nazi era, and Milosevic with Hitler. It has been aptly branded by an American commentator as the *reductio ad Hitlerum*.

It is hard to tell who is the most radical Western crusader against the bogey of Greater-Serbian nationalism. Is it David Gompert, formerly Director of European Affairs at the National Security Council and now vice-president of RAND, who, writing in *Foreign Affairs* way back in 1994, asked "How to defeat Serbia?" In that article Gompert stated that for years, decades perhaps, Serbia would have to be subjected to isolation and misery, that it would have to be quarantined for as long as it takes to eradicate the virus that Serbia carries within it. Because the Serbs - as Gompert claimed elsewhere, in *The New York Times* - should be treated as lepers. The sanctions against Serbia do not have to be hermetically tight, he said, provided that they are permanent.

Or is it another such crusader, James Gow, an expert on war studies from London, who describes Serbian nationalism as the hissing snake in the bosom of the international community? [...] We should not forget Richard Holbrooke, who described the Serbs on television as "murderous assholes" and explained that Serbia and Montenegro remain internationally unrecognized because they are not civilized enough to be admitted into the community.

Which of these crusaders should take primacy? How about Daniel Goldhagen, Susan Sontag, Shlomo Avineri, and many others, who allow for the possibility that Milosevic is not quite Hitler, that the Memorandum of the Serbian Academy of Arts and Sciences is not quite *Mein Kampf*, that the Serbs did not quite try to destroy one whole nation as the Germans had tried with the Jews, but nevertheless ... According to them the Serbs, just like the Germans

before them, need a benign occupation, denazification of sorts, during which democratic forces could emerge and grow strong. Let me quote only one of this group, philosophy professor at the Hebrew University in Jerusalem, Shlomo Avineri. He says that the Germans were able to rejoin the community of civilized nations after 1945 not only because they became a democratic state under Allied occupation, but also because they have come to comprehend the horrors done in their name to Jews and others under Hitler's regime - and that is the destiny of the Serbs, too. [...]

It is now quite clear that factually, politically and legally the so-called humanitarian intervention by NATO against the Federal Republic of Yugoslavia was not justified, that it was the intervention itself that caused the humanitarian catastrophe, the consequences of which will be felt for a long time. This view is shared by an increasing number of prominent commentators, from Noam Chomsky to Henry Kissinger. This is the view of some Western media and many international organizations, including the CSCE. Even the chief protagonists of the air war, including President Clinton himself, defend it with an ever-slackening enthusiasm. It is hard to imagine President Clinton going public today with an article claiming that the war of nineteen NATO states against Serbia was "just" and "necessary."

Today and in the future the Serbs cannot count on any "allies" in the old sense among the great powers. They can count, however, on covert and overt allies in the West, in Europe, and on the diffuse but ever more prevalent resistance all over the world to what has come to be known as "benevolent global hegemony." They can count on the growing awareness that the NATO war against Serbia was mediated in the West by lies and manipulations, by the creation of a twisted and false picture about the Serbs that justified their punishment by sanctions, bombs and indictments at The Hague.

The fact that it is increasingly obvious that the NATO war against Serbia was neither just nor necessary still has not greatly undermined that prejudiced, almost racist image of the Serbs created in the Western public. Even when the "outer wall" of sanctions is removed, it will take a lot of skill and effort to alter this image of the Serbs. As our philosopher Mihailo Djuric has said, our nation has no alternative but to endure gallantly and with fortitude this latest round of heavy suffering because this suffering is not earned by guilt, it is allocated by judgment. Indeed, the Serbs will not accept that which is unacceptable only if they are not deracinated, that is to say, if they have not ceased to be Serbs.

source : <http://www.rockfordinstitute.org/NewsST101000.htm>

/fair use /

----- Original Message -----

From: "Lyubomir T. Gruyitch" <lyubomir.gruyitch@utbm.fr>
To: <lyubomir.gruyitch@utbm.fr>
Sent: Sunday, October 15, 2000 7:51 PM
Subject: sim [sorabia] We get by with a little help from our friends.

> >X-eGroups-Return:

>

sentto-1156806-6057-971624948-lyubomir.gruyitch=utbm.fr@returns.onelist.com

> >X-Sender: mantic@Home.com

> >X-Apparently-To: sorabia@egroups.com

> >To: "SNN" <news@antic.org>

> >Cc: "Centre for Peace" <scontact@balkanpeace.org>

> > "Sorabia" <sorabia@egroups.com>, "News" <news@siem.net>

> >X-MSMail-Priority: Normal

> >X-Mailer: Microsoft Outlook IMO, Build 9.0.2416 (9.0.2911.0)

> >Importance: Normal

> >X-MimeOLE: Produced By Microsoft MimeOLE V5.0.4133.2400

> >X-eGroups-From: "Miroslav Antic" <mantic@Home.com>

> >From: "Miroslav Antic" <miroslav@antic.org>

> >Mailing-List: list sorabia@egroups.com; contact sorabia-owner@egroups.com

> >Delivered-To: mailing list sorabia@egroups.com

> >List-Unsubscribe: <mailto:sorabia-unsubscribe@egroups.com>

> >Date: Sun, 15 Oct 2000 11:48:44 -0400

> >Reply-To: sorabia@egroups.com

> >Subject: [sorabia] We get by with a little help from our friends.

> >

> > German Foreign Minister Calls for Permanent German Troop Occupation

> >of Yugoslavia Fischer Warns: Yugoslavs Must Acquire Democratic Culture to

> >Relate to Germany Prof. Chossudovsky Comments: US Accepts German

> >Domination in Yugoslavia Berlin (AP)Oct. 11, 2000 [Emperor's Clothes

note:

> >The following has been translated from the printout of a German language

> >'Associated Press' dispatch. For more details, see end of article]

German

> >Foreign Minister Joschka Fischer, addressing Parliament on Wednesday,

> >expressed his opinion that Germany should not only provide material help

to

> > Yugoslavia but that the Bundeswehr and non-military organizations should

> >establish a permanent presence there. He declared that this was a unique

> >chance to create a democracy in the context of further European

> >unification. Reunited Germany has a special responsibility for

stabilizing

> >democracy in Serbia. Democracy, said Mr. Fischer, is the basis for a

> >lasting peace in the Balkans. But the priority is for the moment that

the

> >democratic changes be carried out peacefully and that justice prevail.

The

> >Western Balkans is a part of the European comprehensive responsibility.

It

> >was truly correct at the time to stop Slobodan Milosevich's policy of

> >Greater Serbia and to engage oneself on the side of the democratic

> >opposition, says Joschka Fischer. Now the bloody murdering in the

Balkans

> >can be stopped. The Stability Pact has to be used, among other things,

>the clearing of the Danube. Also democratic culture has to be built up
[in
>>Serbia] to make possible the normalization of relations between Germany
>>and Serbia. The first steps have been taken through the lifting of the
oil
>>and the flight embargoes by the European Union. Now Serbia can be
>>accompanied on its route toward Europe. In the words of Fischer, all
those
>>who have made themselves guilty of grave crimes have to be brought to
>>justice. [Note: Original German text will be posted as soon as possible
at
>><http://emperors-clothes.com/german/bundeswehr.htm>] German Domination
>>Slated for Yugoslavia Interview with Michel Chossudovsky, Professor of
>>Economics, University of Ottawa. Prof. Chossudovsky studies and writes
>>about the effects of International Monetary Fund/NATO penetration of
>>countries in transition. Interview conducted by Max Sinclair Sinclair:
>>Some supporters of Kostunica are arguing, or hoping, that somehow he can
>>maneuver around the United States because he has ties to Europe. That
>>Europe is getting away from US domination and wants to be independent.
>>Chossudovsky: I think they're very naive in that belief. Berlin and
>>Washington are working hand in hand in this situation. They coordinate
>>their respective foreign policy initiatives. Germany's secret service,
the
>>Bundesnachrichten Dienst (BND) collaborated closely with the CIA in the
>>various stages of the 78 day bombing of Yugoslavia, and also after the
>>bombing. Everything indicates that what they want is to transform
>>Yugoslavia into a German protectorate with German troops (and the
>>Deutschmark) stationed on Yugoslav soil, within Germany's "lebensraum".
>>This has been the fate of the other former republics of Yugoslavia
>>including Macedonia and Croatia. In Montenegro and Kosovo the
Deutschmark
>>has been established as legal tender. In Kosovo Germany's Commerzbank
>>controls the entire commercial banking system. At the same time it is
the
>>Washington Group, which is a US Transnational linked up with the US
>>defence industry, which controls the Trepca mines in northern Kosovo.
The
>>Americans and their British allies have their eyes on Central Asia; that
>>is the deal. The Caspian Sea basin and Central Asia are American
territory.
>>BP-AMOCO and ARCO, the world's largest Anglo-American oil consortium, is
>>the major player in the Caspian oil fields. NATO's role, through GUUAM,
>>the NATO-sponsored military alliance in this area, is to protect the
>>pipeline routes from the Caucasus through the Balkans. Germany is not
an
>>important player in the oil business. In return for the US and Britain
>>getting the Caspian Sea Basin and Central Asia, Germany gets the Balkans
>>and parts of Eastern Europe. The US and Germany seem to have agreed on
>>this division of territory and their respective spheres of influence.
>>Sinclair: So they are fully united? Chossudovsky: United in some
regards,
>>divided in others. There is a major split between Germany and the US in
>>the defence industry. We see two competing defence conglomerates. The
>>powerful Deutsche Aerospace which is part of Daimler is now allied with
>>France's Aerospatiale Matra. In turn, British Aerospace is integrated
into
>>the US military industrial complex. It is in close relationship with
major
>>US defence contractors. In other words the Western defence industry is
>>split in two; the Anglo-American axis and the Franco-German axis.
>>Incidentally in the oil business the Anglo-Americans are also competing
>>with the French-Belgian-Italian consortium, El-Aquitaine-Petrofina-ENI,
>>which also has links to the Iranian and Russian Oil companies. Dinkic
>>Attempts to Control Central Bank for the IMF Chossudovsky: With regard
to
>>Yugoslavia, what they want is to impose the Deutschmark, which means
>>Germany would dominate the monetary system. This requires controlling

>>Central Bank. I think the biggest stake in Yugoslavia right now is over
>>who does control the Central Bank. It appears that Mr. Mladjan Dinkic
of
>>the G17 group of economists has assumed control of the Bank. He has done
>>this on behalf of the International Monetary Fund (IMF) If Yugoslavia
is
>>to retain national sovereignty, it is absolutely essential that it
regains
>>sovereignty over its bank and therefore its monetary policy. If
Kostunica
>>and Dinkic and the G-17 can hand over the Central Bank to the IMF, then
>>the German banks will come in as they did in Kosovo and Bosnia . The IMF
>>then acquires de facto control and then we have a colonial situation
>>regardless of what might happen in the arena of party politics. In other
>>words, if the IMF, through the G-17 economists, has control of the
Central
>>Bank in the person of Mr. Dinkic, then they control part of the key
power
>>in the country. If they also get the position of Finance Minister they
>>have it all. Mr. Dinkic appears to have assumed the functions of a
Central
>>Bank governor without the legally required parliamentary assent. There
is
>>evidence, publicly available, that the IMF has already begun wrecking
the
>>monetary system. For Yugoslavia to retain sovereignty, its monetary
policy
>>must be controlled by those answerable to parliament, not to the IMF.
This
>>means removing the Central Bank from Dinkic and his associates. With
>>regard to Yugoslavia the US, Germany and France collaborate. Sinclair:
>>The other day I read an article which suggested that Kostunica has the
>>backing of France and so he can therefore play an independent role.
>>Chossudovsky: France and German go together. As I mentioned, their
defense
>>industries are fully integrated now. There's very close collaboration
>>between the two. That is the new axis. France, Germany and Italy, on one
>>side, and Britain and America on the other. Sinclair: So does this mean
>>there is hope that the Serbs will be protected from the U.S. by France
and
>>Germany? Chossudovsky: They won't; no no, they won't. Of course, there
are
>> many disagreements and conflicts between Germany and the US. In Albania,
>>the Germans supported the Democrats and the US supported the Socialists.
>>The Germans lost out. Germany's giant mining consortium Preussag, lost
out
>>to an Anglo-American mining company when the Socialists came in. Albania
>>is one of the world's largest producers of chrome, you see. But with
>>regard to Yugoslavia the US and German sides fully collaborate. And mind
>>you, the International Monetary Fund is run by a German now. Let's be
>>clear: in the Balkans and Eastern Europe, the IMF is just as much an
>>instrument of German domination as it is of American domination. And
then
>>of course there are the historical implications of Germany once more
>>occupying Yugoslavia. This of course has been an established goal of the
>>German Empire, including during W.W.II. Sinclair: Before we conclude
could
>>you talk a bit more about United States and Central Asia? Chossudovsky:
>>Well the United States has extended into the Caucasus and the Central
>>Asian Republics of the former Soviet Union; it also has its eyes on
China.
>>Since the Asian crisis and the IMF bailout in 1997, South Korea is
>>becoming into a full fledged colony of the US. The powerful Korean
business
>> conglomerates (Hyundai, Samsung, Daewoo, Kia) are being taken over by
U.S.
>> financial interests. The Germans, including Deutsche Bank and

ammerzbank,
> > are also present in Korea, picking up the pieces. The US has 38,000
troops
> > in Korea. The Korean economy is being ransacked. *** The Case of the
> > Reluctant News Report As far as we know, the 'AP' dispatch posted above
> > was only distributed in German. A reader spotted it at Yahoo.com's
German
> > language site and emailed us his English translation of an excerpt as
well
> > as the web address where he'd found it. Following his instructions we
went
> > to <http://de.news.yahoo.com/4/> and did a search for "Fischer will
> > Jugoslawien mit Bundeswehr helfen" [Fischer wants Army to help
> > Yugoslavia]. This took us to the web address
> > "<http://de.news.yahoo.com/001011/12/14aun.html>" The url we there had the
> > right title, but the link didn't work. The other links on the page
worked
> > fine. We contacted a friend in Germany who has access to 'AP'. He got a
> > printout of the actual news dispatch and sent us the text in German and
> > translated it to English. We will post the original German soon. We get
by
> > with a little help from our friends... We receive all our funding from
> > individuals like you. We want everyone to read our articles whether they
> > can afford to contribute financially or not, but if you are able to
> > contribute, please do. Recently we were shut down for almost a week by a
> > hacker. We are taking steps to improve our security and also to increase
> > the number of people who hear about Emperor's Clothes. These
improvements
> > cost money. Small contributions help and so do big ones. We can't do it
> > without your help. Please make a donation by mailing a check to
Emperor's
> > Clothes, P.O. Box 610-321, Newton, MA 02461-0321. (USA) Or call 617
> > 916-1705 between 9:30 AM and 5:30 PM, Eastern Time (USA) and we will
take
> > your credit card information over the phone. Thanks for reading Emperor's
> > Clothes. And thanks for helping. It's a joint effort, isn't it?
> > www.tenc.net
> > [Emperor's Clothes]
> > eGroups Sponsor
> > =====
> > Group Moderator: sorabia-owner@egroups.com
> > page at <http://www.egroups.com/group/sorabia>
> > for more informations about current situation in Serbia
> > <http://sorabia.home.dhs.org>
> > Slusajte GLAS SORABIJE nas talk internet-radio (Serbian Only)
> > <http://www.live365.com/cgi-bin/directory.cgi?autostart=sorabiaradio>
> >
> > Attachment Converted: "c:\program files\leudora\attach\ATT00038.txt"
> > Srpska Informativna Mreza
>
> owner-sim@antic.org
>
> Lista: sim@antic.org
>
> <http://www.antic.org/News/>
>

----- Original Message -----

From: "global reflexion" <office@globalreflexion.org>
To: <office@globalreflexion.org>
Sent: Tuesday, October 17, 2000 4:59 PM
Subject: 'A counter-revolution, and not all that velvety'

The Global Reflexion Foundation contributes, according to her ability, to the distribution of information on international issues that in the media does not receive proper attention or is presented in a distorted way. We receive information from different sources, that does not necessarily reflect our opinion. If you don't want to receive it, please send us an e-mail.

*****
Tuesday, October 17, 2000

1. 'A counter-revolution, and not all that velvety'
2. A Criticism of the European Union and Vojislav Kostunica

*****
Interview with Mihajlo Markovic, former vice president of the Socialist Party of Serbia

'A counter-revolution, and not all that velvety'

Tanja Djurovic, Belgrad
(October 11, 2000-for junge Welt - www.jungewelt.de)

Mihajlo Markovic, member of the Serbian Academy of Science and until 1995 the vice president of the Socialist Party of Serbia, was one of the ideological leaders of that party. Before 1989 he had a reputation as a 'reformer' and opponent of Tito within the Yugoslav left. Because of his position in the movement in Yugoslavia, we thought this interview with him would be of interest to anyone following the current developments-IAC

- Professor Markovic, following the all-level elections on September 24 in Yugoslavia, a certain "coup d'etat" took place on the streets of Belgrade on October 5, organized by the Democratic opposition of Serbia (DOS). Some are already calling this "a velvet revolution." How would you describe what happened?

October 5 started out as one of the "rebellions" we've already had an opportunity to see. On March 9, 1991 to begin with and from then on there were several attempts on the street to scare the regime, to make it back off, to perhaps enter state institutions and take them over by force - as was the case elsewhere in the countries of Eastern Europe.

Of course this October 5 protest was not simply a "peaceful" expression of civil disobedience and was not even planned to be peaceful, no matter what its organizers say. There was a lot of violence in it. A couple of people were killed and around 100 injured, material damage was considerable. ...All this shows clearly that this was a counter-revolution, and not at all that "velvety," as some are calling it now.

By my definition, a revolution is a social coup, a social transformation, which leads to some higher, more progressive form of society. When this is

the case, then we're speaking of counter-revolution.

Slobodan Milosevic should have admitted the defeat on presidential elections immediately. Then the damage would be smaller. But, he made another in a sequence of mistakes, and decided not to accept presidential election-results from September 24. Finally, when a big wave of protests was initiated, when on October 5 the DOS rallied the people to the Yugoslav capital for mass demonstrations, the number of people gathered wasn't even important anymore, because Milosevic in the meanwhile already decided to capitulate. The army didn't react. The police gave more-less symbolic resistance, and power was simply given up.

- What were the factors to bring this situation about, and put an end to the Serbian 10-year-long resistance under Slobodan Milosevic? Why didn't it happen before?

Here, in Serbia, the "transition" scenario didn't work out for a long time, for several reasons.

One of those reasons is that in Serbia already certain necessary reforms had been carried out. In year 1989 we had reforms of both the political and economic system. Therefore, what was later changed in East European countries, in Yugoslavia had been reformed and changed already, but of course the government was firmly in the hands of socialist forces.

Besides, the Serbian nation is very resilient when it comes to attempt to impose on it solutions from the outside. It resisted firmly and for a long time the attempts coming from reactionary circles from the West - to impose "transition" here, as it is called, transit to liberal [unregulated] capitalism, with "shock-therapy" and all the other catastrophical consequences for people and for society. So some kind of consciousness about all this existed, and therefore the resistance.

Nevertheless, the combination of certain factors in last 10 years brought about the gradual change in this attitude. First and very crucial, an enormous pressure from the USA and the West, which directly interfered in our internal matters, gave directives to opposition leaders and spent from 70 to 100 million of dollars on these last Yugoslav elections alone.

On the other hand, an inner weakening in the government itself occurred, and certain demoralization of Socialist party of Serbia (SPS) cadres [leading organizers]. And what's worst of all, the people, who found itself in a very difficult material situation, almost direct misery, couldn't take it anymore.

And then this motto "Change" at any cost, even if it was said that those changes can be for the worse (as they will be), prevailed. This is how the electoral defeat of the leftists occurred. Not total defeat naturally, in the Federal Parliament the coalition of left forces still has the majority - but on local level it was total indeed, and defeat on the presidential level, of course.

- You mentioned "inner weaknesses" and "demoralization" in SPS... Apart from the foreign factor, which is more than obvious, how much did the Yugoslav leftist government itself contribute to its downfall in these elections?

In the Socialist Party -- which carried the defense of basic socialist values -- at the beginning there was certain amount of inner democracy, and morale was also at a certain high level. Even now naturally you have a great number of socialist executives who remained honest and non-corrupt, who didn't abandon their leftist orientation.

But the situation was gradually changed by the fact that inner erosion took place. First of all, Slobodan Milosevic himself was very insensitive towards corruption. Even if he himself remained honest through and through until the end, even in his own family he wasn't principled enough to punish the behavior of his son and his wife Mirjana Markovic. All that had a

...ally bad influence on society, on followers, on members and executives of the Socialist Party itself.

This played a big role in inner erosion. And creation of Yugoslav Left (JUL) played a devastating role.

The JUL figures as a left party, but according to the informal admission of Milosevic himself, this "left" party was created under sanctions, under the blockade. To break through this blockade the Yugoslav government had to tolerate some forms of gray economy. A certain number of private owners had to pay bribe-money to functionaries of European Community and NATO. This is how we managed to come by oil, gasoline and all the rest.

But those private owners, through gray economy, gathered a certain amount of wealth. Milosevic, when he thought about how those people, who actually became capitalists now, as a matter of fact will be the adversaries of socialists, decided it would be good finding some way to make them allies.

Eventually, this is how JUL was created, and Milosevic's wife took its leadership. But, in essence, this was after all a bad idea and no matter how attractive this seemed at first glance, in the long run the consequences were bad as we can see.

People in this so-called left party were there just to enrich themselves further, and to gain perhaps some political position on the top of everything by which to protect their capital. Of course it had a very demoralizing effect on Socialist party itself.

And then, Milosevic even made socialists promote the JUL everywhere, be in coalition with it, and on elections give a great number of seats to representatives of the JUL. For years this has been causing increasing unrest among functionaries of the Socialist Party.

- You are one of the ideologists of SPS... Some say even so called Serbian nationalism and its establishing in program of Socialist party contributed also to the downfall of the leftists...? - "Serbian nationalism", nationalism as such and even patriotism, are often confounded with chauvinism... This is a simply a big defect in thinking, so let me explain this.

Nationalism? I have critical attitude towards nationalism, in a sense that nationalism always means one-sided approach to a problem, seeing only national dimension of it. So all is seen in the light of national relations, national interests. I am critical towards it. But even there, you have two kinds of nationalism. You have "benign nationalism" which is, as I said, just one-sidedness. But chauvinism, which I would call "malign nationalism," is an entirely different thing.

Chauvinism is hatred of other nations, non-acceptance of other nations, and is something absolutely negative. So people who do not or cannot make a difference between those two kinds of nationalism, or can't even make a difference between nationalism and patriotism, are simply not educated enough. They just don't see the problematic of our times in all its nuances, but take things superficially. They see only black and white, where there are shades of gray.

Therefore, this is not the question of "Serbian nationalism," not even benign one, but of Serbian patriotism. Patriotism is love for its own people and its own country, and is completely justified. You can't be an internationalist without being a patriot, and when injustice and aggression is done, you have to defend your country in a way you would defend any other country as well. Patriotism is something entirely positive. Nationalism could be present in some right parties, Seselj's or Draskovic's parties for instance, but in Socialist Party case we can speak only about patriotism, accepting other nations but at the same time readiness to defend interests of own, Serbian nation.

is entirely unjustified to say SPS was infected with any form of nationalism, and Milosevic himself can't be called a nationalist. His famous Gazi Mestan speech in 1989, was a completely anti-nationalist speech. Some people are calling it nationalistic, even without reading it.

Or before this, Memorandum of Serbian Academy of Science - in the whole world it was considered a base of Milosevic politics, and called a nationalistic document which lead to breaking of old Yugoslavia. Anybody who had a mind to do that, could read this document and see that in it is spoken uniquely and only about equality of all nations.

- You spoke of transition scenario. We all know the consequences of "transition" in East European countries, as well as its outcome. If we say that these elections were a choice between "freedom and slavery," is it possible that Serbian people voted consciously and willingly for its own slavery?

Of course it didn't! It just couldn't cope with the pressure anymore, and here's the reason why. As I said, Serbian people had put up a 10 year long and very persistent resistance, and I said why. And according to me it would have kept on resisting - if each and everyone suffered the consequences equally... But ordinary people couldn't take the misery and suffering anymore, watching a certain number of others growing richer and richer, and enjoying the luxury. The discrepancy between left parties' program and practice was too big. This is why we were defeated in the end, by DOS.

And this is not the matter of "Serbian nationalism" or DOS "being better".

But people who engaged themselves in "the change," and voted for it under the supposition "it can't be worse than it is already" will soon see that it certainly can. And when Serbian people make sure it can be worse and will be, when they see the layoffs and selling out of people's wealth, when they feel the pressure of debts and when they finally see how we become a half-colony of foreign capital and the New World Order, of the USA first of all, then here again the conditions will be created for socialists and for left forces.

- At this moment, situation in the country is far away from being clear yet. On one side we have leftist forces, with all their past weaknesses and advantages. On the other side we have DOS, executing counter-revolution, even if it's mostly done behind the stage. When the dust is settled, how will this situation unravel?

Let's take a look first at DOS, this coalition which presently won "on the streets"... On one hand we have here our new President Vojislav Kostunica, and on the other, one very colorful grouping of politicians who do not agree on anything else except in their goal to topple Milosevic. This goal achieved, the fight among them is imminent, about everything. We all know and saw DOS leaders already, they unified somehow under U.S. pressure, and managed to find one single man, the only man among them all for whom it can be said that he's honest and non-compromised.

One thing should be clear: there's a big difference between Kostunica and the rest of his allies. Kostunica is a man who was always what he is - anti-Communist, patriot, critical towards American foreign policies. He was vehemently against bombing of Yugoslavia last year, and he publicly said he won't cooperate with Hague Tribunal for war crimes in ex-Yugoslavia, because he considers it not a legal, but a political institution. He publicly said he won't give Slobodan Milosevic to the Hague.

These are all the reasons why America is already criticizing Kostunica, but says it'll accept him as someone who believes in legal state and democratic procedures. But out of these statements clearly follows that USA will accept him only for a while and he won't stay in his position for long. Unless Kostunica manages to defend himself and his position, considering he has a wide support of his citizens. And Kostunica is not a new [Czech President Vaclav] Havel, no matter what USA might think.

Kostunica is also a legalist, trying to use existing legal forms.

The problem is, the rest of DOS, people around him, are not. They're already forming some "crisis groups" which are illegal institutions, and which are for example already pressuring certain politicians, certain directors of enterprises to submit their resignations, so some other people chosen arbitrarily by the DOS can take their places. This is completely anti-constitutional of course.

According to the constitution, the first thing to be done is to constitute the Federal parliament. This process is not finished yet, because the DOS is arguing 19 mandates of socialists from Kosovo and Metohija. But when this is settled, and all mandates verified, by my opinion the situation will be clear that left is in majority there.

At this point we will see how much president Kostunica is indeed a legalist, because government should be formed by parliament majority.

Kostunica already accepted giving the place of prime minister to someone from the Montenegro Socialist party, constitutional again. But we already have Zoran Djindjic, saying something which is not true - he's in favor of a "government of experts." This is hardly for Djindjic to decide, and parliament will chose what kind of government it wants.

Now, speaking about Serbian republic government, the situation is still unraveling and we have to wait for the outcome.

Altogether, considering present "double rule" in the country, it is certain that, as in any counter-revolution, the DOS will use their present advantage, triumph on the streets and support of masses, to win crucial power. By illegal means if must be. But even so, the DOS leaders will have to live with great resistance because of those methods precisely.

- The chances of Yugoslavia and its people for resistance to the dictates of USA, its centers of might and globalization are far from being spent yet...and leftist forces will certainly play a role in this fight in years to come. What role will that be, and how significant? What is the immediate task of socialist now?

As for the leftist forces themselves, it is obvious that now they must partly start anew, and a new period must begin for them. A period in which socialists will have to organize without Milosevic's leading role. Hope that socialists of Serbia will regroup after recent defeat, renew and be a strong political force, lies first of all in a fact that inner erosion in SPS will be stopped. New people will come, avoiding the mistakes done in the past and now. And again by East European model, socialists will come to power once again. Real and true ideas never die.

As for the globalization process, this is not a real and true idea. This is precisely why it won't last forever. The power-and-money hungry American empire will crumble down as a tower of cards, as every empire does in the end, cause its foundations are rotten to the core.

The resistance block is already building up - and dreadful experience with Yugoslav bombing last year contributed to this significantly. American politics, until the aggression on Yugoslavia, seemed to have much success with its "stick and carrot" policy, and to be able to manage fulfilling its goals just fine without wars.

But NATO bombing of Yugoslavia scared the world, showing that NWO in a lot of things has the same characteristics as fascism.

Russia, China, India, South American and African countries - they're all sobered up now, wiser, awakened.

- How much did those countries, and the whole anti-imperialist world lose

ow, with change of power in Yugoslavia?

They lost a lot, this is true. For U.S. and NATO it was imperative to gain full control over Balkans, so that they would have unhindered territorial approach to Middle Asia, to Caspian basin, to territories rich with oil and other precious natural resources. Yugoslavia and Serbia were undoubtedly a bastion of resistance there, and on their way. NATO lost 10 years with Serbia. Now, Slobodan Milosevic is out of their way. Vojislav Kostunica would wish to continue this kind of resistance, but unfortunately will not have the support of his collaborators. This is of course an immense loss, first of all for Russia.

Nevertheless, forces of resistance to globalization are getting stronger in front of our eyes, from minute to minute, and will keep on getting stronger. And maybe Yugoslavia will still have its place among them in the future.

In view of this, the forces of the New World Order have no chance for final success.

Tanja Djurovic is a Junge Welt correspondent from Belgrade.

*****

The URL for this article is <http://emperors-clothes.com/news/criticism.htm>

www.tenc.net [Emperor's Clothes]

A Criticism of the European Union and Vojislav Kostunica

by William Spring (10-17-2000)

This Biarritz gathering of loathed leaders of the new Europe, got a much needed boost by the appearance in their midst of the representative of the country they had most recently bombed.

If there is a place for reconciliation, this wasn't it.

It was insensitive to the highest degree for Dr Kostunica to field questions about the possibility of handing over Mr Milosevic to Carla del Ponte's so called Court at The Hague, without at the same time referring to indictments issued by the Serbian Public Prosecutor's Office of 29th August 2000 (ref: KT - 420/99) against NATO leaders, nor to the application made by the Yugoslav Government to the International Court at The Hague for condemnation of the NATO aggression, nor to the proceedings of the Association for Legal Theory and Practice at Novi Sad last year, where NATO was condemned by internationally eminent lawyers, and to the many other initiatives aimed at getting NATO into the dock.

NATO and the EU want the discussion dominated by Milosevic: but this is not the question Dr Kostunica should address. NATO has no locus standi to ask for Mr Milosevic to be handed over to US lawyers; NATO itself is a criminal organization.

"Confronted with the enemies of Yugoslavia gathered in conclave he should not have given them absolution quite so readily.

The ball should be on the other foot. It shouldn't be the Yugoslav President (or Serbia-Montenegro, as Dr Kostunica suggests we call the FRY) being pursued by journalists but Dr. Kostunica should instead be demanding NATO war criminals be handed over to the FRY.

Why do the Yugoslavs let themselves be pushed around? Kostunica should turn on the media pack, suggest they go after Albright instead.

But perhaps he had to go to Biarritz and say what he said, and the paymasters wanted their reward; the German Government has admitted in the last few days that it channeled £6 million to the Serbian Opposition, a

...ge proportion through the International Red Cross, and other NGOs
(which makes me wonder what happens to charitable donations these days.
Next time the Red Cross shake their can ask where the money's going. The
International Red Cross in Geneva must address this point, otherwise face
a complete loss of confidence by donors. Money given to the Red Cross
shouldn't go to Zoran Djindjic. Is he a cripple?)

It's sad indeed to see the desperate straits to which EU sanctions and
bombing and the subversion of the electoral process has reduced the
Yugoslav state, the last independent country in Europe. That may also be
an explanation for the Biarritz visit; the desperate need to get foreign
investment.

But it gives a bad impression, for Dr Kostunica to be so pally with the
EU. Couldn't he have insisted at least upon one expression of regret by
someone at the Conference, as a pre-condition for attending?

One understands the need for normalization of relations between
Yugoslavia and the rest of the world, but this behaviour is negative in
terms of Serbia's image: it makes people think that the Serbs who couldn't
be bombed into acquiescence can be bought instead. Perhaps they have
already been, but they should have held out for a higher price.

As for EU leaders they must answer this question: if, all along, as it now
appears, bribes could have had the same effect as bombing, then why was
the bombing necessary?

Couldn't the UK Government have used the £1 billion spent on the NATO
bombing on less destructive activities? If the EU had dispersed its funds
earlier, most people in Belgrade by now would be driving Mercedes, and
casualties and deaths avoided. "

Can one assume all this is perfectly legal: is it legal for Tony Blair to
take taxpayers money to subsidize opposition parties in Serbia. Or, did he
use the National Lottery instead?

William Spring

Director, CANA

for further information telephone 0208 802 2144
cana@cana.worldonline.co.uk

CANA is an ecumenical group of Christians who came together during the
NATO air war against Yugoslavia.

Although we have differences on matters of Christian doctrine, being from
different denominations, (some of us Orthodox, some Catholic, others
Evangelical, Unitarian, Baptist, Quaker and Pentecostal etc), we are united
in a conviction that the attack on Yugoslavia by NATO was and is morally
and legally indefensible.

The war on Yugoslavia and NATO's frantic efforts to blame Mr Milosevic
for it, must be seen only as another indication of the almost terminal
illness
afflicting western society, which involves the end of thought.

*****

Global Reflexion - Amsterdam - The Netherlands